ΑΝΑΤΡΟΠΗ

ΤΗΣ

ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ τῶν ΕΒΡΑΙΩΝ

Καὶ τῶν

ΕΘΙΜΩΝ ΑΥΤΩΝ,

Μετ' ἀποδείξεων ἐκ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας Γραφῆς

Παλαιᾶς τε καὶ Νέας.

Ἐν ᾗ προσετέθησαν περὶ τὸ τέλος ἐκ τῶν παρὰ τοῦ

Παύλου Μεδίκων γραφέντων τὰ ἐκλεκτότερα.

Συντεθεῖσα εἰς τὴν Μολδαβικὴν διάλεκτον

Ὑπὸ

Νεοφύτου μοναχοῦ τοῦ ἐξ Ἑβραίων.

Μεταφρασθεῖσα δὲ ὑπὸ Ἰωάννου Γεωργίου, καὶ τυπωθεῖσα δι' ἐξόδων τοῦ κυρίου Γ. Κ. Γ.

Νῦν δὲ τὸ τρίτον τυπωθεῖσα προτροπῇ τινῶν φιλοχρίστων.

ΕΝ ΝΑΥΠΛΙΩι.

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Κωνσταντίνου Τόμπρα Κυδωνιέως, καὶ Κωνσταντίνου Ἰωαννίδου Σμυρναίου.

1834.

« Ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. »

(Ἰακώβ. Καθολ. Ἐπιστολ. Κεφ. Ε΄. στίχ. 20.)

ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΥΞΟΜΕΝΟΙΣ.

Ἀπὸ ὅσα βιβλία ἔχομεν, διαλαμβάνοντα περὶ τῆς Θρησκείας καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν τῶν Ἑβραίων, κἀνὲν δὲν ἀνακαλύπτει τόσον φανερὰ τὰ ἀποῤῥητότερα τῆς πλάνης καὶ τὰς κακουργίας των, ὡς τὸ παρὸν Σύγγραμμα τοῦ μακαρίτου Νεοφύτου μοναχοῦ τοῦ ἐξ Ἰουδαίων, ὅςτις, ῥαββῖνος χρηματίσας καὶ μεμυημένος πάντα τὰ παρ᾽ αὐτοῖς ἀπόῤῥητα, δὲν ὤκνησεν, ἅμα λαβὼν τὸ θεῖον χρίσμα τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, νὰ κοινολογήσῃ εἰς Μολδαβικὴν διάλεκτον, τὰ ὁποῖα καὶ διὰ τῶν τύπων ἐξεδόθησαν τῷ 1803.

Ὁ σκοπὸς τοῦ Συγγραφέως δὲν ἦτον μόνον διὰ νὰ μάθωσιν αὐτὰς τὰς πλάνας καὶ κακουργίας τῶν Ἑβραίων οἱ Χριςιανοὶ, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον διὰ τῶν Χριςιανῶν νὰ φωτισθῶσιν οἱ ὑπὸ τῶν ῥαββίνων πλανώμενοι Ἑβραῖοι, οἵτινες ἀγνοοῦσι καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν σκοπὸν τῶν γινομένων· καὶ φωτισθέντες, νὰ καταπτύσωσι τὴν δολερὰν πλάνην, καὶ ἐπιςρέψωσιν εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας.

Ὁ ζῆλος αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἐπιςροφῆς τῶν ὁμογενῶν του ἦτον τόσον πολὺς, ὥςε κατεφρόνησε καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του, γινώσκων πολλὰ καλὰ τὰς προκειμένας ἀμοιβὰς, διὰ τοὺς φονεύοντας τὸν ἀνακαλύπτοντα τὰ ἀπόῤῥητά των· διὰ τοῦτο ἠμποροῦμεν νὰ τὸν ὀνομάσωμεν μάρτυρα τῇ προαιρέσει. Δὲν ἔπαυσε δὲ ὅσον ἔζησε μετὰ τὸ ἅγιον Βάπτισμα ἀπὸ τοῦ νὰ καθοδηγῇ καὶ νὰ διδάσκῃ τοὺς Ἑβραίους τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ ἀποδεικνύῃ διὰ τῶν Γραφῶν τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν πλάνην, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται, ἀποςερηθέντες, κατὰ τὰς προφητείας, καὶ βασιλείας, καὶ ἱεροσύνης, καὶ ναοῦ, καὶ πάντων τῶν νομικῶν τελετῶν, καὶ διασκεδασθέντες εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Ἡ πεῖρά του ὅμως καὶ ἡ τριβὴ εἰς τὴν θείαν Γραφὴν

εἶναι πολλὰ μεγαλητέρα, παρ' ὅσην ἠμπορεῖ τις νὰ ἐλπίσῃ ἀπὸ ἕνα ῥαββῖνον μὴ πεπαιδευμένον εἰς συστηματικὴν Ἀκαδημίαν, ἀλλὰ τὰς μὲν ἀρχὰς ἔχοντα ἀπὸ τοὺς κοινοὺς παρὰ τοῖς Ἑβραίοις διδασκάλους, διὰ δὲ τῆς συνεχοῦς καὶ ἐπιμόνου μελέτης ἐνισχυθέντα ἱκανῶς εἰς τὴν κατάληψιν τῶν τῆς Θείας Γραφῆς ῥήσεων.

Ἐγὼ ἰδὼν τὸ βιβλίον αὐτὸ, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τὸ διαδώσω εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου, διὰ νὰ μάθωσι τὰ παρὰ τῶν Ἑβραίων τελούμενα, καὶ μᾶλλον στηριχθῶσιν εἰς τὴν εὐσέβειαν, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, ἐπεμελήθην διὰ δαπάνης μου καὶ νὰ τὸ μεταφράσω, καὶ νὰ τὸ ἐκδώσω εἰς φῶς διὰ τῶν τύπων εἰς κοινὴν ὠφέλειαν.

Ἀποδέξασθε λοιπὸν ἀσμένως, φιλευσεβεῖς ἀδελφοὶ, τὴν προθυμίαν μου, καὶ ἀναγινώσκοντες τὸ βιβλίον, τὸν μὲν Συγγραφέα μακαρίσατε διὰ τοὺς θεαρέστους κόπους του, τοὺς δὲ Ἑβραίους συλλυπούμενοι, διδάσκετε οἱ δυνάμενοι ἐν πνεύματι πρᾳότητος, ἀποδεικνύοντες διὰ τῶν ἁγίων Γραφῶν τήν τε κατάργησιν τῆς νομικῆς λατρείας, καὶ τὴν ἐναντίαν τῆς Θείας Γραφῆς καὶ δολερὰν διδασκαλίαν τῶν ῥαββίνων, Καὶ ἐὰν μὲν ἡ προθυμία σας καρποφορήσῃ, καὶ ἐπιστρέψητέ τινα ἀπὸ τῆς πλάνης, μακάριοι ἐστέ. ὅτι « Ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔσῃ, λέγει Κύριος διὰ τοῦ προφήτου Ἱερεμίου (Κεφ. ΙΕ΄. στίχ. 19). Εἰ δὲ καὶ μὲ ὅλας τὰς ἀποδείξεις μένωσιν εἰς τὴν τυφλότητα καὶ τὴν συνήθη αὐτῶν σκληροκαρδίαν, ἕξετε καὶ οὕτω τὸν μισθὸν παρὰ Θεοῦ, ὡς πολλαπλασιάσαντες τῇ προαιρέσει τὸ τάλαντον. Ἔῤῥωσθε!

Ὁ Ἐκδότης

Γεώργιος Βέτζος.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟΣ ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.

Καὶ καθὼς πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου, ὅταν πᾶσα ἡ γῆ ἦτον ἀόρατος, καὶ κεκαλυμμένη μὲ τὸ σκότος α), καὶ ἐνετείλατο ὁ Θεὸς νὰ γένῃ φῶς β), καὶ ἔπειτα ἐπρόςαξε τὸν ἥλιον νὰ ἀνατείλῃ εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας· κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἐγὼ ὁ ἀνάξιος, ἄχρις ἡλικίας τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χρόνων, κεκαλυμμένος ὢν μὲ τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας, καὶ συνεχόμενος ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς, εὑρισκόμην εἰς τὴν πλάνην τῶν Ἑβραίων, καὶ μὴ ἔχων ὁδηγὸν εἰς τὴν κολυμβήθραν τῶν προβάτων, δηλαδὴ εἰς τὸ ἅγιον Βάπτισμα, ἐκέκραξα μετὰ τοῦ προφητάνακτος Δαβὶδ, λέγων. « Σὺ Κύριε ὁ Θεός μου φωτιεῖς τὸ σκότος μου γ). Καὶ πάλιν· « Ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου δ). « Καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσέ μου· καὶ ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με ε), δηλαδὴ εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος, Καὶ « Κύριε, ἀνήγαγες ἐξ ᾅδου τὴν ψυχήν μου ζ). Καὶ « Εἰ μὴ ὅτι Κύριος ἐβοήθησέ μοι, παρὰ βραχὺ παρῴκησε τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου η).

α) Γενέσ. Κεφ. Α΄. β) Αὐτόθι ςίχος 2. γ) Ψαλ. ΙΖ΄. ςίχ. 29. δ) Ψαλμ. ΡΙΗ΄. ςίχ 18. ε) Ψαλμ. ΚΒ΄. ςίχ. 2. ζ) Ψαλ. ΚΘ΄. ςίχ. 3. η) Ψαλ. ΥΓ΄. ςίχ. 17

Ἀφ᾽ οὗ μ᾽ ἐφώτισεν ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς μὲ τὸ φῶς τῆς γνώσεως τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἐπρόςαξε καὶ τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης νὰ μοὶ ἀνατείλῃ πρὸς ἐξουσίαν τῆς σωτηριώδους ἡμέρας, δηλ. ἀφ᾽ οὗ ἐκατάλαβα τὴν εἰς Χριςὸν πίςιν, μ᾽ ἐφύλαξεν ὁ Χριςὸς, καὶ δὲν ἐδέχθην ἄλλην ἑτερόδοξον Θρησκείαν, εἰμὴ τὴν ἐν Χριςῷ ὀρθόδοξον Πίςιν· καθάπερ λαλεῖ τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ προφήτου Ἠσαΐου, λέγον. « Καὶ ἔςαι τὸ φῶς τῆς σελήνης ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἔςαι ἑπταπλάσιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ὅταν ἰάσητε Κύριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ α)· τουτέςιν, ἡ παλαιὰ Διαθήκη ὠνομάσθη τὸ φῶς τῆς σελήνης, ὅτι σκιὰ Νόμου ἦτον· καὶ ὅλα τὰ Πασχάλια αὐτῶν κατὰ τὴν γέννησιν τῆς σελήνης ἐπαριθμοῦνται. Ἡ δὲ νέα Διαθήκη τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ καλεῖται τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καθὼς λέγει ὁ προφήτης Μαλαχίας. « Καὶ ἀνατελεῖ ὑμῖν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἥλιος δικαιοσύνης β). Λοιπὸν τοῦτο τὸ μυςήριον προεῖδεν ὁ πολὺς τῷ πνεύματι προφήτης Ἠσαΐας, λέγων· Ὅταν ἐλεύσεται ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς, ἵνα ἰάσηται τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸ σύντριμμα τοῦ ᾅδου, τότε μεταβληθήσεται τὸ φῶς τῆς σελήνης εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καθὼς καὶ ἔγινεν· ὅτι εἰς τὴν πρώτην παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ, ὅτε ἐλήλυθε διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἴασιν τῶν ψυχῶν αὐτῶν ἀπὸ τὸ σύντριμμα τοῦ ᾅδου, τότε μετεβλήθη ἡ παλαιὰ Διαθήκη, ἡ ὀνομαζομένη τὸ φῶς τῆς σελήνης, εἰς τὴν νέαν Διαθήκην ὀνομαζομένην τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Καὶ τοῦτο τὸ φῶς τοῦ

α) Ἠσ. Κεφ. Λ΄. ςίχ. 26. β) Μαλαχ. Κεφ. Δ΄. ςίχ. β΄.

ἡλίου, δηλ. ἡ ὀρθόδοξος Πίστις, φωτίζει ἑπταπλασίως περισσότερον ἀπὸ τὴν Θρησκείαν τῶν ἑτεροδόξων· διότι δι' ἐπικυρώσεως τῶν ἑπτὰ Συνόδων ἐστερεώθη· καθὼς καὶ ὁ προφητάναξ Δαβὶδ διὰ τὰς ἑπτὰ Συνόδους εἴρηκε. « Τὰ λόγια Κυρίου λόγια ἁγνὰ, ἀργύριον πεπυρωμένον, δοκίμιον τῇ γῇ κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως α)· ἢ καθὼς λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος « Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη σελήνης, καὶ ἄλλη ἀστέρων β). Καθὼς καὶ ὁ ἅγιος Ταράσιος ὁ Πατριάρχης ἑρμηνεύων, λέγει. Ὅσοι ζῶσι μὲ παρθενίαν εἶναι ὅμοιοι μὲ τὴν δόξαν τοῦ ἡλίου, ὅσοι δὲ ζῶσι μὲ καθαρότητα εἶναι ὅμοιοι μὲ τὴν δόξαν τῆς σελήνης, ἐκεῖνοι δὲ, οἵτινες εἶναι ὑπανδρευμένοι, καὶ φυλάττουσι τὴν κοίτην ἀμίαντον, ὁμοιάζουσι μὲ τὴν δόξαν τῶν ἀστέρων. Προστίθησι δὲ ἀκόμη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, λέγων. « Ἀστὴρ ἀστέρος διαφέρει ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ γ)· δηλ. διάφοροι εἶναι αἱ χάριτες μεταξὺ εἰς τοὺς ὀρθοδόξους· ἤγουν, ἄλλοι ἔχουσι τὴν χάριν τῆς ἐλεημοσύνης, ἄλλοι τῆς φιλοξενίας, ἄλλοι τῆς προσευχῆς, ἄλλοι τῆς ταπεινώσεως, ἄλλοι τῆς κατανύξεως, ἄλλοι τῆς ἡμερότητος, ἄλλοι τὴν χάριν τῆς νηστείας, καὶ ἄλλοι ἄλλας.

Εἰς τοῦτον λοιπὸν τὸν ἥλιον ἐπρόσταξεν ὁ Χριστὸς διὰ νὰ μοὶ ἀνατείλῃ δὶς πρὸς ἐξουσίαν τῆς σωτηριώδους ἡμέρας. Α' διότι ἐδέχθην τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν, ἥτις ὀνομάζεται ἥλιος δικαιοσύνης, καὶ ὄχι ἄλλην τινὰ ἑτερόδοξον τῶν Αἱρετικῶν· καὶ Β'. ὅτι ἐδέχθην καὶ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς· Διὰ δὲ τοὺς Ἑβραίους ἀκου-

---

α) Ψαλ. ΙΑ- στίχ. 6. β) Α'. Κορινθ Κεφ. ΙΕ'. στίχ 41. γ) Αὐτόθι.

σον τί λέγει ὁ Σολομὼν εἰς τὴν Σοφίαν του. « Ἄρα ἐπλανήθημεν ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας, καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης φῶς οὐκ ἔλαμψεν ἡμῖν, καὶ ὁ ἥλιος οὐκ ἀνέτειλεν ἡμῖν α).

Ἐπειδὴ λοιπὸν μὲ ἠλέησεν ὁ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς, καὶ ἐνικήθη εἰς ἐμὲ τὸν ἀνάξιον ἡ τάξις τῆς φύσεως, καὶ μὲ ἐξέβαλεν ἀπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἵνα προσφέρω αὐτῷ εὐχαρίςησιν τῷ σωτῆρί μου, ἐσύνθεσα τοῦτο τὸ βιβλιάριον, μικρὸν μὲν εἰς τὸ μέγεθος, ὠφέλιμον δὲ εἰς τοὺς ὀρθοδόξους φιλομαθεῖς καὶ ζηλωτὰς τῆς χριςιανικῆς Πίςεως· καθότι εὑρίσκονται ἐν αὐτῷ μερικὰ μυςήρια τῶν Ἑβραίων μεγάλα πρὸς καταφρόνησιν καὶ ἀτιμίαν αὐτῶν, τὰ ὁποῖα, ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ςαυρώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ καὶ ἄχρι τοῦδε, παρ' οὐδενὸς ἐντελῶς δὲν ἦσαν ἀποκεκαλυμμένα. Διῄρεσα δὲ αὐτὸ εἰς τέσσαρα Κεφάλαια κατὰ τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιςὰς, Ματθαῖον, Μάρκον, Λουκᾶν, καὶ Ἰωάννην, τοὺς ὁποίους προεῖδεν ὁ προφήτης Ἰεζεκιὴλ εἰς ὁμοίωμα Ἀνθρώπου, Λέοντος, Μόσχου, καὶ Ἀετοῦ. Ἐγὼ, ὅςτις πρότερον μὲν ἤμην διδάσκαλος τῶν Ἑβραίων, νῦν δὲ δι' ἐλέους τοῦ Θεοῦ μου Ἰησοῦ Χριςοῦ εὑρίσκομαι ὀρθόδοξος Χριςιανός.

α) Σοφ. Κεφ. Ε'. ςίχ. 6.

Ὁ ἐλάχιςος ἐν μοναχοῖς

Νεόφυτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΚΕΚΡΥΜΜΕΝΟΝ,

Νῦν δὲ

ΑΠΟΚΕΚΑΛΥΜΜΕΝΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ.

Περὶ τοῦ αἵματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνουσιν ἀπὸ τοὺς Χριςιανοὺς, καὶ περὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ, μετ᾽ ἀποδείξεων ἐκ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς.

ΠΟΛΛΟΙ πολλὰ Συγγράμματα κατὰ τῶν Ἑβραίων συνέγραψαν μὲ πολλὰς καὶ ἀξιοπίςους μαρτυρίας ἐκ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας Γραφῆς, τόσον διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ ἐπηγγελμένου ἡμῖν ἀληθινοῦ Μεσσίου Ἰησοῦ Χριςοῦ τοῦ υἱοῦ τῆς παναμώμου παρθένου Μαρίας, ὅσον καὶ διὰ μερικὰς αἱρέσεις τῶν Ἑβραίων, τὰς ὁποίας συνέγραψαν τόσον οἱ διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν, ὅσον καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἑβραίων, ὅσοι ἐδέξαντο τὸ ἅγιον Βάπτισμα. Ὅμως ἕνα μυςήριον, τὸ ὁποῖον ἔχουσιν ἀναμεταξύ των οἱ μισάνθρωποι καὶ μισόχριςοι Ἑβραῖοι, τοῦτο ἐγὼ δὲν εὗρον εἰς κανένα Σύγγραμμα γεγραμμένον. Ἂν δὲ καὶ προέγραψέ τις, πλὴν μὲ συντομίαν καὶ ἀμυδρότητα, δηλ. τὸ ὅτι φονεύουσι τοὺς Χριςιανοὺς καὶ λαμβάνουσι τὸ αἷμα, τοῦτο πολλοὶ τὸ ἐφανέρωσαν· ἀλλὰ διατί, καὶ τί κάμνου-

σι μὲ τὸ αἷμα τοῦτο, δέν μοι ἔτυχε νὰ ἰδῶ ἐγγράφως εἰς κανένα βιβλίον· ἴσως διότι περιέμενόν ποτε τὴν ἐπιςροφὴν τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν χριςιανικὴν Πίςιν, καὶ διὰ νὰ μὴ βδελύττωνται αὐτοὺς οἱ Χριςιανοὶ, καὶ δὲν ἤθελον τοὺς δεχθῶσιν εἰς τὴν Πίςιν, διὰ τοῦτο τὸ αἴτιον ἐγγράφως δὲν παρέδωκαν. Ἐγὼ ὅμως, ἐπειδὴ διὰ τῆς Θείας χάριτος, ἐδέχθην τὸ ἅγιον Βάπτισμα καὶ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς, πρὸς καταφρόνησιν τῶν ὑπερηφάνων καὶ ἀκαθάρτων Ἑβραίων, καὶ πρὸς ὄφελος τῶν Χριςιανῶν, ὡς εἷς, ὅςτις ἐχρημάτισα ῥαββῖνος (διδάσκαλος) αὐτῶν, τότε μὲν ἦσαν εἰς ἐμὲ ὅλα τὰ μυςήρια αὐτῶν ἀποκεκαλυμμένα καὶ πεφυλαγμένα ἄχρι τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος· ἀλλὰ τώρα μετὰ τὸ ἅγιον Βάπτισμα τὰ καταφρονῶ καὶ τὰ πτύω, καὶ μερικὰ μὲ καλὰς ἀποδείξεις καὶ μαρτυρίας γράφω σαφεςέρως ἐνταῦθα.

Ὡς τόσον κατ' ἀρχὰς πρέπον εἶναι νὰ φανερωθῇ, ὅτι τοῦτο τὸ μυςήριον δὲν εἶναι γνωςὸν εἰς ὅλους τοὺς Ἑβραίους, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς ῥαββίνους (χαχάμιδες αὐτῶν), εἰς τοὺς γραμματεῖς καὶ φαρισσαίους, καλουμένους ὑπ' αὐτῶν Χασεήδεμ· καὶ τοῦτο τὸ μυςήριον τὸ φυλάττουσι μετὰ πολλῆς ἀκριβείας. Ὁ δὲ σκοπὸς αὐτῶν, διὰ τὸν ὁποῖον κάμνουσι τὸν φόνον, εἶναι διὰ τρία αἴτια.

Α΄. διὰ τὸ ὑπερβολικὸν μῖσος, ὅπερ ἔχουσιν εἰς τοὺς Χριςιανοὺς, ὑπολαμβάνοντες, ὅτι κάμνοντες τοῦτον τὸν φόνον, προσφέρουσι θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν, καθὼς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. «Ἔρχεται ὥρα, ἵνα, πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ α).

α) Ἰωάν. Κεφ. ΙΖ΄. ςίχ, 2.

Β'. διὰ πολλὰς δεισιδαιμονίας, δηλ. διὰ μαγείας, τὰς ὁποίας κάμνουσιν οἱ Ἑβραῖοι μὲ αὐτὸ τὸ αἷμα.

Γ'. δὲ, ἐπειδὴ ἀμφιβάλλουσιν οἱ ῥαββῖνοι, ἴσως νὰ ἦτον ὁ Ἰησοῦς, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας, ὁ ἀληθινὸς Μεσσίας, καὶ ὅτι ῥαντιζόμενοι αὐτοὶ μὲ τὸ ῥηθὲν αἷμα, σωθήσονται.

Καὶ ὅσον μὲν διὰ τὴν πρώτην αἰτίαν εἶναι γεγραμμένον εἰς ἓν βιβλίον αὐτῶν καλούμενον Χήμηχπ (δηλ. Πεντάβιβλος τοῦ Μωϋσέως), ἐν τῷ Β'. βιβλίῳ ὀνομαζομένῳ Ἔξοδος, ὅπου λέγει, ὅτι συνήθροισεν ὁ Φαραὼ ἑξακόσια ἅρματα ἐκλεκτὰ, καὶ πᾶσαν τὴν ἵππον τῶν Αἰγυπτίων α), διὰ νὰ διώξῃ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων· εἰς τὸ ὁποῖον ἐρωτᾷ ὁ ῥαββὶ Σολομὼν (ὁ μέγας Σατανᾶς, ὅςτις ὁδηγεῖ ὅλους τοὺς Ἑβραίους εἰς τὸν ἐξώτερον Τάρταρον), λέγων· πόθεν εἶχον οἱ Αἰγύπτιοι ἄλογα διὰ νὰ διώξωσι τοὺς Ἑβραίους, διότι ἡ χάλαζα ἐφόνευσεν ὅλα τὰ ζῶα αὐτῶν β); Πρὸς τοῦτο ἀποκρίνεται ὁ ἴδιος, ὅτι εἶναι προγεγραμμένον καὶ τοῦτο, ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους ἐπίςευσαν ὅτι ἦτον νὰ πέσῃ ἡ χάλαζα γ), καὶ ἐκεῖνοι συνήθροισαν ὅλα τὰ ζῶα εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ μὲ ἐκεῖνα τὰ ζῶα ἔτρεξαν κατόπι εἰς τοὺς Ἑβραίους. Καὶ λέγει ἐκεῖ ὁ εἰρημένος Σολομὼν (μαναχν ὤμρι τόφι, καὶ μπανουχοτὴμ ῥετζότζι ἐσμοηχον τόφκομαγοὴμ ἄροκ.). Οἱ ὁποῖοι λόγοι ἐξηγοῦνται· Ἐκ τούτου ἡμεῖς διδασκόμεθα, ὅτι ἀπὸ τὸν ἡμερώτερον ὄφιν εὔγαλε ἐκ τῆς κεφαλῆς τὸν μυαλόν του, καὶ τὸν πλέον καλλίτερον Χριςιανὸν φόνευσέ τον· δηλ. ὑπόχρεως εἶναι ὁ καθ' εἷς Ἑβραῖος νὰ

α) Ἔξοδ. Κεφ. ΙΔ'. ςίχ. 7. β) Αὐτ. Κεφ. Θ'. ςίχ. 19. γ) Αὐτόθι Κεφ. Θ'. ςίχ. 20.

φονεύση ἕνα Χριςιανὸν, πιςεύων, ὅτι μὲ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν σωθήσεται· μ᾽ ὅλον ὅτι ἀπὸ τοὺς Χριςιανοὺς ἀπολαμβάνουσιν εὐεργεσίας καθεκάςην ἡμέραν, πλὴν βδελύττονται κατὰ πολλὰ τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν Πίςιν· διὰ τοῦτο, καὶ καθότι ἀντίςροφοι ὑπάρχουσι, καὶ τὴν ἱερὰν Γραφὴν ἑρμηνεύουσι κατὰ πολλὰ ἀντιςρόφως, καὶ παντάπασιν ἀσυμφώνως· καθὼς τὴν γεγραμμένην ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως ἐντολὴν εἰς τὸ βιβλίον ὀνομαζόμενον Ἔξοδος « Κρέας θηριάλωτον οὐκ ἔδεσθε, τῷ κυνὶ ἀποῤῥίψατε αὐτό α). Ἑρμηνεύει ἐκεῖ πάλιν ὁ ἀκάθαρτος ῥαββὶ Σολομὼν, λέγων, ὅτι οὐχὶ μόνον εἰς τὰ σκυλιὰ ἐπρόςαξεν ὁ Μωϋσῆς νὰ τὸ ἀποῤῥίψητε, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Χριςιανοὺς ἠμπορεῖτε νὰ τὸ πωλῆτε· ἀλλὰ διατί ὁ Μωϋσῆς εἰς τὰ σκυλιὰ, καὶ ὄχι εἰς τὸν Χριςιανὸν λέγει ν᾽ ἀποῤῥιφθῇ; Διὰ νὰ διδαχθῇς, ὅτι τὰ σκυλιὰ εἶναι προκριτώτερα ἀπὸ τοὺς Χριςιανούς· διότι οἱ κύνες οὐκ ἔγρυξαν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν, ὅτε ἐξῆλθον οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον β), καθὼς γράφει εἰς τὴν Ἔξοδον.

Ὦ δυςυχεῖς Ἑβραῖοι! Καλῶς εἶπεν ὁ Μωϋσῆς διὰ σᾶς, λέγων· « Καὶ οὐκ ἔδωκε Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῖν καρδίαν εἰδέναι, καὶ ὀφθαλμοὺς βλέπειν, καὶ ὦτα ἀκούειν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης γ) Καὶ πάλιν. « Ταῦτα Κυρίῳ ἀνταποδίδοτε; οὗτος λαὸς μωρὸς, καὶ οὐχὶ σοφός δ). Παρομοίως λαλεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ διὰ τοῦ προφήτου Ἠσαΐου, λέγον, « Ἰδοὺ ἐγὼ προσθήσω τοῦ μεταθεῖναι τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ μεταθήσω αὐτοὺς, καὶ ἀπολῶ τὴν σοφίαν

α) Ἔξοδ. Κεφ. ΚΒʹ. ςίχ. 31. β) Αὐτ. Κεφ. ΙΑʹ. ςίχ. 7. γ) Δευτερονομ. Κεφ. ΚΘʹ. ςίχ. 4. δ) Αὐτ. Κεφ. ΛΒʹ. ςίχ. 6.

τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν κρύψω α). Καὶ τῇ ἀληθείᾳ ταῦτα ἐπληρώθησαν εἰς αὐτοὺς, ἐπειδὴ δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν σύνεσιν ψυχικήν· καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ ὁ προφήτης Ἡσαΐας προεῖπε. « Ψηλαφήσουσιν ὡς τυφλοὶ τοῖχον, καὶ ὡς οὐχ ὑπαρχόντων ὀφθαλμῶν ψηλαφήσουσι. καὶ πεσοῦνται ἐν μεσημβρίᾳ ὡς ἐν μεσονυκτίῳ, ὡς ἀποθνήσκοντες σενάξουσι β). Καὶ πάλιν. « Καταλείψετε τὸ ὄνομα ὑμῶν εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, ὑμᾶς δὲ ἀνελεῖ Κύριος ὁ Θεὸς, τοῖς δὲ δουλεύουσί μοι κληθήσεται ὄνομα καινόν. γ).

Ὅθεν παῤῥησίᾳ βλέπομεν, ὅτι δὲν ἔχουσι κάμμίαν σύνεσιν πνευματικὴν, ἀλλὰ μόνον σωματικὴν, καθὼς ὁ χοῖρος, ὁ ἀποβλέπων πάντοτε εἰς τὴν γῆν· τοιουτοτρόπως καὶ αὐτοὶ μόνον τὰ γήϊνα σοχάζονται· καθὼς καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ τὸ Ἑβραϊκὸν γένος χοίρους ὀνομάζει, λέγων. « Ἄμπελον ἐξ Αἰγύπτου μετῆρας, κτλ. καὶ μονιὸς ἄγριος κατενεμήσατο αὐτήν. Ἡ ἐξ Αἰγύπτου ἄμπελος ἐννοεῖται, ὅτι καθὼς ἡ Αἴγυπτος ἦτον γεμάτη μὲ αὐτάρκειαν ἀπὸ ὅλους τοὺς καλοὺς καρποὺς, ἀπὸ ἄρτον, καὶ ἀπὸ ἄλλα διάφορα κρέατα, ὅπου εἰς διάστημα τετρακοσίων χρόνων, εἰς δουλείαν ὄντες, ἦτον συνειθισμένοι μὲ ἐκείνους. Ὅμως μετὰ τὴν ἔξοδον αὐτῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ μετὰ παρέλευσιν τεσσαράκοντα χρόνων, καθ' ὃν καιρὸν διέτριψαν εἰς τὴν ἔρημον, ἔνθα ἔφαγον ἄρτον ἀγγελικὸν οὐράνιον, ὄχι διότι ἐπείνασαν τρώγοντες ἐκεῖνον, ἀλλ' ἀφ' οὗ εἶδον, ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὅπου ἔῤῥεε γά-

---

α) Ἡσ. Κεφ. ΚΘ'. σίχ. 14. β) Αὐτ. Κεφ. ΝΘ', σίχ. 10. γ) Αὐτ. Κεφ. ΞΕ'. σίχ. 15.

λα καὶ μέλι, ἡ ὁποία ἐννοεῖται ὡς ἄμπελος καρποφόρος μὲ αὐτάρκειαν πλουσιοπαρόχως, καὶ ἀκόμη περισσότερον καρποφόρος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Τότε (λέγω) οἱ Ἑβραῖοι, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τοὺς ἐρήμους τόπους, ὡς κάποιοι ἀγριόχοιροι, ἰδόντες τὸν ἑαυτόν των εἰς τόσην ἀφθονίαν ἀγαθῶν, ὄχι μόνον ἐδόθησαν εἰς κάθε ἀκρασίαν, βοσκήσαντες αὐτήν, ἀλλ' ἐλησμόνησαν καὶ τὸν Θεόν, φροντίζοντες μόνον διὰ τὰ σωματικά, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὰ πνευματικά. Καθὼς καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τοὺς Ἑβραίους χοίρους ὀνομάζει, λέγων. « Μὴ βάλετε τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων. Λέγει ἀκόμη καὶ τοῦτο. « Μὴ δότε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ, δηλ. νὰ μὴ φανερώσωμεν τοὺς θείους λόγους εἰς τοὺς Ἑβραίους, διὰ τοὺς ὁποίους λέγει ὁ Δαβὶδ ὡς ἀπὸ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. « Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί α). Καὶ πάλιν. « Ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν β)· τὸ ὁποῖον ἀληθεύει· ἐπειδὴ εἰς τὴν ἡμέραν τῆς σταυρώσεως ὅλην τὴν ἡμέραν δὲν ἔφαγον οἱ μισόθεοι Ἑβραῖοι. Ὁμοίως καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας ὀνομάζει τὸ γένος τῶν Ἑβραίων κύνας, λέγων. « Καὶ κύνες ἀναιδεῖς τῇ ψυχῇ, οὐκ εἰδότες πλησμονήν γ)· δηλ. οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἐχόρτασαν ἀπὸ τόσον πολὺ αἷμα τῶν προφητῶν, τὸ ὁποῖον ἔχυσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Μεσσίου τὸ ἔχυσαν· πλὴν οὔτε μὲ τόσον αἷμα εὐχαριστήθησαν, ἀλλὰ καὶ ἕως τὴν σήμερον πασχίζουν νὰ χύσωσιν αἷμα Χριστιανικόν.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐφανέρωσα, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὴν ἱε-

α) Ψαλ. ΚΑ'. στίχ. 16. β) Ψαλ. ΝΗ'. στίχ. 6. γ) Ἡσ. Κεφ. ΙΑ'. στίχ. 16.

ρὰν Γραφὴν ὀνομάζονται κύνες καὶ χοῖροι. διότι δεν ἔχουσι κᾀμμίαν γνῶσιν πνευματικὴν, καθὼς καὶ ἐδῶ, ἔνθα ἀνέφερα διὰ τὸν Μωϋσῆν λέγοντα, ὅτι οὐκ ἔγρυξαν (ὑλάκτησαν) οἱ κύνες, ὅτε ἐξῆλθον οἱ Ἑβραῖοι νύκτωρ ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐννοοῦσιν αὐτοὶ σωματικῶς, δηλ. αὐτοὺς τοὺς ἰδίους κύνας· πλὴν ἐὰν καὶ ὑλακτοῦσαν κύνες πολλοὶ, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τοὺς ἐμποδίσωσι· καθότι οἱ ἴδιοι Αἰγύπτιοι ἐδίωξαν αὐτοὺς, καθὼς ἡ ἰδία Γραφὴ λέγει. « Καὶ κατεβιάζοντο οἱ Αἰγύπτιοι τὸν λαὸν σπουδῇ ἐκβαλεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς α). Καθὼς καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ λέγει. » Εὐφράνθη ἡ Αἴγυπτος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν β). Ὅτι ὁ Μωϋσῆς πνευματικῶς ὁμιλεῖ, καθὼς λέγει καὶ ὁ Δαβὶδ· » Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ Θεός· δύο ταῦτα ἤκουσα γ). Τουτέςιν ἡ ἱερὰ Γραφὴ φυσικῶς ἐγράφη, ὅμως πνευματικῶς ἐννοεῖται. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἐδῶ ὅπου λέγει ὁ Μωϋσῆς· Κύνες οὐχ ὑλάκτησαν, δηλαδὴ ὁ Σατανᾶς· διότι οἱ Διάβολοι δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἀντιςαθῶσι. Καθὼς καὶ τὴν παραβολὴν ὁποῦ ἀναφέρει ὁ Χριςὸς ἐν τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ διὰ τὸν πτωχὸν Λάζαρον, ὅςτις ἔκειτο πρὸ τοῦ πυλῶνος τοῦ πλουσίου ἡλκωμένος, καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ, ἑρμηνεύει ὁ ἅγιος Θεοφύλακτος λέγων· Αἱ πληγαὶ εἶναι αἱ ἁμαρτίαι, καὶ κύνες οἱ Διάβολοι, οἱ ὁποῖοι περιλείχουσι τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων. Καθὼς ὁ Δαβὶδ δεόμενος λέγει. » Ῥῦσαι ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν μονογενῆ μου δ). Δηλαδὴ, παρακαλεῖ ὁ Δαβὶδ τὸν Θεὸν νὰ ῥυσθῇ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκ χειρὸς τοῦ Σατανᾶ.

α) Ἔξοδ. Κεφ. ΙΒ'. ςίχ. 33. β) Ψαλ. ΡΔ'. ςίχ. 38.
γ) Ψαλ. ΞΑ'. ςίχ. 11. δ) Ψαλ. ΚΑ'. ςίχ. 21.

Λοιπὸν αὕτη εἶναι ἡ σημασία τοῦ προειρημένου ῥητοῦ, δηλαδὴ τοῦ, ὅτι οὐχ ὑλάκτησαν οἱ κύνες, ὅταν ἐξῆλθον οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· » Κύνες ἐνεοὶ οὐ δυνήσονται ὑλακτεῖν α). Διότι ὁ Φαραὼ ἐννοεῖται ὁ Σατανᾶς, οἱ κύνες οἱ διάβολοι αὐτοῦ, ἡ δὲ Αἴγυπτος ἐννοεῖται ὁ ᾅδης ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐννοεῖται ὁ Χριστὸς, καθὼς ὁ ἴδιος λέγει. « Προφήτην ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου, ὡς ἐμὲ, ἀναστήσει σοι Κύριος ὁ Θεός σου, αὐτοῦ ἀκούσεσθε β). Δηλαδὴ τὸν Χριστόν. Διότι καθὼς ὁ Μωϋσῆς ἐξήγαγε τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς Αἰγύπτου, ἡ ὁποία ἦτον σωματικὴ, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Χριστὸς ἐξήγαγε τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ ᾅδου, ἡ ὁποία ἦτον δουλεία ψυχική. Καθὼς ὁ Μωϋσῆς ἐξήγαγεν ἐν μεσονυκτίῳ τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἐσημείωσε τὰ κατώφλια αὐτῶν μὲ αἷμα προβάτου γ). κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὁ Χριστὸς ἐν τῷ μεσονυκτίῳ ἐξήγαγε τὰς ψυχὰς ἀπὸ τὸν σκοτεινὸν ᾅδην διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ αἵματος, τὸ ὁποῖον ἔχυσεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὁ ἀληθινὸς ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖαν προεικόνισε διὰ θυσίας ὁ δίκαιος Ἀβραάμ. Διὰ τὸν ὁποῖον λέγει ὁ προφήτης Ζαχαρίας. « Καὶ σὺ ἐν αἵματι διαθήκης σου ἐξαπέστειλας δεσμίους σου ἐκ λάκκου οὐκ ἔχοντος ὕδωρ δ). Τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖται, ὅτι ὁ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, διὰ τοῦ τιμίου του αἵματος, τὸ ὁποῖον ἔχυσεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἐξαπέστειλε τοὺς προπάτορας, καὶ τοὺς προφήτας, οἵτινες ἦσαν δεδεμένοι εἰς τὸν λάκκον τοῦ ᾅδου οὐκ ἔχοντα τὸ ὕδωρ τοῦ Βαπτίσματος.

α) Ἡσ. Κεφ. ΝϚʹ. στίχ. 10. β) Δευτ. Κεφ. ΙΗʹ. στίχ. 15. γ) Ἔξ. Κεφ. ΙΒʹ. στίχ. 22. δ) Ζαχ. Κεφ. Θʹ. στίχ. 11.

Καὶ καθὼς, ὅταν ἐξήγαγεν ὁ Μωϋσῆς τοὺς Ἑβραίους ἐκ γῆς Αἰγύπτου, δὲν ὑλάκτησαν οἱ κύνες· τοιουτοτρόπως καὶ ὅταν ὁ Χριςὸς ἐξήγαγεν ἐξ ᾅδου τὰς ψυχὰς, δὲν ἠμπόρεσαν οἱ Διάβολοι, οἱ ὀνομαζόμενοι κύνες, νὰ ὑλακτήσωσι, δηλ. νὰ ἐναντιωθῶσιν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐφανέρωσα, ὅτι ὁ Μωϋσῆς εἰκόνισε τὸν Χριςὸν, διὰ νὰ μὴ πλανηθῇ τις, ςοχαζόμενος ὅτι καὶ τὴν σήμερον εἴμεθα ὑπόχρεοι νὰ εὐχαριςήσωμεν τῷ Θεῷ διὰ τὴν ἀπ' Αἰγύπτου ἔξοδον· θέλω φέρει εἰς τὸ μέσον τὸν προφήτην Ἱερεμίαν, διὰ τοῦ ὁποίου λαλεῖ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, λέγον. « Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, ζῇ Κύριος, ὁ ἀναγαγὼν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ ζῇ Κύριος, ὃς ἀνήγαγε τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς βοῤῥᾶ α).

Ἐντεῦθεν δῆλον εἶναι, ὅτι μετὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριςοῦ δὲν ἀναφέρεται ἡ παλαιὰ Διαθήκη, καθὼς λέγει καὶ ὁ Σολομών. « Ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡμέρα, καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί β)· δηλ. μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριςοῦ, ὀνομαζομένου Ἥλιος δικαιοσύνης, τότε ἐκινήθησαν αἱ σκιαὶ, ἡ παλαιὰ Διαθήκη. Καθὼς καὶ ὁ Μωϋσῆς λέγει. « Καὶ τὸν παλαιὸν ἄρτον ἀποβαλεῖτε ἀπ' ἔμπροσθεν τοῦ νέου *)· δηλ. ὁ ἄρτος τῆς προθέσεως, ὅςτις ἐφέρετο ἐν τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ, ἔλειψε τώρα μετὰ τὴν ἔλευσιν του Χριςοῦ, μὲ τὸ νὰ προσφέρωμεν τὸν νέον καθαρὸν ἄρτον, τὸ σῶμα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ· καθὼς καὶ ὁ προφήτης Μα-

α) Ἱερεμ. Κεφ. Ιϛ'. ςίχ. 14-15. β) Ἆσμ. Ἀσμάτ. Κεφ. Δ'. ςίχ. 6. *) Λευϊτ. Κεφ ΚϚ'. ςίχ. 10. Καὶ παλαιὰ ἐκ προσώπου νέων ἐξοίσετε.

λαχίας λέγει. « Οὐκ ἔςι μου θέλημα ἐν ὑμῖν, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ θυσίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν· διότι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξαςαι ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ θυσία καθαρά α)· δηλ. ἄρτος καὶ οἶνος, ἀλλ' ὄχι κρέατα τράγων, καὶ αἵματα ταύρων, τὰ ὁποῖα ἐθυσιάζοντο ἐν τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ· καθὼς ὁ προφήτης Δαβὶδ λέγει. « Ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν αἰνετὸν τὸ ὄνομα Κυρίου β)· ὁμοίως καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέγει « Τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ἡμῶν; λέγει Κύριος· πλήρης εἰμὶ ὁλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ ςέαρ ἀρνῶν, καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι γ)· καὶ πάλιν. « Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἰδοὺ ἥκασι, καὶ καινὰ, ἃ ἐγὼ ἀναγγέλλω, καὶ πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐδηλώθη ὑμῖν δ). Πάλιν τοῦτο φανερόνει, καθὼς προεῖπον, ὅτι τὰ ἀρχαῖα εἰκόνιζον τὰ νέα· καὶ ἀφ' οὗ ἦλθον τὰ νέα, ἔλειψαν τὰ ἀρχαῖα· καθὼς ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέγει. « Μὴ μνημονεύετε τὰ πρῶτα, καὶ τὰ ἀρχαῖα μὴ συλλογίζεσθε· ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ καινὰ, ἃ νῦν ἀνατελεῖ κτλ. ε).

Φανερὸν ἐποίησα μὲ πολλὰς ἀποδείξεις, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέῤῥιψε τὰς θυσίας τῶν Ἑβραίων, καθὼς λέγει καὶ ὁ Σολομών. « Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα Κυρίῳ ζ). Καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ, ἀκούσας ἀπὸ τόσους προφήτας, ὅτι ὁ Θεὸς μετέβαλε τὴν παχυλὴν παλαιὰν θυσίαν εἰς τὴν νέαν τὴν

α) Μαλαχ. Κεφ. Α'. ςίχ. 16. β) Ψαλ. ΡΙΒ'. ςίχ. 3. γ) Ἡσ. Κεφ. Α'. ςίχ. 11 δ) Αὐτ. Κεφ. ΜΒ'. ςίχ. 9. ε) Αὐτ. Κεφ. ΜΓ'. ςίχ. 18-19. ζ) Παροιμ. Κεφ. ΙΕ'. ςίχ. 8.

λεπτὴν καὶ πνευματικὴν, θαυμάζων λέγει. « Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου! α)

Ἄχρι τοῦδε ἐφανέρωσα τὴν πρώτην αἰτίαν, διὰ τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον ἔχουσιν οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τῶν Χριστιανῶν, καὶ διὰ τὸν φόνον, τὸν ὁποῖον κάμνουσιν εἰς τοὺς Χριστιανούς· ἐκεῖνος δὲ, ὅστις θέλει νὰ μάθῃ περισσότερα, ἂς διαβάσῃ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Παύλου Μεδίκων εἰς τὸ ΛΓ'. Κεφάλαιον, καὶ θέλει εὕρει ὅλον τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον ἔχουσιν οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τῶν Χριστιανῶν, καὶ μάλιστα διὰ τὸν φόνον τῶν χριστιανικῶν νηπίων.

Διὰ δὲ τὴν δευτέραν αἰτίαν, τὴν ὑποίαν προανέφερα, διὰ τὰς δεισιδαιμονίας, δηλ. διὰ τὰς μαγείας, τὰς ὁποίας κάμνουσιν οἱ Ἑβραῖοι μὲ τοῦτο τὸ αἷμα. Πρῶτον νὰ ἠξεύρῃ ὁ καθεὶς, ὅτι ὅλον τὸ γένος τῶν Ἑβραίων εἶναι ὑποκείμενον εἰς κατάραν ἀπὸ τὸν Θεὸν πρὸς τιμωρίαν, διότι δὲν ἐδέχθησαν τὸν σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστὸν, ἡ ὁποία κατάρα ἐδόθη εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ προφήτου Μωϋσέως λέγοντος. « Πατάξαι σε Κύριος ἕλκει Αἰγυπτίῳ εἰς τὴν ἕδραν, καὶ ψώρᾳ ἀγρίᾳ, καὶ κνήφῃ, ὥστε μὴ δύνασθαί σε ἰαθῆναι β)· καὶ πάλιν. « Πατάξαι σε Κύριος παραπληξίᾳ, καὶ ἀορασίᾳ, καὶ ἐκστάσει διανοίας γ). Καὶ πάλιν « Πατάξαι σε Κύριος ἐν ἕλκει πονηρῷ ἐπὶ τὰ γόνατα, καὶ ἐπὶ τὰς κνήμας, ὥστε μὴ δύνασθαι ἰαθῆναί σε δ). Ὅθεν φανερὰ βλέπομεν, ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ κατάρα ἐπληρώθη εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν γένος· ἐπειδὴ οἱ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην ὅλοι ἔχουσι ψώραν εἰς τὴν ἕδραν, οἱ ἀπὸ τὴν Ἀσίαν ἔχουσιν ὁ-

α) Ψαλ. ΟϚ'. στίχ. 10. β) Δευτερον. Κεφ. ΚΗ'. στίχ. 27. γ) Αὐτ. στίχ. 28. δ) Δευτ. Κεφ. ΚΗ', στίχ. 36.

λοι κασίδαν εἰς τὴν κεφαλὴν, οἱ δὲ ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν ἔχουσιν ὅλοι ἕλκη εἰς τὰ ποδάρια, οἱ δὲ ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν ἔχουσιν ἀδυναμίαν εἰς τὰ ὀμμάτια, δηλ. τρέχουσι τὰ ὀμμάτιά των, καὶ εἶναι κατὰ πολλὰ ἄσχημοι καὶ μωροί. Οἱ δὲ παμπόνηροι ῥαβῖνοι εὗρον ἰατρικὸν, ὅτι ἀλειφόμενοι μὲ αἷμα χριστιανικὸν, θέλουσιν ἰατρευθῆ. Ἔχουσι δὲ ἀκόμη καὶ ἄλλην κατάραν ἀπὸ τὸν Θεὸν οἱ Ἑβραῖοι, διότι εἶπον πρὸς τὸν Πιλάτον. « Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν α).

Διὰ τοῦτο εἰς τοὺς τέσσαρας καιροὺς τοῦ χρόνου, δηλαδὴ τὸ ἔαρ, τὸ θέρος, τὸ φθινόπωρον, καὶ τὸν χειμῶνα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὸν ἕνα καιρὸν ἕως τὸν ἄλλον εἶναι ἐννενῆντα μία ἡμέρα, καὶ ὧραι ἕξ, καὶ ἐκεῖνοι οἱ καιροὶ εἰς τὴν ἀρχήν των, δηλ. εἰς τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὅτε τελειόνει τὸ φθινόπωρον, καὶ ἐμβαίνει ὁ χειμών· καὶ ὅτε τελειόνει ὁ χειμὼν, καὶ ἀρχίζει τὸ ἔαρ· καὶ ὅτε τελειόνει τὸ ἔαρ, καὶ ἀρχίζει τὸ θέρος· καὶ ὅτε τελειόνει τὸ θέρος, καὶ ἀρχίζει τὸ φθινόπωρον· εἰς τούτους τοὺς τέσσαρας καιρούς, εὑρίσκεται ἐπάνω εἰς τὰ φαγητὰ αὐτῶν (ὅμως φαγητὰ, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι διὰ πυρὸς καμωμένα, τουτέστι γάλα, βούτυρον, χορταρικὰ, λάχανον, ἀγγούρια, ἄβραστα φαγητὰ, καὶ ἄλλα) κἄποιον αἷμα ἀπὸ τὸν ἀέρα, τὸ ὁποῖον αἷμα ἀπὸ αὐτοὺς ὀνομάζεται (τεκήφα)· καὶ ἀνίσως φάγῃ κἀνεὶς Ἑβραῖος ἀπὸ τὰ φαγητὰ ἐκεῖνα, παρευθὺς ἀποθνήσκει· ὅταν ὅμως δίδουσιν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς νὰ φάγωσιν ἀπὸ τὰ φαγητὰ ἐκεῖνα, δὲν ἀποθνήσκει ὁ Χριστιανός.

Ὦ Κύριε πόσον μεγάλα εἶναι τὰ θαυμάσιά σου! πάν-

α) Ματθ. Κεφ. ΚΖ'. στιχ. 25.

τα προεφανέρωσας διὰ τῶν Προφητῶν σου· ἢ δὲν προεῖπας διὰ τοῦ προφήτου σου Ἰεζεκιὴλ λέγοντος· « Καὶ θήσω σε ἐν αἵματι θυμοῦ καὶ ζήλου α). Ὁμοίως καὶ ὁ προφητάναξ Δαβὶδ προϊδὼν διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅτι οἱ παμπόνηροι καὶ ἀκάθαρτοι Ἑβραῖοι θέλουν ςαυρώσει τὸν ἀληθινὸν Μεσσίαν Χριςὸν, δέεται, λέγων· « Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν, καὶ εἰς σκάνδαλον β). Δηλαδὴ, Εἰς παγίδα, διότι αὐτοὶ ἀποθνήσκουσιν, ὅταν τρώγωσιν ἀπὸ τὴν τράπεζαν ἐκείνην. « Καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν, διότι ἐζήτησαν αὐτοὶ ἀπὸ τὸν Πιλάτον τὸ αἷμα τοῦ Χριςοῦ. « Καὶ εἰς σκάνδαλον, διότι ἐφεύρηκαν οἱ παμπόνηροι ῥαββῖνοι ἕνα μέσον, ἀλείφοντες ἕνα πηρούνιον σιδηρένιον, μὲ αἷμα Χριςιανοῦ μαρτυρήσαντος, καὶ βάλλοντές το ἐπάνω εἰς τὰ φαγητὰ, δὲν πίπτει ἐκεῖνο τὸ εἰρημένον αἷμα ἀπὸ τὸν ἀέρα· διότι εἰς τὸ Καλενδάριον αὐτῶν γράφει καὶ τὴν ςιγμὴν, εἰς τὴν ὁποίαν πίπτει ἐκεῖνο τὸ αἷμα, καὶ πηγαίνει ὁ χαχάμος μὲ μίαν ὥραν, ἢ μὲ δύο προτήτερον ἀπὸ ὀσπήτιον εἰς ὀσπήτιον, καὶ εἰδοποιεῖ.

Ὁμοίως καὶ ὅτε ςεφανόνονται οἱ Ἑβραῖοι συνηθίζουσιν, ὥςε οἱ νέοι νὰ νηςεύωσιν ὅλην τὴν ἡμέραν μὴ τρώγοντες, οὔτε πίνοντες τίποτες· καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἀφ' οὗ ςεφανωθῶσιν, ἔρχεται ὁ ῥαββῖνος (διδάσκαλος τῶν Ἑβραίων) καὶ δίδει εἰς τοὺς δύο, δηλ. εἰς τὸν νυμφίον καὶ εἰς τὴν νύμφην ἕνα αὐγὸν ψημένον, καὶ ἀντὶ ἅλατος βάλλουσιν εἰς αὐτὸ ςάκτην ἀπὸ πανὶ καμμένον εἰς τὴν φωτίαν. δηλ. μουσκεύουσι πανὶ εἰς αἷμα Χριςιανοῦ μαρτυρήσαντος, καὶ καίοντες τὸ πανὶ, λαμ-

α) Ἰεζ. Κεφ ΙϚ'. ςίχ. 58. β) Ψαλ. ΞΗ'. ςίχ. 22.

βάνουσιν ἐκείνην τὴν ςάκτην, καὶ τὴν βάλλουσιν εἰς ἕνα αὐγὸν ψημένον· καὶ τρώγοντές το οἱ νέοι, ὁ ῥαβῖνος λέγει κάποιας ἐπῳδάς· ὥςε οὗτοι οἱ νέοι νὰ δυνηθῶσι νὰ ἀπατήσωσι τοὺς Χριςιανοὺς, καὶ νὰ τοὺς γνωρίσωσι χάριν οἱ Χριςιανοὶ, διὰ νὰ ἠμπορέσωσι νὰ τρώγωσιν ἀπὸ τὸν ἱδρῶτα τῶν Χριςιανῶν, καθότι δὲν ἠμποροῦν πάντοτε νὰ φονεύωσι Χριςιανούς· καὶ μάλιςα τώρα εἰς τὰς ἡμέρας μας, μὲ τὸ νὰ ἔγινε γνωςὸν τοῦτο ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς Χριςιανοὺς, διὰ τοῦτο ἐπιμελοῦνται νὰ ἀπατήσωσι τοὺς Χριςιανοὺς, καὶ τρώγοντες ἀπὸ τὸν ἱδρῶτα τοῦ Χριςιανοῦ, ὡσὰν νὰ ἔφαγον τὸ αἷμα αὐτοῦ.

Ἐπιμελοῦνται ἀκόμη καὶ διὰ ἄλλην αἰτίαν νὰ ἀπατήσωσι τοὺς Χριςιανοὺς, διότι τὸ ἅγιον Πνεῦμα λαλεῖ διὰ τοῦ Προφήτου Μωϋσέως λέγοντος «Σπέρμα πολὺ ἐξοίσεις εἰς τὸ πεδίον, καὶ ὀλίγα εἰσοίσεις α). Καὶ διὰ τοῦ προφήτου Μιχαίου λέγει πρὸς αὐτούς. «Σὺ Σπερεῖς καὶ οὐμὴ ἀμήσης β). Λέγει καὶ διὰ τοῦ προφήτου Ἀγγαίου. «Ἐσπείρατε πολλὰ, καὶ εἰσηνέγκατε ὀλίγα γ). Λέγει καὶ ὁ Ἱερεμίας· «Σπείρατε πυροὺς, καὶ ἀκάνθας θερίζετε δ). Καὶ ἐν ἀληθείᾳ ὅλα ἐπληρώθησαν. Μὲ τὰ ὀμμάτιά μου εἶδον, ὅτι ἕνας Ἑβραῖος πλούσιος, ὁ ὁποῖος εἶχε δύο ἀλέτρια ἰδικά του, καὶ τέσσαρας δούλους Χριςιανοὺς, καὶ τὴν ἄνοιξιν εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Απριλίου μηνὸς, ὁ ὁποῖος Μῆνας ἀπὸ αὐτοὺς ὀνομάζεται Ἠὴρ εἰς τὸν ὁποῖον πανηγυρίζουσιν οἱ Ἑβραῖοι· διότι ὁ

α) Δευτ. Κεφ. ΚΗ΄. ςίχ. 38. β) Μιχ. Κεφ. ς΄. ςίχ. 15. γ) Ἀγγαῖος Κεφ. Α΄. ςίχ. 6. δ) Ἱερεμ. Κεφ. ΙΒ΄. ςίχ. 13.

Μωϋσῆς λέγει. «Καὶ ἐν ταῖς νεομηνίαις προσάξετε ὁλοκαύτωμα τῷ Κυρίῳ α). μ᾽ὅλον ὅτι προτοῦ νὰ σαυρώσουσιν αὐτοὶ τὸν Ἰησοῦν Χριςὸν, λέγει ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου. «Καὶ τὰς νουμηνίας ὑμῶν, καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν, μισεῖ ἡ ψυχή μου β). Ὅμως αὐτοὶ πάντοτε πανηγυρίζουσιν, ὄχι μὲ θυσίαν· διότι ἀπὸ τὸν καιρὸν, καθ᾽ ὃν ἦλθεν ὁ ἀληθινὸς Μεσσίας Ἰησοῦς Χριςὸς ἔλειψεν ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων ἡ βασιλεία, καὶ ἡ ἱερωσύνη. Καθὼς προεῖπεν ὁ πατριάρχης Ἰακώβ. Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, δηλ. ἡ βασιλεία, καὶ ἡγούμενος, (δηλ. ἡ ἱερωσύνη.). Ἕως ἂν ἔλθῃ τα ἀποκείμενα αὐτῷ, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν (Μεσσίας) γ). Ὅθεν παῤῥησίᾳ βλέπομεν, ὅτι ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς εἰς τὴν γῆν, καθὼς προεῖπεν ὁ προφήτης Μιχαίας· Ἰδοὺ Κύριος ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ καταβήσεται, καὶ ἐπιβήσεται ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς δ). ἀπὸ τότε ἔλειψεν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους ἡ ἱερωσύνη, καὶ ἡ βασιλεία. Ὅμως αὐτοὶ ἀκόμη πανηγυρίζουσι τὰς νεομηνίας μὲ πολυφαγίαν, μὲ μέθην, καὶ μὲ συνουσιασμούς.

Ἀληθινὰ ὁ Μωϋσῆς προςάζει τοὺς Ἑβραίους διὰ νὰ εὐφραίνωνται εἰς τὰς ἑορτὰς αὐτῶν ε). Ὅμως τρεῖς ῥαββῖνοι ὀνομαζόμενοι ῥαββὶ Ἰουδὰ, ῥαββὶ Ζαηρὰ, καὶ ῥαββὶ Ἀσὰ, ἑρμηνεύουσι ταύτην τὴν προςαγὴν τοῦ Μωϋσέως, εἰς τὸ βιβλίον Ταλμοὺθ (Χαρήγα) τοιουτοτρόπως· δηλ. ὁ ῥαββὶ Ἰουδὰ λέγει (ἄην σημχὰ ἔηλου μπεαίην) δὲν εἶναι ἄλλη μεγαλητέρα εὐφροσύνη ἀπὸ τὸ

α) Ἀριθμ. Κεφ. ΚΗ΄. ςίχ. 11. β) Ἡσ. Κεφ. Α΄. ςίχ. 14. γ) Γεν. Κεφ. ΜΘ΄. ςίχ. 10. δ) Μιχ. Κεφ. Α΄. ςίχ. 3. ε) Δευτ. Κεφ. Ιϛ΄. ςίχ. 14.

κρασὶ, καὶ ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἐκεῖ ὅπου λέγει· » Καὶ εὐφρανθήση ἐν τῇ ἑορτῇ σου, δηλοῖ, νὰ πίνῃ κρασὶ, ὄχι ὅμως, ἕως νὰ μεθύσῃ. Ὅμως οἱ Ἑβραῖοι ςοχάζονται, ὅτι διὰ τοῦτο εἶναι ὑπόχρεως κάθε Ἑβραῖος νὰ πίῃ ἕως νὰ μεθύσῃ εἰς τὰς ἑορτὰς αὐτῶν.

Ὁ δὲ ῥαββὶ Ζακρὰ λέγει (ἄην σημχὰ ἔηλου μπεμπουσὸρ), δὲν εἶναι μεγαλητέρα εὐφροσύνη παρὰ ἀπὸ τὸ παχὺ κρέας· καὶ διὰ τοῦτο ὑπόχρεως εἶναι κάθε Ἑβραῖος νὰ χορτάσῃ ἀπὸ παχὺ κρέας εἰς τὰς ἑορτὰς αὐτῶν.

Ὁ δὲ ῥαββὶ Ἀσὰ λέγει (ἄην σημχὰ ἔηλου μπεήσα), δὲν εἶναι μεγαλητέρα εὐφροσύνη ἀπὸ τὴν συνουσίαν μὲ τὰς γυναῖκας.

Ἐκ τῶν εἰρημένων, καθὼς φαίνεται, ὁ καθ' εἷς ῥαββῖνος κατὰ τὸ πάθος του διδάσκει τοὺς Ἑβραίους· οἱ τωρινοὶ Ἑβραῖοι, μὴν ἠξεύροντες, ποῖος ῥαββῖνος ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς τρεῖς ἀληθέςερον ὡμίλησεν, ἢ ἐκεῖνος μὲ τὸ πάθος τῆς μέθης, ἢ ἐκεῖνος μὲ τὸ πάθος τῆς γαςριμαργίας, ἢ ἐκεῖνος μὲ τὸ πάθος τῆς πορνείας, καὶ διὰ νὰ μὴν ἔχωσι καμμίαν ἀμφιβολίαν, κάμνουσιν ὅλα αὐτὰ τὰ τρία, ὅταν ἔρχεται ἡ ἑορτὴ αὐτῶν.

Μὲ δύω μῆνας προτήτερον ἀρχίζουσι νὰ παχύνωσι πουλιὰ, καὶ ζῶα, καὶ φροντίζουσι νὰ ἔχωσι καὶ συνουσίαν σαρκικήν.

Ὢ δυςυχὴς συναγωγὴ εἰς ποίαν ἀθλίαν κατάςασιν ἔφθασες. ὅτι ὁ Μωϋσῆς πνευματικῶς ὁμιλεῖ· « Εὐφρανθήσῃ, καὶ ὄχι σωματικῶς, καθὼς λέγει ὁ προφήτης Ἡσαΐας· » Εὐφραίνεσθε οὐρανοὶ, κτλ. α).

α) Ἡσ. Κεφ. ΜΘ'. ςίχ. 13.

Ἂς ἐπιςρέψωμεν πάλιν εἰς τὸ προκείμενόν μας, περὶ τοῦ Ἑβραίου ἐκείνου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὰ ἀλέτρια του, καὶ δούλους Χριστιανούς. Καὶ ἔτυχεν εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν, ὅταν οἱ δοῦλοι τοῦ Ἑβραίου ἔσπερναν ἔξω εἰς τὸν κάμπον σιτάρι ἀνοίξεως, καὶ ἀφ' οὗ οἱ Ἑβραῖοι ἔφαγον, ὡμίλησεν ὁ Ἑβραῖος πρός με, καθὼς προείρηκα (ὅτι δηλ. αὐτοὶ πανηγυρίζουσι τὴν πρώτην ἡμέραν μὲ πολυφαγίας καὶ μέθας,) καὶ μοὶ εἶπεν, ἔλα ῥαββὶ εἰς τὸν κάμπον νὰ ἴδωμεν πῶς σπείρουσιν οἱ δοῦλοι, καὶ ἐπήγαμεν οἱ δύο, καὶ ἔλαβε καὶ αὐτὸς ὡς μίαν μέδιμνον ἀπὸ σιτάρι καὶ ἔσπειρε, καὶ ἐσημείωσα ἐγὼ τὸν τόπον, ὅπου ἔσπειρεν ὁ Ἑβραῖος, καὶ τὸν εἶπα τρόπον τινὰ εἰρωνευόμενος νὰ ἴδῶμεν, θέλει πληρωθῇ ὁ λόγος τοῦ Μωϋσέως, ὅςτις λέγει εἰς τὸ Δευτερονόμιον. «Πολὺ σπερεῖς, καὶ ὀλίγον θερίσεις. Καὶ ἐν ἀληθείᾳ λέγω μετὰ παρέλευσιν δύο μηνῶν, ὑπῆγα πάλιν μαζὴ μὲ τὸν Ἑβραῖον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ ὅπου ἔσπειραν οἱ Χριςιανοὶ, εὗρον ὅτι ἐκαρποφόρησεν ὡραίως, ἐκεῖ ὅμως, ὅπου ἔσπειρεν ὁ Ἑβραῖος, ἐν ἀληθείᾳ λέγω, κα'νένας κόκκος σιταρίου δὲν ἐβλάςησε. Καὶ τότε ἄρχισα νὰ γνωρίζω πόση πολλὴ διαφορὰ εἶναι ἀναμεταξὺ τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους. Καὶ πάντοτε ὅταν σπείρῃ ὁ Ἑβραῖος μὲ τὴν μεμολυσμένην καὶ γεμάτην ἀπὸ αἷμα χριςιανικὸν χεῖρά του, δὲν γίνεται τίποτες· καθ' ὃν τρόπον λέγει ὁ προφήτης Ἡσαΐας· Αἱ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις α).

Καὶ διὰ τοῦτο ὅτε ςεφανόνονται αὐτοὶ, δίδει ὁ ῥαββῖνος εἰς τοὺς νέους ςάκτην ἀπὸ πανὶ καμμένον, καὶ μουσκεμένον εἰς αἷμα χριςιανικὸν εἰς ἕνα αὐγὸν ψημένον;

α) Ἡσ. Κεφ. Α'. ςίχ. ΙΕ.

καθὼς εἶπον παραπάνω, καὶ λέγει ὁ ῥαβδῖνος σιωπηλῶς κἄποιας ἐπῳδὰς διὰ νὰ εὕρωσι χάριν ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ ἀπατῶσι τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ ἄλλας.

Τὸ πολὺ αὐτῶν μῖσος, τὸ ὁποῖον ἔχουσι κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἂν θελήσῃ ἄνθρωπος νὰ τὸ ἱστορήσῃ ὅλον, χρειάζεται καιρὸν διεξοδικόν· Μ' ὅλον τοῦτο δὲν μὲ ἀφίνει ἡ καρδία νὰ σιωπήσω διόλου, καὶ νὰ μὴ φανερώσω εἰς τοὺς Χριστιανοὺς κἂν ὀλίγα ἀπὸ τὸ μῖσος τῶν Ἑβραίων, ὅπερ ἔχουσι κατὰ τῶν Χριστιανῶν.

Ἐν πρώτοις, αὐτοὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν τὴν ὀνομάζουσι (τούμα), ἡ ὁποία λέξις δηλοῖ μεμολυσμένη. Οἱ δὲ χαχάμιδες τὴν ὀνομάζουσι (μόηχὰκ), ἡ ὁποία λέξις θὰ εἰπῇ χρεία. Τὸν Χριστιανὸν τὸν ὀνομάζουσι (γόη), δηλ. ἀσεβῆ, ἢ ἐθνικόν. Τὸ χριστιανικὸν παιδίον τὸ ὀνομάζουσι (σχέηγητζ), τὸ ὁποῖον δηλοῖ σκώληξ ἑρπόμενος· Τὸ κορίτζιον ὀνομάζουσι (σήσκελα), πάλιν σκώληξ ἑρπόμενος γένους θηλυκοῦ. Τὸ ἐκκλησιαστικὸν τάγμα, δηλ. Ἱερέα, ἢ Καλόγηρον, ἢ καὶ ἄλλον ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸν τάγμα, τοὺς ὀνομάζουσιν οἱ Ἑβραῖοι (γάλεχ), τὸ ὁποῖον θὰ εἰπῇ θυσιαστὰς τῶν εἰδώλων.

Ὅταν ἑορτάζωμεν ἡμεῖς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ ἅγια Θεοφάνεια, εἰς ἐκείνας τὰς δύο νύκτας δὲν βάλλουσιν αὐτοὶ τὰς χεῖράς των ἐπάνω εἰς τὰ βιβλία των, ἀλλὰ σκεπάζοντες αὐτὰ, παίζουσιν εἰς χαρτία ὅλην τὴν νύκτα, καὶ βλασφημοῦσι τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν μητέρα τοῦ Κυρίου, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους, καλοῦντες τὰς νύκτας ἐκείνας, Νύκτα τυφλήν.

Βέβαια τυφλὴ νύκτα εἶναι δι' ἐκείνους, καθότι οἱ ταλαίπωροι δὲν βλέπουσι τὴν ἀλήθειαν. Ὅμως τὸ αἴτιον,

διὰ τὸ ὁποῖον σκεπάζουσι τὰ βιβλία αὐτῶν εἰς ταύτας τὰς νύκτας, καὶ ποίας βλασφημίας φλυαροῦσι, δὲν ἠμποςῶ νὰ τὰς γράψω· διότι τρέμω καὶ νὰ τὰς νοήσω εἰς τὸν νοῦν μου. Μοὶ φαίνεται ὅτι θέλει μολυνθῇ καὶ ὁ αέρας, ἂν εἴπῃ τις ἐκ ϛόματος τὴν βλασφημίαν, τὴν ὁποίαν φλυαροῦσιν αὐτοὶ τότε, ὅτε σκεπάζουσι τὰ βιβλία των.

Τὰ παιδία των, προτοῦ νὰ ἀρχίσωσι νὰ μανθάνωσιν ἀπὸ τὸν διδάσκαλον αὐτῶν τὸ ἀλφάβητον, ἐπιμελοῦνται προτήτερον νὰ τὰ μανθάνωσι τὴν κατὰ τῶν Χριϛιανῶν βλασφημίαν, διὰ νὰ ἠξεύρωσιν, ὅταν θέλῃ ἀπεράσωσιν κοντὰ ἀπὸ καμμίαν Ἐκκλησίαν Χριϛιανικὴν νὰ λέγωσι (σάκεζ τεσάτζηνε βισάεφ τεσαβηνίκη χεηρὶμ ἥην) τὰ ὁποῖα λόγια ἐξηγοῦνται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· ἡ μεμολυσμένη τῶν μεμολυσμένων, καὶ ἡ ἀκάθαρτος τῶν ἀκαθάρτων, ἀφωρισμένη εἶναι.

Προσέτι εἰς τὸ Ταλμοὺθ γράφει, ἀνίσως ἀπέρασε καν-νένας Ἑβραῖος ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ τὴν χριϛιανικὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀλησμόνησε νὰ βλασφημήσῃ, ἕως εἰς δέκα βήματα, ἂν ἐνθυμήθηκεν, ὅτι δὲν ἐβλασφήμησεν, ὑπόχρεως εἶναι νὰ ἐπιϛρέψῃ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ νὰ εἴπῃ τὴν εἰρημένην βλασφημίαν· ἂν ὅμως ἀπέρασε περισσότερον ἀπὸ δέκα βήματα, δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐπιϛρέψῃ, ἀλλὰ ἐκεῖ, ὅπου ἐνθυμήθη, πρέπει νὰ βλασφημήσῃ.

Παρομοίως ὅταν βλέπωσιν αὐτοὶ καν-νένα νεκρὸν Χριϛιανὸν φερόμενον εἰς τὸν τάφον νὰ ἐνταφιασθῇ, ὑπόχρεως εἶναι κάθε Ἑβραῖος νὰ λέγῃ (σὰϊουμ χὰδ λεμούχορ τρίη) ὁ ὁποῖος λόγος δηλοῖ, σήμερον εἶδον ἕνα ἀσεβῆ νεκρὸν, αὔριον νὰ ἰδῶ δύο· τὰς ὁποίας βλασφημίας καὶ τὸ μικρὸν παιδὶ πρέπει νὰ τὰς ἠξεύρῃ. Ἐν συντόμῳ τόσην

πολλὴν ἔχθραν καὶ μῖσος ἔχουσι κατὰ τῶν Χριςιανῶν, ὥςε γράφει εἰς τὸ Ταλμοὺθ, ὅτι δὲν εἶναι πρέπον νὰ ὀνομάσωσι τινὰ μὲ τὸ ὄνομα ἄνθρωπος, ἀλλὰ μόνον οἱ Ἑβραῖοι εἶναι πρέπον νὰ ὀνομασθῶσιν.

Ἀκόμη γράφει εἰς τὸ Ταλμοὺθ εἰς τὸ μέρος (πεσούχεμ) λέγον· λόη βιδὴ πιήσαχ, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ Πάσχα αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ ἄρχεται, οὔτε τὴν Δευτέραν, οὔτε τὴν Τετάρτην, οὔτε τὴν Παρασκευὴν, διότι οἱ Χριςιανοὶ νηςεύουσιν εἰς ταύτας τὰς ἡμέρας. Ἔχουσιν ἀκόμη οἱ Ἑβραῖοι καὶ ἄλλας ἔχθρας κατὰ τῶν ὀρθοδόξων Χριςιανῶν. Τὰ ἄλλα ἔθνη ὀνομάζουσι νέαν διαθήκην, ἡμᾶς ὅμως τοὺς ὀρθοδόξους ὀνομάζουσιν Ἰεβουνήμ, δηλ. εἰδωλολάτρας.

Μάρτυς μου εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ὁποίου ἀπεξενώθην ἀπὸ αὐτοὺς αὐτοπροαιρέτως, ὅτι δὲν γράφω αὐτὰ κινούμενος ἀπὸ κἀνένα φθόνον κατ᾽ αὐτῶν, ἀλλὰ μάλιςα βοῶ διὰ αὐτοὺς μετὰ τοῦ προφήτου Ἱερεμίου καὶ λέγω. «Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων, καὶ κλαύσομαι τὸν λαόν μου τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτός α); Ἕνα λαὸν, ὅςτις ἦτον ἐκλεκτὸς εἰς τὸν Θεὸν, πλήρης χαρίτων, καὶ ἱερωσύνην ἔχοντα καὶ βασιλείαν. Τώρα ὅμως εὑρίσκονται ἐξωρισμένοι εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, διεσπαρμένοι εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου. Καθὼς προεῖπεν ὁ Χριςὸς διὰ τοῦ προφήτου αὐτοῦ Ἱερεμίου. «Καὶ διέσπειρα αὐτοὺς, ὡς φρύγανα φερόμενα ὑπὸ ἀνέμου εἰς ἔρημον β). Μεμισημένοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· μιασμένοι, βεβηλωμένοι. Διότι λέγει ὁ προφήτης Ἱερεμίας

α) Ἱερεμ. Κεφ. Θ΄. ςίχ. 1. β) Αὐτ. Κεφ. ΙΓ΄. ςίχ. 24.

πρὸς αὐτούς. Καὶ ἐὰν εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου. « Διατί ἀπήντησέ μοι ταῦτα α); ἀποκρίνεται ὁ προφήτης παρακάτω λέγων. «Διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀδικίας σου β) Καὶ εἰς ἄλλον τύπον πάλιν λέγει ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἱερεμίαν « Καὶ ἔςαι ὅταν εἴπητε, τίνος ἕνεκεν ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἡμῖν πάντα ταῦτα; Καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ἀνθ' ὧν ἐγκατελίπετέ με γ). Καὶ πάλιν « Αἱ ἀνομίαι ὑμῶν ἐξέκλιναν ταῦτα, καὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ἀπέςησαν τὰ ἀγαθὰ ἀφ' ὑμῶν δ). Καὶ πάλιν. « Παιδεύσει σε ἡ ἀποςασία σου, καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε. καὶ γνῶθι, καὶ ἴδε, ὅτι πικρόν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμὲ, λέγει Κύριος ὁ Θεός σου· καὶ οὐκ ηὐδόκησα ἐπὶ σοὶ, λέγει Κύριος ὁ Θεός σου ε).

Καὶ βεβαίως κατὰ πολλὰ δόλιον καὶ πανοῦργον εἶναι τὸ γένος τῶν Ἑβραίων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Ὅτε ἐμβαίνει ὁ Χριςιανὸς εἰς τὸ ὀσπήτιον τοῦ Ἑβραίου, κατὰ πολλὰ φιλικῶς τὸν δέχεται, καὶ τὸν τιμᾷ. Ὅταν ὅμως ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ ὀσπήτιόν του, πρέπει ὁ Ἑβραῖος νὰ λέγῃ τούτους τοὺς λόγους· Κάθε ἀῤῥωςία, καὶ κάθε θλίψις, καὶ οἱ κακοὶ ὄνειροι, τοὺς ὁποίους ἐνυπνιάσθην ἐγὼ, ἢ τινὰς ἀπὸ τὸ ὀσπήτιόν μου, νὰ ἦναι ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τούτου τοῦ Χριςιανοῦ, ὅςτις ἐξῆλθε τώρα ἀπὸ τὸ ὀσπήτιόν μου.

Καλῶς εἶπεν ὁ προφήτης Δαβὶδ δι' αὐτούς « Ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι βολίδες ζ). Ὅμως καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὰς πονηρίας αὐτῶν, ἀντάξια ἀνταπέδωκεν αὐτοῖς, ὅτι ὀφθαλμοφανῶς βλέπομεν ὅλην

α) Ἱερ. ςίχ. 22. β) Αὐτ. γ) Ἱερεμ. Κεφ. Ε'. ςίχ. 19. δ) Αὐτ. Κεφ. Ε'. ςίχ. 25. ε) Αὐτ. Κεφ. Β' ςίχ. 19. ζ) Ψαλ. ΝΔ'. ςίχ. 21.

τὴν κατάραν, πεπληρωμένην εἰς αὐτούς. « Καὶ ἔσῃ ἐκεῖ ἐν αἰνίγματι, καὶ ἐν παραβολῇ, καὶ ἐν διηγήματι ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν α). Ὁμοίως διὰ τοῦ προφήτου Ἱερεμίου λέγει ὁ Κύριος πρὸς αὐτούς. « Καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς ὀνειδισμὸν αἰώνιον, καὶ ἀτιμίαν αἰώνιον, ἥτις οὐκ ἐπιλησθήσεται β) μὲ τὰ ὄμματα ἡμῶν βλέπομεν, ὅτι ἐπληρώθησαν εἰς αὐτοὺς πάντα τὰ ῥητά.

Λοιπὸν διὰ δύο αἴτια ἐσύνθεσα τοῦτο τὸ βιβλίον· ἕνα μὲν, ὅτι ἴσως ἀκούοντες τινὲς αὐτῶν τοὺς Χριςιανοὺς διαβάζοντας αὐτὸ, νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸν ἑαυτόν των οἱ ἄθλιοι, νὰ γνωρίσωσι τὴν ἀλήθειαν. Καὶ κατ' ἄλλο; ὥςε ἰδὼν ὁ Χριςιανὸς, εἰς ποίαν πλάνην, καὶ ὀργὴν θεϊκὴν, καὶ αἰωνίαν, καὶ ἀτελεύτητον εὑρίσκεται ἡ Συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων, νὰ εὐχαριςήσῃ τῷ Θεῷ εἰς κάθε ὥραν, ὅτι δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν μεμιασμένην πλάνην τῶν Ἑβραίων.

Ἄχρι τοῦδε ἐφανέρωσα τὴν δευτέραν αἰτίαν, διατὶ κάμνουσιν οἱ Ἑβραῖοι τοῦτον τὸν φόνον. Ἀπὸ τώρα ὅμως καὶ εἰς τὸ ἔμπροσθεν θέλω δείξῃ καὶ τὴν τρίτην αἰτίαν.

Ἡ δὲ τρίτη αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ἀνέφερον ἀνωτέρω εἶναι· ὅτι οἱ ῥαββῖνοι εὑρίσκονται εἰς ἀμφιβολίαν διὰ τὸν Μεσσίαν· διότι βλέποντες τὸν προφήτην Ἱερεμίαν λέγοντα δι' ἁγίου Πνεύματος. « Ἐξέςη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἡ γῆ σφόδρα· ὅτι δύο πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαός μου· ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, οἳ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν γ). Οἱ ὁποῖοι λόγοι ἐννοοῦνται τοιουτοτρόπως· δηλ. τὸν Χριςὸν ἐγκατέλιπον, τὸν ὄντα

α) Δευτερον. Κεφ. ΚΗ'. ςίχ. 37. β) Ἱερεμ. Κεφ. ΚΓ'. ςίχ. 40. γ) Αὐτ. Κεφ. Β'. ςιχ. 12-13.

πηγὴν ὕδατος τοῦ Βαπτίσματος, δι' οὗ ἀπολαμβάνει ὁ ἄνθρωπος ζωὴν αἰώνιον. Καθὼς καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ λέγει. « Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με, τὴν ψυχήν μου ἐπέστρεψε α). Καὶ ἐγκατέλιπον αὐτὸν οἱ Ἑβραῖοι, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους, οἳ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν· ὅτι τὸν Ἰωσὴφ ἔῤῥιψαν εἰς λάκκον ὕδωρ οὐκ ἔχοντα β). Ὁμοίως καὶ τὸν προφήτην Ἱερεμίαν ἔῤῥιψαν οἱ Ἑβραῖοι εἰς λάκκον τινὰ οὐκ ἔχοντα ὕδωρ. Μετὰ τοῦτο ἀκούοντες ἀκόμη αὐτοί, πῶς βοᾷ τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦ προφήτου Ἰεζεκιὴλ λέγοντος· « Καὶ ἐγὼ διῆλθον ἐπὶ σὲ, καὶ εἶδόν σε πεφυρμένον ἐν τῷ αἵματί σου, καὶ εἶπά σοι, ἐκ τοῦ αἵματός σου ἡ ζωή σου. καὶ εἶπά σοι, ἐκ τοῦ αἵματός σου ἡ ζωή σου γ). Δύο φοραῖς λέγει ὁ προφήτης ἐν τῇ ἑβραϊκῇ Γραφῇ Ἑβραϊκῶς, οὕτω· Βούση μαρλὸχ βεδούμαιχ χαηὴ, Βούση μαρλὸχ βεδούμαιχ χαηὴ· ἡ ὁποία προφητεία τοιουτοτρόπως ἐννοεῖται, δηλ. ὁ Πατὴρ λέγει πρὸς τὸν Χριστόν· « Καὶ ἐγὼ διῆλθον ἐπὶ σὲ, δηλ. ἡ Θεότης διῆλθε διὰ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἶδεν ὁ Πατὴρ τὸν υἱὸν πεφυρμένον ἐν τῷ αἵματι τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Διότι ἡ Θεότης δὲν ἔπαθε, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀνθρωπότης. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς ὁ Πατὴρ πρὸς τὸν Υἱόν. Καὶ εἶπά σοι ἐκ τοῦ αἵματός σου ἡ ζωή σου, δηλ. ἐν αἰωνίᾳ ζωῇ, καθάπερ ὁ ἴδιος Χριστὸς λέγει· « Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον δ) Ὁμοίως ἀκούοντες, ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα κράζει διὰ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου λέγοντος. « Καὶ σὺ ἐν

α) Ψαλ. ΚΒ'. στίχ. 2. β) Γεν. Κεφ. ΛΖ'. στίχ. 24.
γ) Ἰεζεκ. Κεφ. ΙϚ'. στίχ. 6. δ) Ἰωάν. Κεφ. Ϛ'. στίχ. 54.

αἵματι διαθήκης σου ἐξαπέστειλας δεσμίους σου ἐκ λάκκου οὐκ ἔχοντος ὕδωρ α). ὁ ποῖος λόγος ἐξηγεῖται, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τοῦ τιμίου αἵματός του, τὸ ὁποῖον ἔχυσεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, ἠλευθέρωσε τοὺς προπάτορας ἡμῶν, καὶ τοὺς Προφήτας οἵτινες ἦσαν δεδεμένοι εἰς τὸν λάκκον τοῦ ᾄδου οὐκ ἔχοντα τὸ ὕδωρ τοῦ Βαπτίσματος. Καὶ αὐτὰς τὰς προφητείας κατὰ πολλὰ καλῶς γνωρίζοντες οἱ ῥαββῖνοι, καθὼς ἐγνώρισεν ὁ Ἄννας καὶ ὁ Καϊάφας, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Μεσσίας, καὶ διὰ τὸν φθόνον τὸν ἐσταύρωσαν. κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ οἱ τὴν σήμερον παμπόνηροι ῥαββῖνοι κατὰ πολλὰ καλῶς γνωρίζοντες, μόνον διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν, καὶ γαστριμαργίαν, αἵτινες βασιλεύουσιν εἰς αὐτούς, δὲν θέλουσι νὰ δεχθῶσι τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν, ἀλλ᾽ εὗρον ἄλλο μέσον.

Πρῶτον, ὅτε περιτέμνουσι τὸ βρέφος ὀκταήμερον, λαμβάνουσιν οἱ χαχάμιδες ἕνα ποτήριον μὲ κρασί, καὶ μίαν σταλαγματιὰν ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ περιτμηθέντος βρέφους, καὶ μίαν σταλαγματιὰν ἀπὸ αἷμα Χριστιανοῦ μαρτυρήσαντος· καὶ ἀφ᾽ οὗ ἀνακατώσουσι καλῶς, ἐμβάλλει ὁ χαχάμος τὸν μικρόν του δάκτυλον εἰς τὸ ποτήριον, καὶ ἔπειτα εἰς τὸ στόμα τοῦ βρέφους δύο φοραῖς, καὶ λέγει « Καὶ εἶπά σοι ἐκ τοῦ αἵματός σου ἡ ζωή σου. Διότι ἀμφιβάλλουσι διὰ τί ὁ Προφήτης λέγει δύο φοραῖς τό, Καὶ εἶπά σοι ἐκ τοῦ αἵματός σου ἡ ζωή σου, καὶ διὰ τοῦτο βάλλουσι καὶ αἷμα ἀπὸ τὴν πληγὴν τῆς περιτμηθείσης σαρκός, καὶ αἷμα Χριστιανοῦ μαρτυρήσαντος. Δηλ. ἂν εἶπεν ὁ προφήτης

α) Ζαχαρ. Κεφ. Θ´. στίχ. 11.

ταῦτα τὰ λόγια διὰ τὸ αἷμα τοῦ Χριςοῦ, ὡς ὁ Χριςὸς εὔγαλε τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν λάκκον τοῦ Α"δου, ὁποῦ δὲν ἦτον βαπτισμέναι μὲ ὕδωρ, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τὸ βρέφος τοῦτο, ἀβάπτιςον ὂν μὲ ὕδωρ, νὰ σωθῇ μὲ τὸ τοῦ Χριςιανοῦ μαρτυρήσαντος αἷμα, ὁποῦ εἶναι βαπτισμένον μὲ ὕδωρ, καὶ ὁποῦ ἐχύθη τὸ αἷμά του διὰ βασάνων, ὡς καὶ τοῦ Χριςοῦ. Ἂν ὅμως λέγῃ διὰ τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς ὁ Προφήτης, νὰ σωθῇ τὸ βρέφος μὲ τοῦτο τὸ ἐδικόν του αἷμα ὁποῦ ἔχυσε τώρα.

Δεύτερον, εἰς τὰς ἐννέα τοῦ Ἰουλίου μηνὸς, κάμνοντες τὸν Θρῆνον τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ καθήμενοι κάτω ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλείφονται εἰς τὸ μέτωπον μὲ τὴν προειρημένην ςάκτην, καὶ τρώγουσιν ἕνα αὐγὸν ψημένον μαζὴ μὴ ἐκείνην τὴν ςάκτην, τὸ ὁποῖον φαγητὸν καλεῖται ἀπὸ αὐτοὺς, σεηδα ἀμαφσεηκες.

Τρίτον εἰς τὸ πάσχα αὐτῶν ἑτοιμάζοντες ἄζυμα, μὲ τόσας καὶ τόσας πολλὰς αἱρέσεις διαβολικὰς, καὶ μὲ πολὺ μῖσος κατὰ τῶν Χριςιανῶν, κάμνουσι καὶ ξεχωριςὰ ἕνα ἄζυμον ψωμὶ, ἐν ᾧ βάλλουσιν ὀλίγην ςάκτην μὲ αἷμα μαντυρήσαντος Χριςιανοῦ. Καὶ εἰς ἐκείνην τὴν ἑσπέραν, ὅταν ἀρχίζῃ τὸ Πάσχα αὐτῶν, ἀφ' οὗ χορτασθῶσιν ἀπὸ πολλὰς βλασφημίας καὶ μέθας, ὑπόχρεως εἶναι κάθε Ἑβραῖος, ὅσον καὶ ὁ μικρότερος νὰ τρώγῃ ἀπὸ ἕνα κομμάτι ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ἄζυμον ψωμὶ, ὁποῦ ἔχει μέσα αἷμα Χριςιανοῦ μαρτυρήσαντος· καὶ τὸ κομμάτι ἐκεῖνο πρέπει νὰ ἦναι μεγάλον ὡς μία ἐλαία. Τοῦτο τὸ ἄζυμον ψωμὶ ἀπὸ αὐτοὺς ὀνομάζεται, ἐφηκοημον.

Τέταρτον, ὅταν ἀποθάνῃ τινὰς ἀπὸ αὐτοὺς, λαμβάνει ὁ Χαχάμος ἕνα ἀσπράδι αὐγοῦ, καὶ ὀλίγον αἷμα Χριςιανοῦ μαρτυρήσαντος, τὸ ὁποῖον ἀνακατόνων, ῥαντίζει ἐπὶ τὴν καρδίαν τοῦ νεκροῦ, λέγων ὁ Χαχάμος τὸν

ςίχον ἀπὸ τὴν προφητείαν τοῦ Ἰεζεκιὴλ· « Καὶ ῥανῶ ἐφ' ὑμᾶς καθαρὸν ὕδωρ, καὶ καθαρισθήσεσθε ἀπὸ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν α).

Πρὸς τούτοις εἰς τὴν ἑορτὴν, ὁποῦ πανηγυρίζουσιν αὐτοὶ εἰς τὰς δεκατέσσαρας τοῦ μηνὸς Ἄδαρ (Φευρουαρίου) πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ Μαρδοχαίου καὶ τῆς Ἐσθὴρ, ὁποῦ ἐλευθέρασαν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς τοῦ Ἀμάν Εἰς ταύτην, λέγω, τὴν ἑορτὴν ὀνομαζομένην ὑπ' αὐτῶν Πούρημ, κάμνουσι πολλοὺς φόνους· διότι συνηθίζουσιν ἐν πρώτοις, ὅλοι ὅσοι εὑρίσκονται εἰς τὴν συναγωγὴν νὰ φονεύσουν ἕνα Χριςιανὸν ἀντὶ τοῦ Ἀμάν· καὶ βλασφημοῦσι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν τὸν Χριςόν. Καὶ ἀφ' οὗ φονεύσουσιν αὐτοὶ κἀνένα Χριςιανὸν ἀντὶ τοῦ Ἀμὰν, κάμνει ὁ Ῥαββῖνος κἄποια μελόψωμα τρίκωχα (μὲ τρεῖς ἄκρας), καὶ βάλλει καὶ ὀλίγον αἷμα Χριςιανοῦ, ὁποῦ ἐφόνευσαν, εἰς αὐτά· ἔπειτα τὰ ςέλλει εἰς ὅλους τοὺς Ἑβραίους, καὶ ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον, καὶ εἰς τοὺς φίλους των· καὶ ὅσοι ἔχουσι φίλους Χριςιανοὺς, καὶ εἰς Χριςιανοὺς τὰ ςέλλουσι. Τοῦτο δὲ τὸ ςάλσιμον, ἀπὸ αὐτοὺς καλεῖται μεσλοϊὰχ μοῦνες. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἷμα ὁποῦ χύνουσιν αὐτοὶ προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ἱερεμίας, λέγων. « Καὶ ἐν ταῖς χερσί σου εὑρέθησαν αἵματα ψυχῶν ἀθώων β). Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Ἰεζεκιὴλ σαφέςερον λέγει. « Οὕτως εἶπεν Ἀδωναῒ Κύριος· ἐπὶ τῷ αἵματι φάγεσθαι ... καὶ αἷμ' ἐκχεεῖτε (γ).

Κατ' ἀλήθειαν ὅλα ἐπληρώθησαν εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν γένος. Εἰς τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, τὴν ὀνομαζομένην ὑπ' αὐτῶν Πούρημ, δὲν εὑρίσκεται κἀνένας Ἑβραῖος εἰς ὅλον

α) Ἰεζεκ. Κεφ. Λς'. 25. β) Ἱερεμ. Κεφ. Β'. 34.
γ) Ἰεζεκ. Κεφ. ΛΓ'. 25.

τὸν κόσμον νὰ ἦναι μὲ τὰ σωςά του, ἀλλὰ ὅλοι εἶναι ἔξω φρενῶν· τότε πληροῦται κατ' αὐτῶν ἡ κατάρα τοῦ Μωϋσέως ἡ λέγουσα. « Πατάξαι σε Κύριος παραπληξίᾳ, καὶ ἀορασίᾳ, καὶ ἐκςάσει διανοίας α). Καὶ τότε κλέπτοντες πολλὰ παιδία χριςιανικὰ, τὰ κρατοῦσι σφαλισμένα ἕως εἰς τὸ Πάσχα αὐτῶν (διότι μετὰ τὴν Πούρημ ἑορτὴν αὐτῶν δὲν ἀργεῖ τὸ Πάσχα), διὰ νὰ ἔχωσιν αἷμα Χριςιανοῦ μαρτυρήσαντος εἰς τὰ ἄζυμα· εἰς δὲ τὴν Πούρημ, δὲν πρέπει νὰ ἔχωσι αἷμα Χριςιανοῦ μαρτυρήσαντος, μόνον ἀντὶ τοῦ Ἀμὰν πασχίζουσι νὰ φονεύσωσιν ἕνα Χριςιανόν. Ὅμως εἰς τὸ Πάσχα αὐτῶν, ἀντὶ τοῦ Χριςοῦ πρέπει νὰ βασανίσωσι Χριςιανὸν, καθὼς καὶ ὁ Χριςὸς ἐβασανίσθη· ὅθεν πιάνουσι μικρὰ παιδία, ἕνα μὲν διὰ νὰ ἠμπορέσωσι νὰ τὰ βασανίσωσι, καὶ κατ' ἄλλο διότι ὁ Χριςὸς ἐφύλαξε παρθενίαν· καὶ διὰ ταύτην τὴν πρᾶξιν αὐτῶν προείρηκε τὸ ἅγιον Πνεῦμα δια τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου, λέγων· « Ὅτι εὑρέθησαν ἐν τῷ λαῷ μου ἀσεβεῖς καὶ παγίδας ἔςησαν, τοῦ διαφθεῖραι ἄνδρας, καὶ συνελάμβανον β).

Διὰ τὴν τοιαύτην αἱματοχυσίαν ἀπὸ πολλοὺς τόπους εἶναι ἐξωρισμένοι· ἀπὸ τὴν Ἱσπανίαν ἐξωρίσθησαν, καὶ ἀπὸ ἄλλους τόπους, καθάπερ λέγει ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ ... « εἰμὴ εἰς αἷμα ἥμαρτες, καὶ αἷμα διώξεταί σε γ).

Τὸ δὲ αἴτιον, διὰ τὸ ὁποῖον κάμνουσιν αὐτοὶ εἰς τὴν ἑορτὴν αὐτῶν Πούρημ τὰ τρίκωχα μελόψωμα, διὰ τὰ ὁποῖα προεφανέρωσα, καὶ τοῦτο τὸ μυςήριον αὐτῶν θέλω φανερώσει εἰς τοὺς Χριςιανοὺς, καθὼς λέγει ὁ σοφὸς

α) Δευτερονόμ. Κεφ. ΚΗ'. 28. β) Ἱερεμ. Κεφ. Ε'. 26. γ) Ἰεζεκ. Κεφ. ΛΕ'. 6.

Σολομὼν εἰς τὴν Σοφίαν του, «Οὐκ ἀποκρύψω ὑμῖν μυςήρια, ἀλλὰ θήσω εἰς τὸ ἐμφανές α). Ἐκεῖνα τὰ τρίκωχα μελόψωμα μεμιγμένα μὲ αἷμα χριςιανικὸν, τὰ κάμνουσιν οἱ Ἑβραῖοι πρὸς περιγέλοιον τῶν Χριςιανῶν, ὁποῦ πιςεύουσι τὴν ἁγίαν Τριάδα, καὶ διὰ νὰ ταπεινώσῃ ὁ Θεὸς ὅλους τοὺς Χριςιανοὺς, ὁποῦ ὁμολογοῦσι τὴν ἁγίαν Τριάδα.

Διὰ τούτους τοὺς συλλογισμοὺς αὐτῶν ἐπληρώθησαν εἰς αὐτὸ τὸ κατηραμένον γένος τῶν Ἑβραίων τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ τὰ λέγοντα διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου· «Πορεύθητι καὶ εἰπὸν τῷ λαῷ τούτῳ, ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε· ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκάμμυσαν, κτλ. β).

Βέβαια ἐπαχύνθησαν αἱ καρδίαι αὐτῶν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· διότι πῶς δὲν βλέπουσι αὐτοὶ, ὅτι ὅλοι οἱ Προφῆται ἐκήρυξαν τὴν ἁγίαν Τριάδα; Ἐν πρώτοις ὁ Ἀβραὰμ ὑπεδέχθη τρεῖς ἄνδρας εἰς ὁμοίωμα ἀνθρώπου, οἵτινες εἰςήκησαν ἐπάνω αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν Ἀβραάμ· « Κύριε, εἰ ἄρα εὗρον χάριν ἐναν» τίον σου ... γ)· καὶ δὲν εἶπεν ὁ Ἀβραὰμ, Κύριοί μου, εἰ ἄρα εὗρον χάριν ἐναντίον ὑμῶν, ὡς εἰς τρεῖς· ἀλλ' εἶπε· « Κύριέ μου, ὡς πρὸς ἕνα, μ' ὅλον ὅτι ἦτον τρία πρόσωπα, διὰ νὰ δείξῃ ἕνα Θεὸν τρισυπόςατον καὶ ἀχώριςον. Ὁμοίως καὶ ὁ ἴδιος Θεὸς λέγει πρὸς τὸν Μωϋσῆν· » Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς τοῦ πατρός σου, Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ Θεὸς Ἰακὼβ δ). Βλέπομεν ὅτι εἰς κάθε ὄνομα ἀνα-

---

α) Σοφ. Κεφ. ς΄. 22. β) Ἡσ. Κεφ. ς΄. 9-10.
γ) Γεν. Κεφ. ΙΗ΄. 3. δ) Ἔξοδ. Κεφ. Γ΄. 6.

φέρει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, δυνάμενος νὰ εἴπῃ τοιουτοτρόπως. Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, τοῦ Ἀβραὰμ, τοῦ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ· διὰ τὸ ὁποῖον εἶναι φανερὸν, ὅτι μόνον ἠθέλησε ὁ Θεὸς νὰ ἀποκαλύψῃ τῷ Μωϋσῇ ἕνα Θεὸν τρισυπόστατον· διότι λέγων· « Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς τοῦ πατρός σου, φανερόνει ἕνα Θεόν· Θεὸς τοῦ Ἀβραὰμ, τὸν Πατέρα· « Θεὸς τοῦ Ἰσαὰκ, τὸν Υἱὸν. « Θεὸς τοῦ Ἰακὼβ, τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Μετὰ ταῦτα ἀφ᾽ οὗ ἐφανέρωσεν ὁ Θεὸς τῷ Μωϋσῇ τὴν ἁγίαν Τριάδα, φανερόνει καὶ ὁ Μωϋσῆς τοῖς Ἑβραίοις, διὰ νὰ ὁμολογῶσι τὸν Θεὸν τρισυπόστατον, λέγων » Ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστία)

Οἱ δὲ Ἑβραῖοι τρεῖς φοραῖς τὴν ἡμέραν ψάλλουσι τοῦτον τὸν στίχον ἐκ τοῦ Μωϋσέως, ὅτι τὸ σύμβουλον τῆς πίστεως εἶναι εἰς τοὺς Ἑβραίους οὗτος ὁ στίχος, ὅτι ἀναφέρει Εἷς ἐστι, θέλοντες νὰ ἀρνηθῶσι τὴν ἁγίαν Τριάδα· ὅμως δὲν καταλαμβάνουσιν αὐτοί, ὅτι ἂν ἦτον ὁ σκοπὸς τοῦ Μωϋσέως νὰ φανερώσῃ εἰς αὐτοὺς ἕνα Θεὸν καὶ ὄχι τρισυπόστατον, ἤθελεν εἰπῇ ἐν συντόμῳ. » Ἄκουε Ἰσραὴλ ἕνα Θεὸν, καὶ ἀρκετὸν ἠμπόρει νὰ ἦτον. Ὅμως αὐτὸς λέγει τοιουτοτρόπως. » Ἄκουε Ἰσραὴλ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστι. Διότι λέγων, Κύριος, φανερόνει τὸν Πατέρα (ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, Ἅγιος ὁ Θεὸς ψάλλεται). Καὶ ὅπου λέγει ἀκόμη· « Ὁ Θεὸς ἡμῶν, φανερόνει, τὸν Υἱὸν (ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἡμᾶς ψάλλεται, Ἅγιος Ἰσχυρὸς). καὶ ὅπου προστίθησι λέγων, Κύριος, φανερόνει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα (τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἡμᾶς ψάλλεται, Ἅγιος Ἀθάνατος). Καὶ διὰ νὰ μὴ στοχάζεσαι, ὅτι εἶναι τρία πρόσωπα διῃρημένα,

a). Δευτερονομ. Κεφ. ς'. 4.

προςίθησιν ὁ Μωϋσῆς λέγων, Εἷς ἐςι. Καθὼς καὶ ἡμεῖς ψάλλομεν, ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ δὲν ψάλλομεν, ἐλεήσατε ἡμᾶς, ἀλλὰ ἐλέησον ἡμᾶς, ὡς πρὸς ἕνα Θεὸν τρισυπόςατον.

Ὁμοίως δικαιολογούμενοι οἱ Υἱοὶ Ῥουβὴμ, ἐπειδὴ εἶχον οἰκοδομήσει βωμὸν πλησίον τοῦ Ἰορδάνου, καθὼς γράφει εἰς τὴν βίβλον τοῦ Ἰησοῦ Ναυῆ· ἀπεκρίθησαν λέγοντες τοῖς χιλιάρχοις Ἰσραήλ· «Ὁ Θεὸς, Θεὸς, Κύριός ἐςι, καὶ ὁ Θεὸς, Θεὸς, Κύριος αὐτὸς οἶδε α). Σαφῶς ἐφανέρωσαν τὴν ἁγίαν Τριάδα δύω φοραῖς, καὶ ὕςερον λέγοντες, αὐτὸς οἶδε, φανερόνουσιν ἕνα Θεὸν τρισυπόςατον. Ὁμοίως καὶ ἡ Προφῆτις Ἄννα, ἡ μήτηρ τοῦ Προφήτου Σαμουὴλ εἰς τὰς προσευχὰς αὐτῆς φανερόνει τὴν ἁγίαν Τριάδα, λέγουσα. «Οὐκ ἔςιν ἅγιος ὡς ὁ Κύριος (ὁ Πατὴρ), καὶ οὐκ ἔςιν δίκαιος ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν (ὁ Υἱὸς), καὶ οὐκ ἔςιν ἅγιος πλήν σου β). Δηλαδὴ ἡ ἁγία Τριὰς ὁμοούσιος καὶ ἀχώριςος. Παρομοίως καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ εἰς πολλὰ μέρη ἀναφέρει τὴν ἁγίαν Τριάδα λέγων «Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐςερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ ςόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν γ). Ἰδοὺ ἡ ἁγία Τριὰς ἀποκεκαλυμμένη εἶναι. καὶ ὅτι ὁ Χριςὸς εἶναι ὁ λόγος τοῦ Πατρός. Καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας λέγει. «Ἰδοὺ τὸ ῥῆμα Κυρίου ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ οὐ μὴ βουληθῶσιν αὐτό δ). Βλέπε οὖν, ἀναγνῶςα, ὅτι δἰ ἁγίου Πνεύματος προεῖδεν ὁ Προφήτης, ὅτι οἱ πονηροὶ Ἑβραῖοι δὲν θέλει δεχθῶσι τὸν Χριςὸν, ὅςτις εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Καὶ πάλιν· «Ἰδοὺ αὐτοὶ λέγουσι πρός με· ποῦ ἐςιν ὁ λόγος Κυρίου; ἐλθέτω ε). χλευά-

α) Ἰησ. Ναυῆ Κεφ. ΚΒ΄. 22. β) Βασιλ. Α΄. Κεφ. Β΄. 2. γ) Ψαλ. ΛΒ΄. 6. δ) Ἱερεμ. Κεφ. ς΄. 10. ε) Αὐτ. Κεφ. ΙΖ΄. 15.

ζουσιν οἱ πονηροὶ Ἑβραῖοι. Διότι ὁ Ἱερεμίας πάντοτε ἔλεγε, καὶ λέγει αὐτοῖς. « Ὁ λόγος Κυρίου πρό. με. ὅθεν χλευάζοντες τὸν Προφήτην λέγουσι· ποῦ εἶναι λοιπὸν ὁ Χριςὸς, τὸν ὁποῖον σὺ λόγον τοῦ Πατρὸς ὀνομάζεις, ἐλθέτω. Καὶ πάλιν. « Τάδε λέγει Κύριος· Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον κακὰ, τὸν καρπὸν τῆς ἀποςροφῆς αὐτῶν, ὅτι τῷ λόγῳ μου οὐ προσέσχον, καὶ τὸν νόμον μου ἀπώσαντο α). Ὁμοίως καὶ ὁ Μωϋσῆς προεφήτευσε τοῖς Ἑβραίοις, ὅτι δὲν θέλει δεχθῶσι τὸν Χριςὸν, λέγων. « Καὶ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ οὐκ ἐνεπιςεύσατε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν β). Καθὼς καὶ εἰς ἄλλο μέρος φανερόνει, ὅτι δὲν θέλει πιςεύσουσιν εἰς τὸν Χριςὸν, λέγων. « Καὶ ἔςαι ἡ ζωή σου κρεμαμένη σοι ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου· καὶ φοβηθήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ οὐ πιςεύσεις τῇ ζωῇ σου (γ). δηλ οἱ Ἑβραῖοι εἶδον τὸν Χριςὸν, ὅς τις εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ, καθὼς καὶ ὀλίγον κατωτέρω λέγει ὁ Προφήτης Μωϋσῆς· « Ὅτι οὐχὶ λόγος κενὸς οὗτος ὑμῖν. Ὅτι αὕτη ἡ ζωὴ ὑμῶν . . . δ). Καθὼς ὁ ἴδιος Χριςὸς λέγει « Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ζωή. Ταύτην λοιπὸν τὴν ζωὴν ἰδόντες οἱ Ἑβραῖοι κρεμαμένην ἐν τῷ ςαυρῷ, φόβῳ, καὶ τρόμῳ συνέχονται νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ τὴν σήμερον.

Πρὸς τούτοις λέγει πάλιν ὁ Προφήτης Ἱερεμίας· « Λέγουσι τοῖς ἀπωθουμένοις τὸν λόγον Κυρίου ε). Λέγει καὶ ὁ Ἀβακούμ. Πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος (ζ). Λέγει καὶ ὁ Σολομών· « Ὕδωρ βαθὺ λό-

---

α) Ἱερεμ. Κεφ. ς'. 19. β) Δευτ. Κεφ. Α'. 32. γ) Αὐτ. Κεφ. ΚΗ'. 66. δ) Αὐτ. Κεφ. ΛΒ'. 47. ε) Ἱερεμ. Κεφ ΚΕ'. 17. ζ) Ἀβακ. Κεφ. Γ'. 5.

γος ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς, καὶ πηγὴ ζωῆς α), δηλαδὴ ὁ Χριςὸς ὁπρῦ εἶναι ὁ λόγος τοῦ Πατρὸς, ἀνίσως εἰσέλθῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἔσεται αὐτῷ πηγὴ τῆς αἰωνίου ζωῆς· καθὼς λέγει ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα· »Ὃς ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώ» σω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕ» δωρ, ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ... β). δηλ. τὸ ὕδωρ τοῦ Βαπτίσματος. καθὼς βοᾷ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, κράζων τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ ἅγιον Βάπτισμα, καὶ λέγων. « Οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ᾽ ὕδωρ, ... γ) δηλ. εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ Βαπτίσματος. Παρομοίως δύο Προφῆται συμφώνως δι᾽ ἑνὸς λόγου φωνάζουσι, λέγοντες. « Καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ, καὶ ἐροῦσι· δεῦτε καὶ ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακὼβ, καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ· ἐκ γὰρ Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλὴμ δ)· δηλ. ὁ Νόμος ἐκ Σιὼν, ὁ δὲ Χριςὸς ἐξ Ἱερουσαλὴμ ἐξῆλθε, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ. « Εὐλογητὸς Κύριος ἐκ Σιὼν, ὁ κατοικῶν Ἱερουσαλὴμ ε).

Δῆλον ἐποίησα διὰ πολλῶν ἀποδείξεων, ὅτι ὁ Χριςὸς εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Πατρός· καὶ κατὰ τὸν Δαβίδ. « Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐςερεώθησαν· δηλ. μὲ τὸν Χριςὸν, ὅςτις εἶναι ὁ λόγος τοῦ Πατρός· καθὼς λέγει καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σολομών. « Ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανὸν, συμπαρήμην αὐτῷ ζ)· ἆρα ἦτον ὁ Σολομὼν, ὅταν ἡτοίμαζεν ὁ

α) Παροιμ. Σολομ. Κεφ. ΙΗ'. 4. Ὕδωρ βαθὺ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς, ποταμὸς δὲ ἀναπηδῶν, καὶ πηγὴ ζωῆς. Ἐκδ. Λειψ. τετράγλ. 1750-51. β) Ἰω. Κεφ. Δ'. 14. γ) Ἡσ. Κεφ. ΝΕ'. 1. δ) Ἡσ. Κεφ. Β'. 3. Μιχ. Κεφ Δ'. 2. ε) Ψαλ. ΡΛΔ'. 21. ζ) Παρ. Κεφ. Η'. 27.

Θεὸς τὸν οὐρανόν; διὰ τοῦτο εἶναι φανερὸν, ὅτι ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ ὁμιλεῖ ὁ Σολομὼν, ὅτι Σολομὼν εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν δηλοῖ εἰρήνην, ὁ δὲ Χριςὸς εἶναι κύριος τῆς εἰρήνης· καθὼς καὶ εἰς ἄλλο μέρος, ὅπου προφητεύει διὰ τὸν τάφον τοῦ Χριςοῦ, λέγων. « Ἰδοὺ ἡ κλίνη τοῦ Σολομὼν, ἑξήκοντα δυνατοὶ κύκλῳ αὐτῆς, ἀπὸ δυνατῶν Ἰσραὴλ α)· δηλ. ὁ τάφος τοῦ Χριςοῦ, ὅςτις ὀνομάζεται Σολομών· ἐπειδὴ ἡ λέξις αὕτη σημαίνει Κύριος τῆς εἰρήνης, ἦτον περιτριγυρισμένος μὲ τὴν κουςωδίαν τοῦ Ἰσραήλ· διότι ὁ Πιλάτος δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς Ἑβραίους ςρατιώτας, λέγων. « Ἔχετε κουςωδίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε » β)· καὶ προσθέτει ὁ Προφήτης Σολομὼν, λέγων. « Πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν, δεδιδαγμένοι πόλεμον. Ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ ἐπὶ μηρῶν αὐτοῦ, ἀπὸ θάμβους ἐν νυξί γ)· δηλ. διὰ τὸν φόβον τῆς νυκτὸς, διότι εἶπον αὐτοὶ πρὸς τὸν Πιλάτον. φοβούμεθα « Μήποτε, ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν αὐτόν. δ) Ὁμοίως καὶ ὁ Δαβὶδ διὰ τοῦτον τὸν φόβον αὐτῶν λέγει. « Ἐκεῖ ἐδειλίασαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. ε) Καὶ βέβαια κἀνεὶς φόβος δὲν ἦτον· διότι ποῖος εἶδε νὰ κλέψῃ τις νεκρόν; Παρομοίως καὶ ἐκεῖ, ὅπου προφητεύει ὁ Σολομὼν διὰ τὸν ἀκάνθινον ςέφανον, τὸν ὁποῖον ἔβαλαν οἱ μιαροὶ Ἑβραῖοι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Χριςοῦ λέγει. « Θυγατέρες Σιὼν, ἐξέλθετε καὶ ἴδετε ἐν τῷ βασιλεῖ Σολομὼν, ἐν τῷ ςεφάνῳ, ᾧ ἐςεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης καρδίας αὐτοῦ ζ)· δηλ. ἐξέλθετε,

---

α) Ἆσμα ᾀσμάτ. Κεφ. Γ'. 7. β) Ματθ. Κεφ. ΚΖ'. 65.
γ) Ἆσμ. ᾀσμ. Κεφ. Γ'. 8. δ) Ματ. Κεφ. ΚΖ'. 64.
ε) Ψαλ. ΙΓ'. 5. ζ) Ἆσμ. ᾀσμ. Κεφ. Γ'. 11.

μυροφόροι γυναῖκες, καὶ ἴδετε τὸν Χριςὸν, τὸν βασιλέα τῆς εἰρήνης, πῶς οἱ Ἑβραῖοι ἐςεφάνωσαν αὐτὸν μὲ ςέφανον ἀκάνθινον· διότι τὸν Σολομῶντα, υἱὸν τοῦ Δαβὶδ, δὲν ἐςεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ του, ἀλλὰ ὁ πατήρ του Δαβίδ. Καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας σαφέςερον λέγει. « Καὶ λήψη ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ποιήσεις ςεφάνους, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδὲκ τοῦ Ἱερέως τοῦ μεγάλου α). Ἰωσεδὲκ εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν λέγεται δίκαιος· δηλ. ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ δικαίου.

Ἐκ τῶν εἰρημένων φανερὸν εἶναι, ὅτι ὅπου λέγει ὁ Σολομῶν. Ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανὸν συμπαρήμην αὐτῷ β)· λέγει διὰ τὸν Χριςόν. Καὶ ὅτι, ὅπου λέγει καὶ ὁ Δαβίδ. « Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐςερεώθησαν γ), διὰ τὸν Χριςὸν Προφητεύει, φανερόνων τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν. καὶ πάλιν λέγων. » Καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ ςόματος πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν δ). φανερόνει καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ἰδοὺ ἀπεδείχθη ἡ ἁγία Τριὰς, ὁμοούσιος καὶ ἀχώριςος.

Ἐὰν δέ τις εὑρίσκεται εἰς ἀμφιβολίαν, καὶ δὲν ἐμπιςεύεται εἰς τόσας ἀποδείξεις διὰ τὴν ἁγίαν Τριάδα, ὁ τοιοῦτος ἐλθέτω, καὶ ἀκουσάτω καὶ ἄλλην ἀπόδειξιν, ὅπου λέγει ὁ Δαβίδ. « Ζῇ Κύριος, καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεός· φανερόνων τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν. « Καὶ ὑψωθήτω ὁ Θεὸς τῆς Σωτηρίας μου ε). Τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ διὰ νὰ μὴ πλανηθῇς, ςοχαζόμενος, ὅτι τρεῖς εἶναι, προςίθησιν ἀκόμη ὁ Προφήτης λέγων. « Ὁ Θεὸς, ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί ζ). ... ἀποδικνύων ἕνα Θεὸν

α) Ζαχαρ. Κεφ. ϛ'. 11. β) Παροιμ. Κεφ. Η'. 27. γ) Ψαλ. ΛΒ'. 6. δ) Αὐτ. ε) Ψαλ. ΙΖ'. 46. ζ) Στίχ. 47.

τρισυπόςατον, καὶ ἀχώριςον. Καὶ πάλιν. « Ἐξεγέρθητι Κύριε, καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου, ὁ Θεός μου, καὶ ὁ Κυριός μου εἰς τὴν δίκην μου α) δηλ. λέγων· Ἐξεγέρθητι Κύριε, καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου· φανερόνει τὸν Πατέρα. « Ὁ Θεός μου, τὸν Υἱόν. « Καὶ ὁ Κύριός μου εἰς δίκην μου, τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ πάλιν λέγων ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Θεὸς, Θεῶν, Κύριος β)· Φανερόνει τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ διὰ νὰ μὴ ςοχάζεσαι, ὅτι εἶναι τρεῖς, προςίθησι λέγων ἑνικῶς. « Ἐλάλησε καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν γ)... ἀποδεικνύων ἕνα Θεὸν τρισυπόςατον. Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας φανερόνει τὴν ἁγίαν Τριάδα ἐν τρισὶν ὑποςάσεσι, λέγων. « Κύριος κριτὴς ἡμῶν, Κύριος Ἄρ« χων ἡμῶν, Κύριος βασιλεὺς ἡμῶν δ). Καὶ διὰ νὰ μὴ ςοχασθῇς, ὅτι εἶναι ξεχωρισμένα τὰ τρία πρόσωπα, προςίθησιν ἀκόμη λέγων· « Κύριος οὗτος σώσει ἡμᾶς ε)· ἀποδεικνύων ἕνα Θεὸν τρισυπόςατον, καὶ ἀχώριςον. Καί πάλιν λέγων. « Κύριος, Κύριος ἀπεςαλκέμε, καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ ζ). Φανερόνει ἐνταῦθα σαφέςερον καὶ συντομώτερον ἕνα Θεὸν τρισυπόςατον καὶ ἀχώριςον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· δηλ. μὲ τὸ, « Κύριος, Κύριος ἀπεςαλκέμε· τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν, καὶ ἵνα μὴ ςοχασθῇς, ὅτι εἶναι χωρισμένοι ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς, διὰ τοῦτο προςίθησι λέγων· « Καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ· ἀποδικνύων ἕνα Θεὸν τρισυπόςατον, ὁμοούσιον καί ἀχώριςον.

Διὰ τῆς εἰρημένης ταύτης προφητείας νὰ ἐμφραχθῶσιν τὰ ςόματα τῶν Αἱρετικῶν, τὰ φλυαροῦντα, ὅτι ἀπὸ τὸν Χριςὸν κατ' ἰδίαν ἐκπορεύεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα.

α) Ψαλ. ΛΔ'. 23. β) Ψαλ. ΜΘ'. τ. γ) Αὐτ. δ) Ἡσ. Κεφ. ΛΓ'. 22. ε) Αὐτ. ζ) Αὐτ. Κεφ. ΜΗ'. 16.

Ἤκουσεν μετὰ προσοχῆς τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν, ὅτι ἀφ' οὗ φανερόνει τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν, ἔπειτα λέγει, « Καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ δὲν λέγει καὶ τὰ Πνεύματα αὐτῶν· Διὰ νὰ φανερώσῃ ἓν ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὸν Πατέρα ἐκπορεύεται, καὶ εἰς τὸν Υἱὸν ἀναπαύεται.

Ἀκόμη εἶναι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἀποδείξεις εἰς τοὺς Προφήτας καὶ διὰ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, καὶ διὰ τὴν ἁγίαν Τριάδα· ἀλλὰ διὰ εὐκολίαν τοῦ ἀναγνώςου, καὶ βραχυλογίαν, τὰς παρατρέχω.

Ἰδοὺ διὰ βοηθείας τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ ἀπέδειξα διὰ πολλῶν ἀποδείξεων τὴν πλάνην τῶν Ἑβραίων, καὶ ἀπεκάλυψα τὸ μυςήριον αὐτῶν, τὸ μὴ γεγραμμένον· καθάπερ εἶπεν ὁ Προφήτης Μωϋσῆς μετὰ τόσας ἀρὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ Δευτερονομίῳ, λέγων· « Καὶ ἐλεύσεται καθ' ὑμῶν μία ἀρὰ, μὴ γεγραμμένη ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου. Καὶ πᾶσαν μαλακίαν, καὶ πᾶσαν πληγὴν, τὴν μὴ γεγραμμένην ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου, ἐπάξει Κύριος ἐπὶ σέ. . . . α) δηλ· ἡ κατάρα αὕτη, τὴν ὁποίαν ἔχουσι τὸ νὰ φονεύωσι Χριςιανοὺς, καὶ νὰ λαμβάνουσι τὸ αἷμα αὐτῶν, δὲν εἶναι γεγραμμένη εἰς κανένα βιβλίον· ἀλλὰ μόνον οἱ πατέρες, καὶ οἱ ῥαββῖνοι ἀφίνουσι μὲ λόγον εἰς τὰ παιδία αὐτῶν ἐπαπειλοῦτες αὐτὰ μὲ μεγάλας κατάρας, ὥςε, ὑπανδρευόμενα, νὰ μὴν ἀποκαλύψωσι εἰς τὰ ἁπλᾶ αὐτῶν παιδία, οὔτε εἰς τοὺς Χριςιανοὺς, καὶ ἂν τύχῃ νὰ πέσωσιν εἰς μυρίους κινδύνους, καὶ παιδείας πολλάς· καθὼς καὶ ἐμὲ, ἐν φόβῳ τοῦ Θεοῦ φανερόνω, ὅταν ἤμην εἰς ἡλικίαν δεκατριῶν χρόνων (διότι τότε ἀρχίζουσιν αὐτὰ νὰ βάλλωσι τὸ κέ-

---

α) Δευτερ. Κεφ. ΚΗ'. 61.

ρατον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τότε καὶ εἰς ἐμὲ ὁ πατήρ μου εἶχε βάλλει τὸ κέρατον ἐπὶ τὴν τεφαλὴν, ὀνοζόμενον ὑπ' αὐτῶν τεφιλὴς), τότε, λέγω, μοὶ ἀπεκάλυψε, φανερόνων μοι ὁ πατήρ μου τὸ μυςήριον τοῦ αἵματος, καὶ μὴ κατηρᾶτο ἐπὶ ὅλων τῶν ςοιχείων τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς νὰ μὴ φανερώσω τὸ μυςήριον τοῦτο, οὔτε εἰς τοὺς ἀδέλφούς μου. Καὶ ὅταν ὑπανδρευόμενος θέλω ἔχῃ ἕως δέκα υἱοὺς, νὰ μὴ φανερώσω αὐτὸ εἰς ὅλους, εἰμὴ μόνον εἰς ἕνα, ὅς τις θέλει εἶναι σοφώτερος, καὶ προκομμενέςερος καὶ ςαθερὸς, καὶ ἀσάλευτος εἰς τὴν πίςιν· εἰς δὲ τὸ θηλυκὸν γένος καθόλου νὰ μὴ φανερώσω. Ἡ γῆ, εἶπε, νὰ μή σε δεχθῇ, ἂν ἤθελες ἀποκαλύψης τοῦτο τὸ μυςήριον, καὶ ἂν τύχῃ νὰ γένῃς καὶ Χριςιανὸς, νὰ μὴν ἀποκαλύψῃς αὐτὸ, τέκνον, μοὶ λέγει ὁ πατήρ μου. Ἀλλ' ἐγὼ, ἐπειδὴ ἐδεξάμην πατέρα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριςὸν, καὶ μητέρα τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν, θέλω κηρύξει τὴν ἀλήθειαν ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ, καθὼς λέγει ὁ σοφὸς Σειράχ· » Ἕως θανάτου ἀγώνισε περὶ τῆς ἀληθείας α).

Καὶ κατ' ἀλήθειαν εἰς μέγαν κίνδυνον ἤμην, καὶ ἀκόμη εὑρίσκομαι εἰς κίνδυνον θανάτου διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τούτου τοῦ μυςηρίου. Ἀλλ' ὅμως ἐγὼ βοῶ μετὰ τοῦ ἁγίου Ἀποςόλου Παύλου λέγων· » Τίς χωρίσει με ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριςοῦ; θλίψις, ἢ ςενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος; ἢ μάχαιρα β); ἢ τὰ διάφορα κολαςήρια; οὐδεμία περίςασις· ὅτι ἡ ἐλπίς μου ὁ Πατὴρ, καταφυγή μου ὁ Υἱὸς, σκέπη μου, τὸ ἅγιον Πνεῦμα· Τριὰς ἁγία δόξα σοι.

α) Σειρὰχ Κεφ. Δ'. 28. β) Ῥωμ. Κεφ. Η'. 35.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Επειδὴ ἀνέφερα μαρτυρίαν εἰς τὸ πρῶτον Κεφάλαιον καὶ τὸν Προφήτην Ἰεζεκιὴλ, δι' οὗ λαλεῖ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, λέγον· « Καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προςάγματα οὐ καλὰ, καὶ δικαιώματα, ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς· καὶ μιανῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν . . . α). Καὶ μὲ τὸ νὰ ἦναι πολλὰ ἄξιον θαυμασμοῦ διὰ αὐτὴν τὴν προφητείαν, ὁποῦ ἕνας Θεὸς τόσον ἅγιος, καὶ ἐλεήμων, ὁ θέλων καὶ κράζων, πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, λέγων « Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς β) καὶ μάλιςα ὅτι πάλιν διὰ τοῦ ἰδίου Προφήτου λέγει· « Οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἀποςρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ ζῆν αὐτόν γ). καὶ ὅτι ὁ σοφὸς Σολομὼν λέγει εἰς τὴν σοφίαν του. « Ὅτι ὁ Θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων δ). καὶ ὅτι ἐκ τούτων τῶν εἰρημένων διδασκόμεθα, ὅτι ἀνάρμοςον εἶναι νὰ λέγῃ ὁ Θεός. « Καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προςάγματα οὐ καλὰ κτλ. εἶμαι λοιπὸν βιασμένος νὰ ἀποκαλύψω ἀκόμη ἕνα μυςήριον, τὸ ὁποῖον εἰς ὀλίγους εἶναι γνωςὸν διὰ νὰ μὴ σκανδαλισθῇ τις. Διότι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς λέγει· « Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. ε) « Ἀδόλως τε ἔμαθον, ἀφθόνως τε μεταδίδωμι,

α) Ἰεζεκ. Κ'. 25-26. β) Ματ. ΙΑ'. 28. γ) Ἰεζ. ΛΓ'. ΙΙ. δ) Σοφ. Σολ. Α'. 13. ε) Ματ. ΙΗ'. 7.

τὸν πλοῦτον αὐτῆς οὐκ ἀποκρύπτομαι » α). Ἰδοὺ τὰ χείλη μου οὐ μὴ κωλύσω εὐαγγελίσασθαι τὴν δικαιοσύνην (τοῦ Χριςοῦ) ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς β).

Ἄκουσον λοιπὸν μὲ τὰ δύω σου ὦτα, ὦ ἀναγνῶςα.

Ἐν πρώτοις ἂς ἀκούσωμεν τί λαλεῖ τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου λέγον· « Ἐξέςη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἡ γῆ ἐπὶ πλεῖον σφόδρα, ὅτι δύω πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαός μου· ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζωῆς, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους. οἳ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν γ)· δηλ. τὸν Χριςὸν πηγὴν ὕδατος ζῶντος ἐγκατέλιπον· καὶ τὸν Ἰωσὴφ ἀδελφόν αὐτῶν ἔῤῥιψαν εἰς λάκκον ὕδωρ οὐκ ἔχοντα δ). Ὁμοίως καὶ τὸν Προφήτην Ἱερεμίαν ἔῤῥιψαν εἰς ἕνα λάκκον οὐκ ἔχοντα ὕδωρ ε). Παρομοίως ἂς ἴδωμεν τὸν Προφήτην Ἀμὼς τί λέγει « Τάδε λέγει Κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τοῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποςραφήσομαι αὐτὸν, ἀνθ' ὧν ἀπέδοντο ἀργυρίου δίκαιον, καὶ πένητα ἕνεκεν ὑποδημάτων ζ). δηλ. τὸν Χριςὸν τὸν δίκαιον ἐπώλησεν ὁ Ἰούδας διὰ τριάκοντα ἀργύρια, καὶ τὸν Ἰωσὴφ τὸν πένητα ἀπέδοντο οἱ ἀδελφοί του διὰ ὑποδήματα· διότι μὲ τὰ εἴκοσι ἀργύρια, τὰ ὁποῖα ἔλαβον τιμὴν διὰ τὸν Ἰωσὴφ, ἠγόρασαν ὑποδήματα, καθὼς γράφει εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν Γραφὴν

Ἐντεῦθεν εἶναι φανερὸν, ὅτι ἐκείνων τῶν ἀδελφῶν, οἵτινες ἦσαν μέτοχοι τῆς πωλήσεως τοῦ Ἰωσὴφ, δὲν ἠξιώθησαν οἱ υἱοὶ εἰς τὰς ὑςερινὰς ἡμέρας νὰ δεχθῶσι τὸν Χριςὸν, μείναντες εἰς τὴν πλάνην τῶν Ἑβραίων ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

α) Σοφ. Σολ. Ζ'. 13. β) Ψαλ. ΛΘ'. 9-10. γ) Ἱερεμ. Β'. 12-13. δ) Γέν. ΛΖ'. 24. ε) Ἱερεμ. ΛΗ'. 6. ζ) Ἀμὼς Β'. 6.

Τώρα ἂς παρατηρήσωμεν, πόσοι ἀδελφοὶ, καὶ ποῖοι ἦσαν εἰς τὴν πώλησιν τοῦ Ἰωσήφ· εἰς ἐμὲ φαίνεται, ὅτι ἡ Γραφὴ λέγει, πῶς ἦσαν ὁ Ῥουβὴμ, Συμεὼν, Λευΐ, Ἰούδας, Ἰσσάχαρ, Ζαβουλὼν, Δὰν, Νεφθαλεὶμ, Γὰδ καὶ Ἀσὴρ, καὶ ὅτι οὗτοι οἱ δέκα ἐπώλησαν τὸν Ἰωσήφ· ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτῶν ὁ Βενιαμὴν ὁ νεώτερος ἦτον εἰς τὸ σπήτιον τοῦ πατρός του Ἰακὼβ· ὁ δὲ Ἐφραὶμ καὶ Μανασσῆς δὲν εἶχον γεννηθῆ ἀκόμη· καὶ αὗται αἱ τρεῖς φυλαὶ, δηλ. τοῦ Βενιαμὶν, Ἐφραὶμ καὶ Μανασσῆ ἐδέχθησαν τὸν Χριστὸν εἰς διάστημα τεσσαράκοντα χρόνων ἀπὸ τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ ἕως τὸν καιρὸν τοῦ Τίτου Βασιλέως, διὰ τοὺς ὁποίους χρόνους προεῖπεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Προφήτην Ἰεζεκιὴλ λέγων. ... « Καὶ κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευρόν σου τὸ δεξιόν· ... καὶ λήψῃ τὰς ἀδικίας τοῦ οἴκου Ἰούδα τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἡμέραν εἰς ἐνιαυτὸν τέθεικά σοι α). Δι' αὐτὰς τὰς τρεῖς φυλὰς προϊκέτευσε τὸν Θεὸν ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγων. « Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ ἐμφάνηθι ἐναντίον Ἐφραὶμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ β). Καὶ μὴ θαυμάζῃς, ὅτι ὁ Δαβὶδ ἀναφέρει προτήτερον ἀπὸ τὸν Μανασσῆ τὸν Ἐφραὶμ, μ' ὅλον ὅτι ὁ Μανασσῆς ἦτον πρωτότοκος γ), καὶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἓν μυστήριον τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἀπεκάλυψε τῷ Δαβὶδ, ὅτι ὅλη ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραὶμ ἐδέχθη τὸν Χριστὸν, τοῦ δὲ Μανασσῆ μόνον τὸ ἥμισυ τῆς φυλῆς αὐτοῦ ἐδέχθη τὸν Χριστὸν δ)· τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ τῆς φυλῆς αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν κατέστησεν ὁ Μωϋσῆς μαζὴ μὲ τὴν φυλὴν τοῦ Ῥουβὴμ καὶ Γὰδ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ε), ἔμεινεν εἰς τὴν πλάνην· διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀναφέρει ὁ Δα-

---

α) Ἰεζεκ. Δ'. 6. β) Ψαλ. ΟΘ'. 2. γ) Γεν. ΜΑ'. 51. δ) Ἀριθ. ΛΒ'. 33. ε) Ἰησ. Ναυῆ ΚΒ'. 7.

εἰς προτήτερον τὸν Ἐφραὶμ, καθὼς καὶ εἰς τὰ τάγματα τῶν Ἑβραίων α) ἔβαλεν ὁ Μωϋσῆς τὴν φυλὴν τοῦ Ἐφραὶμ προτήτερον ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Μανασσῆ· ὁμοίως καὶ εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ Θυσιαστηρίου β)

Παρομοίως καὶ ὅταν ἔφερεν ὁ Ἰωσὴφ τὸν Μανασσῆ καὶ τὸν Ἐφραὶμ εἰς τὸν Ἰακὼβ πατέρα του, διὰ νὰ τοὺς εὐλογήσῃ πρὸ τοῦ νὰ ἀποθάνῃ· ἔβαλε τὸν Μανασσῆ ἐκ δεξιῶν τοῦ Ἰσραὴλ γ), τὸν δὲ Ἐφραὶμ ἐξ ἀριστερῶν. Ὁ δὲ Ἰσραὴλ ἐκτείνας τὰς χεῖράς του σταυροειδῶς, διὰ νὰ ἔλθῃ ἡ δεξιὰ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἐφραὶμ δ), καὶ ἡ ἀριστερὰ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Μανασσῆ καὶ ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Ἰωσὴφ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ὄχι κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον πάτερ, ὅτι ὁ Μανασσῆς εἶναι ὁ πρωτότοκος· ἀποκρίνεται ὁ Πατριάρχης Ἰακὼβ λέγων· « Οἶδα τέκνον, οἶδα· καὶ οὗτος ἔσται εἰς λαὸν, καὶ οὗτος ὑψωθήσεται· ἀλλ᾽ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος μείζων αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἔσται εἰς πλῆθος ἐθνῶν ε). Δηλ. ὁ Μανασσῆς εἶναι μὲν πρωτότοκος σωματικῶς, ὅμως πνευματικῶς μείζων αὐτοῦ ἔσται ὁ Ἐφραΐμ· διότι προεῖδεν ὁ γέρων τῷ πνεύματι, ὅτι τοῦ μὲν Ἐφραῒμ ὅλη ἡ φυλὴ θέλει δεχθῇ τὸν Χριστὸν, τοῦ δὲ Μανασσῆ μόνον τὸ ἥμισυ· καὶ διὰ τοῦτο ἐπέθηκεν ὁ Ἰακὼβ τὰς χεῖράς του σταυροειδῶς, ὅτι ἀπὸ τότε εἰκόνισε τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ· καθὼς λέγει ἡ Γραφή· « Καὶ ἔθηκε τὸν Ἐφραῒμ ἔμπροσθεν τοῦ Μανασσῆ ζ)· δηλ. εἰς τὰς παρεμβολὰς, καὶ εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ Θυσιαστηρίου. Ὁμοίως καὶ ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ Δευτερονόμιον εὐλογῶν τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ πρὸ τοῦ νὰ ἀποθάνῃ λέγει· » Αὗται μυριά-

α) Ἀριθ. Ι΄. 22. β) Αὐτ. Ζ΄. 48. γ) Γεν. ΜΗ΄. 13. δ) Αὐτ. στίχ. 14. ε) Αὐτ. ΜΗ΄. 19. ζ) Αὐτ. ΜΗ΄. 20.

δες Ἐφραΐμ, καὶ αὗται χιλιάδες Μανασσῆ α). Ἐντεῦθεν βλέπομεν πόσον φανερὰ εἶδεν ὁ Μωϋσῆ, καὶ Ἰακὼβ, ὅτι ὅλη ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραΐμ θέλει δεχθῆ τὸν Χριστὸν, καὶ τοῦ Μανασσῆ μόνον τὸ ἥμισυ. Διὰ τοῦτο λέγει χιλιάδες Μανασσῆ, περὶ δὲ τοῦ Ἐφραΐμ μυριάδες. Ὁμοίως καὶ ὁ πολὺς τῷ πνεύματι Προφήτης Ἡσαΐας σαφέστερον λέγει· « Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν Υἱὸς (δηλαδὴ ὁ Χριστὸς), καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ (δηλ. ὁ τίμιος σταυρὸς, ὅς τις δεσπόζει κατὰ τῶν ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, τὸν ὁποῖον ἐστήκωσεν ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, ἕως εἰς τὸν Γολγοθᾶ φέρων αὐτόν). « Καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς Ἄγγελος, θαυμαστὸς, σύμβουλος, ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστὴς, ἄρχων εἰρήνης... καὶ γνώσονται πᾶς ὁ λαὸς τοῦ Ἐφραΐμ... β) Ἰδοὺ καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας κατὰ πολλὰ σαφῶς ἐφανέρωσεν, ὅτι ὅλη ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραΐμ ἐδέχθη τὸν Χριστόν.

Ἄκουσον ἀκόμη τί λαλεῖ τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου διὰ τὸν Ἐφραΐμ· ... Ἔστιν ἡμέρα κλήσεως ἀπολογουμένων ἐν ὄρεσιν Ἐφραΐμ. γ). δηλ. ἡ κλῆσις πρὸς τὸν Χριστὸν, καθὼς λέγει ὁ Χριστός· « Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ, ὁ πέμψας με, ἑλκύσῃ αὐτόν δ). Καὶ ἡ κλῆσις αὕτη, τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Προφήτης, ἐν ὄρεσιν Ἐφραΐμ, δηλοῖ ὅτι ὁ Πατὴρ καλεῖ διὰ τοῦ Χριστοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ ὅλην τὴν φυλὴν Ἐφραΐμ· Καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμη προστίθησιν ὁ προφήτης λέγων· « Ἀνάστητε, καὶ ἀνάβητε εἰς Σιὼν πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ε). Ὁμοίως καὶ ὀλίγον ἀνωτέρω λέ-

---

α) Δευτερονομ. ΛΓ'. 17. β) Ἡσ. Θ'. 5-8. γ) Ἱερεμ. ΛΑ'. 6. δ) Ἰω. ς'. 44. ε) Ἱερ. ΛΑ'. 6.

γει, « Ἐρωτήσατε, καὶ ἴδετε, εἰ ἔτεκεν ἄρσεν α); εἰς ἐμὲ φαίνεται, ὅταν ἔφυγεν ὁ Χριςὸς ἐξ Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, καὶ ὑπῆγεν εἰς ἓν ὄρος πλησίον τινὸς ἄςεως καλούμενον Ἐφραΐμ, ἴσως ὅλον ἐκεῖνο τὸ ὄρος νὰ ἦτον, διὰ τὸ ὁποῖον ἀναφέρει καὶ ὁ Ἱερεμίας ἐδῶ, λέγων· Ἐν ὄρεσιν Ἐφραΐμ. Καὶ ἰδοὺ τί λέγει ἀκόμη τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου· « Ὅτι ἐγενόμην τῷ Ἰσραὴλ εἰς πατέρα, καὶ Ἐφραΐμ πρωτότοκός μου ἐςί β) Καὶ πάλιν « Υἱὸς ἀγαπητὸς Ἐφραΐμ, ἐμοὶ παιδίον ἐντρυφῶν· ὅτι ἀνθ᾽ ὧν οἱ λόγοι μου ἐν αὐτῷ, μνείᾳ μνησθήσομαι αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἔσπευσα ἐπ᾽ αὐτῷ, ἐλεῶν ἐλεήσω αὐτὸν, φησὶ Κύριος γ). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ὠσηέ. « Ἐπιςραφήσεται Ἐφραΐμ, καὶ μεθυσθήσεται σίτῳ, καὶ ἐξανθήσει ὡς ἄμπελος τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, ὡς οἶνος Λιβάνου *). Μὲ ταῦτα δὲ τὰ λόγια εἰκονίζει ὁ Προφήτης, ὅτι ὁ Ἐφραΐμ θέλει ἐπιςρέψει ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας του πρὸς τὸν Χριςὸν, καὶ ὅτι θέλει χορτασθῇ ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριςοῦ· ὅτι ὁ σῖτος καὶ ὁ οἶνος φανερόνουσι τὰ μυςήρια τοῦ Χριςοῦ. Τοῦτο δὲ, τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Προφήτης· Καὶ ἐξανθήσει ὡς ἄμπελος ὁ Ἐφραΐμ, δηλοῖ, ὅτι θέλει καρποφορήσῃ ἀρετάς· ὅτι Ἐφραΐμ ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ γλώσσῃ, ἐννοεῖται καρποφόρος, Μανασσῆς δὲ λησμόνησις, ὅτι μόνον τὸ ἥμισυ τῆς φυλῆς τοῦ Μανασσῆ ἐδέθχη τὸν Χριςὸν, καθὼς προεφανέρωσα.

α) Ἱερεμ. Λ΄. 6. β) Αὐτ. ΛΑ΄. 9. γ) Αὐτ. ΛΑ΄. 20.
*) Ὠσηὲ ΙΔ΄. 8-9. Ἐπιςρέψουσι καὶ καθιοῦνται ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ· ζήσονται καὶ μεθυσθήσονται σίτῳ, καὶ ἐξανθήσει ὡς ἄμπελος· μνημόσυνον αὐτοῦ, ὡς οἶνος Λιβάνου τῷ Ἐφραΐμ.

Δι' αὐτὸ δὲ, τοὖπερ προεῖπον, ὅτι ὁ Ἐφραΐμ θέλει ἐπιςρέψῃ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἤξευρε ὅτι πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριςοῦ ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραΐμ ἐπροσκύνησε τὰ εἴδωλα· δὲν λέγω ἐγὼ, ἀλλ' ὁ Προφήτης εἶναι παρὼν, δηλ. ὁ Ὠσηὲ, ὅς τις λέγει· « Ἐπλήθυνεν Ἐφραΐμ θυσιαςήρια, εἰς ἁμαρτίαν ἐγένοντο αὐτῷ θυσιαςήρια, ἠγαπημένα α)· καὶ πάλιν. « Κατῴκησεν Ἐφραΐμ Αἴγυπτον, καὶ ἐν Ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται β). δηλ. θυσίαν εἰδωλικήν. Μ' ὅλον τοῦτο, μετὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριςοῦ ἐπέςρεψεν ἀπὸ τὰ εἴδωλα, καὶ ἐδέχθη τὸν Χριςὸν, καὶ ἐπλήσθη τῶν μυςηρίων τοῦ Χριςοῦ. Ὁμοίως καὶ διὰ τὴν φυλὴν τοῦ Βενιαμὶν λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας. « Ἐνισχύσατε υἱοὶ Βενιαμὶν ἐκ μέσου τῆς Ἱερουσαλὴμ ... ὅτι κακὰ ἐκκέκοφεν ἀπὸ βοῤῥᾶ καὶ συντριβὴ μεγάλη γίνεται γ). Διότι ὁ Ἱερεμίας προϊδὼν τῷ Πνεύματι, ὅτι ὁ Σατανᾶς ἐλεύσεται ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ ᾅδου, ὅς τις ὀνομάζεται βοῤῥᾶς, καὶ ὅτι εἰσελεύσεται εἰς τὸν Ἰσκαριώτην Ἰούδαν, καὶ εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς τῶν Ἑβραίων, καὶ εἰς ὅλην τὴν συναγωγὴν αὐτῶν διὰ νὰ ςαυρώσωσι τὸν Χριςὸν, κράζει διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὥςε ἡ φυλὴ τοῦ Βενιαμὶν νὰ ἐνδυναμωθῇ ἐν Ἱερουσαλὴμ, διὰ νὰ μὴν ἦναι μέτοχος τοῦ συμβουλίου αὐτῶν, καθὼς μήτε εἰς τὴν πώλησιν τοῦ Ἰωσὴφ, μήτε ἔπειτα εἰς τὸ συμβούλιον τῆς συναγωγῆς τῶν Ἑβραίων ἐςάθη μέτοχος· διότι λέγει ὁ Χριςός· « Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν δ) εἴτε διὰ καλὸν εἴτε διὰ κακόν.

Ἰδοὺ διὰ βοηθείας τῆς ἁγίας Τριάδος ἐφανέρωσα διὰ πολλῶν καὶ λαμπρῶν ἀποδείξεων, ὅτι ἀπὸ τοὺς δέκα ἀ-

α) Ὠσηὲ Η'. 11 β) Αὐτ. Θ'. 3. γ) Ἱερ. ς' 1.
δ) Ματθ. Ζ'. 2.

δελφοὺς, οἵτινες ἐμέθεξαν εἰς τὴν πώλησιν τοῦ Ἰωσὴφ, δὲν ἠξιώθησαν αἱ φυλαὶ αὐτῶν νὰ δεχθῶσι τὸν Χριςὸν, καὶ ὅτι ἔμειναν εἰς τὴν πλάνην ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Ὅμως ὁ Ἰούδας ὁ τέταρτος υἱὸς τοῦ Ἰακὼϐ, καθ' ὅτι αὐτὸς ἠλευθέρωσε τὸν Ἰωσὴφ ἀπὸ τὸν θάνατον, εἰς καιρὸν ὁποῦ οἱ ἄλλοι ἤθελον νὰ τὸν φονεύσωσι, λέγων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ «Τί χρήσιμον ἐὰν ἀποκτείνωμεν τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ κρύψωμεν τὸ αἷμα αὐτοῦ α); διὰ τοῦτο ἠξιώθη, ὥςε ὄχι μόνον καὶ ἡ φυλή του ἐδέχθη τὸν Χριςὸν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος Χριςὸς ἐσαρκώθη ἀπὸ τὴν φυλὴν αὐτοῦ· καθὼς λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Δαβὶδ « Ἐμός ἐςι Γαλαὰδ, καὶ ἐμός ἐςι Μανασσῆς, καὶ Ἐφραῒμ κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου. Ἰούδας βασιλεύς μου β)· δηλ. ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων Χριςὸς ἐγεννήθη ἐκ φυλῆς Ἰούδα. Ἄκουσον καὶ τί λέγει ὁ Πατριάρχης Ἰακὼϐ ὁ πατήρ του πρὸς αὐτὸν, ὅτε ἦτο νὰ ἀποθάνῃ. « Ἰούδα, σὲ αἰνέσωσιν οἱ ἀδελφοί σου, αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νώτου τῶν ἐχθρῶν σου γ)· δηλ. θέλει γεννηθῆ ὁ Χριςὸς ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ὅςτις θέλει βάλει τὰς χεῖράς του κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ σκότους, ὅταν θέλει ἐκβάλει τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ Ἅδου· προςίθησιν ἀκόμη ὁ Ἰακὼϐ πρὸς τὸν Ἰούδαν, λέγων. « Προσκυνήσουσί σοι οἱ υἱοὶ τοῦ πατρός σου δ)· δηλ. θέλουσι προσκυνήσει τὸν Χριςὸν, ὅςτις ἐξελεύσεται ἐκ φυλῆς Ἰούδα. Βλέπετε τὸν φωτισμὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Δὲν λέγει ὁ Πατριάρχης. προσκυνήσουσί σοι οἱ ἀδελφοί σου, ἀλλὰ οἱ υἱοὶ τοῦ πατρός σου. Διότι προεῖδεν ὁ γέρων δι' ἁγίου Πνεύματος, ὅτι οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ τοῦ Ἰού-

---

α) Γεν. ΛΖ΄. 26. β) Ψαλ. ΝΘ΄. 7. γ) Γεν. ΜΘ΄. 8.
δ) Αὐτ.

δα δὲν θέλουσι δεχθῆ τὸν Χριςὸν, ἀλλὰ μόνον ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραὶμ, τοῦ Βενιαμὶν, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ Μανασσῆ· οἱ δὲ ἐπίλοιποι οὐκ ἐδέχθησαν τὸν Χριςόν. Ὄχι μόνον ἐκεῖνοι, ὅιτινες ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὰς παιδίσκας, ἀπὸ τὴν Βαλλὰν. καὶ Ζελφὰν α). δηλ. ὁ Δὰν, Νεφθαλεὶμ, Γὰδ, καὶ Ασὴρ δὲν ἐδέχθησαν τὸν Χριςὸν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐγεννήθησαν μὲ τὸν Ἰούδαν β) ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μητρὸς τῆς Λείας δηλ. ὁ Ῥουβὶμ, ὁ Συμεὼν, ὁ Λευΐ, ὁμοίως δὲν ἐδέχθησαν τὸν Χριςόν. Καὶ διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Πατριάρχης «Προσκυνήσουσί σοι οἱ υἱοὶ τοῦ πατρός σου, καὶ ὄχι οἱ ἀδελφοί σου. Ἄκουσον τί προςίθησιν ἀκόμη ὁ Ἰακὼβ, λέγων. « Σκύμνος λέοντος Ἰούδα· ἐκ βλαςοῦ υἱέ μου ἀνέβης (δηλ. δὲν ἄφησε νὰ φονεύσωσιν οἱ ἀδελφοί του τὸν Ἰωσὴφ)· ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη ὡς λέων, καὶ ὡς σκύμνος· τίς ἐγερεῖ αὐτόν γ); Ἐδῶ προεφήτευσεν ὁ Ἰακὼβ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριςοῦ· διότι λέγων. Ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη ὡς λέων, φανερόνει, ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Χριςοῦ θέλει ἀναπαυθῆ εἰς τὸν τάφον· κ' ἐκεῖνο, ὅπερ λέγει· καὶ ὡς σκύμνος, τίς ἐγερεῖ αὐτόν; φανερόνει, ὅτι ὁ Χριςὸς θέλει σηκωθῆ ἐκ τοῦ ὕπνου μετὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ ὡς σκύμνος λέοντος ὀγλίγωρα, καὶ δὲν θέλει ἔχει χρείαν, ὥςε ἄλλος τις νὰ τὸν ἐγείρῃ, ἀλλὰ μόνος θέλει σηκωθῆ ὡς Θεός· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγει. « Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου δ)· ἡ ὁποία Προφητεία κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐννοεῖται. Ὅταν λέγῃ· Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου· ὁ Πατὴρ λέγει πρὸς τὸν Χριςόν· ὅτι δόξα τοῦ Πατρὸς εἶναι ὁ Υἱός· ἀφ' οὗ ὁμιλεῖ ὁ Πατὴρ, λαλεῖ

α) Γεν. Λ'. 4-9. β) Αὐτ. ΚΘ'. 32-33-34. 35.
γ) Γεν. ΜΘ'. 9. δ) Ψαλ. Νς'. 8.

καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα πρὸς τὸ σῶμα τοῦ Χριςοῦ, ἐξηγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα· δηλ. διὰ νὰ ἠχολογῶσι διὰ σοῦ λόγοι ἡδεῖς καὶ πνευματικοί· καὶ ἀποκρίνεται ὁ Χριςὸς λέγων· Ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου· καὶ κατ' ἀλήθειαν ἀνέςη ὁ Χριςὸς πρωΐ· καθὼς λέγει πάλιν ὁ Δαβὶδ εἰς ἄλλο μέρος ὡς ἀπὸ προσώπου τοῦ Χριςοῦ. « Τὸ πρωῒ εἰσακούση τῆς φωνῆς μου, τὸ πρωῒ παραςήσομαί σοι. . . . α) καὶ πάλιν. « Καὶ ἐξηγέρθη, ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος, ὡς δυνατὸς καὶ κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου β) Λέγει καὶ ὁ Σολομόν. « Ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδιά μου ἀγρυπνεῖ γ). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ. . « Ἐξηγέρθην, καὶ εἶδον, καὶ ὁ ὕπνος μου ἡδύς μοι ἐγενήθη δ).

Τώρα ἂς ἐπιςρέψωμεν πάλιν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου μας, ὅπου εὐλογεῖ ὁ Πατριάρχης Ἰακὼβ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰούδα λέγων. Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν ε). Δηλαδὴ ἡ Ἱερωσύνη καὶ ἡ βασιλεία ἐξ Ἰούδα δὲν θέλει λείψει, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Χριςὸς ὁποῦ εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἐθνῶν, καὶ ὄχι τῶν Ἑβραίων· καθὼς φανερῶς βλέπομεν, ὅτι ἀμέσως ὁποῦ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς, εὐθὺς ἔλειψεν ἀπὸ αὐτοὺς ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἱερωσύνη.

Ὦ Πατριάρχα! ὦ γέρων Ἰακώβ! ἄρα δὲν ἤξευρες σὺ, ὅτι τὸ γένος τῶν Ἑβραίων εἶναι σκληροτράχηλον, ἀπ' ἀρχῆς ἄπιςον, καθὼς εἶπε καὶ ὁ Μωϋσῆς Πρὸς αὐτό. Ἀπειθοῦντες ἦτε τὰ πρὸς Κύριον, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγνώσθη ὑμῖν ζ). Οὐ θέλουσι πιςεῦσαί σοι μόνον ἐν ἑνὶ σημείῳ. Διὰ δύο ἢ τριῶν

α) Ψαλ. Ε'. 3. β) Ψαλ. ΟΖ'. 65. γ) Ἆσμ. Ἀσμ. Ε'. 2. δ) Ἱερεμ. ΛΑ'. 26. ε) Γεν. ΜΘ'. 10. ζ) Δευτ. Θ'. 24.

μαρτυριῶν δὸς ἔτι αὐτοῖς καὶ ἕτερον σημεῖον, ἵνα γνῶσι τίς ἐςὶν ὁ προσδοκώμενος ὑπὸ τῶν ἐθνῶν. Λέγει ἀπ' ἐδῶ καὶ ἔμπροσθεν ὁ Πατριάρχης Ἰακὼβ « Δεσμεύων πρὸς ἄμπελον τὸν πῶλον αὐτοῦ, καὶ τῇ ἕλεκι τὸν πῶλον τῆς ὄνου αὐτοῦ α).

Ἢ δὲν εὗρον οἱ Μαθηταὶ τοῦ Χριςοῦ μίαν ὄνον, μὲ τὸν πῶλον αὐτῆς δεδεμένην πρὸς ἄμπελον β);

Καὶ προςίθησιν ἀκόμη ὁ Πατριάρχης Ἰακὼβ καὶ ἄλλο σημεῖον λέγων· « Πλυνεῖ ἐν οἴνῳ τὴν ςολὴν αὐτοῦ, καὶ ἐν αἵματι ςαφυλῆς τὴν περιβολὴν αὐτοῦ γ). « Ὅτι περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην δ). Καὶ μὲ αὐτὸν τὸν λόγον, ὅτι θέλει πλύνει ἐν αἵματι ςαφυλῆς τὴν περιβολὴν αὐτοῦ, ἀπὸ τότε εἰκόνισεν ὁ Πατριάρχης, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου ὁποῦ θυσιάζεται εἰς τὸ ἅγιον θυσιαςήριον μεταβάλλεται εἰς τὸ αἷμα τοῦ Χριςοῦ.

Ὁμοίως καὶ ὁ Μωϋσῆς πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὅπου εὐλογεῖ τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ λέγων διὰ τὸν Ἰούδα. « Εἰσάκουσον, Κύριε, τῆς φωνῆς τοῦ Ἰούδα, καὶ εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ εἰσέλθοις ἂν ε)· παρακαλεῖ τὸν Χριςὸν νὰ ἐνσαρκωθῇ ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα· διότι δὲν ἄφησεν ὁ Ἰούδας τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς αὐτοῦ νὰ φονεύσωσι τὸν Ἰωσήφ, μὲ ὅλον ὅτι καὶ ὁ Ῥουβὶμ ὁ πρωτότοκος εἶπεν· « Οὐ πατάξομεν αὐτὸν εἰς ψυχήν ζ). Ὅμως ἐπειδὴ ἐκοιμήθη μετὰ Βαλλᾶς τῆς παλλακῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἰακὼβ η), δὲν ἠξιώθη νὰ γεννηθῇ ἐκ τῆς φυλῆς του ὁ Χριςός· διότι ἄκουσον τί λέγει ὁ Ἰακὼβ πρὸς αὐτόν· « Ῥουβὴμ πρωτοτοκός μου, σὺ ἰσχύς μου, καὶ ἀρχὴ τέκνων μου· σκληρὸς φέρεσθαι, καὶ σκληρὸς

α) Γεν. ΜΘ'. 11. β) Ματ. ΚΑ'. 2. γ) Γεν ΜΘ'. 11. δ) Ματ. ΚΖ'. 28. ε) Δευτερ. ΛΓ'. 7. ζ) Γεν. ΛΖ'. 21. η) Αὐτ. ΛΕ'. 21.

αὐθάδης. .... ἀνέβης γὰρ ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ πατρός σου, τότε ἐμίανας τὴν ςρωμνὴν οὗ ἀνέβης α). Καὶ μὲ ὅλον ὅτε καὶ ὁ Ἰούδας ἡμάρτησε μὲ τὴν νύμφην του Θάμαρ β). ὅμως ἔπειτα ἐπειδὴ ἐξωμολόγησε τὴν ἁμαρτίαν του καὶ εἶπε· « Δεδικαίωται Θάμαρ, ἢ ἐγὼ γ), ἐσυγχωρήθη, διότι μεγάλη εἶναι, φίλοι μου, ἡ ἐξομολόγησις· ὅτι ἡ λέξις Ἰούδα ἐξηγεῖται ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ γλώσσῃ ἐξομολόγησις. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὁ προδότης Ἰούδας ἐξωμολόγησε τὴν ἁμαρτίαν του πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς λέγων. « Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῶον δ)» ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἐκρεμάσθη, κατεδικάσθη. Ἂν ὅμως ἤθελεν εἰπεῖ, Κύριε συγχώρησόν με· βέβαια ἤθελε συγχωρηθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καθὼς καὶ ὁ Πέτρος τρεῖς φοραῖς ἀρνήθη τὸν Χριςὸν, ὅμως ἀφ᾽ οὗ μετενόησε καὶ ἔκλαυσε πικρῶς ε), ὁ Θεὸς τὸν ἐσυγχώρησε.

Πρὸς τούτοις ἄκουσον τί λέγει ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Προφήτην Ἰεζεκιήλ· « Υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε σεαυτῷ ῥάβδον, καὶ γράψον ἐπ᾽ αὐτὴν τὸν Ἰούδαν, καὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ τοὺς προσκειμένους πρὸς αὐτόν· καὶ ῥάβδον δευτέραν λήψῃ σεαυτῷ, καὶ γράψεις αὐτὴν τῷ Ἰωσὴφ, ῥάβδον Ἐφραΐμ, καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ τοὺς προσκειμένους πρὸς αὐτόν ζ)· Ὁμοίως λέγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ὠσηέ » Τί σοι ποιήσω Ἐφραΐμ; τί σοι ποιήσω Ἰούδα; τὸ δὲ ἔλεος ὑμῶν ὡς νεφέλη πρωϊνὴ, καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ πορευομένη η)· Φανερὸν εἶναι, ὅτι ἐκεῖναι αἱ δύω φυλαὶ δηλ· τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Ἐφραΐμ θέλουσι σωθῇ περισσότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας. Ὅμως νὰ μή σοι φανῇ θαυμαςὸν. ὅτι ἐπειδὴ ὁ Ἰούδας εἶπε πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐ-

---

α) Γεν. ΜΘ΄. 3-4. β) Αὐτ. ΛΗ΄. 18. γ) Αὐτ. ςίχ. 26. δ) Ματ. ΚΖ΄. 4. ε) Αὐτ. Κς΄. 75. ζ) Ἰεζ. ΛΖ΄. 16. η) Ὠσηὲ ς΄. 4.

του « Δεῦτε ἀποδώμεθα αὐτόν α) ὁ δὲ Ἐφραὶμ δὲν ἦτον γεγεννημένος τότε, διατὶ ἐσαρκώθη ὁ Χριςὸς ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ ὄχι ἐκ φυλῆς Ἐφραίμ. Ἄκουσον τί λέγει ὁ Προφήτης Ὠσηέ· « Μέτοχος εἰδώλων Ἐφραΐμ, ἔθηκεν ἑαυτῷ σκάνδαλα β)· Ἀποδεικνύεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραΐμ πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριςοῦ ἐπροσκύνησε τὰ εἴδωλα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠξιώθη νὰ ἐνσαρκωθῇ ὁ Χριςὸς ἐκ τῆς φυλῆς του. Ἡ δὲ φυλὴ τοῦ Ἰούδα δὲν ἔκλινε νὰ προσκυνήσῃ τὰ εἴδωλα, καὶ διὰ τοῦτο ἠξιώθη νὰ γεννηθῇ ὁ Χριςὸς ἐκ τῆς φυλῆς του, καθὼς γράφει εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῶν Παραλειπομένων· « Καὶ υἱοὶ Ῥουβὶμ πρωτοτόκου Ἰσραήλ· ὅτι οὗτος ὁ πρωτότοκος, καὶ ἐν τῷ ἀναβῆναι ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· .... οὐκ ἐγενεαλογήθη εἰς πρωτοτόκια. Ὅτι Ἰούδας δυνατὸς ἰσχύϊ, καὶ ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ εἰς ἡγούμενον ἐξ αὐτοῦ » γ). .... Καθὼς εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὰς παρεμβολὰς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι τὸ τάγμα τοῦ Ἰούδα δ)· ἐπροπορεύετο πρῶτον ἔμπροσθεν τοῦ τάγματος τοῦ Ῥουβὶμ, μὲ ὅλον ὁποῦ αὐτὸς παρεκίνησε τοὺς ἀδελφούς του νὰ πωλήσωσι τὸν Ἰωσήφ· διότι ἡ πώλησις τοῦ Ἰωσὴφ μὲ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ ἔγινε, διὰ νὰ μὴν ἀποθάνῃ ἔπειτα ὁ Ἰακὼβ μὲ ὅλους τοὺς υἱούς του ἀπὸ τὴν πεῖναν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Δαβίδ· « Ἀπέςειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρωπον, εἰς δοῦλον ἐπράθη Ἰωσήφ ε)· Καθὼς καὶ ὁ ἴδιος Ἰωσὴφ ὕςερον λέγει πρὸς τοὺς ἀδελφούς του· « Νῦν οὖν μὴ λυπεῖσθε, μηδὲ σκληρὸν ὑμῖν φανήτω, ὅτι ἀπέδοσθέ με ὧδε· εἰς γὰρ ζωὴν ἀπέςειλέ με ὁ Θεὸς ἔμπροσθεν ὑμῶν ζ).

α) Γεν. ΛΖ′ 27. β) Ὠσηὲ Δ′. 17. γ) Α′. Παραλειπ. Ε′. 1-2. δ) Ἀριθμ. Ι′. 14. ε) Ψαλ. ΡΔ′. 17. ζ) Γεν. ΜΕ′. 5.

Ἄκουσον προσέτι πόσον φανερὰ προεῖδεν ὁ Προφήτης Δαβὶδ, ὅτι ὁ Χριστὸς θέλει γεννηθῆ ἐκ φυλῆς Ἰούδα καὶ ὄχι ἐκ φυλῆς Ἐφραὶμ, λέγων· «. Καὶ ἀπώσατο τὸ σκήνωμα Ἰωσὴφ, καὶ τὴν φυλὴν Ἐφραὶμ οὐκ ἐξελέξατο· καὶ ἐξελέξατο τὴν φυλὴν Ἰούδα. . . . α) δηλ. δὲν ἐσαρκώθη ὁ Χριστὸς ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἐφραὶμ, ὅπερ σκήνωμα Ἰωσὴφ καλεῖται, ἀλλὰ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα. Βλέπε πῶς καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας σαφεστάτως ἀποκαλύπτει λέγων· « Καὶ κατισχύσω τὸν οἶκον Ἰούδα, καὶ τὸν οἶκον Ἰωσὴφ σώσω. . . . β) δηλ. θέλω ἐνδυναμώσῃ τὸν οἶκον τοῦ Ἰούδα. Καὶ βέβαια ἐνεδυναμώθη· ὅτι ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς, ἡ ἰσχυρὰ καὶ ἐκλεκτὴ πέτρα, διὰ τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Θεὸς καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου· « Ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ εἰς τὰ θεμέλια Σιὼν λίθον πολυτελῆ, ἐκλεκτὸν, ἀκρογωνιαῖον, ἔντιμον. . . . γ). Καὶ τὸν οἶκον Ἰωσὴφ, λέγει, σώσω· διότι ὁ Ἐφραὶμ, καὶ τὸ ἥμισυ τῆς φυλῆς τοῦ Μανασσῆ ἐδέχθησαν τὸν Χριστὸν, καθὼς προεφανέρωσα. Καὶ βλέπε τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ πῶς ἀκόμη ἐξ ἀρχῆς ἐφύλαξεν ὁ Θεὸς αὐτὰς τὰς δύω φυλὰς τοῦ Ἰούδα καὶ Ἐφραίμ· ὅτι ἐκ τῶν ἑξακοσίων χιλιάδων ἀπὸ τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν δ), ὁποῦ ἐξῆλθον ἐκ γῆς Αἰγύπτου, μόνον ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ καὶ ὁ Χάλεβ ἠξιώθησαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ε)· διότι ὁ Ναυῆ ἦτον ἐκ φυλῆς Ἐφραὶμ ζ), καὶ ὁ Χάλεβ ἐκ φυλῆς Ἰούδα η). Καὶ ἀκόμη ἐξ ἀρχῆς ἐφάνη σημεῖον εἰς ἀγαθὸν εἰς αὐτὰς τὰς φυλὰς, ὅτι ἀπὸ δώδεκα κατασκόπους ὁποῦ ἔστειλεν ὁ Μωϋσῆς νὰ κατασκοπεύσωσι τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, μόνον ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ καὶ ὁ Χά-

---

α) Ψαλ. ΟΖ΄. 67-68. β) Ζαχαρ. Ι΄. 6. γ) Ἡσ. ΚΗ΄. 16. δ) Ἔξοδ. ΙΒ΄. 37. ε) Ἀριθ. ΙΔ΄. 30. ζ) Αὐτ. ΙΓ΄. 8. η) Αὐτ. σίχ. 6.

λεῦ ἐμπόδισαν τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν α); παύσαντες τὴν ἐπανάςασιν τῆς κακίας αὐτῶν.

Ἰδοὺ διὰ πολλῶν ἀποδείξεων ἐφανέρωσα, ὅτι αἱ φυλαὶ τοῦ Ἰούδα, καὶ τοῦ Ἐφραὶμ, καὶ τοῦ Βενιαμὶν καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ Μανασσῆ ἐδέχθησαν τὸν Χριςὸν εἰς διάςημα τεσσαράκοντα χρόνων, ὁποῦ ὑπέμειναν αὐτὰς ὁ Θεὸς, ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ςαυρώσεως, ἕως ἐρημώσεως τῆς Ἱερουσαλήμ· καὶ ὅτι αἱ ἄλλαι φυλαὶ ἔμειναν εἰς τὴν πλάνην ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης.

Ἀλλ' ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι β). Καὶ ὡς ἀλλαχοῦ λέγει. « Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔςιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν γ). Ὁμοίως λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ· « Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Τὸ ἀπολωλὸς ζητήσω, καὶ τὸ πεπλανημένον ἐπιςρέψω, καὶ τὸ συντετριμμένον καταδήσω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐνισχύσω, καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω, καὶ βοσκήσω αὐτὰ μετὰ κρίματος δ), Αὕτη ἡ Προφητεία κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐννοεῖται, ὅτι τέσσαρες Θρησκεῖαι εἶναι εἰς τὴν γῆν, δηλ. οἱ Χριςιανοὶ, οἱ Ἀγαρηνοὶ, οἱ Ἑβραῖοι, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ αὗται αἱ τέσσαρες διαιροῦνται εἰς διαφόρους πίςεις.

Οἱ Χριςιανοὶ διαιροῦνται εἰς πολλὰς πίςεις· δηλ εἰς Παπιςὰς, Λουθηρανοὺς, Καλβίνους, Λιποβάνους, καὶ εἰς ἄλλας· ἡ δὲ ἀληθινὴ πίςις εἶναι ἡ ὀρθόδοξος.

Ὁμοίως καὶ οἱ Ἀγαρηνοὶ εἶναι διηρημένοι εἰς τέσσαρας πίςεις, εἰς Ἰσμαηλίτας, Ἀλίτας, Μωαβίτας, καὶ Ἰμπριλιάνους.

α) Ἀριθ. ΙΔ'. 6-7- β) Ματ. ΚΔ'. 35. γ) Ἰω. Ι'. 16. δ) Ἰεζεκ. ΛΔ'. 16.

Οἱ εἰδωλολάτραι εἶναι ἑπτὰ εἰδῶν, καθὼς καὶ τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦσαν, Χαναναῖοι. Χετταῖοι. Ἰεβουσαῖοι. Γεργεσαῖοι, Εὐαῖοι Φερεζαῖοι καὶ Ἀμοῤῥαῖοι α). καὶ αὐτὰ τὰ ἑπτὰ εἴδη τῶν εἰδωλολατρῶν εὑρίσκονται καὶ τώρα εἰς μέρος, ὅπου δὲν ἔφθασε τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου ςαυροῦ, δηλ. εἰς τὴν Ἰνδίαν· ἐκεῖ δὲ, ὅπου ἔφθασε τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου ςαυροῦ, δὲν εὑρίσκονται εἴδωλα· διότι προτήτερον προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ζαχαρίας, ὅτι ὁ Χριςὸς θέλει ἐξολοθρεύσει ὅλα τὰ εἴδωλα β).

Ὁμοίως καὶ οἱ Ἑβραῖοι εἶναι διηρημένοι εἰς δύω εἴδη πίςεως. Θρησκεῖαι ὅμως εἶναι τέσσαρες καθὼς εἶπον ἀνωτέρω.

Ταῦτα δὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Προφήτου λεγόμενα. « Τὸ ἀπολωλός γ). δηλ. οἱ Ἑβραῖοι εἶναι πρόβατα ἀπολωλότα, καθὼς λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου· « Πρόβατα ἐγενήθη ὁ λαός μου. Καθὼς καὶ ὁ Χριςὸς λέγει πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· « Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τα πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ δ). Καὶ λέγει ὁ Προφήτης· Τάδε λέγει Κύριος· Τὸ ἀπολωλὸς ἐκζητήσω ἤγουν εὑρήσω εἰς τὸν μέλλοντα καιρὸν, ὅτε γενήσεται μία ποίμνη, καὶ εἷς ποιμήν· τότε θέλουν ἔλθῃ καὶ οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὴν πίςιν δι' ἁγίου Πνεύματος, καθὼς καὶ βλέπωμεν, ὅτι ἄρχισαν νὰ ἔρχωνται κάθε ἡμέραν.

Τὸ δὲ πεπλανημένον ἐπιςρέψω ε)· ἐκεῖνοι εἶναι οἱ Ἀγαρηνοὶ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους θέλουν ἔλθῃ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίςιν.

Καὶ τὸ συντετριμμένον καταδήσω ζ). Οὗτοι εἶναι οἱ εἰδωλολάτραι, οἱ ὁποῖοι παντελῶς εἶναι συντετριμμένοι

α) Ἔξοδ. ΛΓ'. 2. β) Ζαχαρ. ΙΓ'. 2. γ) Ἰεζεκ. ΛΔ'. 16. δ) Ματ. Ι'. 6. ε) Ἰεζεκ. ΛΔ'. 16. ζ) Αὐτ.

τῷ πνεύματι. Εἰς δὲ τὸν μετέπειτα καιρὸν, θέλουν ἔλθη καὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἰς τὴν πίςιν τοῦ Χριςοῦ· διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος.

Καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐνισχύτω α). Εἶναι διὰ τοὺς Αἱρετικοὺς, καὶ ὅτι μὲ ὅλον ὅτι πιςεύουσι τὸν Χριςὸν, ὅμως μὲ καρδίαν ἐλλειπῆ, καὶ ὄχι καθὼς πρέπει· καθὼς λεγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Ἠσαΐου διὰ τοὺς Αἱρετικούς. « Καὶ εἶπε Κύριος· ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ ςόματι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν τιμῶσί με, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας β)· δηλ. τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τοῦ Πάππα. Εἰς δὲ τὸν μετέπειτα καιρὸν θέλει ἐνδυναμώσει ὁ Χριςὸς καὶ αὐτοὺς, ὅσοι θέλουσιν ἔλθει εἰς τὴν ὀρθόδοξον καὶ ἀληθινὴν Πίςιν, ἡ ὁποία εἶναι πεποτισμένη ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἀπὸ τὰς ἑπτὰ ἁγίας Συνόδους ἀπεφασίσθη καὶ ἐπεκυρώθη· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ διὰ τὰς ἑπτὰ ἁγίας Συνόδους λέγει.

Διὰ τὴν Α'. Σύνοδον. « Ὁ νόμος Κυρίου ἄμωμος, ἐπιςρέφων ψυχάς γ).

Διὰ τὴν Β'. « Ἡ μαρτυρία Κυρίου πιςὴ, σοφίζουσα νήπια δ).

Διὰ τὴν Γ'. « Τὰ δικαιώματα Κυρίου εὐθέα, εὐφραίνοντα καρδίαν ε).

Διὰ τὴν Δ'. « Ἡ ἐντολὴ Κυρίου τηλαυγὴς, φωτίζουσα ὀφθαλμούς ζ).

Διὰ τὴν Ε'. « Ὁ φόβος Κυρίου ἁγνὸς, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος η).

α) Ἱεζ. ΛΔ'. 16. β) Ἡσ. ΚΘ'. 13. γ) Ψαλ. ΙΗ'. 7. Αὐτ δ) ε) Αὐτ. ςίχ. 8. ζ) Αὐτ. η) Αὐτ. 9

Διὰ τὴν ϛ'. « Τὰ κρίματα Κυρίου ἀληθινὰ, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό α)

Διὰ τὴν Ζ'. Προςίθησι λέγων. « Ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον, καὶ λίθον τίμιον πολὺν, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηριον β). Τοῦτο δὲ διὰ τὴν Ζ'. Σύνοδον λέγει διότι ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν Πίςις ἐπεκυρώθη, καθὼς ἀπεφάσισεν ἡ Ζ'. Σύνοδος. Πρὸς τούτοις προςίθησιν ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγων. « Ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτὰ ἀνταπόδοσις πολλή γ)· δηλ. ἐὰν φυλάξῃ ὁ ἄνθρωπος τὰ προςεταγμένα ὑπὸ τῶν ἑπτὰ Συνόδων, θέλει λάβει πολλὴν πληρωμὴν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Τὸ δὲ ἰσχυρὸν φυλάξει Κύριος, λέγει ὁ Προφήτης Ἰεζεκιὴλ δ), τὸ ὁποῖον ἐννοεῖται, ὅτι τοὺς ὀρθοδόξους Χριςιανοὺς θέλει φυλάξει ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν πλάνην τοῦ Ἀντιχρίςου, καθὼς προεῖδεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, ὅτι, ὅταν εἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας θέλει ἔλθει ὁ Ἀντίχριςος, τότε θέλει πλανήσει ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη· μόνον ἐκείνους, οἵτινες θέλουν ἔχει τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου ςαυροῦ, δηλ. τοὺς ὀρθοδόξους, οἵτινες δὲν ἐμίαναν τὸ ἅγιον Βάπτισμα καὶ τὸ ἅγιον Μύρον μὲ τὰ ἔργα τοῦ Ἀντιχρίςου, εἰς ἐκείνους δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ἐγγίσῃ· καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς καὶ διὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ. « Πρεσβύτερον, καὶ νεανίσκον, καὶ παρθένον, καὶ νήπια, καὶ γυναῖκας ἀποκτείνατε εἰς ἐξάλειψιν, ἐπὶ δὲ πάντας, ἐφ' οὓς ἐςι τὸ σημεῖον, μὴ ἐγγίσητε ε). Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Ἀγγαῖος φανερόνει, ὅτι εἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας θέλει γένῃ ἓν ποίμνιον, καὶ εἷς ποιμὴν, λέγων· « Τάδε λέγει Κύριος Παντοκράτωρ· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ

α) Ψαλ. ΙΗ'. 9. β) Αὐτ. 10. γ) Αὐτ. 11.
δ) Ἰεζ. ΛΔ'. 16. ε) Αὐτ. Θ'. 6.

σείσω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν, καὶ συσσείσω πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἥξει τὰ ἐκλεκτὰ πάντων τῶν ἐθνῶν. καὶ πληρώσω τὸν οἶκον τοῦτον δόξης, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ α).

Φανερὸν εἶναι. ὅτι εἰς τὸν ὕστερινὸν καιρὸν θέλουν δεχθῇ καὶ οἱ ἄλλοι Ἑβραῖοι τὸ ἅγιον Βάπτισμα· ὅμως μία φυλὴ ἀπὸ τὰς δώδεκα φυλὰς τῶν Ἑβραίων πρέπει νὰ μένῃ εἰς τὴν πλάνην ἕως τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου, διὰ τὴν ὁποίαν φυλὴν λέγει ὁ Χριστός « Οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη. ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται β). Δηλ. ἡ φυλὴ αὕτη ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατάγεται ὁ προδότης Ἰούδας. Ὡσαύτως καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ διὰ ταύτην τὴν φυλὴν λέγει· « Ἐν γενεᾷ μιᾷ ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ γ). Δηλ. τὸ ὄνομα τοῦ Ἰούδα μὲ ὅλην τὴν φυλήν του νὰ ἐξαλειφθῇ· καθὼς καὶ παρακάτω λέγει. « Ὅτι οὐκ ἀφήσει Κύριος τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων, ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δίκαιοι ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν δ)·

Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ· « Διὰ τοῦτο κρότησον ἐπὶ τὴν χεῖρά σου, ὅτι δεδικαίωνται αἱ φιλαί ε)· δηλ. ὅτι ἐδέχθησαν τὸ ἅγιον Βάπτισμα· καὶ πάλιν· « Καὶ τί, εἰ καὶ φυλὴ ἀπωσθῇ; οὐκ ἔστι λέγει Κύριος Κύριος ζ). Τοιουτοτρόπως καὶ διὰ τὴν φυλὴν ταύτην τοῦ προδότου Ἰούδα εἰσαῦθις λέγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου. « Διὰ τοῦτο ἔτι κριθήσομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει Κύριος, καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν ὑμῶν κριθήσομαι η). Καὶ πάλιν. « Ὅτι ἀπ' αἰῶνος συνέτριψας τὸν ζυγόν σου. καὶ εἶπας, οὐ δουλεύσω σοι θ). Καὶ πάλιν. « Ἐὰν ἀποπλύνῃ ἐν

α) Ἀγγαῖος Β'. 7-8. β) Ματ. ΚΔ'. 34. γ) Ψαλ. ΡΗ'. 13. δ) Ψαλ. ΡΚΔ'. 3. ε) Ἰεζ. ΚΑ'. 12-13. ζ) Αὐτ. η) Ἱερεμ. Β'. 9. θ) Αὐτ. στίχ. 20.

νίτρῳ· .... κεκηλίδωσαι ἐναντίον ἐμοῦ ἐν ταῖς ἀδικίαις σου, λέγει Κύριος α)· Καὶ πάλιν· Τῷ δὲ λαῷ τούτῳ ἐγενήθη καρδία ἀνήκοος καὶ ἀπειθὴς, καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἀπήλθοσαν β). Καὶ πάλιν. « Ἀργύριον ἀποδεδοκιμασμένον καλέσατε αὐτοὺς, ὅτι ἀπεδοκίμασεν αὐτοὺς Κύριος γ). Καὶ πάλιν. « Ἁμαρτία Ἰούδα ἐγγέγραπται ἐν γραφῇ, ἐν ὄνυχι ἀδαμαντίνῳ ἐγκεκολαμμένη ἐπὶ τοῦ σήθους τῆς καρδίας αὐτῶν δ).

Αὗται αἱ κατάραι ἐλέχθησαν διὰ τὴν φυλὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη ὁ προδότης Ἰούδας. Καθὼς καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος λέγει διὰ ταύτην τὴν φυλήν· « Καὶ τὴν βλασφημίαν τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ ε). Καὶ βεβαίως αὐτὴ εἶναι ἡ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. ὅτι καθὼς ἀπὸ τὰ δέκα τάγματα τῶν Ἀγγέλων, ἓν τάγμα ἔγιναν διάβολοι· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἀπὸ τὰς δέκα φυλὰς, τῶν ὁποίων οἱ πατέρες αὐτῶν ἐπώλησαν τὸν Ἰωσὴφ, ἡ μία θέλει μένει μετὰ τοῦ Σατανᾶ εἰς ἀτελεύτητον αἰῶνα.

Τώρα ἂς ἰδῶμεν, ποία φυλὴ ἀπὸ τὰς δέκα δὲν ἔχει καμμίαν ἐλπίδα σωτηρίας. Εἰς ἐμὲ φαίνεται, ὅτι ἡ φυλὴ τοῦ Συμεὼν εἶναι ἡ ἀποβεβλημένη φυλή. Δὲν λέγω ἐγὼ ἐκ τῆς ἰδέας μου, διότι δὲν ἔχω καμμίαν ἰδέαν, ἐπειδὴ εἶμαι, κατὰ τὸ ῥητὸν τοῦ Πατριάρχου Ἀβραὰμ, γῆ καὶ σποδὸς ζ). Καὶ κατὰ τὸν προφητάνακτα Δαβίδ· « Ἐγὼ δὲ εἰμὶ σκώληξ, καὶ οὐκ ἄνθρωπος η)· καὶ κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα· « Ἀφρονέστατος γάρ εἰμι πάντων ἀνθρώπων, καὶ φρόνησις ἀνθρώπου οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί θ). Λοι-

α) Ἱερεμ. Β'. 22. β) Αὐτ. Ε'. 23. γ) Αὐτ. ς'. 30. δ) Αὐτ. ΙΖ'. 1. ε) Ἀποκάλ. Β'. 9 ζ) Γεν. ΙΗ'. 27. η) Ψαλ. ΚΑ'. 6. θ) Παροιμ. Σολομ. Λ'. 2.

πὸν ἐγὼ ὁ ἄθλιος ποῖον ἔπαινον νὰ εἴπω δι' ἐμαυτὸν, ὅςτις μήτε κἂν ὡσὰν τὸν σκώληκα δὲν εἶμαι; διὰ τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ εἴπω, ὅτι τούτους τοὺς λόγους ἐκ τῆς σοφίας μου, ἀλλὰ ἐκ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας Γραφῆς γράφω αὐτούς· ἀλλ' ἀκούων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριςὸν λέγοντα· « Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφὰς, καὶ εὕρητε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον α)· δηλ. τὸν Χριςὸν θέλομεν εὕρει τὸν λέγοντα. « Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή β)· ὁμοίως καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς του λέγει. « Οὐκ ἔςι κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται γ)· ὅθεν ἐδοκίμασα καὶ ἐγὼ, ὁ ἀνάξιος, καὶ εὗρον εἰς τὴν ἁγίαν Γραφὴν, ὅτι ἡ φυλὴ τοῦ Συμεὼν ἐξ ἀρχῆς ἐςάθη παρήκοος. Ἐν πρώτοις εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἰωσὴφ ὁ Συμεὼν εἶπε· « Δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν· καὶ μὲ ἀπόδειξιν θέλω φανερώσει, ὅτι ὁ Συμεὼν καὶ ὁ Λευῒ παρεςάθησαν νὰ τὸν φονεύσωσι. Δέκα ἀδελφοὶ ἦσαν αὐτοὶ, Ῥουβὴμ, Συμεὼν, Λευῒ, Ἰούδας, Ἰσσάχαρ, Ζαβουλών. Οὗτοι οἱ ἓξ ἀδελφοὶ ἦσαν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μητρὸς τῆς Λείας δ) οἱ δὲ ἐπίλοιποι τέσσαρες ἀδελφοὶ ἦσαν γεννημένοι ἐκ παιδισκῶν· δηλ. ὁ Δὰν, καὶ ὁ Νεφθαλεὶμ ἀπὸ τὴν Βαλλάν· καὶ ὁ Γὰδ καὶ Ἀσὴρ ἀπὸ τὴν Ζελφὰν ε)· καὶ καθὼς φαίνεται ἦσαν δύο ὁμομήτριοι ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ φονεύσωσι τὸν Ἰωσήφ· διότι ἡ Γραφὴ λέγει· « Εἶπον πρὸς ἀλλήλους.

Τώρα ἂς προσέξωμεν. Ὁ Ἰσσάχαρ μὲ τὸν Ζαβουλὼν δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ὁμιλήσωσιν ἔμπροσθεν τῶν μεγαλητέρων αὐτῶν ἀδελφῶν. Ὁμοίως ὁ Δὰν, Νεφθαλεὶμ, Γὰδ

α) Ἰω. Ε΄. 39. « Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς· ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν. β) Ἰω. ΙΔ΄. 6. γ) Λουκ. ΙΒ΄. 2. δ) Γεν. ΛΕ΄. 23. ε) Αὐτ. ΛΕ΄. 26.

καὶ Ἀσὴρ περισσότερον δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἐμιλήσωσι κατὰ τοῦ Ἰωσὴφ, ὅτι οὗτοι ἦσαν ἐκ παιδισκῶν· δηλ. νόθοι· οὔτε ὁ Ῥουβὴμ μὲ τὸν Ἰούδαν, ἐπειδὴ οὗτοι οἱ δύο εἶπον. « Μὴ ἐκχέωμεν αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν. Λοιπὸν μόνον ὁ Συμεὼν μὲ τὸν Λευῒ ἦσαν οἱ θέλοντες νὰ τὸν φονεύσωσιν· ἐπειδὴ καὶ εἰς Συχὲμ μόνον ὁ Συμεὼν καὶ Λευῒ ἔκαμαν τόσον καὶ τόσον φόνον α). Καὶ εἰς τὴν πώλησιν τοῦ Ἰωσὴφ, καθὼς φαίνεται, ὁ Συμεὼν ἐςάθη περισσότερον ὑπεύθυνος ἀπὸ τὸν Λευΐ· διότι ὅτε ἦλθον οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰωσὴφ εἰς Αἴγυπτον νὰ ἀγοράσωσιν ἀπὸ αὐτὸν σῖτον, ὁ Ἰωσὴφ γνωρίσας αὐτοὺς, τοὺς μὲν ἄλλους ἐξαπέςειλε, τὸν δὲ Συμεὼν κρατήσας ἔδησεν β)· ὁμοίως καὶ διὰ τὸν φόνον, τὸν ὁποῖον ἔκαμαν αὐτοὶ εἰς Συχὲμ, ὁ Συμεὼν ἔμεινεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὁ δὲ Λευῒ μετενόησε διὰ τὴν ἁμαρτίαν του, ὑπακούσας τῷ Μωϋσῇ, καὶ φονεύσας τρισχιλίους ἄνδρας γ), διὰ τὸν χωνευτὸν μόσχον, ὃν ἐποίησαν· καθὼς λέγει ὁ Μωϋσῆς. « Ὁ λέγων τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, οὐχ ἑώρακάσε, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ οὐκ ἐπέγνω δ)· δηλ. ζηλῶν τὴν τιμὴν τοῦ Θεοῦ. ἐφόνευσε καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ὕςερον ἠξιώθη ἡ φυλὴ τοῦ Λευῒ νὰ δουλεύσῃ ἐνώπιον τοῦ θυσιαςηρίου τοῦ Θεοῦ· καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ Προφήτου Μαλαχίου « Καὶ καθαρίσει τοὺς υἱοὺς Λευῒ, καὶ χεεῖ αὐτοὺς ὡς τὸ ἀργύριον καὶ ὥςπερ τὸ χρυσίον, καὶ ἔσονται τῷ Κυρίῳ προσάγοντες θυσίαν ἐν δικαιοσύνῃ ε). Ὁμοίως καὶ ὁ Μωϋσῆς εὐλογῶν τὸν Λευῒ λέγει. « Εὐλόγησον, Κύριε, τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, καὶ τὰ ἔργα τῶν χει-

---

α) Γεν. ΛΔ'. 25. β) Αὐτ. ΜΒ'. 24. γ) Ἔξοδ. ΛΒ'. 28. δ) Δευτερ. ΛΓ'. 9. ε) Μαλαχ. Γ'. 3.

ρῶν αὐτοῦ δεῖξη α). Ἔμεινε λοιπὸν ἡ φυλὴ τοῦ Συμεὼν ἐγκαταλελειμένη, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Προφήτης Ἱερεμίας Θρήνων λέγει. «Ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέῤῥιψεν ἡμᾶς, καὶ ἐπότισεν ἡμᾶς ὕδωρ χολῆς β)· καθὼς πάλιν ὁ ἴδιος Θεὸς διὰ τοῦ αὐτοῦ Προφήτου λέγει. «Ἰδοὺ ἐγὼ ψωμιῶ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀνάγκας, καὶ ποτιῶ αὐτοὺς ὕδωρ χολῆς γ)· ὁμοίως εὑρίσκομεν καὶ τὸν μεγιστᾶνα Ζαμβρῆ, ὅστις ἐπόρνευε μετὰ τῆς Χασβὶ Μαδιανίτιδος δ), οὓς ἐφόνευσεν ὁ Φινεὲς ε), ὅτι κατήγοντο ἐκ φυλῆς τοῦ Συμεὼν. διὰ τὸν ὁποῖον λέγει ὁ Προφήτης Ἰεζεκιὴλ. «Καὶ σὺ βέβηλε, ἄνομε, ἀφηγούμενε τοῦ Ἰσραὴλ, οὗ ἥκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας πέρας ζ). Καὶ διὰ ταύτην τὴν φυλὴν τοῦ Συμεὼν λέγει ὁ Ἱερεμίας. «Ὅτι ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξήλθοσαν, καὶ ἐμοὶ οὐκ ἔγνωσαν, φησὶ Κύριος η)· καὶ πάλιν· «Υἱοὶ ἄφρονές εἰσι καὶ οὐ συνετοὶ, σοφοί εἰσι τοῦ κακοποιῆσαι, τὸ δὲ καλῶς ποιῆσαι οὐκ ἔγνωσαν θ)· καὶ πάλιν· «Εἰ ἀλλάξεται Αἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ, καὶ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς, καὶ ὑμεῖς δυνήσεσθε εὐποιῆσαι, μεμαθηκότες τὰ κακά ι)· λέγει καὶ ὁ Ἡσαΐας διὰ τὴν φυλὴν τοῦ Συμεὼν. «Οὔτε ἔγνως, οὔτε ἠπίσω, οὔτε ἀπ' ἀρχῆς ἤνοιξά σου τὰ ὦτα· ἔγνων γὰρ, ὅτι ἀθετῶν ἀθετήσεις, καὶ ἄνομος ἔτι ἐκ κοιλίας κληθήσῃ κ)· καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· «Ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ μήτρας λ). Καὶ βέβαια ὅλη αὕτη ἡ κατάρα ἐπληρώθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἀναπληρόνουσι τὰς κακίας τῶν πατέρων αὐτῶν, καθὼς λέ-

---

α) Δευτερ. ΛΓ'. 11. β) Ἱερεμ. Η'. 14. γ) Αὐτ. Θ'. 15. δ) Ἀριθ. ΚΕ' 14-15. ε) Αὐτ. στίχ. 7-8. ζ) Ἰεζ. ΚΑ'. 25. η) Ἱερεμ. Θ'. 3. θ) Αὐτ. Δ'. 22. ι) Αὐτ. ΙΓ'. 25. κ) Ἡσ. ΜΗ'. 8. λ) Ψαλ. ΝΖ'. 3.

γει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. « Ἐκ σπέρματος ὄφεως ἐξελεύσεται ἔκγονα ἀσπίδων, καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν ἐξελεύσονται ὄφεις πετώμενοι α)· καὶ πάλιν « Διὰ τοῦτο φυτεύσεις φύτευμα ἄπιστον, καὶ σπέρμα ἄπιστον β)· καὶ πάλιν. « Ὅτι κύουσι πόνον, καὶ τίκτουσιν ἀνομίαν γ)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ἰδοὺ ὠδύνησεν ἀδικίαν, συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν δ).

Ἄκουσον ἀκόμη πῶς ὁ Δαβὶδ καταρᾶται τὴν φυλὴν ταύτην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατήγετο ὁ προδότης Ἰούδας, λέγων. « Πρόσθες ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου. Ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν ε)· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας λέγει. « Πάντες οἱ καταλιπόντες σε καταισχυνθήτωσαν, ἀφεστηκότες ἐπὶ τῆς γῆς γραφήτωσαν, ὅτι ἐγκατέλιπον πηγὴν ζωῆς τὸν Κύριον ζ)· ὁμοίως λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Μωϋσέως. « Ἰδοὺ ταῦτα πάντα συνῆκται παρ' ἐμοὶ, καὶ ἐσφράγισαι ἐν τοῖς θησαυροῖς μου η)· δηλ. αἱ ἀνομίαι αὐτῶν ἐσφραγίσθησαν ἄχρι τῆς φοβερᾶς κρίσεως· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας σαφέστερον λέγει. « Οἱ λέγοντες τοῖς Προφήταις· .... ἀφέλεσθε ἀφ' ἡμῶν τὴν τρίβον ταύτην (δηλ. τὴν στενὴν τρίβον, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν), καὶ ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ Ἰσραὴλ θ)· δηλ. τὸν Χριστὸν δὲν ἠθέλησαν καθόλου νὰ δεχθῶσιν. ὅστις ἐδίδασκεν αὐτοὺς νὰ πορεύωνται διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ, τῆς φερούσης εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν· ὅθεν προστίθησιν ἀκόμη ὁ Προφήτης, λέγων. « Διὰ

α) Ἡσ. ΙΔ'. 29. β) Αὐτ. ΙΖ'. 10. γ) Αὐτ. ΝΘ'. 4. δ) Ψαλ. Ζ'. 14. ε) Ψαλ. ΞΗ'. 27-28. ζ) Ἱερ. ΙΖ'. 13. η) Δευτ. ΛΒ'. 34. θ) Ἡσ. Λ'. 10-11.

τοῦτο τάδε λέγει Κύριος, ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ, ἔςαι ὑμῖν ἡ ἁμαρτία αὕτη, ὡς τεῖχος πιπτον παραχρῆμα· . . . καὶ τὸ πτῶμα αὐτῆς ὡς σύντριμμα ἀγγείου ὀςρακίνου, ἐκ κεραμίου λεπτὰ, ὥςε μὴ εὑρεῖν ἐν αὐτοῖς ὄςρακον, ἐν ᾧ πῦρ ἀρεῖς· . . . καὶ ὕδωρ μικρόν α)· λέγει καὶ ὁ Ἱερεμίας. « Καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διασκορπισμὸν εἰς πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς, καὶ ἔσονται εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ εἰς παραβολὴν, καὶ εἰς μῖσος, καὶ εἰς κατάραν ἐν παντὶ τόπῳ. . . . β)· τὰ ὁποῖα ὅλα ἐπληρώθησαν εἰς αὐτούς.

Καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰακὼβ, ὅτε εὐλόγησε τοὺς δώδεκα υἱοὺς αὐτοῦ, λεγει πρὸς τὸν Συμεὼν καὶ Λευΐ. « Συμεὼν καὶ Λευῒ ἀδελφοὶ συνετέλεσαν ἀδικίαν ἐξ αἱρέσεως αὐτῶν γ)· δηλ. τὸν φόνον, τὸν ὁποῖον ἔκαμαν εἰς τὴν πόλιν Συχέμ. « Εἰς βουλὴν αὐτῶν μὴ ἔλθοι ἡ ψυχή μου. . . . δ)· δηλ. εἰς τὸ συμβούλιον ἐκεῖνο, ὅτε θέλουσι συμβουλευθῇ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ ε) νὰ ἀποκτείνωσι τὸν Χριςόν· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας προεφήτευσε διὰ τὸ συμβούλιον ἐκεῖνο, λέγων ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ· « Καὶ σὺ Κύριε ἔγνως ἅπασαν τὴν βουλὴν αὐτῶν, ἣν ἐβουλεύσαντο ἐπ' ἐμὲ εἰς θάνατον ζ). Εἰς ἐκεῖνο τὸ συμβούλιον παρακαλεῖ ὁ γέρων Ἰακὼβ νὰ μὴν ἔλθῃ ἡ ψυχή του, οὔτε εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν, ὅταν θέλουν συναχθῇ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὸν Καϊάφαν η) κατὰ τοῦ Χριςοῦ, λέγων εἰσέτι· « Καὶ ἐπὶ τῇ συςάσει αὐτῶν μὴ ἐρεῖσαι τὰ ἥπατά μου θ)· δηλ. νὰ μὴν ἦναι τὸ μνημόσυνόν μου ἐκεῖ. Ταῦτα εἰς τὸν Συμεὼν καὶ Λευῒ λέγει ὁ

α) Ἡσ. ΙΒ'. 13-14. β) Ἱερ. ΚΔ'. 9. γ) Γεν. ΜΘ'. 5. δ) Αὐτ. ς'(. 6. ε) Ματ. ΚΖ'. 1. ζ) Ἱερ. ΙΗ'. 23. η) Ματ. Κς'. 57. θ) Γεν. ΜΘ'. 6.

Ἰακὼβ, καθότι οἱ Ἀρχιε. εἰς κατήγοντο ἀπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Λευΐ· οἱ δὲ Πρεσβύτεροι καὶ Γραμματεῖς, καὶ ὁ προδότης Ἰούδας ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Συμεὼν κατήγοντο ὅμως ὁ Λευΐ μετενόησε διὰ τὰς ἁμαρτίας του, καθὼς προεῖπον.

Καὶ πάλιν προςίθησιν ὁ Πατριάρχης Ἰακὼβ, λέγων διὰ τὴν φυλὴν τοῦ Συμεών. « Ἐπικατάρατος ὁ θυμὸς αὐτῶν, ὅτι αὐθάδης· καὶ ἡ μῆνις αὐτῶν, ὅτι ἐσκληρύνθη α)· καθὼς λέγει καὶ ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς εἰς τὸ Δευτερονόμιον. « Ὁ θυμὸς αὐτῶν δρακόντων καὶ ἀσπίδων ἀνίατος β). « Καὶ διαμεριῶ αὐτοὺς ἐν Ἰακὼβ, καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἐν Ἰσραὴλ γ)· διότι οἱ μὲν Αἱρετικοὶ ὀνομάζονται μὲ τὸ ὄνομα Ἰακὼβ, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι μὲ τὸ ὄνομα Ἰσραήλ.

Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θέλω δείξει εἰς τὸ Γ'. Κεφάλαιον διὰ πολλῶν καὶ σαφεστάτων ἀποδείξεων, ὅτι οἱ Αἱρετικοὶ ὀνομάζονται Ἰακὼβ, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι Ἰσραήλ. Λοιπὸν καὶ ἐδῶ, ὅπου λέγει ὁ Μωϋσῆς « Καὶ διαμεριῶ αὐτοὺς ἐν Ἰακὼβ, καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἐν Ἰσραὴλ, δηλοῖ, ὅτι διαμερεῖ τὴν φυλὴν τοῦ Συμεὼν ἐν ταῖς βασιλείαις τῶν Αἱρετικῶν, καὶ ἐν ταῖς βασιλείαις τῶν ὀρθοδόξων, δηλ. εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Μωϋσῆς λέγει. « Καὶ διασπερεῖ σε Κύριος ὁ Θεός σου εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς. ἕως ἄκρου τῆς γῆς δ).

Καὶ βεβαίως εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην ἡ φυλὴ τοῦ Συμεὼν εἶναι διεσπαρμένη· καὶ ἴδε τὴν πρόγνωσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. δι' οὗ ὁ Μωϋσῆς προεῖδεν, ὅτι ἡ φυλὴ

α) Γεν. ΜΘ'. 7. Θυμὸς δρακόντων ὁ οἶνος αὐτῶν, καὶ θυμὸς ἀσπίδων ἀνίατος. Ἡ ῥηθ. ἔκδ. β) Δευτερ. ΛΒ'. 33. γ) Γεν. ΜΘ'. 7. δ) Δευτερονόμ. ΚΗ', 64.

τοῦ Συμεὼν θέλει διασπαρῆ εἰς ὅλας τὰς βασιλείας· διὰ τοῦτο εἰς τὸ Δευτερονόμιον, ὅπου εὐλογεῖ τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ, λεγει. « Ζήτω Ῥουβὴμ, καὶ μὴ ἀποθανέτω· καὶ Συμεὼν ἔσω πολὺς ἐν ἀριθμῷ α)· καὶ τῷ Ἰούδᾳ λέγει. « ... Εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ εἰσελθοι, ἄν β)· δηλ. δέεται νὰ εἰσέλθῃ ὁ Χριςὸς εἰς τὴν φυλὴν Ἰουδα, καθὼς καὶ ἐγεννήθη· τῷ δὲ Ῥουβὴμ λέγει, ζήτω (σωματικῶς), καὶ μὴ ἀποθανέτω μήτε ἐν τῇ αἰωνίᾳ ζωῇ· διὰ δὲ τὸν Συμεὼν λεγει ὁ Μωϋσῆς, ἂς εἶναι πολὺς εἰς τὸν ἀριθμὸν, διὰ νὰ ἠμπορῇ νὰ χωρέσῃ εἰς ὅλας τὰς βασιλείας.

Ἰδοὺ διὰ βοηθείας τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ ἐφανέρωσα διὰ πολλῶν ἀποδείξεων, ὅτι ἡ φυλὴ τοῦ Συμεὼν ἔμεινεν εἰς θεϊκὴν ὀργὴν, καὶ ὅτι δι᾽ αὐτὴν εἶπεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ. « Καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προςάγματα οὐ καλὰ, καὶ δικαιώματα, ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς, καὶ μιανῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν γ)· διὰ τοῦτο ἂς μὴ σκανδαλισθῇ τις· διότι οἱ τωρινοὶ Ἑβραῖοι οἵτινες εἶναι εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, κατάγονται ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Συμεὼν, ἀφ᾽ ἧς κατήγετο καὶ ὁ Προδότης Ἰούδας· ἡ ὁποία φυλὴ εἶναι κατὰ πολλὰ κατηραμένη ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς Προφήτας, καὶ καθόλου δὲν δέχεται νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν θείαν ἐπίγνωσιν.

Μ᾽ ὅλον ὅτι βλέπομεν τώρα εἰς τὰς ἡμέρας μας, ὅτι ἔρχονται πολλοὶ Ἑβραῖοι πρὸς τὸ ἅγιον Βάπτισμα· ὅμως οὗτοι κατάγονται ἀκόμη ἀπὸ τὰς ἄλλας φυλὰς, καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. « Καὶ ἐὰν γένηται ὁ λαὸς Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα σωθήσεται δ)· δηλ. ἐκεῖνοι, οἵτινες κατάγονται ἀπὸ τὰς ἄλλας

α) Δευτερονόμ. τΓ΄. 6. β) Αὐτ. ςίχ. 7. γ) Ἰεζ. Κ΄. 25-26. δ) Ἡσ. Ι΄. 22.

καλὰς φυλὰς, καὶ ἔμειναν διὰ συνεργείας Διαβόλου εἰς τὴν πλάνην· οὗτοι τώρα διὰ τῆς θείας προνοίας ἔρχονται πρὸς τὸ ἅγιον Βάπτισμα· καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Ἡσαΐας, ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης ἐὰν γένηται ὁ λαὸς Ἰσραὴλ, καὶ δὲν λέγει ὡς τὰ ἄςρα τοῦ οὐρανοῦ· διότι ἡ θάλασσα δὲν βαςᾷ ἐν ἑαυτῇ πράγματα καταποντισμένα, ἀλλὰ τὰ ἀποβάλλει· καὶ εἶναι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι σκαλίζουσιν εἰς τὸ παραθαλάσσιον εἰς τὴν ἄμμον, καὶ εὑρίσκουσι μερικοὶ ἀπὸ ἓν φλωρίον, ἢ ἀπὸ κἀνένα μαργαρίτην· κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι καὶ αὐτοὶ, οἵτινες ἔρχονται τώρα πρὸς τὸν Χριςὸν ἀπὸ τὸ Ἑβραϊκὸν γένος, οἱ ὁποῖοι ἔμειναν ἀπὸ τὰς καλὰς φυλὰς καθὼς προεῖπον. Βλέπε εἰς τὸ Δ΄. Κεφάλαιον εἰς μίαν ἀπόκρισιν εἰς τὴν τρίτην ἐρώτησιν, καὶ θέλεις πληροφορηθῆ καλλήτερον· καθὼς καὶ εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον γράφει, ὅταν ἦλθεν ὁ Χριςὸς εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, καὶ ἐπείνασε, καὶ εἶδεν εἰς μίαν συκῆν α) διὰ νὰ εὕρῃ καρπὸν, καὶ δὲν ηὗρε κτλ. Ὅλα ἂς μὴ τὰ γράψωμεν ἐδῶ· διότι οὔτε τόπος εἶναι, οὔτε καιρός· εἰς τὸ Δ΄. ὅμως Κεφάλαιον διὰ βοηθείας τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ θέλω γράψει διὰ τὴν συκῆν ἐκείνην σαφέςερα· ὅμως ἐδῶ ἐπειδὴ ἀνέφερα καὶ τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου, ἡ ὁποία λέγει, ὅτι τὸ κατάλειμμα σωθήσεται, ἀνέφερα καὶ διὰ τὴν συκῆν, πῶς ὁ Χριςὸς τὴν κατηράσθη, διότι δὲν ηὗρε καρπὸν εἰς αὐτήν. Ἑρμηνεύει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόςομος, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι εἶναι ἐκείνη ἡ συκῆ, ἥτις δὲν κάμνει καλοὺς καρποὺς, δηλ. ἀρετὰς, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ Χριςὸς τὴν κατηράσθη νὰ μὴ κάμνῃ καρπόν.

Ἕνας ὅμως διδάσκαλος τῶν Ἑβραίων μὲ ἠρώτησεν, ἐπὶ τίνι λόγῳ λέγεις, ὅτι τὸ Ἑβραϊκὸν γένος δὲν κάμνει

α) Ματ. ΚΑ΄. ιθ.

καρπὸν, ἐν ᾧ βλέπομεν, λέγει, τοὺς Ἑβραίους κάθε ἡμέραν, ὅτι ἔρχονται εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν· ἐγὼ ὅμως τὸν ἀπεκρίθην κατὰ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν καθὼς προανέφερα, καὶ ἐσιώπησεν ὁ διδάσκαλος· καὶ τότε ἐπληρώθη ὁ λόγος τοῦ λέγοντος Ψαλμοῦ. «Ὅτι ἐνεφράγη στόμα λαλούντων ἄδικα α)· ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

α) Ψαλ. ΞΒ'. 11.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ὑποσχόμενος εἰς τὸ ἀνωτέρω Κεφάλαιον νὰ φανερώσω μὲ ἀποδείξεις, ὅτι οἱ Αἱρετικοὶ ὀνομάζονται μὲ τὸ ὄνομα Ἰακὼβ, οἱ δὲ Ὀρθόδοξοι μὲ τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ, καὶ μάλιστα ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρύψω τὸ τάλαντον· διὰ τοῦτο ἐπεμελήθην, καὶ κατέβαλον κόπους νὰ γράψω ἐδῶ μὲ καλὰς μαρτυρίας, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι. δηλ. οἱ Αἱρετικοὶ ὀνομάζονται Ἰακὼβ, οἱ δὲ Ὀρθόδοξοι ὀνομάζονται ὁ εὐλογημένος Ἰσραήλ. Πλὴν σὲ παρακαλῶ, ὦ ἀναγνῶστα, νὰ μὴ δυσκολευθῇς διὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ λόγου, ὅτι ὁ λόγος οὗτος δὲν θέλει σοὶ εἶναι εἰς μάτην· «Ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ἂς ἴδωμεν εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τοῦ Μωϋσέως τὸ ὀνομαζόμενον Γένεσις, ὅπου λέγει. «Καὶ ἐπάλαισεν ἄνθρωπός τις μετὰ τοῦ Ἰακὼβ ἕως πρωΐ α)· καὶ ἠρώτησεν·

α) Γεν. ΛΒ'. 24.

ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τὸν Ἰακὼβ πῶς ὀνομάζεσαι; καὶ ἀποκρίνεις ὁ Ἰακὼβ εἰς ἐκεῖνον εἶπε, τὸ ὄνομά μου εἶναι Ἰακωβ· ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶπε πρὸς τὸν Ἰακωβ. «Οὐ κληθήσεται ἔτι τὸ ὄνομά σου Ἰακὼβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ ἔσαι τὸ ὄνομά σου· ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ Θεοῦ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατὸ ἔση α)· καὶ ὁ Ἰακὼβ ἠρώτησε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, πῶς εἶναι τὸ ὄνομά του· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη, καὶ εἶπεν αὐτῷ «Ἵνα τί τοῦτο σὺ ἐρωτᾷς; τὸ ὄνομά μου, ὅ ἐς θαυμαστόν β); Καὶ ὠνόμασεν ὁ Ἰακὼβ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου Εἶδος Θεοῦ, ὅτι εἶδον, λέγει, Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ ἐσώθη ἡ ψυχή μου.

Ἄχρι τοῦδε εἶναι οἱ λόγοι τῆς ἁγίας Γραφῆς, καὶ οὗτοι οἱ λόγοι εἶναι πολλὰ ἄξιοι θαυμασμοῦ· ἓν μὲν, ὅτι ἐν πρώτοις λέγει, καὶ ἐπάλαισεν ἄνθρωπός τις μὲ τὸν Ἰακώβ· καὶ ὅτι ἔπειτα λέγει· καὶ ὠνόμασεν ὁ Ἰακὼβ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου Εἶδος Θεοῦ· ἔτι δὲ καὶ ἄλλος θαυμασμὸς εἶναι, ὅτι λέγει. Εἶδον Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ ἐσώθη ἡ ψυχή μου. Πῶς γίνεται ὁ ἄνθρωπος, ἀφ' οὗ ἴδῃ τὸν Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, νὰ ζήσῃ; καὶ μάλιςα ἐν ᾧ ὁ ἴδιος Θεὸς λέγει πρὸς τὸν Μωϋσῆν. «Οὐ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ζήσεται γ)· ὁμοίως καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς λέγει. «Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε, εἰ μὴ ὁ Υἱός. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἰακὼβ διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος προεῖδε τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Χριςοῦ, ὅςτις ἦτον ἄνθρωπος τέλειος, καὶ Θεὸς τέλειος, καθὼς ὁ ἴδιος ἀποκρίνεται πρὸς τὸν Ἰακὼβ λέγων. «Ἵνα τί σὺ ἐρωτᾷς

α) Γεν. ΛΒ'. 28. β) Αὐτ. σίχ. 29-30. Ἐκ τῆς τετραγλώτ. ἐν Λειψ. ἐκδόσ. 1750 λείπει τὸ, ὅ ἐςι θαυμασόν. γ) Ἔξοδ. ΛΓ'. 20.

τὸ ὄνομά μου, ὅ ἐςι θαυμαςόν; Φανερὸν εἶναι, ὅτι ὁ παλαίσας μὲ τὸν Ἰακὼβ ἦτον ὁ Χριςὸς, ὁ καλούμενο. μεγάλης βουλῆς Ἄγγελος, θαυμαςός α) Καὶ διὰ τοῦτο λέγει εν πρώτοις, ὅτι μὲ ἄνθρωπον ἐπάλαισε, καὶ ἔπειτα, εἶδον Θεὸν κτλ.

Τώρα ἂς παρατηρήσωμεν ὀλίγον κατωτέρω εἰς τὴν Γένεσιν, ὅπου λέγει ἡ Γραφή. « Ὤφθη δὲ ὁ Θεὸς τῷ Ἰακὼβ ἔτι ἐν Λουζᾷ, ὅτε παρεγένετο ἐκ Μεσοποταμίας τῆς Συρίας, καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ Θεός· τὸ ὄνομά σου οὐ κληθήσεται ἔτι Ἰακὼβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ ἔςαι τὸ ὄνομά σου β). Τοῦτο πάλιν κατὰ πολλὰ ἄξιον θαυμασμοῦ εἶναι, ἐν ᾧ ὁ Θεὸς μόνον ἅπαξ μὲ τὸν λόγον εἶπε, καὶ ἐγένετο ὅλος ὁ Κόσμος καὶ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ· ἐδῶ ὅμως δύω φοραῖς ἔκαμε χρεία νὰ εὐλογήσῃ ὁ Θεὸς τὸν Πατριάρχην Ἰακὼβ μὲ τὸ εὐλογημένον ὄνομα Ἰσραήλ· ἄρα δὲν ἐβεβαιώθη ὁ Ἰακὼβ κατ' ἀρχὰς, ὅτε ἐπάλαισεν ὁ Χριςὸς μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸν εὐλόγησε λέγων. « Οὐ κληθήσεται ἔτι τὸ ὄνομά σου Ἰακὼβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ ἔςαι τὸ ὄνομά σου; Διὰ τί, καὶ κατὰ τί τὸν εὐλόγησεν ὁ Θεὸς δύω φοραῖς; Ἐπειδὴ ἓν μέγα μυςήριον ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς τῷ Πατριάρχῃ Ἰακὼβ μὲ αὐτὰς τὰς διττὰς εὐλογίας.

Λοιπὸν ἐν πρώτοις ἔχομεν χρείαν νὰ ἠξεύρωμεν, ὅτι τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ σημαίνει εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν Θεόπτης· καὶ ὅτι τὸ ὄνομα Ἰακὼβ ἔχει δύω σημασίας, μίαν σημαίνουσαν πτέρναν, καὶ ἄλλην ἀπατεῶνα· καὶ ὅσον διὰ τὴν πρώτην σημασίαν πτέρναν, εὑρίσκομεν, ὅτι καθ' ὃν καιρὸν ἐγεννήθη ὁ Ἰακὼβ, ἐκράτει μὲ τὸ χέρι του τὸν ἀδελφόν του Ἡσαῦ ἀπὸ τὴν πτέρναν γ)· διὰ τοῦτο καὶ ὠνόμασαν αὐτὸν Ἰακώβ· ὁμοίως ὅταν ἔλαβεν

α) Ἡσ. Θ'. 6. β) Γεν. ΛΕ'. 9-10. γ) Γεν. ΚΕ'. 26.

ὁ Ἰακὼβ τὴν εὐλογίαν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἰσαὰκ, τὴν ὁποίαν εὐλογίαν ἔπρεπε νὰ λάβῃ ὁ Ἡσαῦ ὡς πρωτότοκος, τότε ἔκλαυσεν ὁ Ἡσαῦ λέγων. « Δικαίως ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰακὼβ· ἐπτέρνικε γάρ με ἤδη δεύτερον τοῦτο α). Φανερὸν εἶναι, ὅτι τὸ ὄνομα Ἰακὼβ ἔχει δύω σημασίας, ἢ πτέρναν ἢ ἀπατεῶνα· καὶ ὅτι τὰ ὄνομα Ἰσραὴλ θέλει νὰ εἰπῇ Θεόπτης. Λοιπὸν τώρα ἔχε εἰς τὸν νοῦν σου ταύτας τὰς δύω σημασίας, καὶ θέλεις καταλάβει τὴν ἱερὰν Γραφήν.

Ἡ παλαιὰ Διαθήκη ὠνομάσθη μὲ τὸ ὄνομα Ἰακὼβ, ὅστις πτέρνα ἐννοεῖται, ὅτι σωματικὴ ἦτον· ἡ δὲ νέα Διαθήκη καλεῖται Ἰσραὴλ, ὅπερ σημαίνει Θεόπτης· καθὼς εὑρίσκομεν, ὅταν ἐσυμφώνησεν ὁ Βαλὰκ τὸν Βαλαὰμ διὰ νὰ καταρασθῇ τὸ Ἑβραϊκὸν γένος, ὅτι λέγει ὁ Βαλαάμ. « Ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακὼβ, καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ θραύσει τοὺς ἀρχηγοὺς Μωὰβ β) Βλέπε πόσον φανερὰ λέγει καὶ ὁ Βαλαὰμ διὰ τὸν ἀστέρα, δι' οὗ ὡδηγήθησαν οἱ Μάγοι, λέγων, ἄστρον ἐξ Ἰακὼβ, ὅτι τότε ἐπεκρατοῦσεν ἀκόμη ἡ παλαιὰ Διαθήκη, ἥτις Ἰακὼβ ὠνομάσθη· πλὴν ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθη ὁ Χριστὸς, καὶ ἔθραυσε τοὺς ἀρχηγοὺς Μωὰβ. δηλ. τὰς δυνάμεις τοῦ σκότους, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ. « Σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος γ)· δηλ. διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Βαπτίσματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν Ἰορδάνῃ, ἠδυνάτησεν ὁ Δράκων ὁ ἔχων ἑπτὰ κέρατα, διὰ τὸν ὁποῖον φανερόνει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν. Ὁμοίως καὶ αὐτὸ, τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Βαλαάμ. « Ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ θραύσει τοὺς ἀρχηγοὺς Μωὰβ, πνευματικῶς ἐννοεῖται· δηλ. ὁ Χριστὸς θέλει θραύσει διὰ τοῦ Βαπτί-

α) Γεν. ΚΖ'. 36. β) Ἀριθ. ΚΔ'. 17. γ) Ψαλ. ΓΕ'. 14.

σματος τὴν δύναμιν τοῦ Διαβόλου· διότε Αἴγυπτος, Μωὰβ, Βαβυλὼν, καὶ ἄλλαι ὀνομασίαι ἀναφερόμεναι ὑπὸ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, εἶναι τάγματα τοῦ Διαβόλου καὶ τοῦ σκότους.

Καὶ λέγει ὁ Βαλαάμ· « Ἄνθρωπον ἐξ Ἰσραὴλ, ὅμως διὰ τὸν ἀςέρα λέγει « Ἐξ Ἰακώβ· ἐκ τοῦ ὁποίου δηλοῦται, ὅτι ἡ παλαιὰ Διαθήκη ὠνομάσθη Ἰακώβ· ἀφ' οὗ ὅμως ἐβαπτίσθη ὁ Χριςὸς, « Ἐκινήθησαν αἱ σκιαὶ, καὶ διέπνευσεν ἡ ἡμέρα α), ἡ Διαθήκη τῆς χάριτος, καλουμένη Ἰσραήλ.

Ἄκουσον ἀκόμη τί λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου. « Ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι ἀγαλλιάσονται ἐν εὐφροσύνῃ, ὑμεῖς δὲ (οἱ Ἑβραῖοι) συντριβήσεσθε ἀπὸ συντριβῆς πνεύματος ὑμῶν *)· καταλείψεται γὰρ τὸ ὄνομα ὑμῶν εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, ὑμᾶς δὲ ἀνελεῖ Κύριος β). Φανερὸν εἶναι, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἐπειδὴ ἐςαύρωσαν τὸν Χριςὸν, ἐγκατέλιπον τὸ εὐλογημένον ὄνομα Ἰσραὴλ, ὀνομαζόμενοι τώρα Συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ· καὶ εἶναι πεφονευμένοι κατὰ τὴν ψυχὴν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχωσι καμμίαν φροντίδα ψυχικὴν, καθὼς πολλάκις ἐφανέρωσα ἀνωτέρω· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας λέγει « Ψηλαφήσουσιν ὡς τυφλοὶ τοῖχον, καὶ ὡς οὐχ ὑπαρχόντων ὀφθαλμῶν ψηλαφήσουσι, καὶ πεσοῦνται ἐν μεσημβρίᾳ ὡς ἐν μεσονυκτίῳ, ὡς ἀποθνήσκοντες γ). Ἡμεῖς ὅμως, ἐπειδὴ ἐδέχθημεν τὸν Χριςὸν, καὶ εἴμεθα οἱ ἐκλεκτοὶ τῷ Θεῷ, ἠξιώθημεν νὰ ὀνομασθῶμεν μὲ τὸ ὄνο-

---

α) Ἀσμ. Ἀσμ. Δ'. 6. *) Κεκράξεσθε διὰ τὸν πόνον τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ ἀπὸ συντριβῆς πνεύματος ὑμῶν ὀλολύξετε. Καταλείψετε, κτλ. Ἐκδ. Λειψ. τετράγλωσ. Αὐτ. 1850-51. β) Ἡσ. ΞΕ'. 14-15. γ) Αὐτ. ΝΘ'. 10.

μα Ἰσραὴλ τὸ εὐλογημένον, καὶ πνευματικὸν, καὶ καινόν· καὶ ἰδοὺ πῶς προςίθησιν ἀκόμη ὁ Προφήτης, δίδων ἡμῖν καὶ ἄλλο σημεῖον, καὶ λέγων διὰ ἡμᾶς. « Τοῖς δὲ δουλεύουσί μοι κληθήσεται ὄνομα καινὸν, ὃ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς· εὐλογήσουσι γὰρ τὸν Θεὸν τὸν ἀληθινόν α), δηλ. τὸν Χριςὸν, ὅςτις εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός· καὶ μὲ τὸ νὰ τὸν ἐδέχθημεν, ἠξιώθημεν πρὸς τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ, τὸ ὁποῖον ἔχομεν, ἀκόμη καὶ ἀπὸ ἄλλο ὄνομα, δηλ Χριςιανικὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι εὐλογημένον εἰς πᾶσαν τὴν γῆν· οἱ δὲ Αἱρετικοὶ, μὲ τὸ νὰ εἶναι πεπλανημένοι ἀπὸ τὸν Ἄρειον, καὶ ἀπὸ τὸν Ὠριγένην, καὶ ἀπὸ τὸν Νεςόριον, καὶ ἀπὸ ἄλλους πολλοὺς Αἱρετικοὺς, ὀνομάζονται Ἰακὼβ, ὅςτις ἐννοεῖται ἀπατεὼν, καθὼς καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ διὰ τοὺς Αἱρετικούς. « Ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρός μου β)· δηλ. οἱ Ἑβραῖοι, οἵτινες ἦσαν ἀδελφοὶ τοῦ Χριςοῦ, τὸν ἔκαμαν ἀπηλλοτριωμένον ἀπὸ τὸν ἑαυτόν των, μὴ θέλοντες νὰ τὸν δεχθῶσι· καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας. « Ὅτι καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἠθέτησάν σε γ)· ὡσαύτως καὶ ὁ Εὐαγγελιςὴς Ἰωάννης λέγει. « Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον δ)· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγει· « Ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην τοῖς ἀδελφοῖς μου ξένος· ὅμως ὁ Χριςὸς εἶναι εἰς τοὺς Αἱρετικοὺ, οἱ ὁποῖοι ὀνομάζονται μὲν υἱοὶ τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ ὁμολογοῦσι τὸν Χριςὸν, ὄχι ὅμως κατὰ τὸ πρέπον· καὶ πολλοὶ τὸν ςαυρόνουσι, καὶ ὡς ξένον τὸν τιμῶσι· καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος·

α) Ἡσ. ΞΕʹ. 15-16. β) Ψαλ. ΞΗʹ. 8. γ) Ἱερ. ΙΒʹ. 6. δ) Ἰω. Ιʹ. 11.

« Μὴ βλέψητέ με ὅτι εἰμὶ μεμελανωμένη, ὅτι υἱοὶ μητρός μου ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί α)· δηλ. οἱ Αἱρετικοὶ, ἐχθρευθέντες διὰ τὸν Χριςὸν, ἐσχίσθησαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας.

Τώρα ἂς ἐπιςρέψωμεν εἰς τὸν λόγον μας, ὅπου ἦτον ἡ ἐρώτησις, διὰ τί ἦτον χρεία νὰ εὐλογήσῃ ὁ Θεὸς δύω φοραῖς τὸν Πατριάρχην Ἰακὼβ· καὶ ἄκουσον τώρα τὴν ἀπόκρισιν. Πρῶτον, ὅτε ἐπάλαισεν ὁ Χριςὸς μὲ τὸν Πατριάρχην, λέγει πρὸς αὐτόν. « Οὐ κληθήσεται ἔτι τὸ ὄνομά σου Ἰακὼβ, ὅπερ ἐννοεῖται ἡ πτέρνα, ἡ παλαιὰ Διαθήκη, ἥτις ἦτον σωματική· « Ἀλλ' Ἰσραὴλ ἔςαι τὸ ὄνομά σου· δηλ. τῷ σπέρματι, ὅπερ ἔσεται μετὰ σὲ, καθὼς ἐφανέρωσα ἀνωτέρω· ὁ Ἐφραὶμ, Βενιαμὶν, Ἰούδας, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ Μανασσῆ νὰ δεχθῶσι τὴν νέαν Διαθήκην, τὴν Διαθήκην τοῦ Χριςοῦ, τὴν Διαθήκην τῆς χάριτος, ὀνομαζομένην Ἰσραήλ.

Δεύτερον, ὅτε ἦλθεν ὁ Πατριάρχης εἰς τὴν Λουζὰν, πάλιν ἐφανερώθη ὁ Θεὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· « Τὸ ὄνομά » σου Ἰακὼβ, οὐ κληθήσεται ἔτι Ἰακὼβ, ὅπερ ἐννοεῖ- » ται Ἀπατεὼν· δηλ. καὶ ἂν δεχθῶσιν οἱ υἱοί σου τὸν ἀληθινὸν Μεσσίαν Ἰησοῦν Χριςὸν, νὰ μὴ δεχθῶσι τὴν πίςιν τῶν Αἱρετικῶν, οἵτινες μὲ τὸ ὄνομα Ἰακὼβ ὀνομάζονται ὡς ἀπατηθέντες· « Ἀλλ' Ἰσραὴλ ἔςαι τὸ ὄνομά σου» δηλ. τῶν ὀρθοδόξων οἵτινες βλέπουσι τὸν Χριςὸν ἄνευ τινὸς Αἱρέσεως.

Ταῦτα τὰ ἑξῆς λόγια ἀκόμη λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου· « Ἐγὼ δώσω ὕδωρ ἐν δίψει τοῖς πορευομένοις ἐν ἀνύδρῳ, κτλ. Καὶ ἀνατελοῦσιν ὡς ἀναμέσον ὕδατος, χόρτος καὶ ὡς ἰτέα ἐπὶ παραῤῥέον

α) Ἀσμ. Ἀσμ. Α'. 6.

ὕδωρ α). διὰ τὸ ἅγιον Βάπτισμα λέγει ὁ Προφήτης. Καὶ προςίθησιν ἀκόμη λέγων· « Οὗτος ἐρεῖ, τοῦ Θεοῦ εἰμὶ, καὶ οὗτος βοήσεται ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰακώβ· Καὶ ἕτερος ἐπιγράψει χειρὶ αὐτοῦ· τοῦ Θεοῦ εἰμί. καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰσραὴλ βοήσεται β). Δηλ. ἀφ' οὗ θέλει δεχθῶσιν οἱ ἄνθρωποι τὸ ἅγιον Βάπτισμα ἔπειτα τί μέλλει γενέσθαι; Λέγει ὁ Προφήτης ἀπ' ἐδῶ καὶ ἔμπροσθεν· ὁ Αἱρετικὸς θέλει λέγει μόνον μὲ τὸ ςόμα του « Τοῦ Θεοῦ εἰμὶ, Χριςιανὸς εἶμαι. Ὅμως ἔργα χριςιανικὰ δὲν θέλει ἔχει, μήτε τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου ςαυροῦ δὲν θέλει κάμει μὲ τὸ χέρι του· ὁ τοιοῦτος ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰακὼβ βοήσεται, ὁποῦ ἐννοεῖται Ἀπατεὼν, ὅτι θέλει εἶναι πεπλανημένος ἀπὸ τὸν ἀκάθαρτον Ἄρειον. « Ἕτερος δὲ, (λέγει ὁ Προφήτης) ἐπιγράψει χειρὶ αὐτοῦ, τοῦ Θεοῦ εἰμί. Δηλ. θέλει κάμει τὸ σημεῖον τοῦ τιμείου ςαυροῦ μὲ τὸ χέρι του, ὄχι ὡς ὁ Αἱρετικὸς μὲ ἕνα δάκτυλον, ἀλλὰ μὲ τρία δάκτυλα εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος· ὁ τοιοῦτος ἐπὶ τὸ ὀνόματι Ἰσραὴλ βοήσεται ὡς θεόπτης τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἄκουσον ἀκόμη ὀλίγον κατωτέρω, τί λέγει πάλιν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Ἀκούσατε ταῦτα οἶκος Ἰακὼβ, οἱ κεκλημένοι ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰσραὴλ, καὶ οἱ ἐξ ὕδατος Ἰούδα ἐξελθόντες, οἱ ὀμνύοντες τῷ ὀνόματι Κυρίου, καὶ Θεοῦ Ἰσραὴλ οὐ μετ' ἀληθείας γ). Βλέπε πόσον λαμπρῶς λέγει ὁ Προφήτης διὰ τοὺς Αἱρετικοὺς, οἱ ὁποῖοι, οἶκος Ἰακὼβ ὀνομάζονται, ὅτι εἶναι Ἀπατεῶνες, καὶ μὲ τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ ὀνομάζονται, ὅτι λέγουσιν αὐτοὶ ὅτι εἶναι Χριςιανοὶ, καὶ δὲν εἶναι, ἀλλ' εἶναι Αἱρετικοί. Διότι ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ Βαπτίσματος τοῦ Χριςοῦ,

---

α) Ἡσ. ΜΔ'. 3-4. β) Αὐτ. ςίχ. 5. γ) Ἡσ. ΜΗ'. 1.

όπου ἐξῆλθεν ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ ἐφανέρωσεν ἡμῖν τὸ ἅγιον Βάπτισμα ἐν Ἰορδάνη μὲ τρεῖς φοραῖς βάπτισμα ἐν ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος· οἱ δὲ Αἱρετικοὶ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ βαυτίσματος, ὅπου χύνουσι μόνον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ κάμνουσιν ὅρκον ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ. Διότι ὁ Αἱρετικὸς, ὅταν κάμνῃ ὅρκον λέγει, Μὰ τὸν Χριςόν μου· καὶ ὄχι ὅτι κατ᾽ ἀλήθειαν εἶναι ὁ Χριςὸς αὐτοῦ, διότι βλασφημεῖ αὐτὸν μὲ τὰς Αἱρέσεις του· ἀλλὰ τοῦ Ἰσραὴλ, δηλ. τῶν ὀρθοδόξων εἶναι ὁ Χριςὸς, καθὼς λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Ἠσαΐου· « Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου ὁ καλῶν τὸ ὄνομά σου, Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ· δηλ. τῶν ὀρθοδόξων.

Ὦ ἠγαπημένε μου ἀκροατὰ, φύλαττε αὐτὴν τὴν σημασίαν· δηλ. ὅτι ὁ Αἱρετικὸς ὀνομάζεται Ἰακὼβ, καὶ ὁ ὀρθόδοξος Ἰσραὴλ, καὶ θέλεις καταλάβει τὴν ἁγίαν Γραφήν. Κατ᾽ ἄλλον τρόπον δὲν ὁμοίως θέλεις τὴν καταλάβῃ καὶ μάλιςα διότι σοὶ ἐφανέρωσα μὲ πολλὰς ἀποδείξεις. Ἰδοὺ τί λέγει καὶ ὁ προφήτης Δαβίδ. « Καὶ ἀνέςησε μαρτύριον ἐν Ἰακὼβ, καὶ νόμον ἔθετο ἐν Ἰσραήλ α). Ἐδῶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ εἴπῃς, ὅτι διὰ τὸ Ἑβραϊκὸν γένος λέγει ὁ Δαβὶδ, ὅτι αὐτὸ δὲν ἔχει Νόμον, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἓν γένος παράνομον· οὔτε τὸν Χριςὸν ὁμολογεῖ, ἀλλὰ περισσότερον τὸν βλασφημεῖ· ὅθεν φανερὸν εἶναι, ὅτι διὰ τοὺς Αἱρετικοὺς ὁμιλεῖ ὁ Δαβὶδ, ὅτι οὗτοι ὁμολογοῦσι τὸν Χριςὸν, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι οἱ ὀνομαζόμενοι Ἰσραὴλ, ἔχουσι τὸν ἀληθινὸν Νόμον. Καθὼς καὶ ὁ Μωϋσῆς λέγει διὰ τὴν φυλὴν τοῦ Λευΐ. « Δηλώσουσι τὰ δικαιώματά σου τῷ Ἰακὼβ, καὶ τὸν νόμον σου τῷ Ἰσραὴλ β)· δηλ. οἱ Αἱρετικοὶ, ὅσοι ὁμολογοῦσι τὸν Χριςὸν, ἠξιώθη-

---

α) Ψαλ. ΟΖ΄. 5. β) Δευτερονόμ. ΛΓ΄. 10.

σαν νὰ κάμωσι δικαιώματα, ὄχι κατὰ τὸν Νόμον, ὅς τις ἀπὸ τὰς ἑπτὰ Συνόδους ἐξεδόθη, ἀλλὰ κατὰ φυσικὸν τρόπον· καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. « Οἱ μὴ ἔχοντες νόμον, φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιοῦσι. Λέγει κα' ὁ Προφήτης Ἡσαΐα,· « Καὶ εἶπε Κύριος· ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ ςόματι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν τιμῶσί με, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων, καὶ διδασκαλίας α)· μ' ὅλον ὅτι ὁ Χριςὸς φέρει αὐτὴν τὴν προφητείαν καὶ διὰ τοὺς Ἑβραίους· ὅμως καὶ διὰ τοὺς Αἱρετικοὺς ἠμποροῦμεν νὰ τὴν ἑρμηνεύσωμεν, ὅτι πολυειδῶς ἐννοεῖται ἡ Γραφή· καὶ μάλιςα, ὅτι ὁ Χριςὸς δὲν εἶναι ἐν τιμῇ παρὰ τοῖς τωρινοῖς Ἑβραίοις· οὔτε κἂν αὐτοὶ διὰ τῶν χειλέων τὸν τιμῶσιν, ἀλλὰ περισσότερον τὸν βλασφημοῦσι μὲ τὰ χείλη αὐτῶν· καὶ ἰδοὺ τί λέγει εἰσαῦθις ὁ Δαβίδ· « Κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἐν Ἰακὼβ σὺ ἐποίησας β)· καὶ πάλιν· « Ὁ ἀπαγγέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῷ Ἰακὼβ, δικαιώματα καὶ κρίματα αὐτοῦ τῷ Ἰσραήλ. γ).

Φανερὸν εἶσαι, ὅτι ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι ἠξιώθημεν νὰ κάμνωμεν τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα κατὰ τὸν νόμον τοῦ Χριςοῦ, οἱ δὲ Αἱρετικοὶ, ἐπειδὴ ἐφανέρωσεν εἰς αὐτοὺς ὁ Πατὴρ τὸν Λόγον αὐτοῦ τὸν Χριςὸν, καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦσι τὸν Χριςὸν, μ' ὅλον ὅτι μὲ αἱρέσεις, ἠξιώθησαν νὰ κάμνωσι τὰ δικαιώματα φυσικῶς· οἱ δὲ Ἑβραῖοι, καὶ ἄλλοι ἀσεβεῖς, οἵτινες δὲν ὁμολογοῦσι τὸν Χριςὸν, καθόλου δὲν ἠξιώθησαν νὰ κάμνωσι δικαιώματα οὔτε φυσικά· καθὼς προςίθησιν ἐδῶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγων. « Οὐκ ἐποίησεν οὕτω παντὶ ἔθνει, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ οὐκ ἐ-

α) Ἡσ. ΚΘ'. 13. β) Ψαλ. 98. 4. γ) Ψαλ. ΡΜΖ'. 8-19.

δήλωσεν αὐτοῖς α)· καὶ πάλιν. « Περιεβάλλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν ἑαυτῶν β)· ἰδοὺ τί λέγει ἀκόμη ὁ Δαβίδ, καὶ φανερόνει, ὁποία διαφορὰ εἶναι μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων καὶ Αἱρετικῶν. « Ἐν τῷ ἐπιςρέψαι Κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσεται Ἰακὼβ, καὶ εὐφρανθήσεται Ἰσραὴλ γ) ἡ ὁποία προφητεία ἐπληρώθη εἰς τὴν πρώτην παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ, ὅτε εὔγαλε τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς δουλείας τοῦ Ἅδου, καὶ ἀπὸ τότε ἀγάλλονται οἱ Αἱρετικοί, οἱ ὀνομαζόμενοι Ἰακώβ· διότι ἡ ἀγαλλίασις ἐννοεῖται σωματικῶς. ἡ δὲ εὐφροσύνη ψυχικῶς· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. « Εὐφραίνεσθε οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ δ)· καὶ οἱ Αἱρετικοὶ, ὡς ὁμολογοῦντες τὸν Χριςὸν, ἀγάλλονται σωματικῶς, καθὼς λέγει ὁ σοφὸς Σειρὰχ εἰς τὴν Σοφίαν του. « Πάντα τὰ ἔθνη Ἰακὼβ συναθροιζόμενα ἀγάλλονται, καὶ ἐπιμελοῦνται εἰς σώματα αὐτῶν· ὁ δὲ καινὸς Ἰσραὴλ (ὁ ὀρθόδοξος) ἐπιμελεῖται τῷ πνεύματι διὰ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν. Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἀμὼς διὰ τοὺς Ἑβραίους καὶ Αἱρετικούς. « Καὶ εἶπα, Κύριε, Κύριε, ἵλεως γενοῦ! τίς ἀναςήσει τὸν Ἰακώβ; ὅτι ὀλιγοςὸς ἐςί ε)· δύο φοραῖς λέγει· μίαν φορὰν διὰ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων, ὅπερ ὀνομάζεται Ἰακὼβ, πτέρνα· καὶ ἄλλην διὰ τοὺς Αἱρετικοὺς, ὀνομαζομένους Ἰακὼβ, ἀπατεών· ὀδυρόμενος δι' αὐτοὺς ὁ Προφήτης, ὅτι εἶναι ὀλιγοςοὶ ἀπὸ τὴν πίςιν τοῦ Χριςοῦ· καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ. « Ὅτι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων ζ)· ὅτι οἱ Αἱρετικοὶ ὀνομάζονται υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὀλιγοςεύθησαν ἀπὸ τὸν Χριςὸν τὸν λέγοντα. « Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια.

α) Ψαλ. ΡΜΖ΄. 9. β) Ψαλ. ΟΒ΄. 6. γ) Ψαλ. ΙΓ΄. 7. δ) Ἡσ. ΜΘ΄. 13. ε) Ἀμὼς Ζ΄. 2. ζ) Ψαλ. ΙΑ΄. 1.

Ἐὰν δὲ θέλῃς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ Αἱρετικοὶ ὀνομάζονται υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πρώτοις βλέπε εἰς τὴν Γένεσιν, καὶ θέλεις εὕρει γεγραμμένους τούτους τοὺς λόγους. « Ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, ὅτι καλαί εἰσιν, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας α)· ταῦτα τὰ λόγια κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐννοοῦνται· ὅτι ὅσοι ἄνθρωποι κατήγοντο ἀπὸ τὸν Σὴθ ἦσαν ἐνάρετοι· καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ὀνομάζει ἡ Γραφὴ υἱοὺς Θεοῦ· αἱ δὲ θυγατέρες, αἵτινες κατήγοντο ἀπὸ τὸν Κάϊν, ἔζουσαν μὲ κακὰ ἔργα, ὅθεν τὰς ὀνομάζει ἡ Γραφὴ θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἕως εἰς ἕνα καιρὸν φυλάχθη τὸ γένος τοῦ Σὴθ νὰ μὴ συγγενεύηται μὲ τὸ γένος τοῦ Κάϊν· ὅμως ἀπὸ ἕνα καιρὸν, ἰδόντες οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ οἱ ἐνάρετοι, οἵτινες κατήγοντο ἀπὸ τὸν Σὴθ, τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων ὅτι εἶναι ὡραῖαι, ἄρχισαν νὰ συνευρίσκωνται μὲ αὐτὰς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐγεννήθησαν εἰς αὐτοὺς γίγαντες, ἄνθρωποι μεγάλοι καὶ ἄσχημοι, οἱ ὁποῖοι ἐκτελοῦσαν κακὰ ἔργα, ἕως ὅτου ἦλθεν ὁ Κατακλυσμός.

Ἐντεῦθεν εἶναι φανερὸν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι εἶναι ἐνάρετοι, ὀνομάζονται υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, οἱ δὲ μὲ κακὰ ἔργα ζῶντες, ὀνομάζονται υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.

Τώρα εἰς ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους, οἵτινες ἐδέχθημεν τὸν Χριστὸν, καὶ πιστεύομεν εἰς αὐτὸν χωρὶς καμμίαν ἀπιστίαν, ἔδωκεν ὁ Χριστὸς ἐξουσίαν « Τέκνα Θεοῦ Γενέσθαι β). Ὁμοίως πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους εἶναι εἰρηνοποιοὶ, καὶ οἱ τοιοῦτοι « Υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται γ)· οἱ δὲ Αἱρετικοὶ ἐξέκλιναν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, παραδοθέντες εἰς διαστρεβλώματα· καθὼς εἶπεν ὁ Προφήτης Μωϋσῆς. « Ἐψώμισεν αὐτοὺς γεννήματα ἀγρῶν . . . μετὰ στέατος νεφρῶν πυροῦ

α) Γεν. ς΄. β. β) Ἰω. Α΄. 12. γ) Ματ. Ε΄. 9.

καὶ αἷμα ςαφυλῆς ἔπινον οἶνον· καὶ ἔφαγεν Ἰακὼβ καὶ ἐνεπλήσθη. . . . Ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη, καὶ ἐγκατέλιπε Θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτὸν, καὶ ἀπέςη ἀπὸ Θεοῦ Σωτῆρος αὐτοῦ α).

Μ' ὅλον ὅτι ὁ Μωϋσῆς πρὸς τοὺς Ἑβραίους εἶπε τούτους τοὺς λόγους· ὅμως μὲ τὸ ἅγιον Πνεῦμα προεῖπεν, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι θέρουσιν ἐγκαταλείψη τὸ ὄνομα Ἰακὼβ καὶ Ἰσραὴλ εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ Χριςοῦ· καθὼς προανέφερα εἰς τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου· ὅτι ὁ Δαβὶδ λέγει· « Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ Θεὸς, δύω ταῦτα ἤκουσα » β)· Τὸ ἅγιον Πνεῦμα λαλεῖ διὰ τοῦ Μωϋσέως· πρὸς τοὺς Ἑβραίους· ὅμως καθ' αὐτὸ πρὸς τοὺς Αἱρετικοὺς ἀποβλέπει, οἱ ὁποῖοι ἀκόμη ὀνομάζονται Ἰακώβ. Καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Μωϋσῆς δύω φοραῖς· « Ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη· δηλ. καὶ διὰ τοὺς Ἑβραίους, καὶ διὰ τοὺς Αἱρετικούς.

Πρὸς τοὺς Ἑβραίους λέγει σωματικῶς ὅτι ἔφαγον ςέαρ νεφρῶν πυροῦ. καὶ ἔπιον οἶνον· πρὸς δὲ τοὺς Αἱρετικοὺς λέγει πνευματικῶς· δηλ. ἔφαγον τὸ σῶμα τοῦ Χριςοῦ καὶ ἔπιον τὸ αἷμα αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο λέγει· « ἐκ ςέατος νεφρῶν πυροῦ, καὶ δὲν λέγει ἐν συντόμῳ· « ἐκ τοῦ πυροῦ· διὰ νὰ καταλάβωμεν, ὅτι διὰ τὸ σῶμα τοῦ Χριςοῦ ἐννοεῖται· ὁμοίως καὶ διὰ τὸν οἶνον δὲν λέγει οἶνον ἐκ ςαφυλῆς ἔπιον, ἀλλὰ λέγει· « Καὶ αἷμα ςαφυλῆς ἔπιεν οἶνον· ὅτι διὰ τὸ σῶμα τοῦ Χριςοῦ ἐννοεῖται. Δηλ. οἱ Αἱρετικοὶ προτήτερον ἦσαν ὀρθόδοξοι. καὶ ἔφαγον τὰ μυςήρια τοῦ Χριςοῦ, καὶ ἀφ' οὗ ἐνεπλήσθησαν ἐγκατέλειπον τὸν Χριςὸν σωτῆρα αὐτῶν διὰ τῶν Αἱρέσεων τοῦ Ἀρείου. Ὅθεν καὶ ὁ Χριςὸς ἐγκατέλιπεν αὐτοὺς, καθὼς

α) Δευτερον. ΛΒ'. 13-14-15. β) Ψαλ. ΞΑ'. 11.

ὁ πολὺς τῷ πνεύματι Ἡσαΐας, ὅστις προεῖδε τὰ κρυπτὰ τῶν μελλόντων χρόνων αἰῶνος, προεῖδε καὶ διὰ τοὺς Αἱρετικοὺς, ὅτι ἐγκαταλείψουσι τὸν Χριστὸν, καὶ ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἐγκαταλείψει αὐτούς. Ὅθεν τοὺς κράζει πάλιν ὁ Προφήτης πρὸς τὸν Χριστὸν λέγων· « Καὶ νῦν οἶκος τοῦ Ἰακὼβ, δεῦτε πορευθῶμεν τῷ φωτὶ τοῦ Κυρίου α). Καὶ πάλιν· « Καὶ ἐρεῖ, μενῶ τὸν Θεὸν, τὸν ἀποστρέψαντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰακὼβ β).

Καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζονται αὐτοὶ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων καθὼς προανέφερα· Καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων γ) Καὶ πάλιν· « Εἰ ἄρα ἀληθῶς λαλεῖτε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων δ). Καὶ πάλιν· « Κατακρύψεις αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ προσώπου σου, ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων ε). δηλ. ἀπὸ ταραχῆς τῶν Αἱρετικῶν· Καὶ πάλιν· « Μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ζ). Καὶ πάλιν « Ἐγὼ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης η).

Ταῦτα πάντα διὰ τοὺς Αἱρετικοὺς λέγει ὁ Δαβὶδ, οἱ ὁποῖοι υἱοὶ ἀνθρώπων ὀνομάζονται· οἱ δὲ Ἑβραῖοι ὀνομάζονται ζῶα. δὲν λέγω ἐγὼ ἀλλὰ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας εἶναι παρὼν, ὅστις λέγει διὰ αὐτούς. « Ἵπποι θηλυμανεῖς ἐγενήθησαν θ). Καὶ βλέπε ἀκόμη, ὅτι ζῶα ἀκάθαρτα τοὺς ὀνομάζει ὁ Προφήτης, δηλ. ἵππους· Καὶ ἐν ἀληθείᾳ ζῶα εἶναι τὸ Ἑβραϊκὸν γένος, καθότι καὶ ὁ Χριστὸς λέγει πρὸς αὐτό· « Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς ι). Καὶ ὁ Δαβὶδ, ἐπειδὴ ἔπεσεν αὐτὸς εἰς τὴν ἁμαρτίαν τῆς

α) Ἡσ. Β′. 5. β) Αὐτ. Η′ 17 γ) Ψαλ. Ις′. 4. δ) Ψαλ. ΝΖ′. 1. ε) Ψαλ. Λ′ 20 ζ) Ψαλ. ΞΑ′ 9 η) Ψαλ ΡΙΕ′. 2-11. θ) Ἱερ. Ε′. 8. ι) Ματ. ΙΒ′. 39.

μοιχίας, λέγει· « Κτηνώδης ἐγενήθην παρὰ σοί α). Καὶ πάλιν ὀλίγον κατωτέρω σαφέςερον λέγει διὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς μοιχείας. « Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς β).

Ταῦτα τὰ λόγια εἶναι πολλὰ θαυμασιώδη· ἕνα μὲν, διατί δύω φοραῖς νὰ λέγῃ ὁ Δαβὶδ τὸν αὐτὸν λόγον; ὅτι ἀρκετὸν ἦτον ἅπαξ νὰ εἴπῃ, χωρὶς νὰ εἴπῃ δύω φοραῖς εἰς τὸν ἴδιον ψαλμὸν ΜΗ΄. δηλ· εἰς τὸν 12 ς΄χον καὶ εἰς τὸν 21 (20) τοῦ προειρημένου ψαλμοῦ ΜΗ΄. Καὶ δεύτερον, περισσότερον ἄξιον θαυμασμοῦ εἶναι τοῦτο, ὅτι λεγων ὁ μὴ συνεὶς ἄνθρωπος παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, ἵια τί προςίθησι καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς; ὁποία διαφορὰ εἶναι μεταξὺ τοῦ παρασυνεβλήθη, καὶ ὡμοιώθη; εἰμὴ μόνον ὅτι ἓν μέγα μυςήριον ἀπεκάλυψεν ὁ Δαβὶδ μὲ ταῦτα τὰ λόγια, ὅτι οἱ ἅγιοι Προφῆται οὐδεμίαν λέξιν εἰς μάτην ἐλάλησαν, καὶ μάλιςα ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐλάλησε διὰ ςόματος αὐτῶν, καὶ ὁ ἴδιος Χριςὸς λέγει· « Διὰ πᾶν ῥῆμα ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσῃ ἄνθρωπος ἀποδώσει περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως γ).

Ἄκουσον ὁποῖον μυςήριον ἀπεκάλυψεν ὁ Προφητάναξ Δαβὶδ μὲ ταῦτα τὰ λόγια· ὅτι ἄξιον θαυμασμοῦ εἶναι εἰς καιρὸν ὁποῦ ὁ Θεὸς εὐλογῶν τὸν Ἀδὰμ λέγει πρὸς αὐτόν. « Κατακυριεύσατε ἁπάσης τῆς κτίσεως, καὶ ἁπάντων τῶν ἐχόντων πνεῦμα ζωτικόν δ). Ὁμοίως καὶ πρὸς τὸν Νῶε λέγει. « Καὶ ὁ τρόμος ὑμῶν καὶ ὁ φόβος ἔςαι ἐπὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς ε). Διατί λοιπὸν συμβαίνει, ὥςε πολλάκις οἱ ἄνθρωποι κατοξεσχίζονται καὶ τρώγονται ἀπὸ τὰ θηρία, εἰς καιρὸν ὁποῦ ὁ ἄνθρωπος

α) Ψαλ. ΟΒ΄. 22. β) Ψαλ. ΜΗ΄. 12. γ) Ματθ. ΙΒ΄. 36. δ) Γεν. Α΄. 28. ε) Αὐτ. Θ΄. 2.

ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν κατ' αὐτῶν, καὶ ἐπλάσθη καὶ κατ' εἰκόνα Θεοῦ;

Καὶ ὁ Δαβὶδ εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν ἐθαύμασε διὰ τοῦτο· ἀφ' οὗ ὅμως ἔπεσεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἁμαρτίαν τῆς μοιχείας, καὶ ἠσθάνθη, ὅτι τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἔλειψεν ἀπὸ αὐτὸν, ἔπειτα λέγει· « Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὤν· δηλ. εἰς τὴν τιμὴν τῶν βασιλέων. Καὶ ἐκ δευτέρου πάλιν λέγει· « Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν (τῶν Προφητῶν), οὐ συνῆκε· δηλ. δὲν ἐκατάλαβεν εἰς ποίαν τιμὴν τὸν ὕψωσεν ὁ Θεός. « Καὶ ὡμοιώθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις· διότι ἐποίησεν ἔργον κτηνῶδες· δηλ. μοιχείαν· « Καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς· ὅτι ἔλειψεν ἀπὸ αὐτὸν τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ, καὶ ἔμεινεν ὅμοιος μὲ τὸ ζῶον. Καὶ τότε ἔχει δύναμιν τὸ ἄγριον θηρίον νὰ φθείρῃ τὸν ἄνθρωπον. ὅτι δὲν γνωρίζει αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον, διότι δὲν ἔχει ἐπάνω του τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ἀλλ' εἰκόνα κτηνώδη. Καὶ διὰ τοῦτο δεόμενος ὁ Δαβὶδ λέγει. « Μὴ παραδῷς τοῖς θηρίοις ψυχὴν ἐξομολογουμένην σοι α) Ἀμυδρῶς λέγει ὁ Προφήτης· δηλ. μήτε τὴν ψυχὴν νὰ τὴν ἀφήσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὰς χεῖρας τῶν διαβόλων, θηρίων πονηρῶν· οὔτε τὸ σῶμα νὰ ἀφήσῃ εἰς τὰ γήϊνα θηρία. Καὶ βλέπε, ὅτε λέγει ἀκόμη ὁ Δαβίδ· « Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ, πρόβατα, καὶ βόας ἁπάσας· τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης β). Ὅτι διὰ τὰ θηρία δὲν ἀναφέρει, ἐπειδὴ ἤξευρε τὸν ἑαυτόν του ὑπεύθυνον εἰς τὴν ἁμαρτίαν τῆς μοιχίας.

Ἰδοὺ ἐφανέρωσα διὰ πολλῶν ἀποδείξεων, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ὀνομάζονται υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, οἱ δὲ Αἱρετικοὶ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ὀνομάζονται ἵπποι, ζῶα ἀκάθαρτα.

α) Ψαλ. ΟΓ΄. ιθ. β) Ψαλ. Η΄. 6-7-8.

Καὶ διὰ τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου, ὅτε θέλει γενῆ ἓν ποίμνιον, και εἷς ποιμὴν, καθὼς προεφανέρωσα, πάλιν θέλω φανερώσει εἰς τὸ Δ'. Κεφάλαιον μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριςοῦ καὶ τὸ ἔτος, ἐν ᾧ θέλει εἶναι ἡ πλήρωσις τῶν λόγων τοῦ Χριςοῦ, ὅτι ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι Κυρίου οὐ μὴ παρέλθωσι. Καὶ τότε πρέπει νὰ ἔλθωσι ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη οἱ ἐκλεκτοὶ πρὸς τὸν Χριςὸν, Καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Τότε λύκοι καὶ ἄρνες βοσκηθήσονται ἅμα. καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα, ὄφις δὲ γῆν ὡς ἄρτον α). Λύκοι εἶναι οἱ Ἑβραῖοι, σκυλιὰ ἄγρια· καὶ ἄρνες εἶναι οἱ ὀρθόδοξοι, οἱ ἄμωμοι. Βόες εἶναι ὁ ἁπλοῦς λαὸς ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους. Λέοντες δὲ εἶναι οἱ Αἱρετικοὶ, καὶ οἱ ἄλλοι ἀσεβεῖς, οἵτινες ὠρύονται κατὰ τῶν ὀρθοδόξων, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ· « Ἐνεδρεύει ἐν ἀποκρύφῳ, ὡς λέων ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ. τοῦ ἁρπάσαι πτωχὸν, ἐν τῷ ἑλκῦσαι αὐτό β) Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι οἱ Αἱρετικοὶ, καὶ οἱ ἄλλοι ἀσεβεῖς, οἵτινες φρονοῦσι πάντοτε νὰ ἑλκύσωσι τοὺς ὀρθοδόξους εἰς τὴν πλάνην αὐτῶν· ὁ Θεὸς ὅμως δὲν ἀφίνει, ἀλλὰ μάλιςα εἰς τὰς ὑςερινὰς ἡμέρας θέλουσιν ἔλθει καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν Χριςὸν, καθὼς λέγει ἐδῶ ὁ Προφήτης· « Λύκοι, δηλαδὴ οἱ Ἑβραῖοι οἵτινες γαυγίζουσι μόνον κατὰ τῶν Χριςιανῶν, ὅμως δὲν ἔχουσι δύναμιν νὰ τοὺς κακοποιήσωσι· καὶ εἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας θέλουν ἔλθη καὶ ἀπ' αὐτοὺς εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίςιν, καὶ βοσκηθήσονται ὡς ἄρνες μετὰ τῶν ὀρθοδόξων· οἱ δὲ Αἱρετικοὶ καὶ ἄλλοι ἀσεβεῖς, οἵτινες ὠρύονται ὡς λέοντες κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας, εἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας θέλουσι δεχθῇ καὶ αὐτοὶ τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν, καὶ θέλουσι νηςεύσει καὶ αὐτοὶ ὡς ὁ ἁπλοῦς λαὸς τῶν ὀρθοδόξων, ὅτι

α) Ἡσ. ΞΕ'. 25. β) Ψαλ. Θ'. 29.

ὁ ἁπλοῦς λαὸς πάντοτε καλλήτερον φυλάττει τὴν πηςεί-αν· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης· « Καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα.

Τοῦτο δὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Προφήτου λεγόμενον « Ὄφις δὲ γῆν ὡς ἄρτον, εἶναι διὰ τὴν γενεὰν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατάγεται ὁ προδότης Ἰούδας, διὰ τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Προφήτης Δαβὶδ· « Ἐν γενεᾷ μιᾷ ἐξαληφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ α). Ἡ ὁποία θέλει μένῃ εἰς τὴν πλάνην, καθὼς προεφανέρωσα εἰς τὸ Β'. Κεφάλαιον, καθὼς καὶ ὁ Χριςὸς λέγει διὰ αὐτήν· « Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν.... β). λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ὅτι οἱ ἀπὸ τὴν ειρημένην γενεὰν καταγόμενοι φάγονται γῆν· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγει· « Οἱ ἐχθροί σου χοῦν λείξουσι γ). δηλ. θέλουν σκάσει ἀπὸ τὴν θλίψιν, ὅταν ἴδωσιν ὅλα τὰ ἔθνη ἐρχόμενα εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν· καθὼς ὁ σοφὸς Σολομὼν λέγει « Τότε σήσεται ἐν παῤῥησίᾳ πολλῇ ὁ δίκαιος κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων αὐτόν. .... Καὶ ἐκςήσονται φόβῳ δεινῷ, ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ. Καὶ ἐροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς μετανοοῦντες, καὶ διὰ ςενοχωρίαν πνεύματος ςενάζοντες, κτλ. δ).

Καὶ λέγει πάλιν ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώσεις Κύριε ε)· δηλ. εἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας θέλουν ἔλθει οἱ Αἱρετικοὶ οἱ ὀνομαζόμενοι ἄνθρωποι, καὶ οἱ Ἑβραῖοι οἱ ὀνομαζόμενοι ζῶα, καὶ θέλουν ἐμβῇ τὴν ἁγίαν ὀρθόδοξον Πίςιν, καὶ θέλουν σωθῇ· Ὁ δὲ Σολομὼν

α) Ψαλ. ΡΗ'. 13. β) Ματ. ΙΒ'. 34. γ) Ψαλ ΟΑ'. 9. δ) Σοφ. Σολ. Ε'. 1-2-3. Ταραχθήσονται φόβῳ δεινῷ, καὶ ἐκςήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας. Ἐροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς μετανοοῦντες, κτλ. Ἡ ῥηθ. τετράγλ. ἔκδ. ε) Ψαλ. ΛΕ'. 6.

ἀκούων τὸν πατέρα του Δαβίδ, λέγοντα κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον, δὲν ὑποφέρει λέγων· « Καίγε αὐτοῖς συνάντημα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συνάντημα τοῦ κτήνους, συνάντημα ἓν αὐτοῖς α). Δηλ. ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συνάντημα εἶναι καὶ εἰς τὸν Αἱρετικὸν, ὅςτις ὀνομάζεται ἄνθρωπος, καὶ εἰς τὸν Ἑβραῖον, ὅςτις ὀνομάζεται ζῶον. « Καὶ τίς οἶδε τὸ πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ ἀναβαίνει αὐτὸ εἰς ἄνω; Καὶ πνεῦμα τοῦ κτήνους, εἰ καταβαίνει αὐτὸ κάτω εἰς τὴν γῆν β); Δηλ ποῖος ἠξεύρει τὸ πνεῦμα τοῦ Αἱρετικοῦ, ὅςτις ὀνομάζεται ἄνθρωπος, εἰ ἀναβαίνει αὐτὸ πρὸς τὰ ἄνω, ἐπειδὴ πιςεύει τὸν Χριςὸν, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑβραίου, ὅςτις ὀνομάζεται ζῶον, εἰ καταβαίνει κάτω; Λοιπὸν ὅλοι, ὅσοι δὲν εἶναι ὀρθόδοξοι, καταβαίνουσιν εἰς τὸν Ἅδην, ὡς μὴ ἔχοντες μερίδα ἐν τῷ Χριςῷ, ἐπειδὴ ἐναντίοι αὐτῷ ὑπάρχουσι. Καθὼς λέγει ὁ Χριςός· « Ὁ μὴ ὢν μετ᾽ ἐμοῦ, κατ᾽ ἐμοῦ ἐςί γ). Καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Δαβίδ τὸ ἑξῆς ῥητόν. Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς ςραγγαλιὰς, ἀπάξει Κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν· εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ δ). Δηλ τοὺς Αἱρετικοὺς, οἵτινες ἐξέκλιναν ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν, παραδοθέντες εἰς τὰς αἱρέσεις τοῦ Ἀρείου, θέλει φέρει ὁ Κύριος μαζὴ μὲ τοὺς Ἑβραίους τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν εἰς τὸν Τάρταρον. Εἰς δὲ τοὺς ὀρθοδόξους ὀνομαζομένους Ἰσραὴλ ἐπάξει εἰρήνην· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. « Οἱ ἁμαρτωλοὶ συντριβήσονται ἐν μιᾷ ἐφ᾽ ἅπαξ μετὰ ἀνόμων· δηλ. οἱ ἁμαρτωλοὶ Αἱρετικοὶ μαζὴ μὲ τοὺς ἀνόμους Ἑβραίους συντριβήσονται ἐφ᾽ ἅπαξ εἰς τὸ βάθος τοῦ Ἅδου.

Ἀκούσας λοιπὸν ἐγὼ ὁ ἀνάξιος, ὅτι τόσον πολὺ καταδικάζουσιν οἱ ἅγιοι Προφῆται τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς

α) Ἐκκλησιας. Γ´ 19. β) Αὐτ. ςίχ. 21. γ) Ματθ. ΙΒ´. 30. δ) Ψαλ. ΡΚΔ´. 5.

Αἱρετικοὺς, εὐσπλαχνίσθην δι' αὐτοὺς, καὶ κατέβαλον κόπους, γράψας εἰς τοῦτο τὸ βιβλίον πολλὴν ἀπόδειξιν καὶ μαρτυρίαν διὰ τὴν ἁγίαν ὀρθόδοξον Πίστιν, ὥστε ἴσως ἤθελε πληρωθῆ καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἄθλιον ὁ λόγος τοῦ λέγοντος ψαλμοῦ « Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου, καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιςρέψουσι α). δηλ. τοὺς ἀνόμους Ἑβραίους θέλω διδάξει τὴν ὁδὸν τοῦ Χριςοῦ τὴν φέρουσαν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ Αἱρετικοὶ ἴσως θέλουν διαβάσει καὶ αὐτοὶ τοῦτο τὸ βιβλίον, καὶ θέλουν γνωρίσει τὴν πλάνην αὐτῶν, καὶ θέλουσιν ἐπιςρέψει πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. « Οὕτω λέγει Κύριος, Κύριος, ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ (ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα). Ὅταν ἀποςραφεὶς ςενάξῃς, τότε σωθήσῃ, καὶ γνώσῃ ποῦ ἦσθα. Ὅτε ἐπεποίθης ἐπὶ τοῖς ματαίοις β)

Ὅταν ἤθελεν ἐπιςραφῆ ὁ Αἱρετικὸς ἀπὸ τὰς αἱρέσεις καὶ δεχθῆ πάλιν τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν, τότε θέλει σωθῆ. Καθὼς καὶ εἰς τὰς ὑςερινὰς ἡμέρας, ὅταν θέλει γένη ἓν ποίμνιον καὶ εἷς ποιμὴν, ὑπόσχεται ὁ Θεὸς, ὅτι θέλει δεχθῆ τοὺς Αἱρετικοὺς πάλιν, καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. « Καὶ νῦν οὕτω λέγει Κύριος. ὁ ποιήσας σε Ἰακὼβ (Αἱρετικὸν)· καὶ ὁ πλάσας σε Ἰσραὴλ (ὀρθόδοξον)· μὴ φοβοῦ, ὅτι ἔσωσά σε *), καὶ ἐκάλεσά σε ἐπ' ὀνόματί σου γ).

Βλέπε, ὅτι διὰ μὲν τοὺς Αἱρετικοὺς λέγει « Ὁ ποιήσας σε, ὡς καὶ διὰ τὰ ζῶα· διὰ δὲ τοὺς ὀρθοδόξους « Ὁ πλάσας σε· λέγει καὶ πρὸς τὸν Αἱρετικὸν « ὅτι ἔσωσά σε,

---

α) Ψαλ Ν. 13 β) Ἡσ. Λʹ. 15. *) Ὅτι ἐλυτρωσάμην σε, ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σου. Ἡ ῥηθ. τετράγλ. ἔκδ. γ) Ἡσ. ΜΓʹ. 1.

ἐκ τῆς πλάνης τῆς Αἱρέσεως « Καὶ ἐκάλεσά σε, λέγει, ἐπ' ὀνόματί σου· δηλ. πάλιν σὲ ὠνόμασα Ἰσραὴλ, τὸ ὁποῖον ὄνομα εἶχες πρότερον, ὅτε ἦσουν ὀρθόδοξος, ἕως ὅτου δὲν ἦσουν παραδεδομένος εἰς τὰς διεστραμμένας καὶ ξένας διδασκαλίας καὶ δόγματα.

Ἄκουσον ἀκόμη τί προφητεύει ὁ Προφήτης Ἀμὼς διὰ τὸν Πάπαν καὶ διὰ τὴν πόλιν αὐτοῦ, λέγων, « Ὤμωσε Κύριος καθ' ἑαυτοῦ. Διότι βδελύσσομαι ἐγὼ πᾶσαν τὴν ὕβριν Ἰακὼβ, καὶ τὰς χώρας αὐτοῦ μεμίσηκα· καὶ ἐξαρῶ (λέγει Κύριος) πόλιν σὺν πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν α): δηλ. τὴν Ῥώμην.

Φανερὸν εἶναι, ὅτι εἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας θέλουσι δεχθῆ οἱ Αἱρετικοὶ τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν. Ἐὰν δὲ εἶναί τις ἀπερίτμητος τὴν καρδίαν, καὶ δὲν ἐμπιστεύεται μόνον εἰς τόσας μαρτυρίας, ἐπιθυμῶν περισσοτέρας, ὅτι δηλ. ἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας θέλουσι δεχθῆ οἱ Αἱρετικοὶ τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν, ἐλθέτω καὶ ἀκουσάτω πολὺ περισσοτέρας μαρτυρίας, μόνον ἂς ἔχῃ εἰς τὸν νοῦν του τὴν σημασίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν προεῖπον· δηλ. ὅπου λέγει ἡ ἱερὰ Γραφὴ Ἰακὼβ νὰ ἐννοῇ τὸν Αἱρετικὸν, ὅπου δὲ Ἰσραὴλ, νὰ ἐννοῇ τὸν ὀρθόδοξον.

Ἄκουσον λοιπὸν τώρα ἐν πρώτοις τὸν Μωϋσῆν λέγοντα. « Καὶ ἐγενήθη μερὶς Κυρίου λαὸς αὐτοῦ Ἰακὼβ· σχοίνισμα κληρονομίας αὐτοῦ Ἰσραὴλ β)· δηλ. καὶ οἱ Αἱρετικοὶ ἔγιναν ἡ μερὶς τοῦ Κυρίου. ὅτι ἐγκατέλειπον αὐτοὶ τὰς Αἱρέσεις, καὶ μετεβλήθησαν εἰς Ἰσραὴλ τὸν ὀρθόδοξον, ὅστις εἶναι κληρονομία τοῦ Θεοῦ· καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ὅτι τὸν Ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ Κύριος, Ἰσραὴλ εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ γ)· δηλ.

α) Ἀμὼς ς'. 8. β) Δευτερ. ΛΒ'. 9. γ) Ψαλ. ΡΘΔ'. 4.

μ' ὅλον ὅτι ἐξελέξατο ὁ Χριςος τοὺς Αἱρετικοὺς, οἵτινες θέλουσιν ἐπιςρέψει εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν, καθὼς λέγει πάλιν ὁ Δαβὶδ ὀλίγον ἀνωτέρω· « Σὺ εἶ αὐτὸς ὁ Βασιλεύς μου, καὶ ὁ Θεός μου, ὁ ἐντελλόμενος τὰς σωτηρίας Ἰακὼβ α)· πλὴν οἱ ὀρθόδοξοι εἶναι ἡ καθ' αὐτὸ περιουσια τοῦ Χριςοῦ. Καθὼς λέγει κατωτέρω ὁ Δαβίδ· » Ὕμνος πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λαῷ ἐγγίζοντι αὐτῷ β). καὶ πάλιν· « Γνωςὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ Θεὸς, ἐν τῷ Ἰσραὴλ (τοῖς ὀρθοδόξοις) μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ γ). Καὶ πάλιν· « Ἐν ἐξόδῳ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου. ἐγενήθη Ἰουδαία ἁγίασμα αὐτοῦ δ)· ὅτι ἐκ φυλῆς Ἰούδα ἐσαρκώθη ὁ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςός. Λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σειράχ· « Ἐν Ἰακὼβ κατασκήνωσον, καὶ ἐν Ἰσραὴλ κληρονομήθητι ε). Ἐν τοῖς Αἱρετικοῖς κατοικεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Χριςοῦ, ἐν δὲ τοῖς ὀρθοδόξοις κληρονομήσει αἰωνίως. Καθὼς λέγει ὁ Δαβίδ· » Ἐμνήσθη λόγου οὗ ἐνετείλατο, κτλ. Καὶ ἔςησεν αὐτὸν τῷ Ἰακὼβ εἰς πρόςαγμα, καὶ τῷ Ἰσραὴλ εἰς διαθήκην αἰώνιον ζ). Ὁ Χριςὸς εἶναι ὁ λόγος τοῦ Πατρὸς, πρὸς τοὺς Αἱρετικοὺς μόνον εἰς πρόςαγμα, πρὸς δὲ τοὺς ὀρθοδόξους εἰς διαθήκην αἰώνιον· καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Ἰσραὴλ σώζεται ὑπὸ Κυρίου σωτηρίαν αἰώνιον η). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας· « Ἅγιος Ἰσραὴλ τῷ Κυρίῳ ἀρχὴ γεννημάτων θ)· δηλ. ἡ ἀρχὴ τοῦ καρποῦ τῆς χριςιανικῆς ἀρετῆς, οἱ ὀρθόδοξοι εἶναι. Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Οὕτω λέγει Κύριος, ὁ πλάσας με ἐκ κοιλίας δοῦλον ἑαυτῷ, τοῦ συναγαγεῖν τὸν Ἰακὼβ καὶ Ἰσραὴλ πρὸς αὐτόν ι).

α) Ψαλ. ΜΓ'. 4. β) Ψαλ. ΡΜΗ'. 14. γ) Ψαλ. ΟΕ'. 1. δ) Ψαλ. ΡΙΓ'. 1. ε) Σειρ. ΚΔ'. 8. ζ) Ψαλ. ΡΔ'. 8-10, η) Ἡσ. ΜΕ'. 17. θ) Ἱερεμ. Β'. 3. ι) Ἡσ. ΜΘ'. 5.

Ἐδῶ κατὰ πολλὰ σαφῶ φανερόνει ὁ Προφήτης, ὅτι πρὸς ὀρθοδοξίαν θέλει συνάξει ὁ Χριςὸς τοὺς Αἱρετικούς. Καθὼς καὶ ἀνωτέρω λέγει· « Καὶ ἐν Κυρίῳ τῷ Θεῷ μεγαλυνθήσεται ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰσραήλ. Λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου· « Καὶ ἀποκαταςήσω τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὴν νομὴν αὐτοῦ, καὶ ἐν ὄρει Ἐφραΐμ, ... καὶ ἐμπλησθήσεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ α). Βλέπε τὸν φωτισμὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅτι λέγει θέλει ἀποκαταςήσει τοὺς ὀρθοδόξου. εἰς τὴν πνευματικὴν νομήν. Λέγει ἀκόμη καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με ὑςερήσει· εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν β). Ἐκ τοῦ ὁποίου δηλοῦται, ὅτι ἡ νομὴ εἶναι πνευματική· ὅτι προςίθησιν ἀκόμη λέγων· « Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με (εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ Βαπτίσματος)· τὴν ψυχήν μου ἐπέςρεψε γ)· Τὸ ἴδιον αὐτὸ, ὅπερ λέγει ὁ Ἱερεμίας διὰ τὴν πνευματικὴν νομήν· » Καὶ ἐν ὄρει Ἐφραΐμ, λέγει ὁ προφήτης· διότι καὶ ὁ Χριςὸς ἐπῆγεν εἰς ἐκεῖνο τὸ ὄρος, ὅταν ἐσήκωσαν οἱ Ἑβραῖοι πέτρας νὰ τὸν λιθοβολήσωσι· καὶ διότι ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραΐμ ἐδέχθη τὸν Χριςόν, καθὼς προεφανέρωσα εἰς τὸ Β΄. Κεφάλαιον.

Καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ὁμοίως λέγει· « Ὡς ποιμὴν ποιμαντὸ ποίμνιον αὐτοῦ δ). Λέγει καὶ ὁ Ἰεζεκιήλ· « Ἀναςήσω ἐπ' αὐτοῖς ποιμένα ἕνα, καὶ ποιμανεῖ αὐτούς· ε). Λέγει καὶ ὁ Μιχαίας· » Συναγόμενος συναχθήσεται Ἰακὼβ σὺν πᾶσι (δηλ. ὅλοι οἱ Αἱρετικοὶ θέλουσι συναχθῆ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίςιν εἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας)· ἐκδεχόμενος ἐκδέξομαι τοὺς καταλοίπους τοῦ Ἰσραήλ. ζ)· δηλ. θέλει προ-

---

α) Ἱερεμ. Ν΄. 19. β) Ψαλ. ΚΒ΄. 1. γ) Αὐτ. ςίχ. 2. δ) Ἡσ. Μ΄. 11, ε) Ἰεζ. ΛΔ΄. 23. ζ) Μιχ. Β΄. 12.

σμείνει ὁ Χριςὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὀρθοδόξους νὰ μετανοήσωσι καὶ νὰ δυνηθῶσι νὰ σωθῶσιν ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι, καθὼς ἐξήγησα εἰς τὸ Β΄. Κεφάλαιον εἰς τὴν προφητείαν τοῦ Ἰεζεκιὴλ λέγοντος· » Τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω, κτλ· Καὶ διὰ τοῦτο προςίθησιν ὁ προφήτης Μιχαίας λέγων εὐθαῦθις· « Τοῦ ἀπαγγεῖλαι τῷ Ἰακὼβ ἀσεβείας αὐτοῦ, καὶ τῷ Ἰσραὴλ ἁμαρτίας αὐτοῦ α)· ὥςε οἱ Αἱρετικοὶ νὰ μετανοήσωσιν ἀπὸ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας των. Λέγει καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας· « Καὶ ἔςαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, οὐκέτι προςεθήσεται τὸ καταλειφθὲν Ἰσραήλ· καὶ οἱ σωθέντες τοῦ Ἰακὼβ οὐκέτι μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντας αὐτούς, ἀλλὰ ἔσονται πεποιθότες ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ τῇ ἀληθείᾳ β). Ἐδῶ φανερόνει ὁ Προφήτης, ὅτι εἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας θέλει μετανοήσουσιν ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι χωρὶς νὰ μείνῃ κα᾽ εἷς ἀμετανόητος· καθὼς καὶ ὀλίγον κατωτέρω λέγει. « Ἀκούσατέ μου οἶκος τοῦ Ἰακὼβ, καὶ πᾶν τὸ κατάλοιπον τοῦ Ἰσραὴλ γ)· ὅλους, ὅσοι ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους ἔμειναν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, τοὺς κράζει εἰς μετάνοιαν· διὰ δὲ τοὺς Αἱρετικοὺς λέγει. « Καὶ οἱ σωθέντες τοῦ Ἰακώβ· οὐχ ἅπαντες, ἀλλὰ μερικοί· ὅτι ὁ Ἀντίχριςος θέλει πλανήσει ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη, μόνον ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ πλανήσῃ, καθὼς προεφανέρωσα εἰς τὸ Β΄. Κεφάλαιον· καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης « Οἱ σωθέντες τοῦ Ἰακὼβ, οὐ μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντας αὐτούς· δηλ. δὲν θέλουσιν ἐλπίσει εἰς τὸν Ἄρειον, καὶ εἰς τοὺς σὺν αὐτῷ· ἀλλὰ θέλουσιν ἐλπίσει εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ, εἰς Πίςιν ὀρθόδοξον, ἥτις Ἰσραὴλ καλεῖται, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ

α) Μιχ. Γ΄. 8. β) Ἡσ. Ι΄. 20. γ) Αὐτ. Μϛ΄. 3.

Ἰσραὴλ λέγεται. Ἰδοὺ πῶς λέγει ἀκόμη ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. «Ὅτι ἀφαιρεθήσεται ἡ ἀνομία Ἰακώβ.... Ὅταν θῶσι πάντας τοὺς λίθους τῶν βωμῶν κατακεκομμένους ὡς κονίαν λεπτὴν α). Διὰ δὲ τοὺς ὀρθοδόξους ἄκουσον τί λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας «Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, φησὶ Κύριος, ζητήσω την ἀδικίαν Ἰσραὴλ, καὶ οὐχ ὑπάρξει, καὶ τὰς ἁμαρτίας Ἰούδα, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῶσι (δηλ. τὰς ἁμαρτίας τῆς γενεᾶς τοῦ Ἰούδα, ἐξ ἧς ἐσαρκώθη ὁ Χριστὸς). ὅτι ἵλεως ἔσομαι τοῖς ὑπολελειμμένοις ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει Κύριος β) Καὶ πάλιν. «Τάδε λέγει Κύριος· καλαμᾶσθε. καλαμᾶσθε ὡς ἄμπελον τὰ κατάλοιπα τοῦ Ἰσραὴλ γ)· καὶ πάλιν «Οὕτω λέγει Κύριος τῷ Ἰακὼβ (τοῖς Αἱρετικοῖς)· Ἀγαλλιᾶσθε *) καὶ εὐφράνθητε· ἀκουστὰ ποιήσατε, ... ὡς ἔσωσε Κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, τὸ κατάλοιπον τοῦ Ἰσραὴλ δ).

Φανερὸν ἐποίησα διὰ πολλῶν μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ἕως ἑνὸς θέλουσι σωθῆ· ἀπὸ δὲ τοὺς Αἱρετικοὺς μόνον μερικοί· καὶ μερικοὶ θέλουσι πλανηθῆ ἀπὸ τὸν Ἀντίχριστον. Καὶ ἂν δὲν ἐμπιστεύεσαι εἰς τὰς τόσας μαρτυρίας, ὦ ἀναγνῶστα, θέλω φέρει εἰς τὸ μέσον καὶ ἄλλας· ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ ἔχῃς διὰ παντὸς πρὸ ὀφθαλμῶν σου ταύτας τὰς τρεῖς σημασίας. Τὴν μὲν πρώτην ἀπὸ τὸν Ψαλμὸν τοῦ Προφήτου Δαβὶδ, ὅστις λέγει «Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ Θεὸς. δύω ταῦτα ἤκουσα ε)· δηλ· φυσικῶς λέγουσιν οἱ Προφῆται, ὅμως πνευματικῶς ἐννοοῦνται. Τὴν δὲ δευτέραν ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν, ὅστις

α) Ἡσ. ΚΖ΄. 9. β) Ἱερεμ. Ν΄. 20-21. γ) Ἱερ. ς΄. 9.
*) Εὐφράνθητε καὶ χρεμετίσατε ἐπὶ κεφαλὴν ἐθνῶν. Ἀκουστὰ ποιήσατε καὶ αἰνέσητε εἴπατε. Ἔσωσε κτλ.
δ) Ἱερεμ. ΛΑ΄. 7. ε) Ψαλ. ΞΑ΄. 11.

φανερύνει, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι μετὰ τὴν ςαύρωσιν τοῦ Χριςοῦ ἐγκατέλιπον τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ, καὶ Ἰακὼβ α), καὶ ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ ἔχομεν τώρα τὸ ὄνομα Ἰσραήλ. Καὶ τὴν τρίτην, διὰ νὰ ἠξεύρῃς, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ὀνομάζοντας Ἰσραὴλ, οἱ δὲ Αἱρετικοὶ Ἰακώβ. Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλεις καταλάβει τὴν ἱερὰν Γραφήν· ἂν ὅμως δὲν πιςεύσῃς, δὲν θέλεις καταλάβει αὐτὴν τελείως.

Ἄκουσον λοιπὸν τί λέγει ὁ Προφήτης Μωϋσῆς. « Κατασκηνώσει Ἰσραὴλ μόνον πεποιθὼς ἐπὶ γῆς σίτου καὶ οἴνου, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔσεται αὐτῷ συννεφὴς δρόσῳ β)· μὲ τούτους τοὺς λόγους φανερόνει, ὅτι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν θέλει εἶναι εἷς Ποιμὴν καὶ ἓν Ποίμνιον· μία Πίςις καὶ μία Βασιλεία.

Εἰς τὸ Δ' Κεφάλαιον μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριςοῦ θέλω δείξει πλατυτέρως διὰ πολλῶν ἀποδείξεων, πότε θέλει εἶναι μία βασιλεία, καὶ μία Πίςις ὀρθόδοξος εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· καθὼς λέγει ἐδῶ ὁ Μωϋσῆς « Ὅτι ὁ Ἰσραὴλ, οἱ ὀρθόδοξοι θέλουν κατοικήσει ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ Ἰακὼβ, εἰς τὰς πόλεις τῶν Αἱρετικῶν· καὶ μόνος φανερόνει. ὅτι δὲν θέλει εἶναι ἄλλος νόμος, ἢ Πίςις ἐπὶ τῆς γῆς, εἰ μὴ μόνον ἡ ὀρθόδοξος πίςις, καὶ χωρὶς κανένα φόβον· ὅτι δὲν θέλουν εἶναι τότε ἀσεβεῖς. καθὼς τώρα, θελοντες νὰ καταπίωσι τοὺς ὀρθοδόξους. Μὲ τὸν σῖτον ὅμως καὶ οἶνον φανερόνει ὁ Μωϋσῆς, εἰκονίζων τὰ μυςήρια τοῦ Χριςοῦ, ὅτι θέλει θυσιάζονται αὐτὰ εἰς κάθε ἡμέραν, καὶ εἰς κάθε τόπον, Μὲ τοῦτο δὲ, τὸ ὁποῖον

α) Ἱερεμ. ΞΕ'. 15. β) Δευτερονόμ. ΛΓ'. 28. Καὶ κατασκηνώσει Ἰσραὴλ μόνος πεποιθὼς πηγὴ Ἰακὼβ ἐπὶ γῆς σίτου καὶ οἴνου· καὶ ὁ οὐρανὸς συννεφὴς αὐτῷ δρόσῳ. Ἡ ῥηθ. τετράγλωσ. ἔκδ.

προςίθησιν ἀκόμη λέγων· « Καὶ ὁ οὐρανὸς συνεφὴς αὐτῷ δρόσῳ, εἰκονίζει τὸ ὕδωρ, ὅπερ χύνομεν εἰς τὰ ἅγια μυςήρια ἀντὶ τοῦ ὕδατος καὶ αἵματος, τὸ ὁποῖον ἔτρεξεν ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Χριςοῦ. Καὶ ἰδοὺ τί προςίθησιν ἀκόμη ὁ Μωϋσῆς λέγων· « Μακάριος σὺ Ἰσραήλ· τίς ὅμοιός σοι λαὸς, σωζόμενος ὑπὸ Κυρίου α); Ἐδῶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ εἰπῇς, ὅτι διὰ τοὺς Ἑβραίους ὁμιλεῖ ὁ Μωϋσῆς· μὲ τὸ νὰ μὴ εἶναι μακάριοι αὐτοὶ, καὶ μάλιςα ὅτι εἰς τὸ Δευτερονόμιον τοὺς καταρᾶται.

Φανερὸν λοιπὸν ἔγινεν, ὅτι διὰ ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους ὁμιλεῖ ὁ Μωϋσῆς. Λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σειρὰχ « Ἑκάςῳ ἔθνει κατέςησεν ἡγούμενον· καὶ μερὶς Κυρίου Ἰσραὴλ ἐςί β). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Τάδε λέγει Κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ...... Οὐ νῦν αἰσχυνθήσεται Ἰακὼβ, οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μεταβαλεῖ Ἰσραὴλ γ).

Βλέπε, πῶς ὅλα κατὰ τάξιν ὡμίλησε τὸ ἅγιον Πνεῦμα· ὅτι ἐν πρώτοις λέγει· Ἰακὼβ οὐκ αἰσχυνθήσεται· ἐπειδὴ ἕως ὅτου δὲν θέλουσι δεχθῇ οἱ Αἱρετικοὶ τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν εἶναι κατῃσχυμμένοι αὐτοί· τότε ὅμως, ὅτε θέλουν δεχθῇ τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν, οὐκ αἰσχυνθήσονται πλέον, λέγει ὁ Προφήτης. Καὶ ἔπειτα· Ἰσραὴλ οὐ μεταβαλεῖ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· δηλ. οἱ ὀρθόδοξοι δὲν θέλουσι μεταβάλει τὴν Πίςιν αὐτῶν· ἀλλὰ καθὼς ἦσαν αὐτοὶ πρότερον ὀρθόδοξοι, τοιουτοτρόπως θέλουν πιςεύει εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν ἕως εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀτελευτήτως.

Καὶ ἰδοὺ τί προςίθησιν ἀκόμη ὁ Προφήτης λέγων. « Καὶ γνώσονται οἱ τῷ πνεύματι πλανώμενοι σύνεσιν· οἱ

α) Δευτερονόμ. ΛΓ΄. 29. β) Σειρὰχ ΙΖ΄. 12 (17).
γ) Ἡσ. ΚΘ΄. 22.

δὲ γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακούειν α). δηλ. πλανῶνται οἱ Αἱρετικοὶ μὲ τὸ Πνεῦμα· διότι λέγουσιν αὐτοὶ, ὅτι καὶ ἀπὸ τὸν Υἱὸν ἐκπορεύεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα· Ὅμως τότε εἰς τὰς ἐσχάτας ἡμέρας θέλουν γνωρίσει, ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται παρὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐν τῷ Υἱῷ ἀναπαύεται. Οἱ δὲ Ἑβραῖοι καθόλου δὲν θέλουσι νὰ ἀκούσωσι τινὰ ἀναφέροντα αὐτοῖς τὸν Χριστὸν, στουπόνοντες τὰ αὐτιὰ αὐτῶν νὰ μὴ ἀκούσωσι. Καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βυαούσης τὰ ὦτα αὐτῆς, ἥτις οὐκ εἰσακούσεται β). Εἰς δὲ τὰς ἐσχάτας ἡμέρας μαθήσονται ὑπακούειν.

Ἄκουσον ἀκόμη τί λέγουσιν οἱ Προφῆται διὰ τοὺς Αἱρετικούς.

Ἐν πρώτοις ὁ Ἠσαΐας λέγει· « Τότε οὐκ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον τοῦ μὴ μαθεῖν γ) Ὅτι οἱ Αἱρετικοὶ εἰς ὅσους τόπους ἐξουσίασαν, ἐμπόδισαν τοὺς ὀρθοδόξους νὰ μὴ διαβάζωσι τὰ παιδία αὐτῶν τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν, ἰάζοντες καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους ὀρθοδόξους νὰ ἑνωθῶσιν εἰς τὴν Πίστιν αὐτῶν.

Τότε ὅμως, λέγει ὁ Προφήτης, ὅταν θέλει ἦναι νὰ γένη ἓν ποίμνιον, δὲν θέλουσι δυνηθῇ οἱ Αἱρετικοὶ νὰ κακοποιήσωσι τὴν εὐσέβειαν· καθὼς φαίνεται καὶ τώρα, ὅτι ἠδυνάτησαν οἱ Αἱρετικοὶ, διότι ἐγγὺς εἶναι ὁ καιρὸς νὰ γένη ἓν ποίμνιον, καθὼς θέλω φανερώσει σαφεστέρως εἰς τὸ Δ′ Κεφάλαιον μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ, πότε θέλει εἶναι.

α) Ἡσ. ΚΘ′. 24. β) Ψαλ. ΝΖ′. 4. γ) Ἡσ. ΙΔ′. 1. Ἐν τῷ ΙΔ′. Κεφ. οὐχ εὕρηται ἡ ῥῆσις αὕτη, ἀλλ' ἐν τῷ Η′. Κεφ. στίχ 16. οὕτω. « Τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον τοῦ μὴ μαθεῖν. Ἡ ῥηθ. τετράγλωσ. ἔκδοσ.

Καὶ πάλιν λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. « Ἐλεήσει Κύριος τὸν Ἰακὼβ, καὶ ἐκλέξεται ἔτι τὸν Ἰσραὴλ α.)· καὶ πάλιν. « Ἔςαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔκλειψις δόξης Ἰακὼβ, καὶ τὰ πίονα τῆς δόξης αὐτοῦ σεισθήσεται β) λέγει καὶ ὁ Ἱερεμίας· « Ὅτι ἐγενήθη μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ οὐκ ἔςι τοιαύτη, καὶ χρόνος ςενός ἐςι τῷ Ἰακὼβ, καὶ ἀπὸ τούτου σωθήσεται γ). Ἢ δὲν βλέπομεν μὲ τὰ ὄμματά μας, ὅτι ἄρχησαν νὰ πληρόνωνται τὰ ῥητὰ τῶν Προφητῶν; ἢ δὲν ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις τῆς Ῥώμης μαζὴ μὲ ὅλους τοὺς μεγιςᾶνας αὐτῆς; ἢ δὲν ὀλιγόςευσαν αἱ μεγαλειότητες καὶ αἱ ἐπάρσεις τῶν τῆς Πολωνίας; Τὸ δὲ « Ἀπὸ τούτου σωθήσεται, τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Προφήτης, νὰ μὴ ςοχασθῇ τις, ὅτι λέγει πῶς θέλουσι σωθῇ σωματικῶς (δηλ. ἀπὸ τὰς θλίψεις) οἱ Αἱρετικοὶ, καὶ ὅτι θέλουσιν ὑψώσει κἀμμίαν φορὰν τὴν κεφαλὴν, μὴ γένοιτο! ἀλλ' ὅτι θέλουσι σωθῇ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἀπὸ τὰς πολλὰς θλίψεις, καὶ θέλουσι δεχθῇ τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν, καθὼς παῤῥησίᾳ βλέπομεν καὶ ἀκούομεν, ὅτι ἄρχισαν νὰ ἔρχωνται εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν ἐπὶ μοναρχίας τῶν Ῥώσσων, καὶ τὰς ἁγίας ἑορτὰς μαζὴ μὲ ἡμᾶς πανηγυρίζουσιν.

Ἰδοὺ τί λέγει ἀκόμη καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας « Οἱ ἐρχόμενοι τέκνα Ἰακώβ· βλαςήσει, καὶ ἐξανθήσει Ἰσραὴλ, καὶ ἐμπλησθήσεται ἡ οἰκουμένη τοῦ καρποῦ αὐτοῦ δ)· δηλ. ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους θέλει γεμίσει ὅλος ὁ κόσμος, μὲ τὸ νὰ λέγῃ ὁ Προφήτης διὰ τοὺς Αἱρετικοὺς τὸ, βλαςήσει, διὰ δὲ τοὺς ὀρθοδόξους τὸ, ἐξανθήσει· καὶ πάλιν. « Εὐφράνθητε οὐρανοὶ, ὅτι ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν Ἰσραὴλ.

α) Ἡσ. ΙΔ'. 1. β) Αὐτ. ΙΖ'. 4. γ) Ἱερεμ. Λ'. 7.
δ) Ἡσ. ΚΖ'. 6.

..... Βοήσατε ὄρη εὐφροσύνην...... ὅτι ἐλυτρώσατο ὁ Θεὸς τὸν Ἰακώβ α). Διὰ μὲν τοὺς ὀρθοδόξους λέγει, ὅτι ἠλέησεν ὁ Θεός· διὰ δὲ τοὺς Αἱρετικοὺς, ὅτι ἐλυτρώσατο· δηλ. τοὺς μὲν ὀρθοδόξους θέλει ἐλεήσει εἰς τὴν δευτέραν παρουσιαν μὲ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· τοὺς δὲ Αἱρετικοὺς θέλει λυτρώσει ὁ Θεὸς ἐκ τῆς αἰωνίου κολάσεως, ὅτε θέλουν δεχθῆ τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν· χωρὶς ν' ἀναφέρῃ ὁ Προφήτης δι' αὐτοὺς, ὅτι θέλουν κληρονομήσει τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης « Εὐφράνθητε οὐρανοὶ, διὰ ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους· διὰ δὲ τοὺς Αἱρετικοὺς « βοήσατε ὄρη· δηλ. τὰ γήϊνα ν' ἀγάλλωνται δι' αὐτούς· καὶ προςίθησιν ἀκόμη ὁ Προφήτης, λέγων διὰ ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους « Καὶ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται β).

Φανερὸν εἶναι, ὅτι ἡ σωτηρία τῶν Αἱρετικῶν, καὶ μ' ὅλον ὅτι θέλουν δεχθῆ αὐτοὶ τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν, δὲν θέλει εἶναι ὡς ἡ σωτηρία τῶν ὀρθοδόξων· διότι ὁ Χριςὸς λέγει. « Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι γ)· ἰδοὺ λέγει καὶ ὁ Προφήτης Μιχαίας. « Οἶκος Ἰακὼβ παρώργισε Πνεῦμα Κυρίου δ). καὶ ἀληθὲς εἶναι· διὰ τὸ ὁποῖον ἄκουσον τί λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας δι' αὐτούς. « Μὴ φοβοῦ παῖς μου Ἰακὼβ, λέγει Κύριος,..... ὅτι ποιήσω συντέλειαν ἐν παντὶ ἔθνει, σὲ δὲ οὐ μὴ ποιήσω ἐκλιπεῖν, καὶ παιδεύσω σε εἰς κρῖμα, καὶ ἀθῷον οὐκ ἀθωώσω σε ε). Βλέπε πόσον ἀποκεκαλυμμένως μᾶς φανερόνει ὁ Προφήτης, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν θέλει

α) Ἡσ. ΜΔ'. 25. β) Αὐτ. ΜΔ'. 23. γ) Ματ. ΙΒ'. 31-32. δ) Μιχ. Β'. 7. ε) Ἱερεμ. Μς'. 28.

συγχωρήσει τοῖς Αἱρετικοῖς τὴν κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος βλασφημίαν, ἂν καὶ δεχθῶσι τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν. Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἀμώς. « Ὀμνύει Κύριος καθ' ὑπερηφανείας Ἰακὼβ, εἰ ἐπιλήσεται εἰς νῖκος πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν α)· λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Ἠσαΐου. « Ἕνεκεν Ἰακὼβ τοῦ παιδός μου, καὶ Ἰσραὴλ τοῦ ἐκλεκτοῦ μου, ἐγὼ καλέσω σε τῷ ὀνόματί σου, καὶ προσδέξομαί σε· σὺ δὲ οὐκ ἔγνως με β).

Καὶ ἐδῶ πολλὰ σαφῶς φανερόνει ὁ Προφήτης, ὅτι οἱ Αἱρετικοὶ θέλουν δεχθῇ τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν, καὶ ὀνομασθήσονται πάλιν Ἰσραήλ· καὶ πάλιν· « Οὐκ ἐν κρυφῇ λελάληκα, οὐδὲ ἐν τόπῳ γῆς σκοτεινῷ· οὐκ εἶπα τῷ σπέρματι Ἰακὼβ, μάταιον ζητήσατε· ἐγώ εἰμι Κύριος λαλῶν δικαιοσύνην, καὶ ἀναγγέλλων ἀλήθειαν γ). Καὶ πάλιν· « Ἀπαγγείλατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς· λέγετε. Ἐῤῥύσατο Κύριος τὸν δοῦλον αὐτοῦ Ἰακώβ δ). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἰερεμίας. « Οὕτως εἶπε Κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποςρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰακὼβ, καὶ τὴν ἀποικίαν αὐτοῦ ἐλεήσω ε)· καὶ πάλιν· « Μὴ φοβοῦ παῖς μου Ἰακὼβ, φησὶ Κύριος, μηδὲ δειλιάσῃς Ἰσραήλ· ὅτι ἰδοὺ ἠσώζω σε μακρόθεν, ... καὶ ἐπιςρέψει Ἰακὼβ καὶ ἡσυχάσει ζ). Λέγει καὶ ὁ Βαρούχ· « Ἐξεῦρε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιςήμης, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν Ἰακὼβ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἠγαπημένῳ ὑπ' αὐτοῦ η).

Φανερὸν εἶναι δι' ἀναριθμήτων ἀποδείξεων· ὅτι εἰς τὰς ὑςερινὰς ἡμέρας μέλλουν νὰ ἔλθωσι καὶ οἱ Αἱρετικοὶ εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν, καὶ ὅτι ἡ σωτηρία αὐτῶν δὲν θέλει

α) Ἀμὼς Η'. 17. β) Ἠσ. ΜΕ'. 4. γ) Ἠσ. Γ'. 19. δ) Ἠσ. ΜΗ'. 20. ε) Ἱερεμ. Λ'. 18. ζ) Αὐτ. ςίχ. 10. η) Βαρούχ ΙΙΙ'. 36.

εἶναι ὁμοίως ὡς ἡ τῶν ὀρθοδόξων· διότι ὅλοι οἱ Προφῆται ὀνομάζουσιν αὐτοὺς δούλους· τοὺς δὲ ὀρθοδόξους ὀνομάζουσιν Ἰσραὴλ ἠγαπημένον, ἢ Ἰσραὴλ ἐκλεκτὸν, ὡς υἱοὺς τοῦ Θεοῦ· καθὼς λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου « Μὴ δοῦλός ἐστιν Ἰσραήλ; κτλ. α). Ὅθεν εἶναι φανερὸν, ὅτι ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι εἴμεθα ὡς υἱοὶ τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ Αἱρετικοὶ ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ. « Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα β)· καὶ ἄκουσον τὸν σοφὸν Σειρὰχ, ποίαν διαφορὰν κάμνει μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων καὶ Αἱρετικῶν, λέγων. « Ζωὴ ἀνδρὸς ἐν ἀριθμῷ ἡμερῶν· καὶ αἱ ἡμέραι τοῦ Ἰσραὴλ ἀναρίθμητοι γ)· δηλ. ἡ ζωὴ τοῦ Αἱρετικοῦ (ὅστις ἄνθρωπος ὀνομάζεται, καθὼς προεῖπον) εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν εἶναι, ὅσον ζῇ μόνον εἰς αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν, εἰς δὲ τὴν μέλλουσαν δὲν ἔχει ἐλπίδα ζωῆς ὁ Αἱρετικὸς, ἐὰν δὲν δεχθῇ τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν. « Αἱ ἡμέραι δὲ τοῦ Ἰσραὴλ ἀναρίθμητοι· καθὼς λέγει ὁ Χριστὸς διὰ στόματος τοῦ προφήτου Ἡσαΐου. « Ἔσονται αἱ ἡμέραι τοῦ λαοῦ μου, ὡς αἱ ἡμέραι τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς· δηλ. αἱ ἡμέραι τῶν ὀρθοδόξων, οἵτινες εἶναι λαὸς ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ, θέλουσιν εἶναι ὡς αἱ ἡμέραι τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ὅπερ ξύλον τῆς ζωῆς ὀνομάζεται· καὶ καθὼς ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔχει τέλος, οὕτω καὶ οἱ ὀρθόδοξοι θέλουν ζήσει εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἀτελευτήτως καὶ αἰωνίως· καθὼς λέγει ὁ Βαρούχ. « Ὦ Ἰσραὴλ (δηλ. ὦ ὀρθόδοξε), ὡς μέγας ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ! καὶ ὁ τόπος τῆς κτίσεως αὐτοῦ! μέγας, καὶ οὐκ ἔχει τελευτὴν, ὑψηλὸς καὶ ἀμέτρητος! δ)· καθὼς καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς

α) Ἱερεμ. Β'. 14. β) Ἰω. Η'. 35. γ) Σειρ. ΛΖ'. 25.
δ) Βαροὺχ Γ'. 24-25.

Χριςο, λέγει. « Ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Πατρός μου πολλὰ σκηνώματα εἰσί.

Πρὸ δὲ τῆς παρουσίας τοῦ Χριςοῦ ἡ συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων ὠνομάσθη ὁ ἠγαπημένος οἶκος τοῦ Θεοῦ· καθὼς ψάλλει ὁ Προφήτης Δαβὶδ, λέγων. « Οἶκος Ἀαρὼν, ... οἶκος Λευῒ, εὐλογήσατε τὸν Κύριον α). Ὡσαύτως καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας, ὅπου προφητεύει διὰ τὰ πάθη τοῦ Χριςοῦ, λέγει. « Καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτόν· τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀναμέσον τῶν χειρῶν σου; καὶ ἐρεῖ (ἀποκρινόμενος ὁ Χριςὸς πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ), ἃς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀγαπητοῦ μου β)· δηλ. εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἑβραίων, ἡ ὁποία ἦτον οἶκος ἀγαπητὸς τῷ Χριςῷ, καθὼς λέγει ὁ Χριςὸς πρὸς τοὺς ἁγίους Ἀποςόλους. « Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ γ).

Φανερὸν εἶναι, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν ὁ ἠγαπημένος οἶκος τοῦ Χριςοῦ· τώρα ὅμως, ἀφ' οὗ ἐςαύρωσαν αὐτὸν, ἔμειναν οἶκος παραπικραίνων· καθὼς λέγει ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Προφήτην Ἰεζεκιήλ. « Ἐν μέσῳ τῶν ἀδικιῶν σὺ κατοικεῖς, οἳ ἔχουσιν ὀφθαλμοὺς τοῦ ὁρᾷν, καὶ οὐ βλέπουσι, καὶ ὦτα τοῦ ἀκούειν, καὶ οὐκ ἀκούουσι· διότι οἶκος παραπικραίνων ἐςί δ)· καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Χριςὸς πρὸς αὐτούς. « Ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. καθὼς καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου λέγει. « Ἐγκαταλέλοιπα τὸν οἶκόν μου, ἀφῆκα τὴν κληρονομίαν μου ε)· καὶ ἐμείναμεν ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι, ὁ ἠγαπημένος οἶκος τοῦ Χριςοῦ· καὶ θέλομεν ἀξιωθῇ ἅπαντες νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰ σκηνώματα τοῦ οἴκου τοῦ Χριςοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων, εἰς ἀνάπαυσιν αἰώνιον καὶ ἀτελεύτητον. Ἀμήν.

α) Ψαλ. ΡΛΔ'. 19-20. β) Ζαχαρ. ΙΓ'. 6. γ) Ματ. Ι'. 6. δ) Ἰεζεκ. ΙΒ'. 2. ε) Ἱερεμ. ΙΒ'. 7.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ακούσας ἐγὼ τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ σοφοῦ Σειρὰχ κραυγάζον καὶ λέγον « Μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν καιρῷ σωτηρίας α)· καθὼς θέλω φανερώσει ὀλίγον κατωτέρω διὰ πολλῶν μαρτυριῶν, ὅτι ὁ καιρὸς ἐκεῖνος πολλὰ ἐγγὺς εἶναι· καὶ μάλιςα, ὅτι εἰς τὸ Γ΄. Κεφάλαιον ὑπεσχέθην νὰ δείξω εἰς τοῦτο τὸ Κεφάλαιον πότε θέλει εἶναι ὁ καιρὸς ἐκεῖνος, δηλ. πότε θέλει γένει ἓν ποίμνιον καὶ εἷς ποιμήν· διότι βλέπομεν, ὅτι τριακόσιοι χρόνοι παρῆλθον καὶ ἐκ τοῦ Η΄. αἰῶνος· καὶ ὅτι ὁ Μωϋσῆς λέγει. « Τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων σου φυλάξῃ καὶ ποιήσεις β)· Καὶ ὁ ἴδιος Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς λέγει. « Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἢ τοὺς Προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι γ)· διὰ τοῦτο κατέβαλον καὶ ἐγὼ κόπον, καὶ ἔγραψα ἐνταῦθα μὲ καλὰς ἀποδείξεις, διὰ νὰ μὴ σκανδαλισθῇ τις, ςοχαζόμενος, ὅτι ὁ Η΄. αἰὼν εἰσῆλθεν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔχει νὰ γένῃ τὸ τέλος τοῦ κόσμου. Καὶ ὅτι ἡμεῖς ἀκόμη βλέπομεν τὴν γῆν γέμουσαν ἀπὸ διάφορα ἔθνη, καὶ πολλὰς θρησκείας· Πότε λοιπὸν θέλουν πληρωθῇ οἱ λόγοι τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ λέγοντος· « Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔςιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσωσι· καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν δ);

Μ᾽ ὅλον ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρας λέγουν,

α) Σειρὰχ Δ΄. 23 β) Δευτερονόμ. ΚΓ΄. 23 ϑ) Ματθ: Ε΄. 17. δ) Ἰω. Ι΄. 16.

ὅτι ἐπληρώθησαν τὰ λόγια ταῦτα εἰς τὴν πρώτην παρουσίαν τοῦ Χριςοῦ· ὅμως καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν πάλιν θέλουν πληρωθῆ, καθὼς θέλω δείξει ὀλίγον κατωτέρω δια φωτεινῶν μαρτυριῶν. Πλὴν μὴν ἀπελπίζεσαι διὰ τὰ λεγόμενα, ὦ ἀναγνῶςα· ὅτι ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, τὰ δὲ λόγια Κυρίου οὐ μὴ παρέλθωσι· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἀββακοὺμ διὰ τὴν πρώτην παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ. « Ὑπόμεινον αὐτὸν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ μὴ χρονίσῃ α)· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, λέγω σοι, ὦ ἠγαπημένε, ὑπόμεινον ἐλπίζων, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει ὁ καιρὸς ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ εἴπω ἐγὼ ἀπὸ τὸν ἐμαυτόν μου. « Ἀφρονέςατος γάρ εἰμι πάντων ἀνθρώπων β), ἀλλ' ἀπὸ τοὺς Προφήτας· καὶ μάλιςα ἐν πρώτοις ἀπὸ τοῦτο, τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. « Καὶ Κύριος βούλεται καθαρίσαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς πληγῆς αὐτοῦ· ἐὰν δῶτε περὶ ἁμαρτίας ἡ ψυχὴ ὑμῶν γ).

Αὐτὴν τὴν προφητείαν πολὺν καιρὸν ἐσυλλογίσθην, διὰ νὰ καταλάβω ποῖον νὰ καθαρίσῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν πληγὴν, καὶ ἀπὸ τί λογῆς πληγήν· διότι αἱ πληγαὶ τοῦ Χριςοῦ εἶναι καθαραὶ ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ δὲν ἔχουσι χρείαν νὰ τὰς καθαρίσῃ τις, καθὼς εἶναι καὶ τὸ πανάγιον αὐτοῦ αἷμα. Ὁμοίως ἀνέγνων εἰς τὴν προφητείαν τοῦ Δανιὴλ, πρὸς τὸν ὁποῖον λέγει ὁ Ἄγγελος· « Ἕως ἑσπέρας καὶ πρωῒ ἡμέραι δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι. καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον δ). Καὶ ἐθαύμασα καὶ διὰ αὐτὴν κατὰ πολλὰ, ὅτι ἐὰν ἦναι ἅγιόν τι, εἶναι καὶ καθαρὸν, καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ καθαρίσῃ τις· καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θαυμάζων, ἐνεθυμήθην τὸν λόγον τοῦ Κυρίου τὸν

α) Ἀββακ. Β'. 3. β) Παροιμ. Λ'. 2. γ) Ἡσ. ΝΓ'. 10. δ) Δανιὴλ Η'. 14.

λέγοντα· « Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφὰς, καὶ εὑρήσετε ἐν αὐταις ζωήν. Ὅθεν διεπέρασα τὴν ἱερὰν Γραφὴν, καὶ εὗρον πολλὴν παρηγορίαν τῆς ψυχῆς μου καὶ λύσιν τῆς ἀμφιβουλιας μου καθ' αὐτὸ εἰς τὴν σοφίαν τοῦ Σειρὰχ τὴν λεγουσαν· « Πληγὴ ἀνίατος τῷ Θεῷ αἱ ἁμαρτίαι τῶν ἀνθρώπων. Καὶ διὰ αὐτὴν τὴν πληγὴν λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ὅτι θέλει καθαρίσει ὁ Πατὴρ τὸν Χριςὸν, ὅτε θέλει γένη μία Πίςις εἰς ὅλον τὸν κόσμον· δηλ. ἡ ὀρθόδοξος Πίςις. Καὶ διὰ τοῦτο προςίθησιν ὁ Προφήτης λέγων· « Ὅταν δῶται περὶ ἁμαρτίας ἡ ψυχὴ ὑμῶν· δηλ. ὅταν μετανοήσωσιν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς, τότε θέλει καθαρισθῆ ὁ Χριςὸς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες εἶναι πληγὴ αὐτοῦ. Καθὼς λέγει ὁ Χριςός· « Ὁ ἀπωλέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν α).

Καὶ ἐρχόμενος ὁ Ἄγγελος πρὸς τὸν Δανιὴλ, ἀποκαλύπτει αὐτῷ πότε θέλει γένει ἓν ποίμνιον, καὶ εἷς ποιμὴν, καὶ λέγει. « Ἕως ἑσπέρας καὶ πρωῒ ἡμέραι δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι, καὶ τότε θέλει γένη ἓν ποίμνιον καὶ εἷς ποιμὴν, καὶ τότε θέλει καθαρισθῆ τὸ ἅγιον (ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς) ἀπὸ τὰς ἀνομίας τῶν ἀνθρώπων. διότι τώρα, ἕως ὅτου εἶναι διάφοραι πίςεις καὶ θρησκεῖαι εἰς τὴν γῆν, ἑσπέρα καλεῖται· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται β). Καὶ πάλιν· « Μὴ γνωσθήσεται ἐν τῷ σκότει τὰ θαυμάσιά σου γ); Τότε ὅμως, ὅταν ὅλοι δεχθῶσι τὴν ἁγίαν ἀληθινὴν Πίςιν τῶν ὀρθοδόξων, θέλει ὀνομασθῆ πρωΐ. Καὶ λέγει ὁ Ἄγγελος πρὸς τὸν Προφήτην Δανιήλ. « Ἕως πρωΐ· δηλ ἕως εἰς τὸν καιρὸν, καθ' ὃν θέλει γέ-

α) Ματ. Ι'. 59. β) Ψαλ. ΠΑ'. 5. γ) Ψαλ. ΠΖ'. 12.

νη μία Πίςις εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἡμέραι δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι.

Τώρα ἔμεινε νὰ ἠξεύρωμεν, πόσον καιρὸν περιέχει, ἢ πόσα ἔτη εἶναι, εἰς αὐτὰς τὰς δισχιλίας καὶ τριακοσίας ἡμέρας.

Ὅθεν ἐν πρώτοις ἔχομεν χρείαν νὰ ἑρμηνεύσωμεν ἄλλην προφητείαν τοῦ Δανιὴλ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θέλομεν γνωρίσει πόσον καιρὸν περιέχουσιν αἱ δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι ἡμέραι.

Ἂς ἴδωμεν λοιπὸν, ὅταν ὠδύρετο καὶ ἐθρηνοῦσεν ὁ Προφήτης εἰς τὴν Βαβυλῶνα διὰ τὴν δουλείαν τοῦ γένους του, τί λέγει εἰς τὴν προφειτείαν του.

Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Γαβριὴλ, λέγει πρὸς αὐτόν· Δανιήλ· « Ἐν ἀρχῇ τῆς δεήσεώς σου ἐξῆλθε λόγος, καὶ ἐγὼ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαί σοι .... Ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου Ἰσραήλ· τοῦ σφραγίσαι δόσιν ἁμαρτίας, καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀνομίας, καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον α).

Αὗται αἱ ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες περιέχουσι τετρακόσια καὶ ἐννενῆντα ἔτη· καθὼς καὶ ὁ Μωϋσῆς λέγει πρὸς τοὺς Ἑβραίους· « Ἐξαριθμήσεις σεαυτῷ ἑπτὰ ἀναπαύσεις ἐτῶν. ἑπτὰ ἔτη ἑπτάκις· καὶ ἔσονταί σοι ἡμέραι ἑπτὰ ἑβδομάδες ἐτῶν, ἐννέα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη β).

Φανερὸν εἶναι, ὅτι μία ἑβδομὰς ἑπτὰ ἔτη περιέχει· ὅμως ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες μὲ ἑπτὰ ἔτη ἡ κάθε μία, γίνονται τετρακόσια ἐννενῆντα ἔτη.

Ἂς ἴδωμεν εἰς τὰς 17 τοῦ Δεκεμβρίου Μηνὸς, ὅπου εἶναι ἡ μνήμη τοῦ Προφήτου Δανιὴλ εἰς τὸ Συναξάριον,

---

α) Δανιὴλ Θ'. 24. β) Λευϊτικ. ΚΕ'. 8.

ὅπου δηλοῦται, ὅτι ἀπὸ τὸν Δανιὴλ ἕως εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρῆλθον τετρακόσια ἑξήκοντα ἔτη· καὶ ἀπὸ τὴν γέννησιν ἕως εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ Κυρίου παρῆλθον τριάκοντα, τὰ ὁποῖα συμποσοῦνται ὅλα τετρακόσια καὶ ἐννενῆντα ἔτη. Ὅθεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐννοοῦνται οἱ λόγοι τοῦ Γαβριὴλ πρὸς τὸν Δανιήλ. Ἐσὺ Δανιὴλ ὀδύρεσαι διὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλῶνος, ἡ ὁποία σωματικὴ εἶναι· ἐγὼ ὅμως εἶμαι ἀπεσταλμένος νὰ σοὶ εἰπῶ μεγαλητέραν σωτηρίαν πνευματικὴν, ὅτι ἀφ' οὗ παρέλθωσιν ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες, αἵτινες συμποσοῦνται τετρακόσιοι καὶ ἐννενήκοντα χρόνοι, τότε θέλει βαπτισθῇ ὁ Χριστὸς ἐν Ἰορδάνῃ, καὶ τότε θέλει πληρωθῇ ἡ προφητεία τοῦ Δαβὶδ, ὅστις προεῖπεν ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ· « Σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος· ὅθεν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ βαπτίσματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶχεν ἀρχίσει ν' ἀδυνατίζῃ ἡ δύναμις τοῦ σκότους, καὶ ἀκόμη ἐκάθετο ὁ Σατανᾶς εἰς τὸν τόπον του, καὶ ἐκρατοῦσε τὰς ψυχὰς τῶν Προπατόρων καὶ Προφητῶν ἐν τῷ Ἅδῃ· διὰ τοῦτο προςίθησιν ὁ Ἄγγελος Γαβριὴλ λέγων καὶ ἄλλην μεγαλητέραν χαράν. « Καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις, ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ (τὴν ἄνω) ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου. ἑβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ἑξήκοντα δύω, καὶ ἑβδομὰς μία, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος καταπαύσει θυσίαν, κτλ α)· δηλ. ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες, καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ἑβδομάδος, συμποσοῦνται τετρακόσια ἐννενήκοντα τρία ἔτη.

Βλέπε τὸν φωτισμὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅτι ἐδῶ μὲ τρία ἔτη περισσότερον ἀπὸ τὸ προειρημένον ῥητὸν λέ-

---

α) Δανιὴλ Θ'. 25-26-27.

γει ὁ Ἄγγελος· διότι εἰς τὸ προειρημένον ῥητὸν ἀποκαλύπτει μόνον ἕως εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ Κυρίου· ἐδῶ ὅμως λέγει μὲ τρεῖς χρόνους περισσότερον δηλ. οἱ τρεῖς χρόνοι ἐκεῖνοι, οἵτινες παρῆλθον ἀπὸ τὸ βάπτισμα ἕως εἰς τὴν σαύρωσιν τοῦ Χρισοῦ καὶ τότε, λέγει ὁ Ἄγγελος, θέλει πληρωθῆ καὶ ἡ προφητεία τοῦ Δαβὶδ καὶ Ἠσαΐου. « Ὅτι συντρίψει (ὁ Χρισὸς) πύλας χαλκᾶς (τοῦ Ἅδου), καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνθλάσει α). « Καὶ καθημένους ἐν σκότει, καὶ σκιᾷ θανάτου β)· δηλ. τὰς ψυχὰς τῶν Προπατόρων καὶ Προφητῶν, αἵτινες ἦσαν εἰς τὸν Ἅδην ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ μέχρι σαυρώσεως, ἐξήγαγεν αὐτὰς ὁ Χρισὸς ἀπὸ τὸν Ἅδην· καθὼς προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ζαχαρίας λέγων ἐκ προσώπου τοῦ Χρισοῦ. « Καὶ σὺ ἐν αἵματι διαθήκης σου ἐξαπέσειλας τοὺς δεσμίους σου ἐκ λάκκου οὐκ ἔχοντος ὕδωρ γ)· τὸ ὁποῖον θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χρισὸς διὰ τοῦ παναγίου αἵματος, τὸ ὁποῖον ἔχυσεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἠλευθέρωσε τὰ ψυχὰς τῶν Προπατόρων καὶ Προφητῶν, αἵτινες ἦσαν δεδεμέναι εἰς τὸν Ἅδην οὐκ ἔχοντα τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος.

Ἀλλὰ μ᾽ ὅλον ὅτι συνέτριψεν ὁ Χρισὸς τὰς χαλκᾶς πύλας τοῦ Ἅδου, καὶ τὰς ψυχὰς ἐξήγαγεν ἐκ τούτου, μ᾽ ὅλον τοῦτο ἔμεινεν ἀκόμη κάποια δύναμις τῷ Σατανᾷ, ὅτι γέμει ἡ γῆ ἀπὸ τὴν ἀσέβειαν τῶν διαφόρων ἐθνῶν καὶ πίσεων· καὶ μάλισα ἡ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ, δηλ. οἱ Ἑβραῖοι εἶναι ἄπειροι, οἱ ὁποῖοι εἶναι πληγὴ ἀνίατος εἰς τὸν Χρισόν.

Διὰ τοῦτο πέμπει ὁ Θεὸς τὸν Ἄγγελον τρεῖς φοραῖς εἰς τὸν Δανιὴλ νὰ τὸν παρηγορήσῃ δι᾽ αὐτὴν τὴν λύπην λέγων. « Ἕως ἑσπέρας καὶ πρωΐ· διότι ἕως ὅτου εἶναι τό-

---

α) Ἡσ. ΜΕ΄. 2. β) Ψαλ. ΡϚ΄. 10. γ) Ζαχ. Θ΄. 11.

σαι ἀνομίαι εἰς τὴν γῆν, ἑσπέρα ὀνομάζεται· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας διὰ τοὺς ἀσεβεῖς « Ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς, ἐγένετο αὐτοῖς σκότος α). Ὅταν ὅμως γένη ἓν ποίμνιον καὶ εἷς ποιμὴν, καὶ δὲν ἦναι τόσαι πίςεις ἀσεβῶν εἰς τὴν γῆν, ἀλλὰ μόνον μία πίςις ὀρθόδοξος, τότε θέλει εἶναι « Πρωῒ, καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον (ὁ Χριςὸς) ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, οἱ ὁποῖοι εἶναι πληγὴ εἰς αὐτόν· ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον εἶπεν ὁ Ἄγγελος πρὸς τὸν Δανιὴλ, ὅτι ἕως πρωῒ θέλουν παρέλθει δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι ἡμέραι, συμποσοῦνται δύω χιλιάδες καὶ τριακόσιοι χρόνοι, καθὼς ἀνωτέρω προεδήλωσα. Ἂς ἀφαιρέσωμεν τώρα τοὺς τετρακοσίους ἑξήκοντα χρόνους, οἵτινες ἀπέρασαν ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Δανιὴλ, ἕως εἰς τὴν ςαύρωσιν τοῦ Χριςοῦ, καθὼς εἰς τὸ προῤῥηθὲν Συναξάριον λέγει, καὶ μένουσι χίλιοι ὀκτακόσιοι τεσσαράκοντα χρόνοι.

Φανερὸν ἐποίησα διὰ πολλῶν μαρτυριῶν, ὅτι ὅταν ἀριθμηθῶσιν ἀπὸ τὴν γέννησιν τοῦ Χριςοῦ χίλιοι ὀκτακόσιοι τεσσαράκοντα χρόνοι, τότε ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ ἦναι μία Πίςις εἰς ὅλην τὴν γῆν· δηλ. ἡ ὀρθόδοξος Πίςις· καὶ τότε ὁ Θεὸς θέλει πληρώσει τὴν δέησιν τοῦ Προφητάνακτος Δαβὶδ, ὅςτις δεόμενος λέγει. « Ἐκλείποιεν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἄνομοι, ὥςε μὴ ὑπάρχειν αὐτούς β)· πολλὰ δὲ σημεῖα γίνονται καὶ τὴν σήμερον, ἀλλὰ κανεὶς δὲν τὰ ψηφᾷ.

Ἐν πρώτοις ἂς ἴδωμεν τί λέγει ὁ Χριςὸς πρὸς τοὺς μαθητάς του. « Ἀπὸ τῆς συκῆς μάθετε· . . . . . ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος γ) Ἐκείνη ἡ συκῆ εἶναι τὸ γένος τῶν Ἑβραίων· καθὼς εὑρίσκομεν εἰς τὸν Προφή-

---

α) Ἡσ. ΝΘ΄. 9. β) Ψαλ. ΡΓ΄. 35. γ) Ματ. ΚΔ΄. 32

την Ἱερεμίαν, ὅτι ἔδειξεν αὐτῷ ὁ Θεὸς δύο καλάθους σύκων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ μὲν εἷς περιεῖχε σῦκα χρηςὰ σφόδρα, ὁ δὲ ἕτερος σῦκα πονηρὰ σφόδρα α). Τὰ χρηςὰ σῦκα εἰκόνισαν τὰς γενεὰς τῶν Ἑβραίων ἐκείνων, ὅσοι ἐδέχθησαν τὸν Χριςὸν εἰς τὸ διάςημα τῶν τεσσαράκοντα χρόνων, οἵτινες ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν ςαύρωσιν τοῦ Χριςοῦ ἕως τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως Τίτου, καθὼς προανεφέραμεν· τὰ δὲ πονηρὰ σῦκα εἶναι οἱ Ἑβραῖοι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔμειναν εἰς τὴν πλάνην· καθὼς εὑρίσκομεν, ὅτι ὅταν ἀνέβη ὁ Χριςὸς εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, καὶ ἐζήτησεν εἰς μίαν συκῆν νὰ εὕρῃ καρπόν β)· δηλ. εἰς τὸ γένος τῶν Ἑβραίων ἐζήτησε νὰ εὕρῃ ἀγαθὰ ἔργα, καὶ δὲν ηὗρε, εἰ μὴ μόνον φύλλα, ἤγουν μόνον νόμον σωματικόν· καρπὸν ὅμως, ἤγουν νόμον πνευματικὸν δὲν ηὗρε, κατηράσατο αὐτὸ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων, ἵνα ξηρανθῇ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης.

Βλέπομεν, ὅτι πρὸ τῆς ςαυρώσεως τοῦ Χριςοῦ πάντοτε εἶχεν ἀκόμη τὸ γένος τῶν Ἑβραίων φύλλα· δηλ. ἐφύλαττε τὴν σκιὰν τοῦ νόμου· ἀλλ' ἔπειτα ἔμεινε διόλου χωρὶς φύλλα, καθὼς ὀδύρεται ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, λέγων. « Ἐξεῤῥύημεν ὡς φύλλα πάντες ἡμεῖς διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν γ). Τώρα ὅμως, πάλιν ἄρχισε τὸ γένος τῶν Ἑβραίων νὰ κάμῃ φύλλα, ἔτι δὲ καὶ καρπόν· διότι βλέπομεν καθημερινῶς καὶ πανταχοῦ, ὅτι ἔρχονται Ἑβραῖοι εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν.

Φανερὸν λοιπὸν εἶναι, ὅτι ἐγγὺς εἶναι τὸ θέρος· δηλ. τὸ ποσὸν ἐκεῖνο, ἐν ᾧ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον· καὶ εἰς τὸν σοφὸν ἄνθρωπον ἀρκεῖ.

Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας λέγει. « Τῇ ἡμέρᾳ ἐ-

α) Ἱερεμ. ΚΔ'. 1-2. β) Ματ. ΚΑ'. 19. γ) Ἡσ. ΞΔ' 6.

κείνη ἔσαι ὁδὰς ἀπ᾽ Αἰγύπτου πρὸς Ἀσσυρίους, καὶ εἰσελεύσονται Ἀσσύριοι εἰς Αἴγυπτον· καὶ Αἰγύπτιοι πορεύσονται πρὸς Ἀσσυρίους, καὶ δουλεύσουσιν οἱ Αἰγύπτιοι τοῖς Ἀσσυρίοις. Καὶ Ἰσραὴλ ἔσαι τρίτος ἐν τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις εὐλογημένος ἐν τῇ γῇ, ἣν εὐλόγησε Κύριος Σαβαὼθ, λέγων. Εὐλογημένος ὁ λαός μου ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὁ ἐν Ἀσσυρίοις, καὶ ἡ κληρονομία μου Ἰσραήλ. α)

Εἰς τὸν ἔσχατον καιρὸν, λέγει ὁ Προφήτης, ὅτι ἔσαι Ἰσραὴλ τρίτος ἐν τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις εὐλογημένος ἐν τῇ γῇ δηλ. ἡ ὀρθόδοξος Πίσις θέλει ἐξουσιάσει εἰς τὰς ὑσερινὰς ἡμέρας ὅλην τὴν γῆν· καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης. « Καὶ ἡ κληρονομία μου Ἰσραὴλ (δηλ. ἡ ὀρθοδοξία)· ὅμως μὲ αὐτὸ, τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Προφήτης « Εὐλογημένος ὁ λαός μου ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὁ ἐν Ἀσσυρίοις, φανερόνει, ὅτι εἰς τὰς ὑσερινὰς ἡμέρας θέλουσι δεχθῆ ἀπὸ ὅλας τὰς γλώσσας τὴν ὀρθόδοξον Πίσιν, καθὼς εἶπον. ὅταν γένῃ ἓν ποίμνιον καὶ εἷς ποιμήν. καὶ δὲν εἶναι τοῦτο ἄξιον θαυμασμοῦ, ὅτι εἰς τὸν Χρισὸν ὅλα εἶναι δυνατὰ, καὶ μάλισα ὅτι, τίς οἶδε τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα.

Μ᾽ ὅλον ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρας λέγουσιν, ὅτι ἐπληρώθη ὁ λόγος ἐκεῖνος, ὃν εἶπεν ὁ Χρισός. « Καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν, εἰς τὴν πρώτην παρουσίαν· πλὴν ἄκουσον τί λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ σόματος τοῦ Προφήτου Ἀγγαίου. « Τάδε λέγει Κύριος Παντοκράτωρ. Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, καὶ συσσείσω πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἥξει τὰ ἐκλεκτὰ πάντων τῶν ἐ-

---

α) Ἡσ. ΙΘ΄. 23-24-25.

θνῶν, καὶ πληρώσω τὸν οἶκον τοῦτον δόξης, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ α).

Βλέπε, ὅτι λέγει ὁ Προφήτης. « Ἔτι ἅπαξ Εἰς τὴν πρώτην παρουσίαν τοῦ Χριςοῦ ἐσείσθη ὅλη ἡ γῆ· ὁμοίως θέλει σεισθῆ καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν. Καθὼς εἰς τὴν πρώτην παρουσίαν ἦλθασιν ἄλλα ἔθνη πρὸς τὸν Χριςόν· καθότι προεῖπεν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας « Ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι, εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν· εἶπα, ἰδού εἰμι τῷ ἔθνει, οἳ οὐκ ἐκάλεσάν μου τὸ ὄνομα β). Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ πρὸ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριςοῦ, θέλουσιν ἔλθει ὅλοι οἱ ἐκλεκτοὶ ἀπὸ ὅλας τὰς γλώσσας εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίςιν, καθὼς προεφανέρωσα.

Καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ εἰσέτι εἰκονίζει τὰς δύω παρουσίας καθ' ἕνα τρόπον, λέγων· « Τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἀπὸ προσώπου Κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν γ).

Ἀνίσως ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ μόνον ἅπαξ τὸ, ἔρχεται, ἠμπορούσα νὰ γνωρίσω, ὅτι ὁμιλεῖ διὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν, ἐπειδὴ λέγει τὸ « Κρῖναι τὴν γῆν. Ἡ δὲ πρώτη παρουσία διὰ τὴν σωτηρίαν ἦτον. Αὐτὸς ὅμως λέγει δύω φοραῖς· « Ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται· διὰ νὰ δείξῃ τὰς δύω παρουσίας τοῦ Χριςοῦ καθ' ἕνα τρόπον· δηλ. καθὼς εἰς τὴν πρώτην παρουσίαν ἦλθασι πολλοὶ πρὸς τὸν Χριςὸν ἀπὸ ὅλας τὰς γλώσσας, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν θέλουν ἔλθει ἀπὸ ὅλας τὰς γλώσσας πρὸς τὸν Χριςόν. Καὶ τὰ ξύλα, λέγει ὁ Προφήτης, ἀγαλλιάσονται εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν, καὶ ὄχι ἄλλη ὕλη, χρυσίον, ἢ ἀργύριον, ἢ λίθοι τίμιοι,

α) Ἀγγαῖος Β'. 7-8. β) Ἡσ. ΞΕ'. 1. γ) Ψαλ. 95. 12-13.

ἀλλὰ τὰ ξύλα· ὅτι διὰ ξύλου ἥμαρτεν ὁ Ἀδὰμ α), καὶ διὰ ξύλου ἐνήργησεν ὁ Χριςὸς τὴν σωτηρίαν.

Διὰ τοῦτο εἰς τὴν πρώτην παρουσίαν τοῦ Χριςοῦ ἦσαν τὰ ξύλα καὶ πάντα τὰ ςοιχεῖα περίλυπα· εἰς δὲ τὴν δευτέραν παρουσίαν ἀγαλλιάσονται τὰ ξύλα· « Ὅτι ὄψονται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ ἐρχόμενον μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς β).

Ἰδοὺ διὰ βοηθείας τοῦ Χριςοῦ ἐφανέρωσα καὶ διὰ φωτεινῶν ἀποδείξεων, πότε θέλει γένῃ μία Πίςις εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Καὶ τότε θέλουσι πληρωθῇ οἱ λόγοι τοῦ Προφήτου Δανιὴλ οἱ λέγοντες· « Ἐκλεγῶσι, καὶ ἐκλευκανθῶσι, καὶ πυρωθῶσι, καὶ ἁγιασθῶσι πολλοὶ καὶ οὐ νοήσουσι πάντες ἄνομοι. καὶ οἱ νοήμονες συνήσουσι γ)· δηλ. τὸ γένος, ἐξ οὗ παρῆκται ὁ προδότης Ἰούδας, οὐ συνήσει οὐδὲ τότε, οἱ δὲ σοφοὶ νοήσωσιν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνθυμήθην τὰ λόγια τοῦ Κυρίου τὰ λέγοντα· Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἢ τοὺς Προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι δ). Παρακινοῦμαι νὰ ἐκτείνω εἰσέτι τὸν λόγον, μὲ ὅλον ὅτι ἔπρεπε νὰ μὴν ἐπιφορτωθῇ ὁ Ἀναγνώςης· διότι μεγάλη χρεία εἶναι νὰ ἀποκαλύψω ἀκόμη κάτι τι εἰς τοὺς Χριςιανούς, ὅτι οἱ κατηραμένοι Ἑβραῖοι, ἑπτὰ ἐρωτήσεις κατὰ πολλὰ ἀσεβεῖς ἐρωτῶσιν ἡμᾶς τοὺς Χριςιανούς, ἐναντίαι μὲ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου τὰ λέγοντα· Οὐκ ἦλ-

---

α) Γεν. Γ'. 6. β) Ματθ. ΚΔ'. 30. Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· ..... καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. γ) Δανιὴλ ΙΒ'. 10. δ) Ματθ. Ε'. 17.

θον καταλῦσαι τὸν νόμον. Αἱ ὁποῖαι ἀπαραλλάκτως εἶναι ἑπτὰ κεφαλαὶ τοῦ Δράκοντος, ὃν ἀναφέρει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν.

Ἀλλ' ἐγὼ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριςοῦ, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος θέλω συντρίψῃ τὰς κεφαλὰς ταύτας· δηλ. θέλω δώσει ἀπόκρισιν εἰς κάθε ἐρώτησιν κατὰ τὸ εὐάρμοςον αὐτῆς· « Καὶ ὄψονται εὐθεῖς (οἱ ὀρθόδοξοι) καὶ εὐφρανθήσονται καὶ οἱ ἄνομοι (οἱ Ἑβραῖοι) ἐμφράξουσι τὸ ςόμα αὐτῶν α).

Καὶ βεβαίως παραπολὺ ὄφελος εἶναι νὰ ἠξεύρῃ κάθε Χριςιανὸς νὰ ἀνταποκρίνηται εἰς τοὺς Ἑβραίους· διότι ὅταν εὑρισκόμην εἰς τὴν πλάνην τῶν Ἑβραίων, πολλάκις εἶδον τοὺς Ἑβραίους ἐρωτῶντας μερικοὺς Χριςιανούς, καὶ μάλιςα ἐκκλησιαςικούς, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤξευρεν ὁ Χριςιανὸς ν' ἀποκριθῇ, τότε αὐτοὶ οἱ ἀσεβεῖς Ἑβραῖοι ἐπεριγελοῦσαν τοὺς Χριςιανούς, ἐβλασφημοῦσαν τὴν χριςιανικὴν Πίςιν, καὶ ἐνεδυναμόνοντο εἰς τὴν πλάνην των· διὰ τοῦτο ἄκουσον, ὦ Ἀναγνῶςα, μετὰ προσοχῆς, ὅτι πολὺ θέλεις ὠφεληθῆ.

Ὦ τίς ἂν δώῃ γραφῆναι τὰ ῥήματά μου, τεθῆναι δὲ αὐτὰ ἐν βιβλίῳ β). (δηλ. εἰς τύπον) κατὰ πολλὰ ὠφέλιμα ὄντα!

Καὶ ἄκουσον τὰς ἐρωτήσεις·

ΠΡΩΤΗ ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ὁ Θεὸς Πατὴρ, ὁ ἴδιος λέγει πρὸς τὸν Ἀβραάμ· « Καὶ θήσομαι τὴν διαθήκην μου (τὸ σημεῖον τῆς περιτομῆς) ἀναμέσον ἐμοῦ, καὶ ἀναμέσον σοῦ, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου μετὰ σὲ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν εἰς διαθήκην

α) Ψαλ. Ρς'. 42. β) Ἰὼβ ΙΘ'. 23.

αἰώνιον α). Δηλ. ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου. Ὁ δὲ Χριςὸς ὑμῶν λεγει, ὅτι οὐκ ἦλθε καταλῦσαι τὸν νόμον· Διατί λοιπὸν σεῖς οἱ Χριςιανοὶ δὲν φυλάττετε τὴν περιτομὴν, καὶ καταλυετε τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ἄκουσον ὦ Ἑβραῖε Καλῶς εἶπεν ὁ Μωϋσῆς διὰ σᾶς· « Καὶ οὐκ ἔδωκε Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῖν καρδίαν εἰδέναι, καὶ ὀφθαλμοὺς τοῦ βλέπειν, καὶ ὦτα ἀκουειν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης β). Καὶ βεβαίως μόνον τας αἰσθήσεις σωματικὰς τὰς ἔχετε, κατα τὰ πνευματικὰ ὅμως εἶσθε νεκροὶ, καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ησαΐας. « Ὑμᾶς δὲ ἀπολεῖ Κύριος ὁ Θεός γ).

Πῶς δὲν ἔχεις σὺ, ὦ Χαμάμη, τόσον νοητικόν; διότι ἀνίσως σὺ τὸ ῥητὸν τοῦ Θεοῦ « ἕως εἰς τον αἰῶνα ἑρμηνεύῃς, ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου δηλοῖ;

Ἐκεῖ δὲ, ὅπου λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Καθ' ἑκάςην ἡμέραν εὐλογήσω σε, καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος δ). Καὶ πάλιν· « Εὐλογήτω πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος ε). Ἕως πότε λοιπὸν ἐννοοῦνται οὗτοι οἱ τρεῖς αἰῶνες, ἢ εἷς αἰὼν, ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου ἐννοεῖται;

Λοιπὸν φανερὸν εἶναι, ὅτι ὁ λόγος μοναχός. « Εἰς τὸν αἰῶνα, δὲν σημαίνει ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ἕως εἰς ἕνα καιρὸν διεξοδικόν. Καὶ ὁ λόγος. « Εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ἀκόμη περισσότερον διεξοδικὸν καιρὸν φανερόνει, ἢ ἴσως καὶ ἄχρι τέ-

---

α) Γεν. ΙΖ'. 7-13. β) Δευτερονόμ. ΚΘ'. 4. γ) Ἡσ. ΞΕ'. 15. δ) Ψαλ. ΡΜΔ'. 2. ε) Αὐτ. ςίχ. 21.

λους τοῦ κόσμου, καθὼς ὀλίγον κατωτέρω θέλω φανερώσει σαφέςατα.

Ἂς ἴδωμεν εἰς τὸ Β΄. βιβλίον τοῦ Μωϋσέως, ὀνομαζόμενον Ἔξοδος, ὅπου διδάσκει ὁ Μωϋσῆς τοὺς Ἑβραίους τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου λέγων· « Ἐὰν κτήσῃ παῖδα Ἑβραῖον, ἓξ ἔτη δουλεύσει σοι· τῷ δὲ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἀπελεύσεται ἐλεύθερος δωρεάν. Ἐὰν δὲ αὐτὸς μόνος εἰσέλθῃ, καὶ μόνος ἐξελεύσεται· ἐὰν δὲ γυνὴ συνεισέλθῃ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ συνεξελεύσεται μετ᾽ αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ ὁ κύριος δῷ αὐτῷ γυναῖκα, καὶ τέκῃ αὐτῷ υἱοὺς ἢ θυγατέρας, ἡ γυνὴ καὶ τὰ παιδία ἔςαι τῷ κυρίῳ αὐτῆς, αὐτὸς δὲ μόνος ἐξελεύσεται. Ἐὰν δὲ ἀποκριθεὶς εἴπῃ ὁ παῖς, ἠγάπηκα τὸν κύριόν μου, καὶ τὴν γυναῖκά μου, καὶ τὰ παιδία μου, οὐκ ἀποτρέχω ἐλεύθερος. Προσάξει αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ Θεοῦ, καὶ τότε προσάξει αὐτὸν πρὸς τὴν θύραν ἐπὶ τὸν ςαθμόν, καὶ τρυπήσει ὁ κύριος τὸ οὖς τῷ ὀπητίῳ, καὶ δουλεύσει αὐτῷ εἰς τὸν αἰῶνα α).

Τώρα νὰ σὲ ἐρωτήσω καὶ ἐγώ, ὦ Χαχάμη, πῶς ἐξηγεῖς ἐσὺ τὸν λόγον, εἰς τὸν αἰῶνα, φανερόνει ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου; ἔζησεν ὁ κύριος ἐκεῖνος, ἢ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἄχρι τέλους τοῦ κόσμου; οὐδαμῶς. Ὅθεν ὁ λόγος, εἰς τὸν αἰῶνα, ἐννοεῖται ἕως εἰς τὸ πεντηκοςὸν ἔτος. Καθὼς λέγει ὁ Μωϋσῆς· « Καὶ ἁγιάσητε τὸ ἔτος, τὸν πεντηκοςὸν ἐνιαυτόν β).

Τὰ ὁποῖα ἔτη καλοῦνται ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ γλώσσῃ Ἰούβιλης. Καὶ αὐτὰ τὰ πεντήκοντα ἔτη καλοῦνται εἷς μικρὸς Αἰών. Πεντήκοντα δὲ Ἰούβιλης, δηλ. πεντήκοντα μικροὶ αἰῶνες, καλοῦνται μέγας Αἰών.

α) Ἔξοδ. ΚΑ΄. 2-3-4-5-6. β) Λευϊτικ. ΚΕ΄. 10.

Καὶ οὗτος ὁ μέγας Αἰὼν, εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἀ-βραὰμ, νὰ ἦναι τὸ σημεῖον τῆς περιτομῆς, ὁ ὁποῖος λογαριάζεται δισχίλια καὶ πεντακόσια ἔτη. Βλέπε εἰς τὸν βίον τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ὅπου γράφει διὰ τὴν περιτομὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ, καὶ θέλεις εὕρη ἐκεῖ γεγραμμένον, ὅτι ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ ἕως εἰς τὸν Χριςὸν ἀπέρασαν δύω χιλιάδες καὶ τετρακόσια ἓξ ἔτη. Λείπονται ἀκόμη ἐννενῆντα τέσσαρα ἔτη διὰ νὰ πληρωθῇ ὁ Αἰὼν, ὃν εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἀβραὰμ. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης Δαβὶδ. Ὁ Θεὸς Βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰώνων εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς α). δηλ· εἰς τὸν Γολγοθᾶν. Ὁμοίως καὶ τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα ἐκέκραξαν πρὸς τὸν Χριςὸν λέγοντα· « Τί ἡμῖν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς β);

Φανερὸν εἶναι, ὅτι ὁ Χριςὸς δὲν περιέμεινε νὰ πληρωθῇ ὁ Αἰὼν ὁλόκληρος, δύω χιλιάδες καὶ πεντακόσια ἔτη, ἀλλ' ἦλθεν ἐννενῆντα τέσσαρα ἔτη προτήτερα. διότι ὁ Χριςὸς εἶναι οἰκτίρμων, καὶ πολυέλεος, καὶ μακρόθυμος τοῖς ἁμαρτωλοῖς, καὶ δὲν ἐξολοθρεύει αὐτοὺς εὐθέως, ἀλλὰ προσμένει τὴν μετάνοιαν αὐτῶν· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐλεήμων εἶναι καὶ διὰ τοὺς δικαίους· ὅταν θέλῃ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ διὰ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν ἔργα, δὲν ἀργεῖ, ἀλλ' εὐθέως παρέχει τὴν χαρὰν τῷ κόσμῳ.

Καθὼς εὑρίσκομεν, ὅταν ἠθέλησεν ὁ Θεὸς νὰ φέρῃ κατακλυσμὸν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰς ἀνομίας τῶν ἀνθρώπων, ἔδωκεν αὐτοῖς καιρὸν μετανοίας ἑκατὸν ἔτη διὰ τοῦ Νῶε γ)· Διότι ἠμποροῦσεν ὁ Νῶε νὰ κατασκευάσῃ τὴν κιβωτὸν εἰς διάςημα πεντήκοντα ἢ ἑξήκοντα χρό-

---

α) Ψαλ. ΟΓ'. 12. β) Ματ. Η'. 29. γ) Γεν. ς'. 13.

νων· αὐτὸς ὅμως τὴν ἔχαμεν εἰς διάςημα ἑκατὸν χρόνων· διότι εἰς αὐτὸ τὸ διάςημα περιέμενεν ὁ Θεὸς τὴν ἐπιςροφὴν αὐτῶν· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἐδῶ ἦλθεν ὁ Χριςὸς μὲ ἐννενήκοντα τέσσαρα ἔτη προτήτερον τοῦ αἰῶνος.

Φανερὸν εἶναι, ὅτι ὅπου εἶναι εἰς τὴν ἱερὰν Γραφὴν ὁ λόγος « Εἰς τὸν αἰῶνα, σημειόνει δισχίλια καὶ πεντακόσια ἔτη, ὅπου δὲ εὑρίσκεται ἐν αὐτῇ « Εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, περιέχει ἑπτὰ χιλιάδας καὶ πεντακόσια ἔτη. Καὶ ἴσως τότε θέλει εἶναι καὶ τὸ τέλος τοῦ κόσμου· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβὶδ « Αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγεννήθησαν (δηλ. ὁ κόσμος), αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν· ἔςησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πρόςαγμα ἔθετο, καὶ οὐ παρελεύσεται α). δηλ. οὐ παρελεύσεται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ.

Ὄχι μόνον αὐτοὶ οἱ τρεῖς αἰῶνες, τοὺς ὁποίους εἶπον, ὅτι πρέπει νὰ ἐξηγηθῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι μαρτυρίαι ἠμποροῦν νὰ εὑρεθῶσιν εἰς τὴν ἱερὰν Γραφὴν διὰ τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος.

Ἀλλ' ἐν ᾧ ὁ ἴδιος Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς λέγει « Περὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ Ἄγγελοι οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ β). δὲν πρέπει νὰ ἐκτεινώμεθα ἡμεῖς περισσότερον ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. καὶ μάλιςα, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ὁ λόγος μας διὰ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ νὰ ἠξεύρωμεν πόσον περιέχει εἷς Αἰών· δηλ· δισχίλια πεντακόσια ἔτη.

Εἰς πολλὰ μέρη εὑρίσκεται νὰ λέγῃ ἡ Γραφὴ ἕνα αἰῶνα, μὲ τὸν ὁποῖον σημαίνει ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου. ἐκεῖ ὅμως εὑρίσκομεν γεγραμμένον ἀκόμη καὶ κανέ-

---

α) Ψαλ. ΡΜΗ'. 5-6. β) Μάρκ. ΙΓ'. 32.

να ἄλλο σημεῖον, καθὼς εὑρίσκομεν, ὅπου λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ. « Βασιλεύσει Κύριος εἰς τὸν αἰῶνα α). ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ἐννοήσῃς, ὅτι μόνον ἕως εἰς ἕνα αἰῶνα θέλει βασιλεύσει ὁ Κύριος, καὶ πλεον οὔ, διὰ τοῦτο προςίθησι λέγων· « Ὁ Θεός σου Σιὼν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν» ὅπερ δηλοῖ, ὅτι χωρὶς τέλο θέλει βασιλεύσει ὁ Κύριος. Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Ἠσαΐας λέγει « Καὶ ἔςαι Κύριος εἰς ὄνομα, καὶ εἰς σημεῖον αἰώνιον β)· δηλ εἰς τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου ςαυροῦ Καὶ διὰ νὰ μὴ ἐννοήσῃς, ὅτι μόνον ἕως εἰς ἕνα αἰῶνα θέλει εἶναι ὁ Κύριος εἰς ὄνομα καὶ εἰς σημεῖον, προςίθησιν ἀκόμη ὁ Προφήτης λέγων· « Οὐκ ἐκλείψει· διότι καμίαν φορὰν δὲν θέλει λείψῃ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ, οὔτε τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Ἰδοὺ ἐφανέρωσα διὰ τῆς βοηθείας τοῦ γλυκυτάτου Χριςοῦ μου, ὅτι μόνον ἕως εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Χριςοῦ ἐφυλάχθη ἡ περιτομή· ἀπὸ δὲ τὸν Χριςὸν ἄλλη περιτομὴ πνευματικὴ φυλάττεται· καθὼς λέγει ὁ Μωϋσῆς· « Καὶ περιτεμεῖσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν γ). Καὶ πάλιν « Περιτεμεῖ Κύριος τὴν καρδίαν σου. καὶ τὴν καρδίαν τοῦ σπέρματός σου δ). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας· « Περιτμήθητε τῷ Θυμῷ ὑμῶν. καὶ περιέλεσθε *) τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ε). Καὶ πάλιν· « Πρὸς τίνα λαλήσω, καὶ διαμαρτύρωμαι. καὶ ἀκούσεται; Ἰδοὺ ἀπερίτμητα τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ οὐ δυνήσονται ἀκούειν. Ἰδοὺ τὸ ῥῆμα Κυρίου (δηλ· τοῦ Χριςοῦ) ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ οὐ μὴ βουληθῶσιν ἀκοῦσαι

α) Ψαλ. ΡΜΕ'. 10. β) Ἠσ. ΝΕ'. 13. γ) Δευτερονομ. Ι'. 16. δ) Αὐτ. Λ'. 6. Περικαθαριεῖ Κύριος κτλ. *) Περιτέμεσθε ε) Ἱερεμ. Δ'. 4.

αὐτό α). Καὶ πάλιν· Πάντα τὰ ἔθνη ἀπερίτμητα σαρκὶ, καὶ πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν β)

Ἰδοὺ ἔδωκα ἀπόκρισιν διὰ τὴν πρώτην Ἐρώτησιν· εἰς τὸ ἑξῆς δὲ ἀκούσατε καὶ τὰς ἐπιλοίπους Ἐρωτήσεις.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰς πολλὰ μέρη προςάζει ὁ Μωϋσῆς διὰ τὸ Σάββατον, καὶ μάλιςα εἰς τὴν Ἔξοδον, ὅπου λέγει· «Ἓξ ἡμέρας ποιήσεις ἔργα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ Σάββατα, ἀνάπαυσις ἁγία τῷ Κυρίῳ· πᾶς, ὃς ποιήσῃ ἔργον τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων, θανάτῳ θανατωθήσεται. *) ἐν ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ διαθήκη αἰώνιος καὶ σημεῖον αἰώνιον γ). Καὶ πάλιν « Οὐ καύσετε πῦρ ἐν πάσῃ κατοι..φ ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων δ). Διατί λοιπὸν σεῖς οἱ Χριςιανοὶ δὲν φυλάττετε τὸ Σάββατον, ἀφ᾽ οὗ ὁ ἴδιος Χριςός σας λέγει, ὅτι οὐκ ἦλθε καταλῦσαι τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως, ἀλλὰ πληρῶσαι;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ἄκουσον, ὦ Χαχάμη· ματαίως ὀνομάζεσαι Χαχάμης, ἡ ὁποία λέξις κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσάν σας δηλοῖ σοφος, καὶ σὺ εἶσαι δι᾽ ὅλου ἀνόητος. Διότι ὁ Προφήτης Μωϋσῆς λέγει διὰ σᾶς τοὺς Ἑβραίους· « Ταῦτα Κυρίῳ ἀνταποδίδοτε; οὗτος ὁ λαὸς μωρὸς, καὶ οὐχὶ σοφός ε). Διατί δὲν ἀναγινώσκεις εἰς τὴν Ἔξοδον, ὅπου λέγει. « Ἐν γὰρ ἓξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν,

---

α) Ἱερεμ. ϛ΄. 10. β) Αὐτ. Θ΄. 26. *) Διαθήκη αἰώνιος ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, σημεῖόν ἐςιν αἰώνιον. Ἡ ῥηθ. τετράγλ. ἔκδ. γ) Ἔξοδ. ΛΑ΄. 15-16-17. δ) Αὐτ. ΛΕ΄. 3. ε) Δευτερονόμ. ΛΒ΄. 6.

.... καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ α). Ἆρα πρέπει τῷ Θεῷ ὁ λόγος οὗτος, ὅτι κατέπαυσεν; ἆρα κουρασμένος ἦτον ὁ Θεὸς, ὅταν ἐποίησε τὸν κόσμον; Ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγεννήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν β).

Διὰ τοῦτο ἄκουσον τώρα καὶ μὲ τὰ πνευματικά σου αὐτία, καὶ ὄχι μόνον μὲ τὰ σαρκικὰ ὡς ζῶον· ὅτι ἡ ἱερὰ Γραφὴ μ᾽ ὅλον ὅτι φυσικῶς ὁμιλεῖ, ὅμως πνευματικῶς ἐννοεῖται· καθὼς προανέφερα εἰς τὸν Προφήτην Δαβὶδ τὸν λέγοντα· « Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ Θεὸς, δύω ταῦτα ἤκουσα γ). ὅτι ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ὅλα τὰ ςοιχεῖα διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐκτίσθησαν· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐπλάσθη διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν διαθήκην τοῦ Θεοῦ· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας « Εἰ μὴ διαθήκην μου ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἀκριβάσματα οὐρανοῦ καὶ γῆς οὐκ ἔταξα δ).

Ἀφ᾽ οὗ δὲ ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ Θεοῦ, ἠπατήθη ὁ προπάτωρ ἡμῶν Ἀδὰμ ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· καὶ ὅσοι ἐγεννῶντο μετ᾽ αὐτὸν, ὅλοι εἰς τὸν Ἅδην εἰσέβαινον, καὶ εἶχεν ἀρχίσῃ ὁ Σατανᾶς τόσον νὰ ἐξουσιάσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὥςε κα᾽νεὶς δίκαιος δὲν εὑρίσκετο· Καθάπερ βοᾷ ὁ Προφήτης Δαβίδ. « Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔςι ποιῶν χρηςότητα, οὐκ ἔςιν ἕως ἑνός ε)· Μετὰ τὸν Προφήτην Δαβὶδ, ἀρχόμενος ὁ Προφήτης Ἱερεμίας λέγει· « Ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν καὶ ἕως μεγάλου πάντες συνετελέσαντο ὄνομα ζ). Καὶ πάλιν· « Κλοπὴ, καὶ φόνος, καὶ πορνεία ἐπὶ τῆς γῆς ἐξεχύθησαν *). Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Ἰεζεκιὴλ λέγει· « Καὶ ἐζήτουν ἐξ αὐτῶν ἄν-

α) Ἔξοδ. Κ΄. 11. β) Ψαλ. ΡΜΗ΄ 5. γ) Ψαλ. ΞΑ΄. 11. δ) Ἱερεμ. ΛΓ΄. 25. ε) Ψαλ. ΙΓ΄. 3. ζ) Ἱερεμ. ς΄. 13.
*) Ἡ ῥῆσις αὕτη οὐχ εὕρηται ἐν τῇ Ἑλλην. μεταφράσ.

θρα ἀναςρεφόμενον ὀρθῶς, καὶ οὐχ εὗρον α). Μετὰ τὸν Ἰεζεκιὴλ, ἀρχόμενος ὁ Προφήτης Μιχαίας λέγει θρηνῶν· «Οἴμοι ψυχή! ὅτι ἀπόλωλεν εὐλαβὴς ἀπὸ τῆς γῆς *), καὶ ποιῶν χρηςότητα ἐν ἀνθρώποις οὐχ ὑπάρχει β) Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἐξέςησαν.

Εἶχε μείνῃ ἐλπὶς σωτηρίας μόνον εἰς τὸν ἴδιον Θεὸν, διὰ νὰ ἔλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ νὰ ἑνωθῇ μὲ τοὺς ἀνθρώπους· ὅθεν ἐφανέρονεν ὁ Θεὸς τὴν ἔλευσίν του τοῖς ἀνθρώποις· καθὼς λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Μιχαίου. «Ἰδοὺ Κύριος ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ καταβήσεται, καὶ ἐπιβήσεται ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς γ). Λέγει καὶ ὁ Βαρούχ. «Μετὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη (ὁ Θεὸς), καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις συνανεςράφη δ).

Ἦλθεν ὁ Χριςὸς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ εἰς διάςημα ἓξ ἡμερῶν τῶν παθῶν ἀνεκαίνισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, εἰσερχόμενος ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ πώλου· καθὼς προεῖπεν ὁ Προφήτης Ζαχαρίας «Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιὼν, κήρυσσε θύγατερ Ἱερουσαλήμ. Ἰδοὺ ὁ Βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι δίκαιος καὶ σώζων αὐτός. πρᾳὺς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον ε)· καθὼς καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰακὼβ λέγει πρὸς τὸν υἱόν του Ἰούδα, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ ὁποίου ἐσαρκώθη ὁ Χριςός· «Καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν· Δεσμεύων πρὸς ἄμπελον τὸν πῶλον αὐτοῦ, καὶ τῇ ἕλικι τὸν πῶλον τῆς ὄνου αὐτοῦ ζ).

Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἀνέβη ὁ Χριςὸς εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, καὶ ἐποίησε θαῦμα μὲ τὴν συκῆν, ἥτις

α) Ἰεζεκ. ΚΒʹ. 30. *) Καὶ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις οὐχ ὑπάρχει. Ἡ ῥηθ. τετράγλ. ἔκδ. β) Μιχ. Ζʹ. 2. γ) Αὐτ. Αʹ. 3. δ) Βαρούχ Γʹ. 37. ε) Ζαχαρ. Θʹ. 9. ζ) Γεν. ΜΘʹ. 10-11.

ἐξηράνθη, καθὼς προεφήτευσε ὁ Προφήτης Ζαχαρίας λέγων· « Καὶ στήσονται οἱ πόδες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν α).

Τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ἐδίδαξε τὸν λαὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ μὲ τοὺς Φαρισαίους συνωμίλησεν ἐν παραβολαῖς. Καθὼς προεῖπεν ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου β).

Τὴν δὲ τετάρτην ἐπώλησεν αὐτὸν ὁ Ἰούδας λαβὼν τριάκοντα ἀργύρια ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς. καθὼς προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ζαχαρίας λέγων· « Καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς· εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστί, δότε, στήσαντες τὸν μισθόν μου· καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς. Καὶ εἶπε Κύριος πρός με· κάθες αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψομαι, εἰ δόκιμόν ἐστιν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθην ὑπ᾽ αὐτῶν· καὶ ἔλαβον τοὺς τριάκοντα ἀργυροῦς, καὶ ἐνέβαλον αὐτοὺς εἰς οἶκον Κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον γ).

Βλέπε πόσον φωτεινῶς προεῖδεν ὁ Προφήτης Ζαχαρίας διὰ τὴν πώλησιν τοῦ Χριστοῦ, ἥτις ἔγινε μὲ τιμὴν τριάκοντα ἀργυρίων, καὶ ὅτι ἔπειτα θέλει ἀποῤῥίψει ὁ Ἰούδας τὰ ἀργύρια ἐκεῖνα εἰς τὸν ναὸν δ), καὶ ὅτι οἱ Ἀρχιερεῖς θέλουν ἀγοράσει μὲ ἐκεῖνα τὰ ἀργύρια τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, ἐν ᾧ ἦν ἡ πύρινος κάμινος, καὶ ἐκαίοντο τὰ πύρινα ἀγγεῖα. Καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης εἰς τὸ χωνευτήριον· ὅτι καθὼς ἔχουσιν οἱ χρυσοχόοι χωνευτήριον, κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ οἱ κεραμεῖς ἔχουσι. Λοιπὸν ὁ Προφήτης ἀμυδρῶς λέγει τὴν προφητείαν του.

α) Ζαχαρ. ΙΔ΄. 4. β) Ψαλ. ΟΖ΄. 2. γ) Ζαχ. ΙΑ΄. 12-13. δ) Ματ. ΚΖ΄. 5-6-7.

Τὴν δὲ πέμπτην ἡμέραν ἔγινεν ὁ Νιπτήρ· καθὼς προεῖπεν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Λούσασθε, καθαροὶ γένεσθε α).

Ὁμοίως ἔγινε τὴν πέμπτην καὶ ὁ μυςικὸς Δεῖπνος, διὰ τὸν ὁποῖον προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγων· « Ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι οἱ ἐσθίοντες ἄρτον ὀδύνης β)· δηλ. οἱ ἅγιοι Ἀπόςολοι, ἀφ' οὗ ἔφαγον ἐκεῖνον τὸν ἄρτον, τὸν ὁποῖον ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Χριςὸς λέγων· « Λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐςι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Ἀφ' οὗ ἐσυκώθησαν ἀπὸ τὸν μυςικὸν Δεῖπνον ὁ Ἰησοῦς σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐξῆλθεν εἰς τὸν κῆπον γ). Καθὼς καὶ ὁ Δαβὶδ δίδωσι σημεῖον πότε θέλει εἶναι ὁ μυςικὸς Δεῖπνος λέγων· « Ὅταν δῷ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ ὕπνον δ). τὴν ἰδίαν νύκτα εἶπεν ὁ Χριςὸς εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, τὸν Πέτρον, καὶ πρὸς τοὺς δύω υἱοὺς τοῦ Ζεβεδαίου· « Καθεύδετε τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε ε).

Καὶ εὐθέως ἐλήλυθεν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ζ) μὲ ςράτευμα Ἑβραϊκὸν, καὶ ἐκράτησε τὸν Χριςόν· καθὼς διὰ τοῦτο ὁ Προφήτης Ἱερεμίας θρηνήσας προεῖπε· « Πνεῦμα προσώπου ἡμῶν Χριςὸς Κύριος συνελήφθη ἐν ταῖς διαφθοραῖς αὐτῶν. Οἳ εἴπαμεν ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ζησόμεθα ἐν τοῖς ἔθνεσιν η). Ὄχι πλέον ἐν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἐν τοῖς ἔθνεσι.

Τὴν νύκτα ἦλθεν ὁ Ἰούδας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ μετὰ φανῶν, καὶ λαμπάδων θ), νὰ κρατήσωσι τὸν Χριςόν. καθὼς προεῖπεν ὁ Προφήτης Σοφονίας· « οἱ Ἄρχοντες αὐ-

---

α) Ἡσ. Α΄. 16. β) Ψαλ. ΡΚϚ΄. 2. γ) Ἰω. ΙΗ΄. 1. δ) Ψαλ. ΡΚϚ΄. 2. ε) Ματ. ΚϚ΄. 45. ζ) Αὐτ. ςίχ. 47-57. η) Ἱερεμ. Θρῆν. Δ΄. 20. θ) Ἰω. ΙΗ΄. 3.

τῆς ἐν αὐτῇ ὡς λέοντες ὠρυόμενοι, οἱ Κριταὶ αὐτῆς ὡς λύκοι τῆς Ἀραβίας, οὐχ ὑπελίποντο εἰς τὸ πρωΐ α)· καὶ μ' ὅλον ὅτι ἦλθον μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων, μ' ὅλον τοῦτο δὲν τὸν ἐγνώρισαν· διότι δύω φοραῖς ἠρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων· « Τίνα ζητεῖτε; ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς β)· καθὼς προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Σοφονίας διὰ τοῦτο λέγων· « Ὁ δὲ Κύριος δίκαιος ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ ποιήσῃ ἄδικον· πρωῒ πρωῒ δώσει τὸ κρίμα αὐτοῦ εἰς φῶς, καὶ οὐκ ἀπεκρύβη γ).

Τὴν δὲ παρασκευὴν τὸ πρωῒ, συμβούλιον ἐποίησαν οἱ Ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν Πρεσβυτέρων καὶ Γραμματέων κατὰ τοῦ Ἰησοῦ δ). καθὼς εἶπεν ὁ Προφήτης Ἠσαΐας· « Οὐαὶ οἱ βαθέως βουλὴν ποιοῦντες ε).

Ἀφ' οὗ ἐποίησαν τὸ συμβούλιον, ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην ζ). καθὼς προεῖδεν ὁ Προφήτης Ζαχαρίας, καὶ λέγει· « Καὶ Ἰησοῦς ἦν ἐνδεδυμένος ἱμάτια ῥυπαρά η).

Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ θ)· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐμπαγῆναί μοι ἄκανθαν ι)· ὡσαύτως προεφήτευσε καὶ ὁ Σολομῶν λέγων· « Ἐξέλθετε καὶ ἴδετε θυγατέρες Σιὼν (δηλ. μυροφόροι) ἐν τῷ βασιλεῖ Σολομὼν ἐν τῷ στεφάνῳ, ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης καρδίας αὐτοῦ κ) Ὅτι Σολομῶν ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ γλώσσῃ δηλοῖ, Κύριος εἰρήνης, καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι Κύριος εἰρήνης. Ὁ δὲ Προφήτης ἀλληγορικῶς

α) Σοφον. Γ'. 3. β) Ἰω. ΙΗ'. 4-7 γ) Σοφον. Γ'. 5. δ) Μάρκ. ΙΕ'. 1. ε) Ησ. ΚΘ'. 15 ζ) Ματ. ΚΖ'. 28. η) Ζαχ Γ'. 3. θ) Ματ. ΚΖ'. 29 ι) Ψαλ. ΛΑ'. 4. κ) Ἀσμ. Ἀσμ. Γ'. 11.

φανερόνει τὴν προφητείαν του. Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας λέγει· « Καὶ ἐπέθηκαν κίδαρην καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ α). Καὶ πάλιν· « Καὶ λήψῃ αργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ποιήσεις ςεφάνους, καὶ επιθήσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδὲκ (Ἰωσεδὲκ εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν δηλοῖ δίκαιος) τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου β). Βλέπε πόσον καθαρῶς λέγει ὁ Προφήτης διὰ τὸν ἀκάνθινον ςέφανον, ὃν ἔβαλαν οἱ μιαροὶ Ἑβραῖοι ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ, τοῦ μεγάλου Ἀρχιερέως, καὶ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ δικαίου· καὶ διὰ τοῦτο προςίθησιν ὁ Προφήτης λέγων. « Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν Τάδε λέγει Κύριος Παντοκράτωρ. Ἰδοὺ ἀνὴρ, Ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἀνατελεῖ, καὶ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον Κυρίου γ)· καὶ πάλιν κατωτέρω λέγει. « Ὁ δὲ ςέφανος ἔςαι χρήσιμος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὸν, καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτόν δ)· δηλ. εἰς τοὺς Χριςιανοὺς, οἵτινες τὸν ἐγνώρισαν, καὶ ὄχι εἰς τοὺς Ἑβραίους, οἵτινες τὸν ἐςεφάνωσαν μὲ αὐτόν· καθὼς εἶπεν ὁ Προφήτης Ἀγγαῖος « Κατίσχυε Ἰησοῦ ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ, ὁ Ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ κατισχυέτω πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, λέγει Κύριος ε)· δηλ. ὁ λαὸς, ὅςτις μαρτυρεῖ τὸν Χριςὸν νὰ ἐνδυναμωθῇ, ἀλλ᾽ ὄχι οἱ Ἑβραῖοι, οἵτινες ἐκολάφισαν, καὶ ἐῤῥάπισαν, καὶ ἔπτυσαν αὐτόν ζ)· καθὼς προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας λέγων. « Τὸν νῶτόν μου δέδωκα εἰς μάςιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέςρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων η)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης

α) Ζαχαρ. Γ'. 5 β) Ζαχαρ. ς'. 11. γ) Ζαχαρ. ς'. 12. δ) Ζαχ. ς'. 14. Ὁ δὲ ςέφανος ἔςαι τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὸν, καὶ τοῖς χρησίμοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτήν. Ἡ δηθ. ἔκδ. ε) Ἀγγ. Β'. 5. ζ) Ματ. Κς' 67. η) Ἡσ. Ν'. 6.

Ἱερεμίας. « Δώσει τῷ παίοντι αὐτὸν σιαγῶνα, χορτασθήσεται ὀνειδισμῶν α).

Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ β)· καθὼς καὶ διὰ τοῦτο προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ζαχαρίας λέγων. « Καὶ εἶπεν ὁ Ἄγγελος λέγων. Ἀφέλετε τὰ ἱμάτια τὰ ῥυπαρὰ ἀπ' αὐτοῦ· .... καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν ποδήρη γ). καθὼς καὶ ὁ Ἡρώδης ἐνέδυσεν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, καὶ ἔςειλεν αὐτὸν εἰς τὸν Πιλάτον. Καὶ διὰ Ἰησοῦ ἐγένοντο φίλοι ὅ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης, διότι προτήτερα ἦτον ἐχθροὶ ἀναμεταξύ των δ)· καὶ διὰ τοῦτο προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ὠσηὲ λέγων. « Καὶ δήσαντες αὐτὸν εἰς Ἀσσυρίους, ἀπήνεγκαν ξένια τῷ βασιλεῖ Ἰαρείμ ε).

Μετὰ ταῦτα ἔβαλαν τὸν ςαυρὸν ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν νὰ τὸν ὑπάγῃ εἰς τὸν Γολγοθᾶν ζ)· ὅτι μόνον ὁ Σίμων ὁ Κυρηναῖος ἐβοήθησε τὸν Χριςὸν νὰ ὑπάγῃ τὸν ςαυρόν η)· τὸ δὲ περισσότερον βάρος ἔβαλαν οἱ Ἑβραῖοι ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ Ἰησοῦ, διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ προφητεία τοῦ Ἡσαΐου λέγοντος· « Οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ θ)· δηλ. τὸν τίμιον ςαυρὸν, ὅςτις εἶναι ἐξουσία κατὰ τῶν Διαβόλων, ἔβαλον ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ. « Ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου ι).

Ὁ δὲ Πιλάτος λέγει αὐτοῖς. « Τὸν Βασιλέα ὑμῶν ςαυ-

α) Ἱερεμ. Θρῆν. Γ'. 29-30. β) Ματ. ΚΖ'. 31. γ) Ζαχαρ. Γ'. 4. δ) Λουκ. ΚΓ'. 11-12. ε) Ὠσηὲ Ι'. 6. Καὶ αὐτὸν εἰς Ἀσσυρίους δήσαντες ἀπήνεγκαν κτλ. Ἡ ῥηθ. ἔκδοσ. ζ) Ἰω. ΚΘ'. 17. η) Ματθ. ΚΖ'. 32. θ) Ἡσ. Θ'. 5. ι) Ψαλ. ΝΘ'. 4.

ρώσω; οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν· οὐκ ἔχομεν Βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα α)· καὶ διὰ τοῦτο προσέτι προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ὠσηὲ λέγων. « Διότι νῦν ἐροῦσιν, οὐκ ἔστι Βασιλεὺς ἡμῖν β).

« Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐσταύρωσαν αὐτόν γ)· καθὼς εἶπεν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ· « Ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου ὅλην τὴν ἡμέραν πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα δ)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας· « Δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ ε)

Καὶ δύο λῃστὰς σὺν αὐτῷ ἐσταύρωσαν, ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ ζ)· καθὼς καὶ διὰ τοῦτο προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας λέγων· « Καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη η) λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἀββακούμ· « Ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ θ).

Οἱ δὲ μεμιασμένοι Ἑβραῖοι, οἱ παραπορευόμενοι ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ τὸν σταυρὸν, ἐβλασφήμουν τὸν Χριστὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ι)· καθὼς προεῖπεν ὁ Προφήτης Δαβίδ « Εἴδοσάν με, ἐσάλευσαν κεφαλὰς αὐτῶν κ)

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τῷ ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ λῃστῇ· « Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ λ)· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Παρέστη ἐκ δεξιῶν πένητος, τοῦ σῶσαι ἐκ τῶν καταδιωκόντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ μ)· διότι ὁ Χριστὸς καλεῖται πένης· καθὼς λέγει ὁ Δαβὶδ εἰς ἄλλον Ψαλμὸν ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. « Ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, κτλ.

α) Ἰω. ΙΘ'. 15. β) Ὠσηὲ Ι'. 3. γ) Λουκ. ΚΓ'. 33. δ) Ἡσ. ΞΕ'. 2. ε) Ἱερεμ. ΙΑ'. 19. ζ) Μάρκ. ΙΕ'. 27. η) Ἡσ. ΝΓ' 12. θ) Ἀββακ. Γ' 2. ι) Μάρκ. ΙΕ'. 29. κ) Ψαλ. ΡΗ'. 25. λ) Λουκ. ΚΓ'. 43. μ) Ψαλ. ΡΗ'. 31.

« Καὶ διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τέσσαρα μέρη· ὁ δὲ χιτὼν αὐτοῦ ἦν ἄῤῥαφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς α), τὸν ὁποῖον δὲν ἠθέλησαν νὰ σχίσωσιν, ἀλλ' ἔβαλαν κλῆρον, διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ Γραφὴ ἡ λέγουσα· « Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον β).

Ἤκουσας, ὅτι ἐκάρφωσαν τὸν Χριστὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἄκουσον λοιπὸν τί λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ. « Ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου γ)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ· « Τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀναμέσον τῶν χειρῶν σου; καὶ ἐρεῖ, ἃς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀγαπητοῦ μου δ)· δηλ. εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἑβραίων.

Ἤκουσας, ὅτι « Εἱστήκεισαν πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν ε)· ἄκουσον καὶ τὸν Δαβὶδ λέγοντα. « Οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξ ἐναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν ζ).

Ἤκουσας, ὅτι « Εἱστήκεισαν παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή η)· ἄκουσον καὶ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν λέγοντα. « Γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θέας δεῦτε· οὐ γὰρ λαός ἐστιν ἔχων σύνεσιν θ).

Ἤκουσας, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὢν κρεμάμενος, εἶπε· « Διψῶ ι)· λέγει καὶ ὁ Δαβίδ· « Ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ἰσχυρὸν, τὸν ζῶντα κ).

Ἤκουσας, ὅτι « Ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον λ)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Καὶ ἔδω-

---

α) Ἰω. ΙΘ'. 23-24. β) Ψαλ. ΚΑ' 18. γ) Αὐτ. στίχ. 16. δ) Ζαχαρ. ΙΓ'. 6. ε) Λουκ. ΚΓ'. 49. ζ) Ψαλ. ΛΖ'. 11. η) Ἰω. ΙΘ' 25. θ) Ἡσ. ΚΖ'. 11. ι) Ἰω. ΙΘ'. 28. κ) Ψαλ. ΜΑ'. 2. λ) Ματθ. ΚΖ'. 34.

καν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος α)

Ἤκουσας, ὅτι « Ἀπὸ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐννάτης.)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Οἱ ἀςέρες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὁ Ὠρίων, καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ οὐρανοῦ, τὸ φῶς αὐτῶν οὐ δώσουσι γ) καὶ πάλιν. « Σκοτισθήσεται ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φῶς αὐτῆς, ὅτι βασιλεύσει Κύριος ἐν Σιὼν, καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ δ)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ· « Καὶ κατακαλύψω τὸν οὐρανὸν, συσκοτάσω τοὺς ἀςέρας αὐτοῦ, ἥλιον ἐν νεφέλῃ καλύψω, καὶ ἡ σελήνη οὐ μὴ δώσει τὸ φάος αὐτῆς, λέγει Κύριος ε). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἀμώς· « Οὐαὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου...... Καὶ αὕτη ἐςὶ σκότος, καὶ οὐ φῶς ζ)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Σοφονίας· « Ἐγγὺς ἡ ἡμέρα Κυρίου ἡ μεγάλη, καὶ ταχεῖα σφόδρα, ἡ ἡμέρα γνόφου καὶ σκότους, κτλ. η)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἰωήλ.

α) Ψαλ. ΞΗ΄. 21. β) Ματ. ΚΖ΄. 45. γ) Ἡσ. ΙΓ΄. 10. Τὸ, Σκοτισθήσεται ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φῶς αὐτῆς, δὲν ἔχει ἡ τῶν Ο΄. ἑρμηνεία, ὡς δεικνύει ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος παρὰ τῷ Προκοπίῳ. Διὰ δὲ τὰς διαφόρους ἀναγνώσεις, ἢ δι᾽ ἄλλας μεταφράσεις εἶναι προσθεμένη εἰς τὸ περιθώριον...... Καὶ ἐντραπήσεται ἡ σελήνη, καὶ αἰσχυνθήσεται ὁ ἥλιος. (Ἴδε τὰ σχόλια εἰς τὴν ἔκδοσ. τῆς Λειψ. 1697. Σελ. 140. δ) Ἡσ. ΚΔ΄. 23. ε) Ἰεζεκ. ΛΒ΄. 7 Καὶ κατακαλύψω ἐν τῷ σβεσθῆναί σε οὐρανὸν, καὶ συσκοτάσω τοὺς ἀςέρας αὐτοῦ, ἥλιον ἐν νεφέλῃ καλύψω, καὶ σελήνη οὐ μὴ φάνῃ τὸ φάος αὐτῆς. Ἡ ῥηθ. τετράγλ. ἔκδ. ζ) Ἀμὼς Ε΄. 18. η) Σοφον. Α΄. 14-15.

« Ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα Κυρίου, ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου, ἡμέρα νεφέλης καὶ ὁμίχλης α)· καὶ πάλιν· « Καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανὸς, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη συσκοτάσουσι, καὶ τὰ ἄςρα οὐ δώσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν β)· καὶ πάλιν ἄκουσον πόσον φωτεινῶ, λέγει ὁ Προφήτης Ζαχαρίας· « Καὶ ἥξει Κύριος ὁ Θεός μου, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι μετ' αὐτοῦ (δηλ. οἱ ἅγιοι Ἀπόςολοι). Καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐκ ἔςαι φῶς· καὶ ψύχος καὶ πάγος ἔςαι καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἔςαι γνωςὴ τῷ Κυρίῳ γ)· δηλ. εἰς τὴν ἡμέραν τῆς ςαυρώσεως ἦτον ψύχρα, ὅτι ὁ Πέτρος ἐθερμαίνετο εἰς τὴν ἀνθρακιὰν δ)· καὶ προςίθησιν ὁ Προφήτης λέγων. « Καὶ οὐχ ἡμέρα, καὶ οὐ νὺξ ε)· διότι εἰς τὰς ἓξ ὥρας σκότος ἐγένετο. διὰ τοῦτο δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ ἡμέρα, διότι ἦτον σκότος· οὔτε νὺξ, διότι ἦτον μεσημέρι· καὶ εἰσέτι προςίθησιν ὁ Προφήτης λέγων· « Καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔςαι φῶς ζ)· ὅτι εἰς τὴν ἐννάτην ὥραν πάλιν φῶς ἐγένετο.

Δίδωσι δὲ καὶ ἄλλο σημεῖον ὁ Προφήτης λέγων « Καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελεύσεται ὕδωρ ζῶν ἐξ Ἱερουσαλὴμ η)· διότι « Εἷς τῶν ςρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ θ)· καθὼς προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ζαχαρίας λέγων ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ· « Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν· ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ πολλὰ ἀμυδρῶς καὶ σκοτεινῶς λέγει διὰ ταῦτα τὰ μυςήρια ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ· « Οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀςοῦν μου ἀπὸ σοῦ, ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ ι)· ὅτι ὁ Χριςὸς ἦτον ὁ νέος Ἀδὰμ, καθότι ἀπὸ τὸν

α) Ἰωὴλ Β'. 1-2. β) Αὐτ. Β'. 10. γ) Ζαχαρ. ΙΔ'. 5-6-7. δ) Ἰω. ΙΗ'. 18. ε) Ζαχ. ΙΔ'. 7. ζ) Αὐτ. η) Ζαχαρ. ΙΔ'. 8. θ) Ἰω. ΙΘ'. 34. ι) Ψαλ. ΡΛΗ'. 15.

καιρὸν ἐκεῖνον, καθ' ὅν ὁ Θεὸς ἔλαβεν ἓν πλευρὸν ἀπὸ τὸν Αδὰμ α), καὶ ἔπλασε τὴν Εὔαν, ὑπεχρέωσε τὸ θηλυκὸν γένος, ἵνα ἐν ὑςέροις καιροῖς γεννήσῃ τὸν νέον Αδὰμ, τὸν Ἰησοῦν καὶ Σωτῆρα ἄνευ θελήματος σαρκός· καὶ καθὼς ἡ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ παλαιοῦ Αδὰμ πλασθεῖσα Εὔα παρεκίνησε τὸν Αδὰμ εἰς ἁμαρτίαν β). οὕτω καὶ ὁ Ἰησοῦς, ὁ νέος Αδὰμ ἐξήλειψε τὴν ἁμαρτίαν ἐπὶ τοῦ ςαυροῦ, ἐκκεντούμενος εἰς τὴν πλευρὰν ἐκείνην· καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Δαβίδ· « Οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀςοῦν μου ἀπὸ σοῦ. Προςίθησιν ἀκόμη ὁ Προφήτης λέγων· « Καὶ ἡ ὑπόςασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς γ)· δηλ. τὸ σῶμα τοῦ Χριςοῦ ἐτάφη ὑπὸ γῆν, καὶ ἡ ψυχὴ κατέβη εἰς τὸν Ἅδην, καὶ εὔγαλε τὸν Αδὰμ μὲ ὅλας τὰς ψυχὰς, αἵτινες ἦτον εἰς τὸν Ἅδην· καθὼς προεφήτευσεν ὁ Προφήτης Ἠσαΐας λέγων· « Ο λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα· καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς δ)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας. Ανάςα. ἀγαλλίασαι ἐν νυκτὶ εἰς ἀρχὰς φυλακῆς σου· ἔκχεον ὡς ὕδωρ καρδίαν σου ἀπέναντι προσώπου Κυρίου· ἆρον πρὸς αὐτὸν χεῖράς σου περὶ ψυχῆς νηπίων σου τῶν ἐκλυομένων λιμῷ ἀπ' ἀρχῆς πασῶν ἐξόδων ε).

Βλέπεις πόσον καθαρῶς ὁμιλεῖ ὁ Προφήτης λέγων· Ανάςα Ἰησοῦ ἐν τῷ μεσονυκτίῳ, καὶ ἀγαλλίασαι, καὶ ἔκτεινον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ ςαυροῦ διὰ τὰς ψυχὰς, αἵτινες ἀπέθνησκον πεινῶσαι εἰς τὸν Ἅδην, ἀπ' ἀρχῆς πασῶν ἐξόδων· δηλ. ἀπὸ τὸν Αδὰμ, ὅςτις ἐςάθη ἀρχὴ πάν-

α) Γεν. Β'. 21. β) Αὐτ. Γ'. 6. γ) Ψαλ. ΡΛΗ'. 15. δ) Ἠσ. Θ'. 1. . . . . Ἴδετε φῶς μέγα οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρᾳ σκιᾶς θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς. Ἡ ῥηθ. ἐκδ. ε) Θρῆν. Ἱερεμ. Β'. 19.

των τῶν ἀνθρώπων· διότι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅσαι εγεννήθησαν μετὰ τὸν Ἀδὰμ ὅλαι ἀπεθνησκον ἐν τῷ Ἅδῃ ἀπὸ πειναν, ὄχι ἀπο πειναν σωματικην, ἀλλ' ἀπο τὸν Χριςὸν, ὅςτις εἶναι ἄρτος τῆς αἰωνιου ζωῆς. Καθὼς λεγει ὁ Προφήτης Ἀμώς. « Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λεγει Κυριος, καὶ ἐξαποςελῶ λιμὸν επὶ τὴν γῆν, οὐ λιμὸν ἄρτου, οὐδὲ διψαν ὕδατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι τον λόγον Κυρίου α)· δηλ. πεῖναν ἀπὸ τὸν Χριςὸν, ὅςτις εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Καθὼς προφητευει καὶ ὁ Σολομὼν διὰ τὸν Χριςὸν, ὅτι θελει ἔμβῃ εἰς τὸν Ἅδην, καὶ θελει εὐγάλῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρωπων ἀπο τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σατανᾶ, λεγων « Ἐξεγερθητι βορρᾶ καὶ ἔρχου νότε β)· δηλ. ἐξεγέρθητι Σατανᾶ ὁ ἀπὸ ἄρκτου ἐκ τοῦ σκοτους τοῦ Ἅδου.

Καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἠσαΐας « Ὁ Ἅδης κάτωθεν ἐπικράνθη, συναντήσας σοι γ).

Καὶ ἔρχου Χριςὲ ἐκ μεσημβριας. Καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἀββακούμ· « Ὁ Θεὸς ἐκ μεσημβριας ἥξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους κατασκίου δασέως δ)· δηλ. ἡ θεότης τοῦ Χριςοῦ ἀπὸ τὴν μεσημβρίαν ἦλθε· τὸ δὲ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα ἐξ ὄρους κατασκίου δασέως, ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας, τὴν ὁποίαν εἶδεν ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ εἶπε « Καὶ λίθος, ὃς ἐτμήθη ἄνευ χειρῶν ε)· δηλ. ὁ Χριςὸς εἶναι ὁ λίθος ἐκεῖνος, ὅςτις ἐγεννήθη ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας ἄνευ θελήματος σαρκός· καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ· « Λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες

α) Ἀμὼς Η'. 11. β) Ἀσμ Ἀσμ. Δ'. 16. γ) Ἠσ. ΙΔ'. 9. δ) Ἀββακ. Γ'. 3. Ὁ Θεὸς ἐκ Θαιμὰν ἥξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρας Φαρὰν κατασκίου δασέως. Ἡ ῥηθ. τετράγλ. ε) Δανιὴλ Β'. 45.

αὐτο, ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνία, α). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια Σιὼν λίθον πολυτελῆ β). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας ἐκ προσώπου τοῦ ἁγίου Πνεύματος. » Διότι ὁ λίθο.. ὃν ἔδωκα πρὸ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ ἐπὶ τον λίθον τὸν ἕν, ἑπτὰ ὀφθαλμοί εἰσί γ)· δηλ. ἑπτὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησιας.

Ἤκουσας, ὅτι ὁ Χριστὸς βοήσας φωνῇ μεγάλῃ ἐπὶ τοῦ σαυροῦ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα, καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ δ). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ ὁ Ὕψιςος, καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ ε). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Ἀκουςὸν ποιήσει Κύριος τὸ μεγαλεῖον τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ τὸν βραχίονα αὐτοῦ δείξει μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς ζ). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἀμώς· « Κύριος ἐκ Σιὼν ἐφθέγξατο, καὶ ἐξ Ἱερουσαλὴμ ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ η). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἰωὴλ. « Καὶ Κύριος δώσει φωνὴν αὐτοῦ πρὸ προσώπου δυνάμεως αὐτοῦ θ). Καὶ πάλιν· « Ὁ δὲ Κύριος ἐκ Σιὼν ἀνακεκράξεται, καὶ ἐξ Ἱερουσαλὴμ δώσει φωνὴν αὐτοῦ· καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ι).

Ὁμοίως ἤκουσας, ὅτι ὁ Ἰωσὴφ ἔθηκε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἐν μνήματι καινῷ κ). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ. λ). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας· « Ἰδοὺ ἐγὼ ὀρύσσω βόθρον, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ ψηλαφήσω πᾶσαν τὴν ἀδικίαν τῆς γῆς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μ).

α)Ψαλ. ΡΙΖ'. 22. β) Ἡσ. ΚΗ'. 16. γ) Ζαχαρ. Γ'. 9. δ) Ματ. ΚΖ'. 50-51. ε) Ψαλ ΜΕ'. 6. ζ) Ἡσ. Λ'. 30. Καὶ ἀκουςὴν ποιήσει Κύριος τὴν δόξαν τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ τὸν θυμὸν τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, δείξει μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς. Ἡ ῥηθ. ἐκδ. η) Ἀμὼς Α'. 2. θ) Ἰωὴλ Β'. 11. ι) Ἰωὴλ Γ'. 16. κ) Ματ. ΚΖ'. 60. λ) Ψαλ. ΠΖ'. 6. μ) Ζαχ. Γ'. 9. . . . Τῆς γῆς ἐκείνης. Ἡ ῥηθ. ἐκδ.

Οἱ Ἑβραῖοι ἐζήτησαν στρατιώτας, ἵνα φυλάξωσι τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ α). Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς· «Ἔχετε Κουστωδίαν, ὑπάγετε. ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε β). Ἄκουσον τοίνυν πῶς προεφήτευσεν ὁ Σολομὼν διὰ τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ λέγων· «Ἰδοὺ ἡ κλίνη τοῦ Σολομὼν (δηλ. τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ὀνομάζεται Σολομὼν, ὡς κύριος τῆς εἰρήνης). Ἑξήκοντα δυνατοὶ κύκλῳ αὐτῆς... πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν, κτλ. Ἀπὸ θάμβους ἐν νυξί γ). Ἐπειδὴ εἶπον αὐτοὶ πρὸς τὸν Πιλάτον. Φοβούμεθα «Μή ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν αὐτὸν δ). Καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγει· «Ἐκεῖ ἐδειλίασαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος ε). Καὶ κατ' ἀλήθειαν δὲν ἦτον οὐδεὶς φόβος· διότι τίς εἶδε τινὰ νὰ κλέψῃ νεκρόν;

Ἤκουσας, ὅτι ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἦλθεν εἰς τὸν τάφον, καὶ δὲν ηὗρε τὸν Κύριον. Καὶ κλαίουσα αὐτὴ ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν. ζ). Ἄκουσον πῶς ὁ Σολομὼν προεῖδε μὲ τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦτο, λέγων· «Ἀναστήσομαι δὴ καὶ κυκλώσω ἐν τῇ πόλει, ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς πλατείαις. Καὶ ζητήσω, ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου· ἐζήτησα αὐτὸν, καὶ οὐχ εὗρον. Ἐκάλεσα αὐτὸν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέ μου· εὕροσάν με οἱ τηροῦντες, οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. Μὴ, ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου, ἴδετε; ὡς μικρὸν, ὅτε παρῆλθον ἀπ' αὐτῶν (δηλ. ἀφ' οὗ ἐστράφη ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους η); εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου θ). δηλ. τὸν Χριστόν.

α) Ματ. ΚΖ'. 64. β) Αὐτ. στίχ. 65. γ) Ἀσμ. Ἀσμ. Γ'. 7-8. δ) Ματ. ΚΖ'. 64. ε) Ψαλ. ΙΓ'. 5. ζ) Ἰω. Κ'. 11-12. η) Ἰω. Κ'. 12-13. θ) Ἀσμ. Ἀσμ. Γ'. 2-3-4.

Ὁμοίως καὶ διὰ τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάςασιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ οὐκ ὀλίγοι Προφῆται προεφήτευσαν.

Ἐν πρώταις ἄκουσον τί λέγει ὁ Δαβὶδ ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ « Ἕνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν, καὶ τοῦ ςεναγμοῦ τῶν πενήτων, νῦν ἀναςήσομαι, λέγει Κύριος α). Καὶ πάλιν λέγει ὁ Δαβίδ· « Καὶ ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος, ὡς δυνατὸς, καὶ κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου β). Καὶ πάλιν· « Τὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρωῒ ἀγαλλίασις γ). Καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας λέγει· « Πρὸς ἑσπέραν ἔςαι πένθος, πρινὴ πρωῒ, καὶ οὐκ ἔςαι δ)· δηλ. τὸ πένθος τῶν μυροφόρων ἔγινε προτήτερον τῆς πρωΐας. Ἀφ' οὗ δὲ ἔγινε πρωῒ, καὶ ἀνέςη ὁ Κύριος, τότε ἔγινε μεγάλη χαρὰ, καὶ ἔλειψε τὸ πένθος. Καθὼς ὀλίγον κατωτέρω λέγει ὁ Προφήτης· « Γυναῖκες πλούσιαι ἀνάςητε, καὶ ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου ε). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας· « Διὰ τοῦτο ἐξηγέρθην, καὶ εἶδον, καὶ ὁ ὕπνος μου ἡδύς μοι ἐγένετο ζ). Λέγει καὶ ὁ Σολομὼν ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ· « Ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ η). Λέγει καὶ ὁ Σοφονίας· « Διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με, λέγει Κύριος, εἰς ἡμέραν ἀναςάσεώς μου εἰς μαρτύριον θ). Σαφέςερον δὲ ἀπὸ ὅλους λέγει ὁ Προφήτης Ὠσηέ· « Ὑγιάσει ὑμᾶς μετὰ δύω ἡμέρας, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναςησόμεθα, καὶ ζησόμεθα ἐνώπιον αὐτοῦ ι). « Ὅτι πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν μετὰ τοῦ Χριςοῦ κ).

α) Ψαλ ΙΑ'. 5. β) Ψαλ. ΟΖ'. 65. γ) Ψαλ. ΚΘ'. 5. δ) Ἡσ. ΙΖ'. 14. ε) Ἡσ. ΛΒ'. 9. ζ) Ἱερεμ. ΛΑ' 26. η) Ἀσμ. Ἀσμ. Ε'. 2. θ) Σοφον. Γ'. 8. ι) Ὠσ. ς' 2 κ) Ματθ. ΚΖ'. 52.

Ὁμοίως ἤκουσας ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς ἔςειλε τοὺς ἁγίους Ἀποςόλους α) εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἵνα κηρύξωσι τὸ Εὐαγγέλιον· θέλεις μαρτυρίαν καὶ διὰ τοῦτο;

Ἄκουσον τί λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ « Καὶ καταλείψω ἐπ' αὐτῶν σημεῖον (δηλ. τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου ςαυροῦ), καὶ ἐξαποςελῶ ἐξ αὐτῶν σεσωσμένους εἰς τὰ ἔθνη, εἰς Θαρσὶς, καὶ Φοὺδ, καὶ Λοὺδ, καὶ Μοσὸχ, καὶ εἰς Θοβὲλ, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὰς νήσους τὰς πόῤῥω, οἳ οὐκ ἀκηκόασί μου τὸ ὄνομα, οὐδὲ ἑωράκασι τὴν δόξαν μου, καὶ ἀναγγελοῦσι τὴν δόξαν μου ἐν τοῖς ἔθνεσι. Καὶ ἄξουσι τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν δῶρον Κυρίῳ β). Λεγει καὶ ὁ Σειρὰχ διὰ τοὺς ἁγίους Ἀποςόλους ταῦτα τὰ ἑξῆς ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ· « Ἀκούσατέ μου τέκνα ἵνα σωθῆτε· ὁ γὰρ Κύριος ἐδόξασε πατέρα ἐπὶ τέκνοις, καὶ κρίσιν μητρὸς ἐςερέωσεν ἐφ' υἱοῖς γ)· δηλ. ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς ἐτίμησε τὸν Πατέρα διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ Ἀποςόλων, ὅτι ἐκήρυξαν αὐτοὶ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. Καθὼς εἶπε καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν δ)· ὅτι ἐδίδαξαν τὸ ἅγιον βάπτισμα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ διὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα ὀλίγον κατωτέρω πάλιν λέγει ὁ Σειρὰχ ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ· « Εἰσακούσατέ μου υἱοὶ ὅσιοι, καὶ βλαςήσατε ὡς ῥόδον φυόμενον ἐπὶ ῥεύματος ὑγροῦ ε)· δηλ. ἐπὶ τὸ βάπτισμα.

α) Ματ. ΚΗ'. 19. - β) Ἡσ. Ξς'. 19 20 γ) Σοφ. Σειρ. Γ'. 1-2. δ) Ψαλ. ΙΗ'. 4- ε) Σοφ. Σειρ. ΛΘ'. 13.

Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ διὰ τοὺς Ἀποςόλους τάδε· « Δεῦτε τέκνα ἀκούσατέ μου, φόβον Κυρίου διδάξω ὑμᾶς α). Καὶ πάλιν· « Οἱ υἱοί σου ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν, κύκλῳ τῆς τραπέζης σου β) Καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας λέγει· « Ἄκουε δὴ Ἰησοῦ ὁ Ἱερεὺς ὁ μέγας, σὺ καὶ οἱ πλησίον σου, καὶ οἱ καθήμενοι πρὸ προσώπου σου, διότι ἄνδρες τερατοσκόποι εἰσί γ). Φανερῶς λέγει ὁ Προφήτης διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριςὸν μαζὴ μὲ τοὺς ἁγίους Ἀποςόλους. Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ « Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Καὶ ἔςαι σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ δ). δηλ. ὁ Χριςὸς μετὰ τῶν ἁγίων Ἀποςόλων, οὓς ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Πατήρ· καθὼς ὁ ἴδιος Χριςὸς λέγει· « Ὁ μὴ ὢν κεκλημένος παρὰ τοῦ Πατρός μου, οὐ δύναται ἐλθεῖν πρός με. Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἰωὴλ διὰ τοὺς ἁγίους Ἀποςόλους· « Οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται ε). Οἱ πρεσβύτεροι οὗτοι ἦσαν οἱ Προφῆται, οἱ ὁποῖοι ἐνυπνιάσθησαν μόνον διὰ τὸν Χριςόν· οἱ δὲ νεανίσκοι εἶναι οἱ ἅγιοι Ἀπόςολοι, οἱ ὁποῖοι εἶδον τὸν Χριςὸν ὀφθαλμοφανῶς, καὶ ἔζησαν μαζὴ μὲ αὐτόν. Καθὼς λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα σαφέςερον διὰ τοῦ Προφήτου Ἀμώς· « Καὶ ἔλαβον ἐκ τῶν υἱῶν ὑμῶν εἰς Προφήτας, καὶ ἐκ των νεανίσκων ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν (δηλ· εἰς Ἀποςόλους) καὶ ποτίσατε τοὺς ἡγιασμένους οἶνον. καὶ τοῖς Προφήταις ἐντέλλεσθε λέγοντες, οὐ μὴ προφητεύσητε ζ).

Βλέπε πόσον φωτεινῶς προεφήτευσεν διὰ τοὺς ἁγίους Ἀποςόλους. Ὅτι οἱ Ἑβραῖοι θέλουσιν εἰπῆ, ὅτι οἱ Ἀ-

---

α) Ψαλ. ΛΓ'. 11. β) Ψαλ. ΡΚΖ'. 3 γ) Ζαχ. Γ'. 8. δ) Ἡσ. Η'. 18. ε) Ἰωὴλ Β'. 28. ζ) Ἀμὼς Β'. 11-12. Καὶ ἐποτίζετε τοὺς ἡγιασμ. Ἡ ῥηθ. ἔκδ.

πόςολοι εἶσ' μεμεςωμένοι γλεύκους α), καὶ ὅτι θέλουσι τοὺς ἐμποδίσει νὰ μὴ λαλήσωσιν εν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ.

Ὁμοίως ἤκουσας, ὅτι ἀνελήφθη ὁ Χριςὸς εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθησεν εκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ β). Διὰ τὴν Ἀνάληψιν λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ἀνεβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ γ). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Νῦν ἀναςήσομαι, λέγει Κύριος, νῦν δοξασθήσομαι, νῦν ὑψωθήσομαι δ).

Ὅτι ἐκάθησεν ὁ Χριςὸς ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς λέγει ὁ Προφήτης Δαβὶδ « Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου ε).

Καὶ πάλιν ἐλεύσεται κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· » Τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἀπὸ προσώπου Κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν ζ). Λέγει δύω φοραῖς τὸ, ὅτι ἔρχεται, διὰ νὰ δείξῃ δύω παρουσίας τοῦ Χριςοῦ· τὴν μὲν μίαν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. τὴν δὲ ἄλλην διὰ νὰ κρίνῃ αὐτόν.

Εἰς δὲ τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν γράφονται τὰ λόγια ταῦτα ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται, (κίβα κίβα). τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν γραμμάτων ἀριθμοῦνται τριάκοντα τρία, καὶ κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν, καὶ κατὰ τὴν Μολδαβικὴν, καὶ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν· δηλ. τὸ γράμμα κ, σημαίνει εἴκοσι, καὶ τὸ ι, δέκα καὶ τὸ β, δύω, καὶ τὸ α, ἕνα, τὰ ὁποῖα συμποσοῦνται τριάκοντα τρία. Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐννοοῦν-

---

α) Πράξ. Ἀποσ. Β'. 13. β) Μάρκ. Ις'. 19. γ) Ψαλ. Μς'. 5. δ) Ἡσ. ΛΓ'. 10. ε) Ψαλ. ΡΘ'. 1. ζ) Ψαλ. 95. 12. 13.

ται τὰ λόγια τοῦ Δαβιδ, ὅςτις λέγει· « Τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἀπὸ προσώπου Κυρίου, ὅτι ἔρχονται.... ἀλλὰ ποῖο, ἔρχεται; Ἀποκρίνεται ἀπ᾽ ἐδῶ καὶ ἔμπροσθεν εἰσέτι λέγων ὁ Προφήτης (κιβά)· δηλ. ἐκεῖνος ἔρχεται, ὅςτις συνανεςράφη μὲ τοὺς ἀνθρώπους τριάκοντα τρία ἔτη. Ἀλλὰ διὰ τί ἔρχεται ἐκ δευτέρου; ὅτι ἔφθανεν ἡ πρώτη του παρουσία. Ἀποκρίνεται ὁ Δαβὶδ «ὅτι ἔρχεται κρίναι· ἡ μὲν πρώτη παρουσία αὐτοῦ ἦτον διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων· ὅτι ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἵνα σώσῃ τὸ ἀπολωλός. ἡ δὲ δευτέρα θέλει εἶναι διὰ νὰ κρίνῃ, καὶ νὰ ἀνταποδώσῃ ἑκάςῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Ἰδοὺ διὰ βοηθείας τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ ἐφανέρωσά σοι, ὦ Χαχάμη, μὲ τόσας μαρτυρίας, ὅτι εἰς διάςημα ἓξ ἡμερῶν τῶν παθῶν. ἀνεκαίνισεν ὁ Χριςὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ ὅτι τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀνεπαύθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ, καὶ τῇ Κυριακῇ τὸ πρωῒ ἀνέςη. Καθάπερ λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητε ψαλτήριον καὶ κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου α). Ὁ Πατὴρ λεγει τῷ Υἱῷ, ὅτε ἐκάθευδε τὸ σῶμά του ἐν τῷ τάφῳ· « Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου· ὅτι δόξα τοῦ Πατρὸς εἶνοι ὁ Υἱός· καθὼς προεφανέρωσα ἀπὸ τὴν σοφίαν τοῦ Σειρὰχ, ὅτι ὁ Κύριος ἐδόξασε τὸν Πατέρα ἐπὶ τέκνοις· δηλ. διὰ τῶν Ἀποςόλων, Ὕςερον λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα. « Ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα, ὀνομάζων τὸ σῶμα τοῦ Χριςοῦ ψαλτήριον· κιθάρα δὲ ὀνομάζεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὅτι ἠχολογεῖ δι᾽ αὐτοῦ λόγον ἡδὺν καὶ πνευματικόν· καὶ ἀποκρινόμενος ὁ Χριςὸς λέγει· « Ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου· καθὼς καὶ ἠγέρθη τὸ πρωῒ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ Κυριακῇ.

α) Ψαλμ, Νϛ΄. 9.

Καὶ καθὼς λέγει ἡ Γραφή· « Ὅτι ἐν ἓξ ἡμέραις ἐποίησεν ὁ Κύριος τόν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἐπαύσατο α)· κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Χριςὸς διὰ τῶν παθημάτων αὐτοῦ ἀνεκαίνισε τόν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀνεπαύθη τῷ σώματι αὐτοῦ ἀπὸ τὰ παθήματα, καὶ ἀνέςη τῇ Κυριακῇ.

Τώρα ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ ἑορτάζομεν τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναςάσεως ὡς φιλόχριςοι· οἱ δὲ παμμίαροι Ἑβραῖοι, ὡς ἐχθροὶ τοῦ Χριςοῦ, ἑορτάζουσι τὸ Σάββατον, καθ ὃ ἐν μνήματι ἦν ἐνταφιασμένος ὁ Χριςός· μ᾽ ὅλον τοῦτο καὶ ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ τιμῶμεν τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, ὄχι ὅμως ὡς οἱ Ἑβραῖοι ἐν μέθαις, καὶ πορνείαις, ἀλλὰ πνευματικῷ τῷ τρόπῳ καθὼς λέγει ἡ Γραφή· « Ἓξ ἡμέρας ποιήσεις τὰ ἔργα σου, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀναπαύσῃ· ἵνα ἀναπαύσηται ὁ βοῦς σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου, καὶ ἵνα ἀναψύξῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου καὶ ὁ προσήλυτος β).

Βλέπε, ὅτι διὰ τὸ ζῶον λέγει ἵνα ἀναπαύσηται σωματικῶς· διὰ δὲ τὸν ἄνθρωπον, ἵνα ἀναψύξῃ (ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ γλώσσῃ, βαιη νουφας, λέγεται)· δηλ· ψυχικῶς νὰ ἑορτάσῃ ὁ ἄνθρωπος. Οἱ δὲ Ἑβραῖοι, τοὺς ὁποίους ὀνομάζει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας· « Ἵππους θηλυμανεῖς γ); ἑορτάζουσι τὸ Σάββατον σαρκικῶς, μὲ πολυφαγίας, μὲ μέθας, καὶ μὲ πορνείας, μ᾽ ὅλον ὅτι λέγει ὁ Μωϋσῆς « Ὁ βεβηλῶν τὸ Σάββατον, θανάτῳ θανατωθήσεται δ). Αὐτοὶ ὅμως βεβηλοῦσιν αὐτὸ μὲ τὴν κτηνώδη αὐτῶν συνουσίαν.

Πάλιν ὁ Μωϋσῆς λέγει· « Οὐ καύσητε πῦρ ἐν πάσῃ

α) Ἔξοδ. ΛΑ΄. 17. β) Ἔξοδ. ΚΓ΄. 12. γ) Ἱερεμ. Ε΄. 8. δ) Ἔξοδ. ΛΑ΄. 14.

τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων α)· δηλ. ἡ ἀνομία ὀνομάζεται πῦρ· ὅτι ἀλληγορικῶς καὶ πνευματικῶς ὁμιλεῖ ὁ Μωϋσῆς· ἐπειδὴ πολλὰ καλὰ ἤξευρε, τί λογῆς κατηραμένον γένος εἶναι οἱ Ἑβραῖοι· ἀκόμη ἀπὸ τὴν διάβασιν αὐτῶν δι' ἐρήμων τόπων ἤξευρε τὰ κακὰ ἔργα αὐτῶν, τὴν γαστριμαργίαν, τὸν θυμὸν, τὴν ὀργὴν, τὸν φθόνον, τὴν πορνείαν, καὶ τὰς ἐπιλοίπους θανασίμους ἁμαρτίας, ὅσαι βασιλεύουσιν εἰς τοὺς Ἑβραίους. Διὰ τοῦτο λοιπὸν λέγει αὐτοῖς ὁ Μωϋσῆς· « Οὐ μὴ καύσητε πῦρ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων· δηλ· ἀνομίας νὰ μὴ κάμνωσιν οἱ Ἑβραῖοι· ὅτι εἰς τὰς ἄλλας ἡμέρας φροντίζουσι νὰ ἀπατήσωσι τοὺς Χριστιανοὺς διὰ νὰ ἔχωσι τὸ Σάββατον τί νὰ τρώγωσι, καὶ τί νὰ πίνωσι καὶ καθήμενοι ἀργοὶ, νὰ ἐκτελῶσι καὶ τὰς ἐπιλοίπους ἀνομίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας τοὺς ἐμποδίζει ὁ Μωϋσῆς· ἀλλ' αὐτοὶ δὲν καταλαμβάνουσι τοὺς λόγους τοῦ Μωϋσέως, καθὼς ὁ ἴδιος λέγει. « Ὅτι ἔθνος ἀπολωλεκὸς βουλήν ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἐπιστήμη β)· καὶ βεβαίως τοιοῦτοι εἶναι. Αὐτοὶ κατὰ γράμμα ἐννοοῦσι τοὺς λόγους τοῦ Μωϋσέως· ὅθεν πῦρ δὲν καίουσι τὸ Σάββατον, οὔτε κᾂν κηρὶ ἀνάπτουσι μὲ τὰς χεῖράς των, ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὸ Σάββατον αὐτῶν τοὺς ἀνάπτουσι τὸ πῦρ· ὕβρεις ὅμως, πορνείας, μέθας, δαρμοὺς, καὶ ἄλλα αἰσχρὰ ἔργα ἄπειρα κάμνουσι τὸ Σάββατον· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς πῦρ καίετε, καὶ κατισχύετε φλόγα, πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ, ᾗ ἐξεκαύσατε γ)· δηλ. εἰς τὸ φῶς τοῦ πυρὸς, καὶ εἰς τὴν φλόγα τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν καταγίνονται.

Καλῶς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ σᾶς τοὺς Ἑβραίους « Ὑποκριταί! διϋλίζετε τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον

α) Ἔξοδ. ΛΕ΄. 3. β) Δευτερον. ΛΒ΄. 28. γ) Ἡσ. Ν΄. 11.

καταπίνετε α). Ἂν ὁ σκοπὸς τοῦ Μωϋσέως ἦτον νὰ φανερώσῃ κατὰ γράμμα· δηλ. νὰ μὴ καίετε σεῖς πῦρ ὑλικὸν ἐν τῷ Σαββάτῳ, ἔπρεπε τελείως νὰ μὴν ἀνάπτετε οὔτε πῦρ, οὔτε κηρὶ εἰς τὰ ὀσπήτιά σας τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, οὔτε κἂν διὰ χειρῶν τῶν Χριστιανῶν, καθὼς κάμνουν οἱ Ἑβραῖοι οἱ καλούμενοι Σαμαρεῖται, οἵτινες κάθηνται χωρὶς φῶς ἀπὸ τὴν ἑσπέραν τῆς Παρασκευῆς ἕως τὴν ἑσπέραν τοῦ Σαββάτου.

Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου διὰ τὰ Σάββατά σας. « Τὰς νουμηνίας ὑμῶν, καὶ τὰ Σάββατα, ... καὶ νηστείαν, ... καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου β)· ὡσαύτως καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας Θρηνῶν λέγει. « Ἐπελάθετο Κύριος . . . . . ἑορτῆς καὶ Σαββάτου, καὶ ἀπώσατο θυσιαστήριον αὐτοῦ, καὶ ἀπετίναξεν ἁγίασμα αὐτοῦ γ)· λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Ὠσηέ· « Καὶ ἀποστρέψω πάσας . . . . . τὰς ἑορτὰς αὐτῶν, καὶ τὰ Σάββατα αὐτῶν, καὶ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῶν δ)· ὡσαύτως λέγει καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Ἀμώς. « Μεμίσηκα, ἀπῶσμαι ἑορτὰς ὑμῶν ε).

Ἡμεῖς ὅμως οἱ Χριστιανοὶ πανηγυρίζομεν πνευματικῶς καὶ τὰ Σάββατα· ὅτι τὸ Σάββατον δὲν συγκαταριθμεῖται ποτὲ μὲ τὰς νηστησίμους ἡμέρας· ὁμοίως οὔτε τὴν μεγάλην τεσσαρακοστὴν τὰ Σάββατα καὶ αἱ Κυριακαὶ συναριθμοῦνται μὲ τὰς ἄλλας ἡμέρας τῆς νηστείας· ὅτι τὴν μεγάλην τεσσαρακοστὴν ἐδιώρισαν οἱ ἅγιοι Πατέρες διὰ νὰ

α) Ματ. ΚΓ΄. 24. β) Ἡσ. Α΄. 13-14. γ) Ἱερ. Θρῆν. Β΄. 6-7. δ) Ὠσηὲ Β΄. 13. Καὶ ἀποστρέψω πάσας τὰς εὐφροσύνας αὐτῆς, τὰς ἑορτὰς αὐτῆς, καὶ τὰς νουμηνίας αὐτῆς, καὶ τὰ Σάββατα αὐτῆς, καὶ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς. Ἡ ῥηθ. ἔκδ. ε) Ἀμὼς Ε΄. 21.

ἀποδεκατώσωμεν τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου· δηλ. τριακόσιαι ἑξῆντα πέντε ἡμέραι εἶναι ὁ χρόνος· τὸ δὲ δέκατον ὅλου τοῦ χρόνου εἶναι τριάντα ἓξ ἡμέραι καὶ δώδεκα ὧραι. Τώρα ἂς λογαριάσωμεν. Ἑπτὰ ἑβδομάδας ἔχομεν τὴν μεγάλην τεσσαρακοςὴν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἂν ἀφαιρέσωμεν τὰ Σάββατα καὶ τὰς Κυριακὰς, αἵτινες δὲν συγκαταλέγονται μὲ τὴν νηςείαν, μένουσι πέντε ἡμέραι εἰς τὴν κάθε ἑβδομάδα τῆς μεγάλης τεσσαρακοςῆς· ἐὰν λοιπὸν πολλαπλασιάσωμεν τὸν 5 ἀριθμὸν μὲ τὸν 7, γίνονται 35 ἡμέραι, καὶ μὲ τὴν παραμονὴν τοῦ Πάσχα 36, καὶ μὲ τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου ἕως εἰς τὴν ἀνάςασιν τὸ πρωῒ, γίνονται 12 ὧραι. Ἰδοὺ εὑγῆκε τὸ δέκατον τῶν ἡμερῶν τοῦ χρόνου.

Ἄκουσον τί λέγει ὁ Πραφήτης Ζαχαρίας διὰ τὴν νηςείαν καὶ διὰ τὰς πανηγύρεις ἡμῶν τῶν Χριςιανῶν· « Τάδε λέγει Κύριος Παντοκράτωρ· Νηςεία ἡ τετάρτη, καὶ νηςεία ἡ πέμπτη, καὶ νηςεία ἡ ἑβδόμη, καὶ νηςεία ἡ δεκάτη ἔσονται ..... εἰς χαρὰν καὶ εἰς εὐφροσύνην, καὶ εἰς ἑορτὰς ἀγαθάς α).

Αὕτη ἡ Προφητεία κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον ἐννοεῖται· ἡ νηςεία τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ, καὶ ἡ παραμονὴ πάντοτε πίπτει εἰς τὸν Δεκέμβριον μῆνα, ὁ ὁποῖος μὴν εἶναι τέταρτος ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἄρχεται ὁ ἀριθμὸς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ χρόνου. Εἰς τὰς 24 τοῦ Δεκεμβρίου ἔχομεν τὴν παραμονὴν τῆς Γεννήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν μεγάλη χαρὰ εἶναι εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριςιανοὺς, ὅτι μετὰ τὴν παραμονὴν ἔχομεν τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ μεγάλην ἑορτὴν, καὶ ἀπαρχὴν σωτηρίας.

α) Ζαχαρ. Η'. 19.

Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Προφήτου λεγομένη πέμπτει νηςεία φανερόνει τὴν παραμονὴν τῶν ἁγίων Θεοφανείων τοῦ Κυρίου, ἥτις εἶναι εἰς τὰς 5 τοῦ Ἰαννουαρίου, ὁ ὁποῖος εἶναι πέμπτος ἀπὸ τὸν Σεμπτέμβριον· αὕτη ἡ νηςεία ἔγινεν εἰς ἡμᾶς εἰς πολλὴν εὐφροσύνην, ὅτι εἰς τὰς 6 τούτου τοῦ μηνὸς ἐβαπτίσθη α) ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς ἐν Ἰορδάνῃ, συνθλάσας τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος β)· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου γ)· εἰς δὲ τοὺς Ἑβραίους, εἰς κλαυθμὸν καὶ εἰς θρῆνον ἐστράφησαν αἱ δύω εἰρημέναι ἡμῶν πανηγύρεις τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριςοῦ καὶ τῶν Θεοφανείων, καθὼς προεφανέρωσα εἰς τὸ Α΄. Κεφάλαιον.

Ἡ δὲ ἕβδόμη νηςεία ἐννοεῖται ἡ μεγάλη τεσσαρακοςὴ, ἡ ὁποία πάντοτε εἰς τὸν Μάρτιον μῆνα συμβαίνει, ὅςτις εἶναι ἕβδομος μὴν ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον· μετ' αὐτὴν τὴν νηςείαν ἔχομεν ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ μεγάλην πανήγυριν τῆς Ἀναςάσεως τοῦ Κυρίου, ὅςτις ἐξήγαγε τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν Ἅδην.

Ἡ δεκάτη νηςεία δηλοῖ τὸν μῆνα τοῦ Ἰουνίου, ὅςτις εἶναι δέκατος ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον, εἰς τὸν ὁποῖον πάντοτε νηςεύομεν τὴν νηςείαν τῶν ἁγίων Ἀποςόλων· εἰς δὲ τὰς 29 τοῦ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Ἀποςόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

Ἡ νηςεία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου συναριθμεῖται μὲ τὴν μεγάλην τεσσαρακοςήν.

Ἰδοὺ διὰ βοηθείας τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ ἀπεκρίθην καὶ διὰ τὴν δευτέραν ἐρώτησιν· δηλ. διὰ τὸ Σάββατον.

α) Ματ. Γ΄. 16. β) Ψαλ. ΟΓ΄. 14. γ) Ἡσ. ΙΒ΄. 3.

ΧΑΧΑΜΗΣ.

Ὦ πάτερ! ἔχεις νὰ μοὶ ἀποκριθῇς πολλὰ διὰ τὸ Σάββατον· ἐν πρώτοις λοιπὸν σ' ἐρωτῶ. Διατί ὁ Χριστός σας, ὅταν ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταί του, πότε θέλει εἶναι ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου, εἶπεν εἰς αὐτούς. « Προσεύχεσθε, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν Σαββάτῳ α) φαίνεται πολλὰ καλὰ, ὅτι ὁ Χριστός σας ἐπρόσταξε νὰ ἑορτάζωσι τὸ Σάββατον.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Πολλὰ καλὴν καὶ σαφῆ ἀπόκρισιν θέλω σοὶ δώσει, ὦ Χαχάμη· ὅτι « Κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ β)· καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. « Κύριος, Κύριος δίδωσί μοι γλῶσσαν παιδείας, τοῦ γνῶναι ἐν καιρῷ, ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον γ).

Ἄκουσον λοιπὸν τί λέγει ὁ Σολομών. « Ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν, ὁ ὑετὸς ἀπῆλθε..... Τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν, φωνὴ περιστερᾶς ἠκούσθη δ)· δηλ. ἡ παλαιὰ Διαθήκη, ἥτις εἶναι ὁμοία μὲ τὸν χειμῶνα, παρῆλθε, καὶ ὁ Χριστὸς μετὰ τῶν Ἀποστόλων ἐφάνη, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὅμοιοι μὲ τὰ εὐωδέστατα ἄνθη· καθὼς καὶ ὀλίγον κατωτέρω λέγει. « Ἕως διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα, καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί ε)· δηλ. ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς, ὁ ὀνομαζόμενος ἡμέρα· καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Μαλαχίας. « Καὶ ἀνατελεῖ ὑμῖν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἥλιος δικαιοσύνης ζ)· δηλ. ὁ Χριστός· καὶ τότε θέλει κινηθῇ ἡ σκιὰ

α) Ματ. ΚΔ΄. 20. β) Ψαλ. ΞΖ΄. 11. γ) Ἡσ. Ν΄. 4. δ) Ἀσμ. Ἀσμ. Β΄. 12. .... Τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῇ. .... φωνὴ τῆς τρυγόνος ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν Ἡ ῥηθ. ἔκδοσ. ε) Ἀσμ. Ἀσμ. Δ΄. 6. ζ) Μαλαχ. Δ΄. 2.

του νό ου· καὶ πάλιν προσίθησιν ὁ Σολομὼν λέγων. « Φωνὴ περιςερᾶς ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν· δηλ. τὸ ἅγιον Πνεῦμα κατέβη ἐν εἴδει περιςερᾶς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ, ἐξελθόντος ἐκ τοῦ ὕδατος, καὶ εἶπεν ὁ Πατήρ. « Οὗτός ἐςιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ ηὐδόκησα α)·

Φανερὸν εἶναι, ὅτι ἡ παλαιὰ Διαθήκη καλεῖται χειμὼν, ὁμοίως καὶ Σάββατον δηλοῖ ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ γλώσσῃ ἀνάπαυσις· καθὼς εὑρίσκομεν εἰς τὴν Γραφὴν, ὅπου λεγει. « Καὶ ἔςαι τοῦτο ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον· ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν β), κτλ. Καὶ Σάββατα Σαββάτων (ἀνάπαυσις αὕτη) ἔςαι ὑμῖν ἡ ἡμέρα αὕτη γ)· καὶ πολλάκις συμβαίνει αὐτὴ ἡ ἡμέρα εἰς τὴν μέσην τῆς ἑβδομάδος, τὴν δευτέραν, ἢ τὴν τρίτην, ἢ τὴν τετάρτην, ἢ τὴν πέμπτην· ἡ δὲ Γραφὴ τὴν ὀνομάζει Σάββατον τῶν Σαββάτων διὰ πολλὴν ἀνάπαυσιν.

Ὁμοίως προςάζει ὁ Θεὸς τῷ Μωϋσῇ διὰ νὰ διδάξῃ τὸν λαὸν ἓξ ἔτη νὰ σπείρῃ τὴν γῆν. « Τῷ δὲ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ Σάββατα, ἀνάπαυσις ἔςαι τῇ γῇ δ)· δηλ· ὅλον τὸν χρόνον.

Ἐντεῦθεν εἶναι φανερὸν, ὅτι δὲν ὀνομάζεται ἡ ἡμέρα Σάββατον, ἀλλ᾽ εἰς ὁποίαν ἡμέραν εἶναι ἀργία Σάββατον ὀνομάζεται· καθὼς καὶ ἐδῶ ὁλόκληρος ὁ ἕβδομος χρόνος Σάββατον ὀνομάζεται, διότι ἀνεπαύθη ἡ γῆ· κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἐδῶ, ὅπου λέγει ὁ Χριςὸς· « Προσεύχεσθε, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ἡμῶν (ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου) χειμῶνος, μηδὲ ἐν Σαββάτῳ· δηλ. εἰς τὴν παλαιὰν Δια-

---

α) Ματθ. Γ'. 16 17. β) Λευϊτικ. Ις'. 29. γ) Αὐτ. ς'χ. 31. δ) Λευϊτικ. ΚΕ'. 4.

θήκην νὰ μὴ σᾶς εὕρῃ, ἡ ὁποία εἶναι ὁμοία μὲ τὸν χειμῶνα· ἀλλὰ νὰ σᾶς εὕρῃ ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου εἰς τὸν νόμον τῆς χάριτος· οὔτε νὰ σᾶς εὕρῃ εἰς πολλὰς ἀναπαύσεις (αἱ ὁποῖαι Σάββατα ὀνομάζονται), ἀλλὰ εἰς μετάνοιαν νὰ σᾶς εὕρῃ· ὅτι πολλάκις σοὶ εἶπον, ὦ Χαχάμη, ὅτι ὁ Χριςὸς ὅλα ἐν παραβολαῖς ὡμίλησε καὶ πνευματικῶς, σωματικῶς δὲ οὐδαμῶς.

ΧΑΧΑΜΗΣ.

Ἀλλὰ διατί λέγει ὁ Χριςὸς εἰς ἄλλο μέρος. « Οὐαὶ ταῖς ἐν γαςρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις α)· φαίνεται, ὅτι ὁ Χριςὸς ὡμίλησεν ἐδῶ σωματικῶς.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Οὔτε ταῦτα τὰ λόγια ἐῤῥέθησαν σωματικῶς, ἀλλὰ πνευματικῶς.

Ἄκουσον τί λέγει ὁ Προφήτης Δαβὶδ διὰ τὸ Ἑβραϊκὸν γένος. « Ἰδοὺ ὠδύνησεν ἀδικίαν, συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν β)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας « Κύουσι πόνον, καὶ τίκτουσιν ἀνομίαν γ), λέγει καὶ ὁ Ἰώβ. « Ἐν γαςρὶ λήψεται ὠδύνας, ἀποβήσεται δὲ αὐτῷ κενά δ).

Λοιπὸν καὶ αὐτὰ τὰ λόγια, τὰ ὁποῖα λέγει ὁ Χριςὸς εἶναι τοιουτοτρόπως· οὐαὶ εἰς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους θέλει εὕρει ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου ἔχοντας ἐν γαςρὶ ἀδικίαν, ἢ ἀνομίας γεγεννημένας ἐξ ἀδικίας.

ΧΑΧΑΜΗΣ.

Δι' ὅλα τὰ πάθη τοῦ Χριςοῦ ἔφερες μαρτυρίαν ἀπὸ τοὺς Προφήτας, διὰ δὲ τὸ, ὅτι ἦτον νὰ ἀποθάνῃ, φαί-

α) Λουκ. ΚΑ'. 23. β) Ψαλ. Ζ'. 14. γ) Ἡσ. ΝΘ'. 4. δ) Ἰὼβ ΙΕ'. 35.

νεται δὲν εὑρίσκεται εἰς κανένα Προφήτην· διὰ τοῦτο σὲ παρακαλῶ, πάτερ, νὰ μοὶ εἴπῃς, διατί δὲν εὑρίσκεται καὶ τοῦτο γεγραμμένον εἰς τοὺς Προφήτας;

ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Α῎κουσον, ὦ Χαχάμη. Ὁ Θεὸς ἐπρόσαξε τὸν Μωϋσῆν νὰ κάμῃ τρεῖς πόλεις, διὰ νὰ ἦναι φυγαδευτήρια τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ α). Ὁμοίως, καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ ἔκαμε, διὰ νὰ καταφύγῃ εἰς ἐκείνας ὁ πατάξας ψυχὴν ἀκουσίως β), δηλ. κατὰ συμβεβηκός· εἰ δὲ καὶ ἔκαμνέ τις φόνον ἑκουσίως, δηλ. ὄχι ἐξ ἀγνοίας, τὸν τοιοῦτον φονέα, καὶ μ' ὅλον ὅτι ἤθελε καταφύγει καὶ εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἀπ' ἐκεῖ τὸν ἐλάμβανον καὶ ἐφόνευον. Ἐὰν δὲ συνέβαινε νὰ φονεύσῃ τις τὸν πλησίον του ἐξ ἀγνοίας, τὸν τοιοῦτον, ὡς ποιήσαντα τὸν φόνον ἀκουσίως, ἐξώριζον εἰς μίαν ἀπὸ ἐκείνας τὰς πόλεις, κ' ἐκατοικοῦσεν ἐκεῖ, ἕως οὗ ἀπέθνησκεν ὁ Ἱερεὺς ὁ μέγας γ), ὁ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Ἀφ' οὗ δὲ ἀπέθνησκεν ὁ Ἱερεὺς, ἐπέστρεφεν ὁ φονεὺς, καὶ ἤρχετο εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν οἶκόν του.

Τοῦτο τὸ μυστήριον εἶχε προεικονίσει τὸν Χριστὸν τὸν μέγαν Ἀρχιερέα. Ὅτι ὁ Ἀδὰμ ὁ προπάτωρ ἡμῶν ἐποίησε φόνον εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες μετ' αὐτὸν ἐγεννήθησαν, προξενήσας ἡμῖν τὸν θάνατον ἐξ ἀγνοίας, μὲ τὸ νὰ ἠπατήθη ἀπὸ τὴν Εὔαν· καὶ διὰ τὸν τοιοῦτον φόνον, τὸν ὁποῖον ἐπροξένησεν ἡμῖν ὁ Ἀδὰμ ἐξ ἀγνοίας, εἶχεν ἐξορισθῆ εἰς τὸν Ἅδην, ἕως ὅτου ἀπέθανεν ἐπὶ σταυροῦ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς, καὶ τότε ἐστράφη ὁ Ἀδὰμ μὲ ὅλας τὰς ψυχὰς, αἱ ὁποῖαι ἦτον ἐξωρισμέναι εἰς τὸν Ἅδην διὰ τὸν εἰρημένον φόνον εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ, δηλ. εἰς τὸν Θεὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπλάσθη.

α) Ἀριθ. ΛΕ'. 11. β) Ἰησ. Ναυῆ Κ'. 3. γ) Αὐτ. στίχ. 6

ΧΑΧΑΜΗΣ.

Ὦ πάτερ! ἠξεύρεις πολλὰ καλὰ, ὅτι κατὰ τὴν παλαιὰν Διαθήκην ἡ Ἱερωσύνη κατήγετο ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Λευΐ, καθὼς λέγει ἡ Γραφή. « Νόμιμον αἰώνιον ἔσω ἡ Ἱερωσύνη Ἀαρὼν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν α). Ὁμοίως καὶ εἰς τὸν Φινεὲς ἀνεψιὸν τοῦ Ἀαρὼν λέγει ὁ Θεός. « Ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτῷ την διαθήκην μου. ..... Καὶ ἔςαι αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν διαθήκη Ἱερατείας αἰωνίας β)· ὁ δὲ Χριςός σου, καθότι ἡ μήτηρ αὐτοῦ κατήγετο ἐκ φυλῆς Ἰούδα, τὸν δὲ πατέρα αὐτοῦ οὐδεὶς ἠξευρει, μὲ ποῖον λόγον λέγεις σὺ, ὅτι ἐςάθη μέγας Ἀρχιερεύς;

ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Ἄκουσον, ὦ Χαχάμη, τί λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Ὤμωσε Κυριος ..... σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ γ). Ἡ Ἱερωσύνη τοῦ Ἀαρὼν δὲν ἔμεινεν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ μόνον ἕως εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Μεσσίου· ἀφ' οὗ δὲ ἦλθεν ὁ Μεσσίας Ἰησοῦς Χριςὸς, εὐθὺς ἔλλειψεν ἡ Ἱερωσύνη καὶ ἡ Βασιλεία ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων· καὶ ὡς προεφήτευσεν ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ· « Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα (δηλ. ἡ Βασιλεία), καὶ ἡγούμενος (ἡ Ἱερωσύνη). ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ δ), δηλ. ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας. Ὁμοίως καὶ ὁ Μωϋσῆς, ὅςτις καταρᾶται τὸ Ἑβραϊκὸν γένος λέγει· « Ὁ προσήλυτος, ὅ, ἐςιν ἐν σοὶ, ἀναβήσεται ἐπὶ σὲ ἄνω ἄνω, σὺ δὲ κα-

---

α) Ἔξοδ. ΚΗ'. 43. Νόμιμον αἰώνιον αὐτῷ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν. Ἡ ῥηθ. ἔκδ. β) Ἀριθ. ΚΕ'. 12-13. γ) Ψαλ. ΡΘ' 4. δ) Γεν. ΜΘ'. 10. Ἕως ἂν ἔλθῃ, ᾧ ἀπόκειται. Ἡ ῥηθ. ἔκδ. ε) Δευτερ. ΚΒ'. 43·

..ωνήση κάτω κάτω α). Λέγει δὲ ὁ Μωϋσῆς δύο φοραῖς τὸ ἄνω ἄνω, καὶ δύω φοραῖς πάλιν κάτω κάτω· ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἐστάθημεν προσήλυτοι εἰς τοὺς Εβραίους, ὅτι αὐτοὶ εἶχον ἐξουσιάσει τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· τώρα ὅμως, ἀφ' οὗ ἦλθεν ὁ Χριστὸς, καὶ ἐδέχθημεν ἡμεῖς αὐτὸν, ὡς ὄντως Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἀνέβημεν ἄνω, ἄνω, ὄντες καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν ἀνώτεροι τῶν Ἑβραίων, ὅτι ἔχομεν Βασιλέαν καὶ μετὰ τὴν πρόσκαιρον ζωὴν θέλομεν εἶσθαι ἄνω εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅτι ἔχομεν Ἱερωσύνην, καὶ ἐξομολογούμεθα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἔμπροσθεν τοῦ ἱερέως, ὅστις ἔχει τὴν δύναμιν νὰ λύη ἐπὶ τῆς γῆς τὰς ἁμαρτίας, αἵτινες καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσονται λελυμέναι β)· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Εἶπα ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ, καὶ (ἀκολούθως παρευθὺς) σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου γ).

Ὁμοίως ἀξιούμεθα διὰ τῆς ἐξομολογήσεως νὰ δεχθῶμεν τὰ ἅγια μυστήρια τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὰ ὁποῖα λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι Χριστὸς ὁ Κύριος δ)· καὶ πάλιν· « Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι, καὶ τὸ ὄνομα Κυρίου ἐπικαλέσομαι ε)· οἱ δὲ Ἑβραῖοι, ἐπειδὴ ἐσταύρωσαν τὸν Κύριον τῆς δόξης, εὑρίσκονται κάτω καὶ ἐδῶ εἰς τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχωσιν οὔτε Βασιλείαν, οὔτε σταθερότητα, ὄντες διεσπαρμένοι καὶ ἐξωρισμένοι εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· καὶ μετὰ θάνατον ὑπάγωσιν ἀναμφιβόλως εἰς τὸν ἐξώτερον Τάρταρον, μὲ τὸ νὰ ἀποθνήσκωσιν ἐν ἁμαρτίαις, καὶ δὲν ἔχουσιν Ἱερωσύνην, ὥστε νὰ λύση τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν·

α) Δευτερονόμ. ΚΗ'. 43. β) Ματ. ΙΗ'. 18. γ) Ψαλ. ΛΑ'. 5-6. δ) Ψαλ. ΛΓ'. 8. ε) Ψαλ. ΡΙΕ'. 4 13.

καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. « Δι' ἐμὲ ἐγένετο ταῦτα ὑμῖν, ἐν λύπῃ κοιμηθήσεσθε α). Λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας σαφέστερον· « Θανάτῳ νοσερῷ ἀποθανοῦνται, ... μεγάλοι καὶ μικροί β). « Ὅτι οὐκ ἔκλασαν ἄρτον ἐπὶ τεθνηκότι, οὔτε ἐπότισαν αὐτὸν ποτήριον παρακλήσεως γ)· δηλ. διότι δὲν ἔδωκαν τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἐκείνους, οἵτινες μέλλουν ν' ἀποθάνωσι· καὶ ἐπ' ἀληθείας λέγω, ὅταν ἀποθνήσκωσιν οἱ Ἑβραῖοι, γίνεται μία δυσωδία εἰς αὐτοὺς ἀνυπόφορος.

Ἐφανέρωσα λοιπὸν, ὅτι Ἱερωσύνη δὲν ἔμεινεν εἰς τοὺς Ἑβραίους εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀλλ' εὐθὺς ἐλθόντος τοῦ Χριστοῦ, ἔλειψεν ἀπὸ αὐτοὺς, μ' ὅλον ὅτι ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Δαβὶδ νὰ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁμοίως ἔλειψεν ἀπὸ τὸ Ἑβραϊκὸν γένος καὶ ἡ Βασιλεία, μ' ὅλον ὅτι εἶπεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου « Εἰ διασκεδασθήσεται ἡ διαθήκη μου τῆς ἡμέρας, καὶ ἡ διαθήκη μου τῆς νυκτὸς, τοῦ μὴ εἶναι ἡμέραν καὶ νύκτα. Καί γε ἡ διαθήκη μου διασκεδασθήσεται ἡ μετὰ Δαβὶδ τοῦ δούλου μου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτῷ υἱὸν βασιλεύοντα ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ δ)· καθὼς καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Δαβὶδ λέγει· « Ἅπαξ ὤμοσα ἐν τῷ ἁγίῳ μου, εἰ τῷ Δαβὶδ ψεύσομαι· τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ, κτλ. ε).

Φανερὸν εἶναι, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ αἰώνιος Βασιλεὺς, καὶ ὁ αἰώνιος Ἱερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ, ὁ ὁποῖος προεικόνισε τὴν θυσίαν τοῦ Χριστοῦ ἄρτῳ καὶ οἴνῳ ζ).

α) Ἡσ. Ν. 11. β) Ἱερεμ. Ιϛ'. 4-6. γ) Ἱερεμ. Ιϛ' 7. Ἡ Γραφὴ λέγει τοιουτοτρόπως. « Καὶ οὐ μὴ κλασθῇ ἄρτος ἐν πένθει αὐτῶν εἰς παράκλησιν ἐπὶ τεθνηκότι· οὐ ποτιοῦσιν αὐτὸν ποτήριον εἰς παράκλησιν κτλ. δ) Ἱερεμ. ΛΓ'. 20-21. ε) Ψαλ. ΠΗ'. 35-36. ζ) Γεν. ΙΔ'. 18.

ΧΑΧΑΜΗΣ.

Πολλὰ καλὰ, πάτερ, ἐποίησας, ἀποδείξας μὲ μαρτυρίας καλὰς, ὅτι ὁ Χριςὸς εἶχε τὴν χάριν τῆς Ἱερωσυνης· ἀλλ' ἐκεῖ, ὅπου ἐξώριζον τὸν ἐξ ἀγνοίας φονέα εἰς μίαν ἀπὸ τὰς φυγαδευτηρίους πόλεις, ἔπρεπε νὰ κάθηται ὁ ἐξωρισμένος ἐκεῖ, ἕως ὅτου ἀπέθνησκεν ὁ μέγας Ἀρχιερεύς· ὁ δὲ Χριςὸς ἴσως δὲν ἦτον Ἀρχιερεὺς, ἀλλὰ Ἱερεὺς μόνον· καὶ πῶς σὺ λέγεις, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριςοῦ ἐςράφη ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν Ἅδην εἰς τὴν πατρίδα του, ἐν ᾧ δὲν εὑρίσκεται οὐδαμοῦ γεγραμμένον, ὅτι ἐχειροτόνησέ τις τὸν Χριςὸν Ἀρχιερέα;

ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Ὦ Χαχάμη, καλῶς εἶπεν ὁ Χριςὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἀββακούμ· « Ἴδετε οἱ καταφρονηταὶ, καὶ ἐπιβλέψατε, καὶ θαυμάσατε θαυμάσια· διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ὃ οὐ μὴ πιςεύσητε, ἐάν τις διηγῆται ὑμῖν α)· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ σὺ, μ' ὅλον ὅτι σοὶ ἐφανέρωσα πολλὰς μαρτυρίας, ἀκόμη δὲν πιςεύεις· ἢ οὐδέποτε ἀνέγνως τὸν Προφήτην Ζαχαρίαν λέγοντα. « Καὶ ἔδειξέ μοι Κύριος τὸν Ἰησοῦν τὸν Ἱερέα τὸν μέγαν, ἑςῶτα πρὸ προσώπου Ἀγγέλου Κυρίου, καὶ ὁ Διάβολος εἱςήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ β)· ἢ δὲν ἐπείραξεν ὁ Διάβολος τὸν Χριςὸν, καὶ ἔβαλλεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ Ἱεροῦ γ); ἢ δὲν εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Χριςὸς ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ; καθὼς προσθέτει ἐδῶ ὁ Προφήτης λέγων· « Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς τὸν Διάβολον. Ἐπιτιμήσαι Κύριος ἐν σοὶ Διάβολε, κτλ. δ).

α) Ἀββακ. Α'. 5. β) Ζαχαρ. Γ'. 1. γ) Ματ. Δ'. 1.9. δ) Ζαχαρ. Γ'. 2.

Φανερὸν λοιπὸν γίνεται δι᾽ ἀποδείξεων, ὅτι ὁ Χριςὸς ἦτον, καὶ εἶναι, καὶ ἔςαι αἰώνιος Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων, καὶ μέγας Ἀρχιερεὺς ἐπὶ πάντων τῶν Ἀρχιερέων· μ᾽ ὅλον ὅτι δὲν ἐχειροτονήθη ὑπὸ χειρὸς ἀνθρώπου, ἀλλ᾽ ὁ ἴδιος παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐχρίσθη, ὅτι Υἱὸς Θεοῦ εἶναι, καὶ ἐκ τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ ἁγιάζονται τὰ ἑπτὰ Μυςήρια τῆς τῶν Χριςιανῶν Ἐκκλησίας· καθὼς λέγει ὁ Σολομών· « Ἡ Σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ὑπήρεισε ςύλους ἑπτά α)· δηλ. μὲ τὰ ἑπτὰ Μυςήρια τῆς Ἐκκλησίας· ἡ δὲ Σοφία εἶναι ὁ Χριςός· διότι προςίθησιν ὁ Προφήτης λέγων· « Ἔλθετε, φάγετε τὸν ἐμὸν ἄρτον, καὶ πίετε οἶνον, ὃν κεκέρακα ὑμῖν β)· δηλ. τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριςοῦ, καθὼς λέγει ἀνωτέρω « Ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα, καὶ ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον γ).

Ἐδῶ προφητεύει ὁ Σολομὼν, ὅτι ὁ Χριςὸς θέλει θυσιασθῇ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, καὶ ὅτι θέλει προσφέρει τὸν ἑαυτόν του θυσίαν δι᾽ ὅλον τὸν κόσμον. Μὲ τοῦτο δὲ, τὸ ὁποῖον λέγει· « Καὶ ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον, πολλὰ ἀμυδρῶς φανερόνει ὁ Προφήτης, ὅτι θέλει ἐξέλθει ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἰησοῦ ὕδωρ μεμιγμένον μὲ αἷμα.

Ἰδοὺ ἐφανέρωσα διὰ πολλῶν φωτεινῶν ἀποδείξεων, ὅτι ὁ Χριςὸς εἶναι ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς, ὅςτις μὲ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ Ἀνάςασιν ἐξήγαγε τὰς ψυχὰς τῶν προπατόρων καὶ Προφητῶν ἀπὸ τὸν Ἅδην, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐκεῖ ἐξωρισμέναι διὰ τὸν φόνον ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἔκαμεν ὁ Προπάτωρ ἡμῶν Ἀδὰμ ἐξ ἀγνοίας αὐτοῦ καὶ ἀπάτης.

α) Παροιμ. θ. 1. β) Αὐτ. ςίχ. 5. γ.) Αὐτ. ςίχ. 2.

ΧΑΧΑΜΗΣ.

Πῶς λέγεις σὺ Πάτερ, ὅτι ὁ Χριςὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ἄρα ὁ Θεὸς ἔχει Υἱόν; ὅτι ἐγὼ δὲν εὗρον οὐδαμοῦ γεγραμμένον, ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει Υἱόν.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Ἄκουσον, ὦ Χαχάμη, τί λέγει ὁ προφήτης Δαβίδ· « Αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, Πατήρ μου εἶ σὺ α). Διὰ ποῖον λέγει ὁ Δαβὶδ ταῦτα τὰ λόγια; ἢ δὲν λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ ςόματος τοῦ Δαβὶδ διὰ τὸν Χριςὸν, καθὼς καὶ ὀλίγον κατωτέρω πάλιν λέγει· « Κἀγὼ πρωτότοκον θήσομαι αὐτὸν β). Καὶ πάλιν· « Ἐκ γαςρὸς πρὸ Ἑωσφόρου ἐγέννησά σε γ)· Πρὸς τούτοις καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Δαβὶδ, ὁ Σολομὼν προφητεύει διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριςὸν, ὅτι εἶναι Υἱὸς τοῦ Πατρὸς, λέγων· « Τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ κατέβη; τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; κτλ. Τί ὄνομα αὐτῷ; ἢ τί ὄνομα τῷ τέκνῳ αὐτοῦ ἵνα γνῶς δ); Καθὼς λέγει ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Μωϋσῆν· « Ἐγὼ Κύριος (ὀδά). Καὶ ὤφθην πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ε) μὲ τὸ ὄνομά μου (σαδαΐ), καὶ τὸ ὄνομά μου (ἠχωά)· δηλ. τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ μου δὲν ἐφανέρωσα αὐτοῖς ζ).

Φανερὸν λοιπὸν ἐποίησα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

ΧΑΧΑΜΗΣ.

Ἐὰν ἦναι ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διατί ἐσαρκώθη ἀπὸ τὴν Μαρίαν, καὶ δὲν ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς

α) Ψαλ. ΛΗ΄. 26. β) Αὐτ. ςΊχ. 27. γ) Ψαλ. ΡΘ΄. 4-5. δ) Παροιμ. Λ΄. 2. ε) Ἔξοδ. ς΄. 2-3. ζ) Αὐτ. Καὶ τὸ ὄνομά μου Κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς.

μόνον μὲ τὴν Θεότητα γυμνὴν χωρὶς σῶμα; Διατί, καὶ κατά τι ἔκαμε χρεία νὰ εἰσέλθη ὁ Χριςὸς εἰς τὴν κοιλίαν μιᾶς παρθένου, καὶ νὰ γεννηθῇ, καὶ νὰ περιτμηθῇ ὀκταήμερος, καὶ νὰ συναναςραφῇ ἐπὶ τῆς γῆς τριάκοντα τρεῖς χρόνους μὲ τοὺς ἀνθρώπους;

ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Πολλάκις προεῖπόν σοι διὰ τί ἦτον χρεία νὰ ἔλθη ὁ Χριςὸς ἐπὶ τῆς γῆς· δηλ: διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ πάλιν πῶς ἤθελεν ἔλθη ὁ Χριςὸς μόνον μὲ τὴν Θεότητα γυμνὴν, καὶ νὰ ἦναι αἴτιος θανάτου τοῖς ἀνθρώποις· διότι τὴν Θεότητα μόνον δὲν δύναται νὰ ἴδῃ ὁ ἄνθρωπος, καὶ νὰ ζήσῃ, καθὼς λέγει ὁ Θεὸς τῷ Μωϋσῇ· « Οὐ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ζήσεται α) καὶ ὡς καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς λέγει· « Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε β).

Καὶ ἔπειτα σχεδὸν καμμία ἐνέργεια δὲν ἠμποροῦσε νὰ γένῃ· οὔτε ὁ Ἰούδας δὲν ἤθελε ἔχει ποῖον νὰ προδώσῃ, οὔτε οἱ Ἑβραῖοι ποῖον νὰ ςαυρώσωσι· καὶ πάλιν πῶς ἤθελαν πληρωθῶσιν αἱ Γραφαί; καὶ μάλιςα, ὅτι ὁ ἴδιος Χριςὸς λέγει· « Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖται, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν γ)· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς ἔκαμε· διότι μὲ ὁποῖον μέτρον ἐμέτρησεν ὁ Σατανᾶς, ἀπατήσας τὴν Εὔαν, διότι ὁ Σατανᾶς δὲν ἐπλησίασεν εἰς τὸν Ἀδὰμ, διότι, μὲ τὸ νὰ ἦναι ἡ φύσις τοῦ ἀνδρὸς ἰσχυρόγνωμος, ἐφοβήθη, μήπως δὲν ἤθελε τὸν ἀκούσῃ· ἀλλ' ἐπλησίασεν εἰς τὴν Εὔαν, ὡς πρὸς μίαν φύσιν εὐόλισθον καὶ εὐαπάτητον· καὶ οὔτε εἰς τὴν Εὔαν ἤθελε πλησιάσει μὲ τὸ σχῆμά του

α) Ἔξοδ. ΛΓ'. 20. β) Ἰω. Α', 18. γ) Ματ. Ζ'. 2.

μόνον γυμνὸν, ὅτι οὔτε ἡ Εὔα ἠμποροῦσε νὰ τὸ δεχθῇ· ὅθεν ἔκαμεν ὁ Διάβολος ἄλλην τεχνην μὲ τὸ νὰ ἐσαρκώθη μὲ σῶμα ὄφεως, καὶ ἡ Εὔα εσοχάσθη, ὅτι ὁμιλεῖ μὲ ὄφιν α), μὴ ἠξεύρουσα, ὅτι εν τῷ ὄφει ἦτον κεκρυμμένος ὁ Διάβολος· καὶ ἀπατηθεῖσα αὐτὴ, ἠπάτησε καὶ τὸν ἄνδρα της Ἀδὰμ, καὶ τοιουτοτρόπως ἔγινεν ἡ παράβασις τῆς ἐντολῆς. Μὲ τὸ τοιοῦτον μέτρον καὶ ὁ Χριςὸς ἐμέτρησεν εἰς τὸν Διάβολον, μὴ ἐλθὼν μόνον μὲ τὴν Θεότητά του γυμνήν· διότι ἀλλεοτρόπως δὲν ἤθελε τολμήσει ὁ Διάβολος νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτὸν καὶ νὰ τὸν πειράξῃ, οὔτε εἰς τὸν Ἰούδαν ἤθελεν εἰσελθῇ, οὔτε εἰς τὸν Καϊάφαν, οὔτε εἰς τὸν Ἄνναν, οὔτε εἰς τοὺς Γραμματεῖς, οὔτε εἰς τὸν Πιλάτον· καὶ συν.όμως, δὲν ἤθελεν ἐκτελεσθῇ καμμία ἐνέργεια. Ὅθεν ἀντεποίησε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς ἄλλην τέχνην, ὅτι ἐσκήνωσεν ἑαυτὸν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς παναχράντου παρθένου Μαρίας, λαβὼν σάρκα ἐξ αὐτῆς, καθὼς λέγει πολλὰ μυςηριωδῶς ὁ Προφήτης Δαβίδ· α Ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλει γνῶσιν β)· δηλ. ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἀναγέλλει εἴδησιν καλὴν τῇ παρθένῳ Μαρίᾳ, ὅτι θέλει γεννήσει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἰησοῦν Χριςόν γ)· διότι Γαβριὴλ φῶς καλεῖται, καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Θεοῦ ἄλλο φῶς· νὺξ δὲ ὀνομάζεται ὁ Σατανᾶς, καὶ ἡ Εὔα ὡσαύτως νύξ. Ἀναγγέλλει ὁ Σατανᾶς τῇ Εὔᾳ γνῶσιν· δηλ. νὰ φάγῃ ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ εἰδέναι καλὸν καὶ πονηρὸν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐμποδίσει εἰς αὐτὴν ὁ Θεός· καὶ καθὼς ὁ Σατανᾶς διὰ μέσου ὄφεως ἀναγγέλλει τῇ Εὔᾳ· δηλ. τὴν παρακινεῖ νὰ φάγῃ ἐκ τοῦ ἐμποδισμένου καρποῦ· οὕτω καὶ ὁ Χριςὸς, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν,

α) Γεν. Γ΄. 4. β) Ψαλ. ΙΗ΄. 2. γ) Λουκ. Α΄. 31.

ἀνταποδίδωσιν αὐτῷ διὰ τῆς σαρκὸς, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας, καὶ δι' ἀγγελίας τοῦ Γαβριήλ· καὶ καθὼς κάμνει ὁ ἁλιεὺς, ὅτι ῥίπτει τὸ ἄγκιςρον εἰς τὴν θάλασσαν νὰ πιάσῃ ὀψάρια, δὲν ῥίπτει αὐτὸ γυμνὸν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔρχεται τὸ ὀψάριον, ἀλλὰ τὸ περιενδύει μὲ κα'νένα σκώληκα, καὶ τὸ ὀψάριον ςοχαζόμενον, ὅτι ὅλον τὸ ἄγκιςρον εἶναι σκώληξ, καὶ καταπίνων τὸν σκώληκα, πιάνεται ὑπὸ τοῦ κεκρυμμένου ἐν αὐτῷ ἀγκίςρου· τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ μέγας Δράκων, ςοχαζόμενος, ὅτι ὁ Χριςὸς ἦτον μόνον ἄνθρωπος οὐχὶ δὲ καὶ Θεὸς, ἀπατηθεὶς, ἐπιάσθη. Καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Δαβὶδ ἐκ προσώπου τοῦ Χριςοῦ· « Ἐγώ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος α)· δηλ. ἡ ἀνθρωπότης, τὴν ὁποίαν ἔλαβον εἶναι σὰρξ ὡς ὁ σκώληξ, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ κυνηγήσω τὸ ὀψάριον, τὸν μέγαν δράκοντα, τὸν Σατανᾶν. καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἀββακοὺμ λέγει· « Συντέλειαν ἐν ἀγκίςρῳ ἀνέσπασε β)· δηλ. ὁ Χριςὸς ἐκυνήγησε τὸν Σατανᾶν, ὅςτις συντέλεια ὀνομάζεται, μὲ τὸ ἄγκιςρον.

Εἰς δὲ τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν λέγεται τόηλας, ἡ ὁποία λέξις ἑρμηνεύεται κουκοῦλι (ζωΰφιον, τὸ ὁποῖον κάμνει τὸ μετάξι)· καὶ καθὼς αὐτὸ ἐν πρώτοις πρέπει νὰ ἦναι νεκρὸν, καὶ ἔπειτα νὰ ἀνας·ηθῇ, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὁ Χριςὸς μὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἀνέςησε τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὸ ὁποῖον προϋπῆρχε νεκρόν. Ὅθεν πᾶς ἄνθρωπος, ὅςτις θέλει ν' ἀναςηθῇ εἰς τὴν αἰωνίαν ζωὴν, πρέπει εἰς αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν νὰ νεκρώσῃ τὴν σάρκα του διὰ μετανοίας, νὰ κλαίῃ ἀκαταπαύςως διὰ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ Ἀδάμ· ὅτι οἱ ἑβδομήκοντα χρόνοι, τοὺς ὁποίους μᾶς ἐχάρισεν ὁ Θεὸς νὰ ζήσωμεν ἐπὶ

α) Ψαλ. ΚΑ΄. 6. β) Ἀββακ. Λ΄. 15.

τῆς γῆς α) εἶναι διὰ ν' ἀναπληρώσωμεν τὴν ἡμέραν τοῦ Ἀδάμ· ὅτι ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς τὸν Ἀδάμ· « Ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε β)· μὲ δύο θανάτους, καὶ μὲ σωματικὸν καὶ μὲ πνευματικόν.

Ὁ Ἀδὰμ ἔζησεν ἐννεακόσια καὶ τριάκοντα χρόνους μετὰ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς γ)· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν πνευματικῶς, ὅτι ἀπὸ τὸν Θεὸν οὐδέποτε ψεῦδος ἐξέρχεται. Ὅτι χίλιοι χρόνοι εἶναι εἰς τὸν Θεὸν ὡς ἡ ἡμέρα ἡ ἐχθὲς δ)· καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν, εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ, ὅτι θέλει φθάσει αὐτός· δηλ. οἱ χίλιοι χρόνοι· ὅθεν ἔζησεν ὁ Ἀδὰμ ἐννεακόσια τριάντα χρόνια· καὶ δὲν ἔφθασε νὰ πληρώσῃ, ἤτοι νὰ τελειώσῃ τὴν ἡμέραν τῶν χιλίων χρόνων, πλὴν ἑβδομήκοντα χρόνων. Διὰ τοῦτο αὐτοὺς τοὺς ἑβδομήκοντας χρόνους ἡμᾶς ἐχάρισεν ὁ Θεὸς, διὰ ν' ἀναπληρώσωμεν τὴν ἡμέραν τοῦ προπάτορος ἡμῶν Ἀδὰμ μὲ μετάνοιαν καὶ ἀγαθὰ ἔργα, νὰ νεκρόνωμεν τὰ πάθη τοῦ σώματος ἡμῶν διὰ νὰ ἀναστηθῶμεν εἰς τὴν αἰωνίαν ζωήν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνέφερα διὰ τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Χριστοῦ, δὲν μὲ ἀφίνει ὁ νοῦς νὰ φανῶ ἀμελὴς, καὶ νὰ μὴ γράψω καμμίαν ἀπόκρισιν, διὰ νὰ ἠξεύρῃ κάθε Χριστιανὸς νὰ ἀποκρίνηται εἰς τοὺς Ἑβραίους, διότι οἱ Ἑβραῖοι μᾶς ἐρωτοῦσι λέγοντες.

Ἐὰν προεφήτευσαν οἱ Προφῆται ὅτι θέλει ἔλθει ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ νὰ ἐνσαρκωθῇ ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦ-

---

α) Ψαλ. ΠΘ' 10. β) Γεν. Β'. 17. γ) Αὐτ. Ε'. 5.
δ) Ψαλ. ΠΘ'. 4.

μα, καὶ ἀπὸ τὴν παρθένον Μαρίαν, διατί ἔκαμε χρεία νὰ ἀῤῥαβωνίσωσιν οἱ ἱερεῖς τὴν Μαρίαν μὲ τὸν Ἰωσήφ;

Ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα.

Διὰ νὰ μὴ καταλάβῃ ὁ διάβολος· καθ' ὅτι ἐκεῖνος πολλὰ καλὰ εἶχε προακούσῃ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν λέγοντα· « Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν κτλ. α) καθὼς καὶ ὁ προφήτης Ἱερεμίας διὰ τοῦτον τὸν υἱὸν λέγει· « Ἐρωτήσατε καὶ ἴδετε, εἰ ἔτεκεν ἄρσεν β); Καὶ πάντοτε ἐδοκίμαζεν ὁ Σατανᾶς, ποία παρθένος θέλει εἶναι ἐκείνη, ἐξ ἧς θέλει γεννηθῇ ὁ Χριστὸς, δια νὰ προξενήσῃ σύγχυσιν. Ὅθεν ἀῤῥαβώνισαν τὴν Μαρίαν διὰ νὰ σοχασθῇ ὁ Σατανᾶς, ὅτι ἀπο τὸν Ἰωσὴφ ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Καθὼς καὶ σεῖς οἱ Ἑβραῖοι, ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ, πιστεύετε τοιουτοτρόπως ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἀπὸ τὸν Ἰωσὴφ εἶναι γεγεννημένος.

Παρομοίως διὰ νὰ μὴ γνωρίσῃ ὁ Σατανᾶ, μὲ τὴν συναγωγὴν αὐτοῦ, μὲ τοὺς Ἑβραίους, λέγει, ὢν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, τῇ Μητρὶ αὐτοῦ Μαρίᾳ διὰ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Ἰωάννην «Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου γ). Ὡσαύτως καὶ ὁ Ἄγγελος εἶπε τῷ Ἰωσήφ· « Μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου δ). μόνον διὰ νὰ μὴ καταλάβῃ ὁ Σατανᾶς.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς, λέγει ὁ Ἄγγελος τῷ Ἰωσήφ. « Παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον ε). Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου πάλιν φαίνεται ὁ Ἄγγελος τῷ Ἰωσὴφ λέγων· « Ἐ-

---

α) Ἡσ. Ζ' 14. β) Ἱερεμ. Λ'. 6. γ) Ἰω. ΙΘ'. 26. δ) Ματ. Α'. 20. ε) Αὐτ. Β'. 13.

γερθεὶς, παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ α). πάλιν σκοτεινῶς λέγει ὁ Ἄγγελος διὰ νὰ μὴ καταλάβῃ ὁ Σατανᾶς.

Διὰ δὲ τὸν Ἀῤῥαβῶνα τῆς Παρθένου Μαρίας ἄκουσον πόσον κεκρυμμένως φανερόνει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας λέγων· « Καὶ ἔσονται ὑμῖν πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, ὡς οἱ λόγοι τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου τούτου, ὃ ἐὰν δῶσιν αὐτὸ ἀνθρώπῳ ἐπισαμένῳ γράμματα, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἀνάγνωθι τοῦτο, καὶ ἐρεῖ, οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι, ἐσφράγισαι γάρ β). Τοῦτο τὸ ἐσφραγισμένον βιβλίον φανερόνει τὴν Παρθένον Μαρίαν. Ὁ δὲ Σολομὼν τὴν ὀνομάζει «Κῆπον κεκλεισμένον, καὶ πηγὴν ἐσφραγισμένην γ). Ὁ δὲ Προφήτης Ἰεζεκιὴλ ὀνομάζει αὐτὴν πύλην κεκλεισμένην, λέγων· « Καὶ εἶπε Κύριος πρός με· ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἐστι, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς· ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, καὶ ἔςαι κεκλεισμένη δ).

Βλέπε πόσον φωτεινῶς προεῖδεν ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ, ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Θεοῦ ἦτον παρθένος πρὸ τόκου, καὶ μετὰ τόκον πάλιν ἔμεινε παρθένος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ὀνομάζων αὐτὴν βιβλίον ἐσφραγισμένον, λέγει, ὅτι ἐδόθη τῷ ἐπισαμένῳ γράμματα· δηλ. τῷ Ἰωσὴφ, ὅστις ἤξευρε τὴν συζυγίαν τοῦ γάμου, ἐδόθη ἡ Μαριὰμ ὑπὸ τῶν Ἱερέων· ὅτι ὁ Ἰωσὴφ εἶχε καὶ υἱούς· καὶ εἶπεν ὁ Ἰωσὴφ, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀνοίξῃ τὸ βιβλίον τοῦτο, διότι ἐσφραγισμένον εἶναι, κτλ.

Ἰδοὺ ἔδωκα ἀπόκρισιν διὰ βοηθείας τοῦ Χριςοῦ, καὶ διατί ἔκαμε χρεία νὰ λάβῃ ὁ Χριςὸς σάρκα, καὶ διατί

α) Ματ. Β'. 20. β) Ἡσ. ΚΘ'. 11. γ) Ἆσμ. Ἀσμ. Δ'. 12. δ) Ἰεζεκ. ΜΔ'. 2.

ἦτον χρεία νὰ μνηςευθῇ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μὲ τὸν Ἰωσήφ.

ΧΑΧΑΜΗΣ.

Ἐὰν ἐςάθη ὁ Χριςὸς Ἀρχιερεὺς καὶ πρωτότοκος, καὶ ἐ συντόμῳ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καθὼς λέγεις καὶ σὺ, Πάτερ, διατί ἐπλήρωσε δίδραχμον α); διότι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ πρωτότοκοι δὲν ἐσυνείθιζον νὰ πληρόνωσι δόσιμον.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Διὰ τὸ δίδραχμον, τὸ ὁποῖον ἐπλήρωσεν, ἦτον νὰ πληρωθῇ ἡ λέγουσα Γραφή· « Ἃ οὐχ ἥρπαζον, τότε ἀπετίννυον β). Καὶ μ' ὅλον ὅτι δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὸ δόσιμον τοῦτο, ὡς πρωτότοκος· αὐτὸς ὅμως ἐπλήρωσε διὰ νὰ μὴ καταλάβῃ κα'νεὶς ποῖος εἶναι· καὶ μάλιςα διὰ νὰ δείξῃ τῷ Πέτρῳ μαθητῇ αὐτοῦ θαῦμα, ὅτι τὸν ςατῆρα (νόμισμα) ἐκεῖνον εὗρεν εἰ ςόμα ὀψαρίου, τὸ ὁποῖον ἐψχρεύθη καθὼς προεῖπεν ὁ Σωτὴρ Χριςός.

ΧΑΧΑΜΗΣ.

Ἀνωτέρω προανέφερες, πάτερ, ἐκ τῆς Προφητείας τοῦ Ἡσαΐου, τό· « Ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαςρὶ ἕξει, κτλ. καὶ εἶπες, ὅτι διὰ τὴν Μαριὰμ μητέρα τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ λέγει ὁ Προφήτης. Σὺ, πάτερ, πολλὰ καλὰ ἠξεύρεις τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, μὲ τὸ νὰ ἐςάθης διδάσκαλός μας, ὅτι εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν ἡ ἄφθορος παρθένος ὀνομάζεται Ναάρ· ὁ δὲ Ἡσαΐας λέγει Ἀλμοὺ, ἡ ὁποία λέξις θέλει νὰ εἴπῃ διεφθαρμένη, καὶ νέα· Ὅθεν ὁ Προφήτης διὰ τὸν Ἄχαζ ὁμιλεῖ ταῦτα.

α) Ματ. ΙΖ'. 27. Ψαλ. β) ΞΗ'. 4.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Ἄκουσον καὶ τὴν ἀπόκρισίν μου, Χαχάμη, καλῶς, ὅτι πολλὰ καλῶς ἠρώτησας· καὶ διὰ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης περισσότερον ἐφωτίσθην νὰ πιςεύσω τὸν Χριςὸν ἄνευ ἀμφιβολίας.

Ἐν πρώτοις ἤξευρε, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου διὰ τὸν Ἄχαζ· ὅτι ὁ Ἄχαζ ἦτον τότε εἰς ἡλικίαν δεκαεπτὰ χρόνων, ὅταν ὁ Ἡσαΐας εἶπε τὸ « Ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαςρὶ ἕξει· καὶ μάλιςα, ὅτι οἱ Προφῆται δὲν συνείθιζον νὰ λέγωσι τὰς προφητείας αὐτῶν διὰ παρελθοῦσαν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ μάλιςα διὰ μέλλουσαν.

Διὰ δὲ τὴν λέξιν, τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Προφήτης, Ἀλμοῦ, καὶ ὄχι Νάαρ, ἄκουσον κατ' ἀρχὰς, ὦ Χαχάμη, καθὼς λέγει ὁ Σοφὸς Σειρὰχ διὰ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν· « Ἡσαΐας ὁ Προφήτης ὁ μέγας, καὶ πιςὸς ἐν ὁράσει αὐτοῦ, Πνεύματι μεγάλῳ εἶδε τὰ ἔσχατα ..... ἕως τοῦ αἰῶνος ὑπέδειξε τὰ ἐσόμενα, καὶ τὰ ἀπόκρυφα πρινὴ παραγενέσθαι αὐτά α). τοιουτοτρόπως προεῖδε καὶ διὰ τὴν Παρθένον Μαρίαν, ὅτι θέλει εἶναι μεμνηςευμένη (ἀῤῥαβωνιασμένη) μὲ τὸν Ἰωσήφ καὶ διὰ τοῦτο λέγει Ἀλμοῦ, καὶ ὄχι Νάαρ. Ὅτι ἡ λέξις Νάαρ Ἑβραϊςὶ ἐννοεῖται, ἄφθορος παρθένος, οὔτε μεμνηςευμένη· Ἡ δὲ λέξις Ἀλμοῦ θέλει νὰ εἴπῃ, παρθένος μεμνηςευμένη, καὶ ἄφθορος· ὅτι δὲ καθὼς λέγω εἶναι, θέλω φέρει ἀπόδειξιν σαφεςάτην τοῦ λόγου μου, δηλ. ὅπου μὲν εὑρίσκεται ἐν τῇ ἱερᾷ Γραφῇ ἡ λέξις Νάαρ ἐννοεῖται, οὔτε μεμνηςευμένη, οὔτε διεφθαρμένη· ὅπου δὲ εὑρίσκεται Ἀλμοῦ θέλει νὰ εἴπῃ παρθένος μεμνηςευμένη καὶ ἄφθορος· ὅτι εἰς

α) Σειρὰχ ΜΗ'. 20-23-26.

δύο μέρη εἰς ὅλην τὴν ἱερὰν Γραφὴν εὑρίσκεται ἡ λέξις Ἄλμου, μίαν φορὰν εἰς τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου, καὶ ἄλλην φορὰν εἰς τὴν Γένεσιν.

Ἂς ἴδωμεν, ὅταν ἔστειλεν ὁ Ἀβραὰμ τὸν πρεσβύτερον δοῦλον τῆς οἰκίας του διὰ νὰ φέρῃ γυναῖκα τῷ Ἰσαὰκ υἱῷ αὐτοῦ, ἀπὸ τὴν γῆν αὐτοῦ, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Ἀβραὰμ α). Εὑρίσκομεν εἰς τὴν Γένεσιν τὰ ἑξῆς. « Καὶ ἀναστὰς ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐπορεύθη εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὴν πόλιν Ναχὼρ β), καὶ φθάσας, ἔστη κοντὰ εἰς μίαν πηγὴν ὕδατος, οὖσαν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ εἶπε· « Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου μου Ἀβραάμ..... ἰδοὺ ἐγὼ ἕστηκα ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος· Αἱ δὲ θυγατέρες τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν ἐκπορεύονται ἀντλῆσαι ὕδωρ· καὶ ἔσται ἡ Παρθένος, ᾗ ἂν ἐγὼ εἴπω· ἐπίκλινον τὴν ὑδρίαν σου, ἵνα πίω καὶ εἴπῃ μοι· πίε σὺ, καὶ τὰς καμήλους σου ποτιῶ..... ταύτην ἡτοίμασας τῷ παιδί σου τῷ Ἰσαὰκ γ). καὶ ἰδοὺ ὁ δοῦλος εἶπε Ναάρ· δηλ. παρθένον ἄφθορον, μὴ μεμνηστευμένην. Ἀφ' οὗ ἦλθεν ἡ Ῥεβέκκα εἰς τὴν πηγὴν καὶ ἐπότισεν ὅλας τὰς καμήλους τοῦ δούλου, καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, εὔγαλεν ὁ δοῦλος ἐνώτια χρυσᾶ, καὶ δύο ψέλλια, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ, δηλ. ἐμνήστευσεν αὐτήν. Καὶ πάλιν, ἀφ' οὗ ἦλθεν ὁ δοῦλος μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μὲ τὰς καμήλους αὐτοῦ εἰς τὸ ὀσπήτιον τοῦ Βαθουὴλ, τοῦ πατρὸς τῆς Ῥεβέκκας, εἶπε τοὺς συγγενεῖς τῆς Ῥεβέκκας· « Καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὴν πηγὴν, εἶπα. .... καὶ ἔσται ἡ παρθένος, ᾗ ἂν ἐγὼ εἴπω, πότισόν με μικρὸν ὕδωρ ἐκ τῆς ὑδρίας σου κτλ. δ). Τότε εἶπεν Ἀλμού· διότι ἡ Ῥεβέκκα ἦτον ἤδη μεμνηστευμένη. Πολλὰ

α) Γεν ΚΔ'. 4. β) Αὐτ στίχ. 10. γ) Αὐτ. στίχ. 12-13-14. δ) Αὐτ. στίχ. 42-43.

φανερὸν εἶναι, ὅτι μὴ μεμνηστευμένη παρθένος λέγεται Ναὰρ Ἑβραϊστί· καὶ ὅτι παρθένος ἄφθορος καὶ μεμνηστευμένη λέγεται Ἀλμού· καὶ ὅτι ἡ Μαρία μόνον μεμνηστευμένη ἦτον. Δι' αὐτὴν τὴν μεμνηστευμένην παρθένον, λέγω διὰ τὴν Μαρίαν, λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Μήτηρ Σιών, ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ α). δηλ. ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη ἄνευ συνουσίας σαρκός· καθὼς προστίθησι πάλιν ὁ Δαβὶδ λέγων· « Καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος· καθὼς καὶ ὀλίγον ἀνωτέρω λέγει· Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ β). δηλ. ἡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ ὀνομάζεται πόλις τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐβάστασε τὸν Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς. Καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας λέγει « Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν υἱὸς, καὶ ἐδόθη ἡμῖν κτλ. γ).

Ἰδοὺ ἄχρι τοῦδε ἔγινεν ὁμιλία διὰ δύο ἐρωτήσεις τῶν Ἑβραίων, καὶ διὰ τὴν ἀπόκρισιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκα ἐγὼ διὰ βοηθείας τοῦ Σωτῆρός μου Ἰησοῦ Χριστοῦ δηλ. διὰ τὴν περιτομὴν, καὶ διὰ τὸ Σάββατον.

Ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἔμπροσθεν προΐστανται ἡμῖν καὶ ἄλλαι ἐρωτήσεις· διότι ἑπτὰ ἐρωτήσεις οἱ Ἑβραῖοι προβάλλουσιν ἡμῖν τοῖς Χριστιανοῖς, καθὼς προεῖπον.

ΤΡΙΤΗ ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ὁ Μωϋσῆς προστάζει τοῖς Ἑβραίοις, ὅτι ἐὰν ἀπέθνησκέ τις χωρὶς ν' ἀφήσῃ παιδία ἀπὸ τὴν γυναῖκά του, ἢ ἀπὸ ἄλλην, καὶ εἶχεν ἀδελφὸν, ἔπρεπεν αὐτὸς νὰ λάβῃ εἰς γυναῖκά του τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του, ἢ νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ μὲ τὸ μέσον τῆς ἐξυπολύσεως, λέγων τοιουτοτρόπως· « Ἐὰν δὲ κατοικῶσιν ἀδελφοὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἀποθάνῃ εἷς ἐξ αὐτῶν, σπέρμα δὲ μὴ ᾖ αὐτῷ, οὐκ

α) Ψαλ. Πϛ'. 5. β) Αὐτ. στίχ. 3. γ) Ἡσ. Θ'. 5.

ἔςαι ἡ γυνὴ τοῦ τετελευτηκότος ἔξω ἀνδρὶ μὴ ἐγγίζοντι· ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρος αὐτῆς εἰσελεύσεται πρὸς αὐτὴν, καὶ λήψεται αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ συνοικήσει αὐτῇ. καὶ ἔςαι τὸ παιδίον, ὃ ἂν τεχθῇ, καταςαθήσεται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, τοῦ τετελευτηκότος, καὶ οὐκ ἐξαλειφθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐξ Ἰσραήλ. Ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἄνθρωπος λαβεῖν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ ἀναβήσεται ἡ γυνὴ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πύλην ἐπὶ τὴν γερουσίαν, καὶ ἐρεῖ· οὐ θέλει ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρός μου ἀναςῆσαι τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐν Ἰσραὴλ, οὐκ ἠθέλησεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρός μου. Καὶ καλέσουσιν αὐτὸν ἡ γερουσία τῆς πόλεως αὐτοῦ, καὶ ἐροῦσιν αὐτῷ, καὶ ςὰς εἴπῃ· οὐ βούλομαι λαβεῖν αὐτήν. Καὶ προσελθοῦσα ἡ γυνὴ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἔναντι τῆς γερουσίας, καὶ ὑπολύσει τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ, καὶ ἐμπτύσεται εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἀποκριθεῖσα ἐρεῖ· οὕτω ποιήσουσι τῷ ἀνθρώπῳ, ὃς οὐκ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Καὶ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν Ἰσραὴλ, οἶκος τοῦ ὑπολυθέντος τὸ ὑπόδημα α).

Τώρα ἐρωτοῦσιν οἱ Ἑβραῖοι ἡμᾶς τοὺς Χριςιανούς· ὁ Χριςὸς οὐκ ἦλθε καταλῦσαι τὸν Νόμον τοῦ Μωϋσέως, ἀλλὰ πληρῶσαι β), διατί δὲν φυλάττομεν αὐτὴν τὴν ἐντολήν; Διότι οἱ Ἑβραῖοι μὲ πολλὰς αἱρέσεις διαβολικὰς κάμνουσιν αὐτὸ τὸ ὑπόδημα, περιπλέκοντες αὐτὸ μὲ δώδεκα κόμβους· καὶ ἀφ' οὗ πλύνουσι τὸ δεξιὸν ποδάριον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ τεθνηκότος ἀνδρὸς τῆς γυναικὸς, τὸ ξυρίζουσι μὲ ἓν μαχαίριον, ἕως ὅτου πολλάκις

α) Δευτερονομ. ΚΕ', 5-6-7-8-9-10. β) Ματ. Ε'. 17.

συμβαίνει νὰ τρέξῃ καὶ αἷμα, καὶ τὸ φοροῦσι μὲ τοῦτο τὸ ὑπόδημα. Ἡ δὲ γυνὴ τοῦ τεθνηκότος πρέπει νὰ καταγίνηται νὰ λύσῃ τούτους τοὺς δώδεκα κόμβους μὲ πολλὴν δυσκολίαν, μόνον μὲ δυο δάκτυλα· δηλ. μὲ τὸν μέγαν δάκτυλον τῆς χειρὸς, καὶ μὲ τὸν μικρόν.

Καλῶς εἶπεν ὁ Χριστός· « Ὅτι δεσμεύουσι φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά α). Ὅτι φορτόνουσι τὰς χήρας διὰ νὰ δώσωσι πολλὰ ἄσπρα εἰς τοὺς Χαχάμηδες αὐτῶν διὰ τὴν λύσιν τοῦ ὑποδήματος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ αὐτοὺς ὀνομάζεται χλήτζ. καὶ πολλάκις ζητοῦσιν οἱ Χαχάμηδες πολὺ πλῆθος χρυσίου διὰ τοῦτο τὸ χλήτζ, εἰς τρόπον ὥστε αἱ πτωχαὶ χῆραι εἶναι ἀναγκασμέναι ἀπὸ τοὺς Χαχάμηδες νὰ περιφέρωνται εἰς τόπους ξένους καὶ μεμακρυσμένους μὲ γράμματα Ῥαββίνων καμωμένα διὰ ἐλεημοσύνην, καὶ μαζόνουσι ἐλεημοσύνην, δίδουσι τοῖς Ῥαββίνοις καὶ γεμίζουσι τὰ πουγγεῖα αὐτῶν.

Βέβαια ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι Κυρίου οὐ μὴ παρέλθωσι β), τοῦ λέγοντος· « Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν γ).

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ

Ἂς ἴδωμεν εἰς ἄλλο μέρος, ὅπου προστάζει ὁ Μωϋσῆς τοῖς Ἑβραίοις λέγων· « Καὶ οὐχὶ περιστραφήσεται κληρονομία τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἀπὸ φυλῆς ἐπὶ φυλὴν, ὅτι ἕκαστος ἐν τῇ κληρονομίᾳ τῆς φυλῆς τῆς πατριᾶς αὐτοῦ προσκολληθήσονται οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. Καὶ πᾶσα θυγά-

α) Ματ. ΚΓ΄. 4. β) Λουκ. Δ΄. 33. γ) Ματ. ΚΓ΄. 14.

την άγχιςεύουσα κληρονομίαν έκ των φυλών υιών Ισραήλ, ένι των εκ του δήμου, της φυλής του πατρός αυτή; έσονται γυναίκες, ίνα άγχιςεύωσιν οί υιοί Ισραήλ έκαςος την κληρονομίαν την πατρικήν αυτού α).

Αύτη ή έντολή έδόθη διά τρία αίτια.

Πρώτον μέν διά νά μή περάση ή κληρονομία των κτημάτων αυτών άπό μιαν φυλήν είς άλλην, ούτε κάν άπό μίαν οικογένειαν είς άλλην, άλλά διά τούτο μόνον πρέπει νά φυλάττητε σείς οί Έβραίοι την λύσιν του υποδήματος, καθ' ότι είσθαι έξωρισμένοι, καί διεσπαρμένοι είς όλην την γήν, καί κληρονομίαν κτημάτων δέν έχετε.

Δεύτερον δέ διά μή μιχθώσιν αί φυλαί, διά νά γνωρισθή έκ ποίας φυλής είναι νά γεννηθή ό Μεσσίας Χριςός, ότι έκ φυλής Ιούδα έπροσμείναμεν τόν Σωτήρα Χριςόν. καί έως είς την γέννησιν του Χριςού έφυλάχθη ή προσαγή αύτη, χωρίς νά μιχθώσιν αί φυλαί· Μετά δέ την ένσάρκωσιν του Σωτήρος ημών Ιησού Χριςού, καμμία χρεία δέν είναι πλεον νά φυλάττηται.

Τρίτον δέ αίτιον, διά τό όποίον έπροςάχθησαν νά μή μιχθώσιν αί φυλαί, ήτον διά την φυλήν του Συμεών, έκ της όποίας κατήγετο ό προδότης Ιούδας. ή όποαί φυλή έμεινε καί μένει όλη κατηραμένη καί πεπλανημένη έως είς τό τέλος του κόσμου, καθώς την καταράται ό Προφήτης Δαβίδ λέγων· « Έν γενεά μιά έξαληφθείη τό όνομα αυτού β), ώσπερ προείπον.

Έως είς την παρουσίαν του Χριςού έφυλάχθη αύτή ή έντολή, καί δέν έμίχθησαν αί φυλαί· μετά δέ τόν Χριςόν άρχισαν νά μιχθώσι· μ' όλον τούτο ό Σωτήρ ημών Ιησούς Χριςός, ως οικτίρμων καί έλεήμων δέν άφίνει είς

α) Αριθ. Λς'. 7-8. β) Ψαλ. ΡΗ'. ιγ.

τὴν ἀπώλειαν τοὺς ἀπὸ τὰς κακὰς φυλὰς καταγομένους, ἀλλὰ τοὺς κράζει εἰς σωτηρίαν· διότι βλέπομεν, ὅτι καθ' ἡμέραν καὶ εἰς κάθε χώραν καὶ πόλιν ἔρχονται πλῆθος Ἑβραίων εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ.

Εἷς δὲ ἀσεβὴς Χαχάμης μὲ ἠρώτησε πολλὰ ἀσεβῶς ἐναντίον τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπου λέγει διὰ τὴν συκῆν, ἣν κατηράσατο ὁ Χριστὸς, καὶ παραχρῆμα ἐξηράνθη α), λέγων, ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος λέγει, ὅτι ἀκόμη οὐκ ἦν καιρὸς σύκων β), διατί λοιπὸν κατηράσατο ὁ Χριστὸς τὴν συκῆν, μὲ τὸ νὰ ἦναι καὶ αὐτὴ ποίημα τοῦ Θεοῦ, καὶ μάλιστα ὅτι δὲν ἦτον ὑπεύθυνος;

Ὅθεν τοῦ ἀπεκρίθην κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὅτι ἡ συκῆ φανερόνει τὸ Ἑβραϊκὸν γένος, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν πεινασμένος ὢν, ἐζήτει νὰ εὕρῃ καρπὸν καλὸν εἰς αὐτὸ, δηλ. ἀρετήν· καὶ μὴ εὑρὼν, κατηράσατο αὐτό· ἀλλὰ μ' ὅλον ὅτι δὲν ηὗρεν ὁ Χριστὸς καὶ τότε ἀρετὰς εἰς αὐτὸ, ὡς οἰκτίρμων εὐσπλαγχνιζόμενος δὲν τὸ κατηράσθη, στοχαζόμενος, ὅτι ἴσως ποτὲ εἰς τὸ μέλλον θέλει κάμει ἀγαθὰ ἔργα. Διὰ δὲ τὸν Εὐαγγελιστὴν Μάρκον, ὅστις λέγει, οὐκ ἦν καιρὸς σύκων, δηλοῦται, ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, προγινώσκων ὡς Θεὸς πάντα τὰ ἐσόμενα εἰς τὸν μέλλοντα καιρὸν, καὶ βλέπων, ὅτι δὲν εἶναι δι' αὐτὸ ἐλπὶς εἰς κανένα καιρὸν ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου διὰ νὰ κάμῃ ἀγαθὰ ἔργα, τότε κατηράσθη τὸ Ἑβραϊκὸν γένος νὰ ξηρανθῇ ἄχρι τῆς σήμερον.

Ὁ δὲ ῥαββῖνος πάλιν μοὶ εἶπε· πῶς δὲν κάμνομεν καρπὸν, ἐν ᾧ καθ' ἡμέραν ἔρχονται Ἑβραῖοι εἰς τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ; Ἀλλ' ἐγὼ ἀπεκρίθην, ὅτι αὐτοὶ, οἵτινες ἔρχονται εἰς τὴν πίστιν καὶ βαπτίζονται, εἶναι ἀπὸ τὰς

α) Ματ. ΚΑ΄. 19. β) Μάρκ. ΙΑ΄. 13. γ) Ἡσ. Ι΄. 22.

καλὰ, ἐκείνας φυλὰς, αἱ ὁποῖαι ἐμίχθησαν μετὰ Χριςὸν, με την φυλην τοῦ Συμεών· καὶ ὅτι διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. « Καὶ ἐὰν γένηται ὁ λαός σου Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα σωθήσεται α).

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰς πολλὰ μέρη προςάζει ὁ Μωϋσῆς λέγων· « Καὶ ἔςαι τὰ ῥήματα ταῦτα..... ἐφάψεις αὐτὰ εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρός σου, καὶ ἔςαι ἀσάλευτον πρὸ ὀφθαλμῶν σου β). Καὶ ἔςαι σοι εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρός σου, καὶ μνημόσυνον πρὸ ὀφθαλμῶν σου, ὅπως ἂν γένηται ὁ νόμος Κυρίου ἐν τῷ ςόματί σου γ).

Ὁμοίως προςάζει ὁ Μωϋσῆς εἰς πολλὰ μέρη νὰ τρώγωμεν καὶ ἄζυμα, λέγων· « Πᾶν ζυμωτὸν οὐκ ἔδεσθε ἐν παντὶ κατοικητηρίῳ ὑμῶν, ἔδεσθε ἄζυμα δ).

Τώρα λοιπὸν, ἂν ἦλθεν ὁ Χριςὸς διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως, διατί σεῖς οἱ Χριςιανοὶ δὲν φυλάττετε τὰς ἐντολὰς ταύτας, καθὼς τὰς φυλάττομεν ἡμεῖς οἱ Ἑβραῖοι ἕως εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν, τρώγωντες εἰς τὸ Πάσχα ἡμῶν ἄζυμα;

Ὁμοίως γράφομεν καὶ τοὺς λόγους τῆς ἀπ' Αἰγύπτου Ἐξόδου εἰς μεμβράναν, καὶ τοὺς δένομεν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ εἰς τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ ἐπὶ τῶν κατωφλίων καὶ ἀνωφλίων τῶν θυρῶν τοὺς βάζομεν, διὰ νὰ ἐνθυμώμεθα πάντοτε, νὰ εὐχαριςῶμεν τῷ Θεῷ διὰ τὴν εὐεργεσίαν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἔκαμεν, ἐκβαλὼν ἡμᾶς ἐκ τῆς δουλείας τῆς Αἰγύπτου.

α) Ἡσ. Ι΄. 22. β) Δευτερονόμ. ς΄. 6-8. γ) Ἔξοδ. ΙΕ΄. 9. δ) Ἔξοδ. ΙΓ΄. 7. Ἄζυμα ἔδεσθε τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, οὐκ ὀφθήσεταί σοι ζυμωτὸν, οὐδὲ ἔςαι σοι ζύμη ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου. Ἡ τετράγλ. ἔκδ. Καὶ Λευϊτ. ΚΓ΄. 6-7.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Πολλάκις σοὶ εἶπον, ὦ Χαχάμη, ὅτι ἡ ἀπ' Αἰγύπτου Ἔξοδος προεικόνιζε τὴν ἀπὸ τοῦ Ἅδου Ἔξοδον τῶν ψυχῶν.

Ὅθεν ἄκουσον τί λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου· « Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, καὶ τῷ οἴκῳ Ἰούδα διαθήκην καινὴν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην, ἣν διεθέμην τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου. Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, φησὶ Κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπιγράψω αὐτοὺς ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ ὄψομαι αὐτοὺς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαὸν α).

Ἤκουσας, ὦ Χαχάμη, ὅτι λέγει ὁ Προφήτης, πῶς θέλει γραφῆ ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν καρδίαν, καθὼς καὶ εἶναι γεγραμμένος εἰς κάθε καρδίαν Χριστιανοῦ ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ.

Διὰ σᾶς δὲ τοὺς Ἑβραίους ἄκουσον τί λέγει πάλιν ὁ Προφήτης Ἱερεμίας· « Ἁμαρτία Ἰούδα ἐγγέγραπται ἐν γραφῇ, ἐν ὄνυχι ἀδαμαντίνῳ, ἐγκεχολαμμένη ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς κέρασι τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν β). Ὅθεν εἰς μάτην εὐχαριστεῖτε τῷ Θεῷ διὰ τὴν ἀπ' Αἰγύπτου Ἔξοδον, διότι τί ὄφελος εἶναι, ὅτι ἠλευθερώθητε ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ Φαραὼ, μὲ τὸ νὰ ἐπέσατε εἰς μεγαλητέραν δουλείαν, εἰς τὴν αἰωνίαν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, μ' ὅλον ὅτι σεῖς δὲν τὸ γνωρί-

---

α) Ἱερεμ. ΛΑ'. 31-32-33. β) Ἱερεμ. ΙΖ'. Α.

ζετε. Ὅτι καθὼς ὁ ὄνος δὲν γνωρίζει τὸ βάρος αὐτοῦ, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ σεῖς δὲν γνωρίζετε, ὅτι μεγαλητέρα εἶναι ἡ νῦν δουλεία σας· Εἰς τὴν δουλείαν τῆς Βαβυλῶνος ἦσθε ὅλοι συνηθροισμένοι εἰς ἓν μέρος, καὶ εἴχετε ἀνθρώπους νουνεχεῖς καὶ πεφωτισμένους μὲ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, Ἱερεμίαν, Ἔσδραν, Δανιὴλ καὶ Βαρούχ· ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἦτον ὁ Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν, καὶ οἱ Πρεσβύτεροι, οἵτινες σᾶς ἐπαρηγοροῦσαν τώρα ὅμως εἰς τὴν τωρινὴν διεξοδικὴν δουλείαν εἶσθε διεσπαρμένοι, καὶ κἀνένα ἄνθρωπον πεφωτισμένον δὲν ἔχετε, εἰ μὴ μόνον τοὺς παμπονήρους Χαχάμηδες, οἵτινες σᾶς ἀπατῶσι, χωρὶς νὰ θελήσωσιν οὔτε αὐτοὶ νὰ μετανοήσωσιν, οὔτε τὸν ἁπλοῦν λαὸν ἀφίνουσι νὰ καταλάβῃ τὴν ἀλήθειαν· ἀλλὰ σᾶς ἐξηγοῦσι τὴν ἱερὰν Γραφὴν πολλὰ ἀσεβῶς.

Δι' ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Μωϋσῆς, ὅτι νὰ ἦναι ἡ ἀπ' Αἰγύπτου ἔξοδος ἀμνημόνευτος, τὸ ὁποῖον λέγεται Ἑβραϊςὶ τὰτ φὰτ, ἑρμηνεύει ὁ ῥαββὶ Σολομὼν λέγων· τὰτ σημαίνει δύο, καὶ φὰτ εἰς τὴν Ἀραβικὴν γλῶσσαν ὡσαύτως δύο· λοιπὸν δύο καὶ δύο γίνονται τέσσαρα· ὅθεν κάμνουσιν οἱ Χαχάμηδες ἀπὸ δέρμα μοσχαρίου ἕνα κόμβον· πρῶτον ὅμως γράφουσιν ἐπὶ τοῦ δέρματος τούτου τέσσαρα ῥητὰ τῆς ἱερᾶς Γραφῆς· τὸ πρῶτον εἶναι ἀπὸ τὸ ς'. Κεφάλαιον τοῦ Δευτερονομίου ἀπὸ τὸν 4 ςίχον· « Ἄκουε Ἰσραὴλ, καὶ ἕως εἰς τὸν 11. Τὸ δεύτερον εἶναι ἀπὸ τὸ ΙΑ'. Κεφάλαιον τοῦ Δευτερονομίου ἀπὸ ςίχον 13, ἕως εἰς τὸν 22 τοῦ αὐτοῦ Κεφαλαίου. Τὸ τρίτον εἶναι ἀπὸ τὸ ΙΓ'. Κεφάλαιον τῆς Ἐξόδου ἀπὸ ςίχον 2 ἕως 11. Καὶ τὸ τέταρτον ἀπὸ τὸ ἴδιον Κεφάλαιον τῆς Ἐξόδου ἀπὸ ςίχον 11 ἕως 17. Ἔπειτα τὰ περιτυλίττουσι μ' ἕνα δέρμα μαῦρον, βάλλοντες ἐπάνω ἓν κομ-

μάτιον ἀπὸ τὸ ἴδιον δέρμα, ὅμως πλέον ςερεώτερον εἰς τρόπον ἑνὸς σκεπάσματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κρέμεται ἔξω ἓν μέρος λωρίου ἀπὸ τὸ ἴδιον δέρμα πλατὺ ἕνα δάκτυλον, καὶ μακρὺ ἕως δύο πήχαις, τὸν ὁποῖον κόμβον ὀνομάζουσι τεφιλὴν τῆς χειρός· τὸν δὲ τῆς κεφαλῆς κόμβον τὸν κάμνουσι τοιουτοτρόπως. Γράφουσιν εἰς μίαν μεμβράναν τὰ προειρημένα ῥητὰ τῆς Γραφῆς, διαιροῦσι τὴν μεμβράναν εἰς τέσσαρα τμήματα, ἔπειτα καλλοῦσιν αὐτὰ, εἰς τρόπον ὥςε κατασκευάζουσιν ἓν τετράγωνον, τὸ ὁποῖον βάλλουσιν ἐπάνω εἰς ἓν ἄλλο τετράγωνον πλέον ςερεὸν καὶ πλατύτερον ἀπὸ ἐκεῖνο τῆς χειρὸς, τὸ βάλλουσιν ἐπάνω εἰς τὸ μέτωπον, καὶ τὸ δένουσι μὲ δύο λωρίδας, αἱ ὁποῖαι κομποδεμέναι ἐπάνω εἰς τὸ μέτωπον κρέμονται ἔμπροσθεν ἕως εἰς τὰ γόνατα, τὸν ὁποῖον κόμβον κάθε πρωῒ τὸν βάλλουσιν εἰς τὴν προσευχήν των. Οἱ Χαχάμηδες λέγουν, ὅτι καὶ ὁ Θεὸς βάλλει τοῦτον εἰς τὴν κεφαλὴν, ὅταν προσεύχεται. Τοιουτοτρόπως γράφει εἰς τὸ κατηραμένον αὐτῶν Ταλμοὺθ εἰς τὸ μέρος μπουρουχῆς ἰουσὲ Κεφάλαιον Α΄. ὅτι ὅπου λέγει ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Μωϋσῆν· « Καὶ ὄψει τὰ ὀπίσω μου α), δηλοῖ, ὅτι τὸν κόμβον τεφιλὴν ἔδειξεν ὁ Θεὸς τῷ Μωϋσῇ, καθὼς ἑρμηνεύει ἕνας Ῥαββῖνος αὐτῶν, ὀνομαζόμενος Χὰμ, υἱὸς τοῦ Βάζνα.

Ἀκόμη ἐπενόησαν οἱ Χαχάμηδες καὶ κάμνουσιν ἕνα κόμβον μὲ πολλὰς αἱρέσεις εἰς τὸ λωρίον, μὲ τὸ ὁποῖον δένονται εἰς τὸ μετάφρενον· οἱ δὲ ἁπλοῖ δυςυχεῖς Ἑβραῖοι πληρόνουσι τὸν Χαχάμην δι' αὐτοὺς τοὺς κόμβους, διότι σχίζονται.

Ὦ κατηραμένοι Ῥαββῖνοι, ἆρα ὁ Μωϋσῆς ἐν τῇ Ἀρα-

α) Ἔξοδ. ΛΓ΄. 23.

βικῆ. ἡ Ταταρικὴ γλώσση ὡμίλησεν; ὁ Μωϋσῆς καθα-
ρῶς Εβραϊσὶ ὡμίλησε. Διὰ τοῦτο τὰτ εἰς τὸ Εβραϊκὸν
δηλοῖ χῶμα πατημένον, μὲ τὸ ὁποῖον κτίζουσιν οἱ ἄν-
θρωποι ὀσπήτια· δὲ τὰτ φὰτ φανερόνει χῶμα πατη-
μένον πολλὰ ξηρὸν εἰς τόσον, ὥςε εἶναι σχεδὸν ἀδύνα-
τον πλέον νὰ πατηθῇ· καὶ τοῦτο λέγει ὁ Μωϋσῆς νὰ ἦ-
ναι ἀσάλευτος πρὸ ὀφθαλμῶν σου ἡ ἀπ' Αἰγύπτου ἔξο-
δος, ὅτι ἀναμεταξὺ τῶν ὀμμάτων εὑρίσκονται τὰ μυαλὰ
τῆς κεφαλῆς, ὅπου εἶναι καὶ ὅλη ἡ γνῶσις τοῦ ἀνθρώ-
που. Ὅθεν λέγει τὰτ φὰτ διὰ νὰ ἦναι ἀνεξάλειπτος
ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου ἡ ἀπ' Αἰγύπτου ἔξοδος· καὶ
δὲν λέγει διὰ τὴν γήϊνον Αἴγυπτον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἔξο-
δον τῶν ἐξ Ἅδου ψυχῶν, ἡ ὁποία πνευματικῶς ὀνομά-
ζεται Αἴγυπτος· καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας·
« Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ οὐκ
ἐροῦσιν ἔτι, ζῇ Κύριος ὁ ἀναγαγὼν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ
ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ ζῇ Κύριος, ὃς ἀνήγαγε τὸν οἶ-
κον Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Βορρᾶ α)· δηλ. ἀπὸ τὸν Ἅδην.

Ἡμεῖς δὲ οἱ Χριστιανοὶ ἔχομεν ἀσάλευτον μεταξὺ τῶν
ὀφθαλμῶν ἡμῶν τὸ σημεῖον τοῦ ἁγίου Μύρου· καθὼς λέ-
γει ὁ Προφήτης Ἰεζεκιὴλ, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολό-
γος εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν· « Ἐφ' οὓς ἐςὶ τὸ σημεῖον μὴ
ἐγγίσητε β)· δηλ. εἰς τοὺς ὀρθοδόξους, οἵτινες ἔχουσι τὸ
σημεῖον τοῦ ἁγίου Μύρου νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ ἐγγίσῃ τὸ
ςράτευμα τοῦ Ἀντιχρίςου καὶ νὰ τοὺς ἀπατήσῃ. Μὲ τὰς
χεῖράς μας δὲ κάμνομεν τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ·
ὁμοίως καὶ οἱ ἱερεῖς μας δένουσι τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ
ἐπὶ τὰς χεῖρας· δηλ. τὰ ἅγια ἐπιμανίκια, τὰ ὁποῖα
βάλλουσιν ἐν καιρῷ λειτουργίας, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι

α) Ἱερεμ. Ις'. 14-15 β) Ἰεζεκ. Θ'. 6. Ἀποκάλ. Γ'. 12

σημειωμένον τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, διὰ τὸ ὁποῖον λέγει τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ Προφήτου Δαβίδ· « Ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου α)· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας λέγει· « Καὶ ἀρεῖ σημεῖον εἰς τὰ ἔθνη β).

Διὰ δὲ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων λέγει ὁ Μωϋσῆς· « Καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων φυλάξῃ γ). καὶ διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας, ἤτοι καλύβων, λέγει· « Καὶ ἑορτάσετε αὐτὴν ἑορτὴν Κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας δ)· καὶ πάλιν· « Ἐν σκηναῖς κατοικήσετε ἑπτὰ ἡμέρας ε). Αὐτοὶ δὲ πανηγυρίζουσιν αὐτὰς τὰς ἑορτὰς ὀκτὼ ἡμέρας. Καὶ ὅταν ἐρωτᾷ τις αὐτοὺς, διατί πανηγυρίζουσι μίαν ἡμέραν περισσότερον; ἀποκρινόμενοι λέγουσιν, ὅτι ὁ Μωϋσῆς λέγει· « Καὶ τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ (πρώτου) μηνὸς τούτου ποιηθήσεται ἑορτή· ἑπτὰ ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε ζ)· δηλ. τὸν Μάρτιον μῆνα.

Ὁμοίως καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας, ἀρχίζουσιν εἰς τὰς δεκαπέντε τοῦ ἑβδόμου μηνὸς, δηλ. τοῦ Σεπτεμβρίου·

Ὅταν ἐκατοικοῦσαν οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἔβαλλον φυλακὴν ἐπὶ ὄρους τινὸς ὑψηλοῦ, καὶ ἔβλεπον αὐτοὶ εἰς ποίαν ςιγμὴν ἐφάνη ἡ νέα σελήνη, καὶ ἀμέσως ἄναπτον μεγάλην φωτίαν, καὶ ἐγνωρίζετο εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἡ γέννησις τῆς νέας σελήνης, καὶ εὐθὺς ἄρχιζαν νὰ ἐπαριθμῶσι τὴν πρώτην ἡμέραν. Τώρα δὲ ευρισκόμενοι εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν διεσπαρμένοι εἰς κάθε πόλιν, δὲν γνωρίζουσιν εἰς ποίαν ςιγμὴν ἢ ἡμέραν ἀρχίζει νὰ φανῇ ἡ νέα σελήνη, καὶ διὰ αὐτὴν τὴν ἀμφιβο-

---

α) Ψαλ. ΝΘʹ. 4. β) Ἡσ. ΙΑʹ. 12. γ) Ἔξοδ. ΛΔʹ. 18. δ) Ἀριθ. ΚΘʹ. 12. ε) Λευϊτ. ΚΓʹ. 42. ζ) Ἀριθ. ΚΗʹ. 17.

λίαν πανηγυρίζουσι μίαν ἡμέραν περισσότερον ἀπὸ τὸ διωρισμένον, τόσον εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα αὐτῶν, ὅσον καὶ εἰς τὴν Σκηνοπηγίαν· οὕτω γράφει εἰς τὸ Ταλμοὺθ μέρος Μπεῖτζα.

Ἐγὼ δὲ ἠρώτησα ἕνα Ῥαββῖνον· ὁ Μωϋσῆς προςάζει εἰς πολλὰ μέρη λέγων· « Τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου.... ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Πᾶσα γὰρ ψυχὴ, ἥτις μὴ ταπεινωθήσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐξολοθρευθήσεται α)·-λοιπὸν τώρα διὰ τί δὲν νηςεύετε σεῖς οἱ Ἑβραῖοι δύο ἡμέρας διὰ τὴν ἀμφιβολίαν τῆς γεννήσεως τῆς σελήνης, ἐν ᾧ εἶναι κίνδυνος ψυχῆς; « Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ β); Μοὶ ἀπεκρίθη ὁ Ῥαββῖνος, ὅτι δὲν ἠθέλησαν οἱ Χαχάμηδες νὰ φορτώσωσι τὸν λαὸν νὰ νηςεύσωσι δύο ἡμέρας μίαν μετὰ τὴν ἄλλην· Ἐγὼ δὲ εἶπον αὐτῷ· ἡ εὐσπλαγχνία, τὴν ὁποίαν ἔχετε σεῖς οἱ Ῥαββῖνοι διὰ τὸν ἁπλοῦν λαὸν τῶν Ἑβραίων εἶναι ὁμοία μὲ τὴν εὐσπλαγχνίαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ προδότης Ἰούδας διὰ τοὺς πτωχοὺς, ὅτε εἶπε· « Διατί τοῦτο τὸ μῦρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς γ); τὰ ὁποῖα λόγια δὲν εἶπεν αὐτὸς, διότι εὐσπλαγχνίζετο τοὺς πτωχοὺς, ἀλλὰ τὰ εἶπε, διότι ἦν κλέπτης, καὶ τὸ γλωσσόκομον (πουγγεῖον) εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάςαζε δ)· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶςε καὶ σεῖς οἱ Ῥαββῖνοι.

Εἰς τὸ Πάσχα σας, καὶ εἰς τὴν πανήγυριν τῆς Σκηνοπηγίας προςάζει ὁ Μωϋσῆς λέγων· « Καὶ εὐφρανθήσῃ ἐν τῇ ἑορτῇ σου ε). Τρεῖς ὅμως Ῥαββῖνοι παραξηγοῦσι,

α) Λευϊτ. Iς'. 29. Καὶ ΚΓ'. 27-29. Ἀριθ. ΚΘ'. 7.
β) Ματ. Iς'. 26. γ) Ἰω. ΙΒ'. 5. δ) Αὐτ. ςίχ. 6.
ε) Δευτερονόμ. Iς'. ΙΔ'.

καθὼς προανέφερα εἰς τὸ Α΄. Κεφάλαιον. Δηλ ὁ μὲν πρῶτος λέγει, μὲ παχὺ κρέας πληροῦται ἡ ἐντολὴ τοῦ Μωϋσέως. Ὁ δὲ δευτερος λέγει, μὲ οἰνοποσίαν καὶ μὲ μεθην πληροῦται αὐτη ἡ ἐντολή· καθὼς καὶ εἰς τὸ Ταλμουθ εἰς το μέρος Μοηὲδ κοῦτον, εἰς τὸ Α΄. Κεφάλαιον φυλλον ἔννατον λέγει, ἀὴν σήμχα μπελόη ἀχήλα ἴςια δηλ δεν εἶναι εὐφροσύνη χωρὶς φαγητὰ καὶ πιοτὰ καλά. Ὁ δὲ τρίτος Ῥαββῖνος λέγει, ὅτι μὲ συνουσίαν σαρκὸς πληροῦται ἡ ἐντολὴ τοῦ Μωϋσέως. Εἰς τὸ Α΄. Κεφάλαιον ἐφανέρωσα καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Οἱ δὲ τῆς σήμερον Ῥαββῖνοι διὰ νὰ μὴν ἔχωσι καμμίαν ἀμφιβολίαν, κάμνουσι τὰ αἰσχρὰ ἔργα εἰς τὴν πανήγυριν τοῦ Πάσχα καὶ τῆς Σκηνοπηγίας· καὶ συναθροιζόμενοι τόσον οἱ Ῥαββῖνοι, ὅσον καὶ οἱ Χαχάμηδες μὲ τοὺς Φαρισαίους ὑπάγουσιν εἰς τὰ ὀσπήτια ὅλων τῶν Ἑβραίων, καὶ λέγουσι Μοαδὴμ λεσημχὰ χαγὴμ ἠζμάνημ λεσουσόην· δηλ. καιρὸν ἔδωκε ὁ Θεὸς διὰ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην.

Οἱ δὲ δυςυχεῖς καὶ ἁπλοῖ Ἑβραῖοι, καὶ μὲ ζημίατων πωλοῦσι τὸ πλέον καλήτερον πρᾶγμα, ἀφ᾽ ὅσα ἔχουσι, καὶ φιλεύωσι τοὺς Ῥαββίνους καὶ Φαρισαίους, γεμίζοντες τὴν κοιλίαν αὐτῶν μὲ πλουσιοπάροχα φαγητὰ καὶ πιοτά.

Ἀφ᾽ οὗ δὲ περιφερθῶσιν ἀπὸ ὀσπήτιον εἰς ὀσπήτιον ἕως ὅτου νὰ μεθυσθῶσι καὶ νὰ γίνωσι σχεδὸν ἔξω φρενῶν, ὑπάγουσιν εἰς τὰ ὀσπήτια αὐτῶν, ἵνα ἐκτελέσωσι τὰς ἀκαθάρτους αὐτῶν συνουσίας· καὶ διὰ τοῦτο πανηγυρίζουσι μίαν ἡμέραν περισσότερον εἰς αὐτὰς τὰς πανηγύρεις των.

Εἰς δὲ τὴν δεκάτην ἡμέραν τοῦ ἑβδόμου (Σεπτεμβρίου) μηνὸς, ἡ ὁποία ἀπὸ αὐτοὺς ὀνομάζεται ἤμ κήπηρ, ὅτε χωρὶς ἄλλο πρέπει νὰ νηςεύσωσι κατὰ τὸν νόμον,

καὶ νὰ ἐγκρατευθῶσιν ἀπὸ συνουσίαν, τότε δὲν νηστεύουσι μίαν ἡμέραν περισσότερον διὰ τὴν ἀμφιβολίαν τῆς γεννήσεως τῆς σελήνης, καθὼς κάμνουσιν εἰς τὰς ἄλλας πανηγύρεις αὐτῶν διὰ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην. Ἀλλὰ ξεγυμνόνουσι τοὺς δυστυχεῖς Ἑβραίους, κλέπτοντες οἱ Χαχάμηδες ἀπὸ αὐτοὺς μὲ τέχνην· ἐπειδὴ λέγουσιν αὐτοῖς· μὲ τὸ νὰ μὴ σᾶς ἐφορτώσαμεν μὲ δύο ἡμέρας νὰ νηστεύσητε διὰ τὴν ἀμφιβολίαν τῆς γεννήσεως τῆς σελήνης, διὰ τοῦτο εἶσθε ὑπόχρεοι νὰ δώσητε ἐλεημοσύνην, ἡ ὁποία ἀπὸ αὐτοὺς ὀνομάζεται πηδὴν, δηλ. ἐξαγόρασις. Ὅθεν στέκονται οἱ Ῥαββῖνοι, Φαρισσαῖοι, καὶ διδάσκαλοι, καὶ ὁ μεγαλήτερος αὐτῶν Χεβρᾶς, ὅστις ὀνομάζεται γαμπάη, εἰς τὴν θύραν τοῦ βωμοῦ αὐτῶν κρατοῦντες ἀνὰ χεῖρας ὁ καθεὶς ἀπὸ ἕνα δίσκον, καὶ δὲν ἀφίνουσι τοὺς δυστυχεῖς Ἑβραίους νὰ εἰσέλθωσι μέσα, ἐὰν πρῶτον δὲν πληρώσωσιν εἰς καθ' ἕνα ἀπὸ τοὺς ἱσταμένους εἰς τὴν θύραν ἐλεημοσύνην, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ἀπαιτοῦσι μὲ πολλὰ μαλώματα. Ὅποιος ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς θέλει νὰ πληροφορηθῇ καὶ νὰ ἰδῇ αὐτὴν τὴν πλάνην τῶν Ἑβραίων, ὅταν εἶναι τὸ φῶς τῆς σελήνης τοῦ Σεπτεμβρίου ἐννέα ἡμερῶν, τότε πρὸς τὸν καιρὸν τῆς ἑσπέρας, ἂς ὑπάγῃ εἰς τὴν θύραν τοῦ βωμοῦ αὐτῶν, καὶ θέλει ἰδῇ ὁ ἴδιος πῶς ἵστανται οἱ Ῥαββῖνοι μαζὴ μὲ τοὺς ἐπιλοίπους προειρημένους, μὲ δίσκους, καὶ κρατῆρας γεμάτους ἀπὸ ῥακὶ, καὶ κρασὶ, καὶ μὲ μελόψωμα, γέμοντες μέθης, καὶ πῶς ἔρχονται οἱ δυστυχεῖς Ἑβραῖοι μὲ ἀγιοκήρια μεγάλα· καὶ ὅτι δὲν τοὺς ἀφίνουσι νὰ εἰσέλθωσιν, ἕως ὅτου δὲν εὐχαριστήσουσιν ὅλους μὲ τόσας καὶ τόσας φιλονεικίας. Ἀφ' οὗ δὲ εὐχαριστήσῃ ὁ Ἑβραῖος ἀρκετὰ τοὺς Ῥαββίνους μὲ ἀργύριον, τότε τὸν φέρουσι μέσα, καὶ βάλλεται ὁ δυστυχὴς Ἑβραῖος μὲ τὸ πρόσωπον

πρὸς τὰ κάτω· ὁ δὲ Χαχάμης μὲ ἓν λωρίον χονδρὸν τὸν δέρνει εἰς ταῖς πλάταις σαράντα παρὰ μίαν, διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ παρελθόντος χρόνου· ἔπειτα σηκόνεται ἀποκάτω ἀπὸ τὴν γῆν ὁ δαρθεὶς Ἑβραῖος· ὁ δὲ Ραββῖνος τον παρηγορεῖ, δίδων αὐτῷ ἓν ποτήριον μὲ κρασὶ, ἢ ῥακὶ, καὶ μελόψωμον, καὶ λέγει· εἴθε νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς χρόνον γλυκὺν, εἰς δὲ τοὺς Χριστιανοὺς πικρόν.

Ἔπειτα διασκορπίζονται οἱ Ἑβραῖοι, ὑπάγοντες εἰς τὰ ὀσπήτια αὐτῶν· καὶ τρώγει ὁ καθεὶς ἀπὸ μίαν κεφαλὴν ἀρνίου λέγων. Εἰς τοῦτον τὸν χρόνον ἡμεῖς νὰ γενώμεθα εἰς κεφαλὴν, οἱ δὲ Χριστιανοὶ εἰς οὐράν. Ὅμως δὲν εἶναι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅτι ὁ Μωϋσῆς τὸ Ἑβραϊκὸν γένος κατηράσατο, λέγων· « Ὁ προσήλυτος (δηλ. ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, οἵτινες πάλαι ποτὲ ἤμεθα ἀναμεταξύ των) οὗτος ἔσται εἰς κεφαλήν α). Καθὼς καὶ ἐπληρώθη τὸ ῥητὸν, διότι ἐδέχθημεν τὸν Χριστόν. Οἱ δὲ μεμισημένοι Ἑβραῖοι, καθότι ἐσταύρωσαν τὸν Κύριον τῆς δόξης, ἔγιναν εἰς οὐρὰν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης, μ' ὅλον ὅτι τρώγουσι τὴν εἰρημένην κεφαλὴν, διὰ νὰ γίνωνται εἰς κεφαλήν· ὦ ἀνόητοι Ἑβραῖοι, καὶ κεφαλὴν σκύλου ἂν ἠθέλετε τρώγει, πάντοτε εἰς οὐρὰν θέλετε μένει ἄχρι τέλους τοῦ κόσμου· διότι ὁ ἴδιος Μωϋσῆς λέγει· « Καὶ ἐλεύσονται ἐπὶ σὲ πᾶσαι αἱ κατάραι αὗται. . . . Καὶ ἔσται ἐν σοὶ σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἕως αἰῶνος β). »

Ἀφ' οὗ δὲ γευθῶσιν ὅλοι ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀρνίου, ἀρχίζουσι νὰ τρώγωσι καὶ νὰ πίνωσιν, ἕως ὅτου δὲν ἠμποροῦσι περισσότερον. Ἔπειτα ὑπάγουσιν εἰς τὸν βωμὸν, ἤγουν συναγωγὴν αὐτῶν, γεμάτοι ὄντες ἀπὸ φαγητὰ, καὶ ζαλισμένοι σχεδὸν ὅλοι ἀπὸ μέθην, εἰς τρόπον ὥστε

α) Δευτερονόμ. ΚΗ'. 44 [illegible]. β) Αὐτ. στίχ. 45-46.

γίνεται εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν μία δυσωδία ἀνυπόφορος. Καὶ τότε ἀναβαίνει ὁ Ῥαββῖνος ἐπάνω εἰς τὸν ἄμβωνα, τὸν ὁποῖον ἔχουσιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βωμοῦ, καὶ προςάζει νὰ ζητήσωσι συγχώρησιν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον διὰ τὰς ἁμαρτίας καὶ σφάλματα, τὰ ὁποῖα ἔκαμεν ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον, κατ᾽ αὐτὸν τὸν καιρὸν ἐν ᾧ ζητοῦσιν αὐτοὶ συγχώρησιν, διὰ τὸν θυμὸν, τὸν ὁποῖον ἔχουσι, συμβαίνει πολλάκις καὶ δέρνονται ἐκεῖ. διότι τὰ ςομάχια αὐτῶν εἶναι γεμάτα ἀπὸ φαγητὰ καὶ κρασί· καὶ μάλιςα, ἐπειδὴ ἐνθυμοῦνται τὴν ἀδικίαν, τὴν ὁποίαν ἔπαθαν ἀπὸ τὸν πλησίον των εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, δέρνονται πολλὰ κακῶς. Τοιουτοτρόπως εἶδον ἐγὼ πολλάκις, ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς συγχωρήσεως ἔρχεται τὸ πρᾶγμα καὶ ἕως εἰς ῥόπαλα, καὶ καταντοῦν καὶ νὰ κριθῶσιν. Ἔπειτα κάθονται εἰς τὴν συναγωγὴν ἀνυπόδυτοι εἴκοσι τέσσαρας ὥρας, κλαίοντες καὶ παρακαλοῦντες νὰ ἔλθῃ ὁ Μεσσίας· καὶ νηςεύουσιν αὐτὴν τὴν ἡμέραν, οὔτε τρώγοντες, οὔτε πίνοντες τίποτε. Ἀφ᾽ οὗ παρέλθῃ αὕτη ἡ ἡμέρα, καὶ θέλει νὰ ὑπάγῃ ὁ καθεὶς εἰς τὸ ὀσπήτιόν του, ζητοῦσι τὰ ὑποδήματα αὐτῶν, καὶ τὰ κηρία ὁποῦ εἶχαν μείνει· διότι ὅλην αὐτὴν τὴν ἡμέραν δὲν δύνανται αὐτοὶ νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὰ κηρία, ἐπειδὴ ὀνομάζεται σάββατα σαββάτων α)· ἀλλ᾽ ἕνας χριςιανὸς φροντίζει, ἐπιμελούμενος τὰ κηρία μὲ πληρωμήν. Ἀφ᾽ οὗ τελειώσωσι τὴν δουλείαν των, βιάζεται ὁ καθεὶς νὰ ὑπάγῃ νὰ φάγῃ, καὶ ἀρχίζουν νὰ πέρνωσι τὰ κηρία καὶ τὰ ὑποδήματα ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου· διὰ τοῦτο πάλιν μαλόνουσι, καὶ πολλαῖς φορκῖς καὶ ῥαπίζονται. Ἀφ᾽ οὗ δὲ ὑπάγωσιν εἰς τὸ ὀσπήτιόν των, δὲν τρώγουσιν,

α) Λευϊτικ. ΚΓ΄. 32.

ἕως ὅτου δὲν σημειώσωσι πρῶτον, ποῦ ἔχουσι νὰ κάμωσι τὴν σκηνὴν, ἤτοι καλύβαν.

Τέσσαρας ἡμέρας ἔχουσιν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἕως εἰς τὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως τῆς Σκηνοπηγίας· ἔπειτα εἰς αὐτὰς τὰς τέσσαρας ἡμέρας οἱ Ῥαββῖνοι, οἱ Φαρισαῖοι, καὶ διδάσκαλοι αὐτῶν ἐκτελοῦσιν ἐντελῶς τὰς πορνοίας καὶ ἀνομίας αὐτῶν, μὲ τὸν λόγον, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν γράφει εἰς τὸ κατάστιχόν του τὰς ἀνομίας, τὰς ὁποίας κάμνουσιν εἰς ταύτας τὰς τέσσαρας ἡμέρας.

Αὐτὰ εἶναι τὰ ὡραιότερα ἔθιμα τῶν Ἑβραίων· καθὼς προεῖπεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ. « Καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλὰ, καὶ δικαιώματα, ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς. Καὶ μιανῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν α)· καθὼς προεξήγησα αὐτὸ τὸ ῥητὸν εἰς τὸ Β'. Κεφάλαιον.

Ἐὰν θελήσῃ τις νὰ περιγράψῃ καταλεπτῶς ὅλας τὰς μεμιασμένας καὶ ἀκαθάρτους αὐτῶν συνηθείας, πολὺς καιρὸς, καὶ χαρτὶ καὶ μελάνι ἤθελε χρειασθῇ. Πιστεύσατέ μοι, ἠγαπημένοι ὀρθόδοξοι, ὅτι περισσότερα δάκρυα ἔχυσα, παρ᾽ ὅσον μελάνι εἶναι εἰς τοῦτο τὸ Σύγγραμμα· διότι, ἐνθυμούμενος τὴν γενεάν μου, τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς μου, τοὺς προπάτοράς μου, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ υἱούς μου, ὅτι εἶναι καταβεβυθισμένοι εἰς τὸν Ἅδην, φρίττω καὶ τρέμω καθ᾽ ὅλας τὰς αἰσθήσεις μου· καὶ μάλιστα ἐνθυμούμενος, ὅτι ἄχρι τοῦ τριακοστοῦ χρόνου τῆς ἡλικίας μου ἤμουν εἰς αὐτὴν τὴν μεμιασμένην πλάνην, καὶ ὅτι ἡ καρδία μου ἦτον σκεπασμένη μὲ τὴν σκέπην τοῦ Μωϋσέως, καὶ ὅτι ἔμαθον αὐτοὺς ἐναντίον τῆς Πίστεως τοῦ Χριστοῦ, ἀκόμη περισσότερον τρέμω· διὰ τὸ ὅ-

---

α) Ἰεζεκ. Κ'. 25-26.

ποῖον ἄρά γε εἶμαι ἄξιος τώρα νὰ ὀνομασθῶ καὶ Χριστιανός; Ἀλλὰ δὲν ἀπελπίζομαι, ὅτι μέγα τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ πληρωθῇ καὶ καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἀνάξιον ὁ λόγος τοῦ Προφήτου, ὅστις λέγει· « Ταχὺ οἰκοδομηθήσῃ, ὑφ' ὧν καθηρέθης α). Ὅτι πρότερον μὲν ἐδίδαξα τοὺς Ἑβραίους κατὰ τῆς ἁγίας καὶ πεφωτισμένης Πίστεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τώρα δὲ διὰ τὸ μέγα αὐτοῦ ἔλεος οὐκ ὀλίγους εἵλκυσα πρὸς τὴν ἀληθινὴν ἡμῶν ὀρθόδοξον Πίστιν, καὶ διὰ παντὸς ἐπιμελοῦμαι, καὶ θέλω ἐπιμεληθῇ μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς νὰ ἐπιστρέφω τοὺς Ἑβραίους πρὸς τὸν Χριστὸν, ὄχι βιαστικῶς, (διότι δὲν ἔχω καμμίαν δύναμιν), οὐδὲ δι' ἄλλης τινὸς τέχνης, ἀλλὰ μόνον διὰ βοηθείας τοῦ Σωτῆρός μου Ἰησοῦ, καὶ δι' ὀλίγης μαθήσεως, τὴν ὁποίαν μοὶ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς, μὲ τοῦ ὁποίου τὴν βοήθειαν, ἰδοὺ ἄχρι τοῦδε ἔδωκα ἀπόκρισιν εἰς τέσσαρας ἐρωτήσεις· εἰς τὸ ἑξῆς δὲ θέλω δώσει ἀπόκρισιν καὶ εἰς τὰς ἐπιλοίπους, διὰ νὰ ἐμφραχθῶσι τὰ στόματα τῶν λαλούντων ἄδικα.

ΠΕΜΠΤΗ ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ὁ Μωϋσῆς προστάζει εἰς τὸ Γ'. Βιβλίον ὀνομαζόμενον Λευϊτικὸν, λέγων· « Οὐ ποιήσετε σισόην ἐκ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, οὐδὲ φθερεῖτε τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος ὑμῶν β)· δηλ. νὰ μὴ ξυραφίζωμεν τὰ γένεια, οὔτε τὰ ζουλούφια.

Ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Δ'. Βιβλίον λέγει· « Καὶ ποιησάτωσαν ἑαυτοῖς κράσπεδα ἐπὶ τὰ πτερύγια τῶν ἱματίων αὐτῶν εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν, καὶ ἐπιθήσετε ἐπὶ τὰ κράσπεδα τῶν πτερυγίων κλῶσμα ὑακίνθινον γ). Καὶ πάλιν· « Στρεπτὰ ποιήσεις σεαυτῷ ἐπὶ τῶν τεσσάρων κρα-

α) Ἡσ. ΜΘ'. 17. β) Λευϊτ. ΙΘ'. 27. γ) Ἀριθ. ΙΕ'. 38.

σπέδων τῶν περιβολαίων σου, ἃ ἂν περιβάλῃ ἐν αὐτοῖς α)».

Τώρα μᾶς ἐρωτοῦσιν οἱ Ἑβραῖοι, λέγοντες. Ἂν ὁ Χριςὸς ὑμῶν ἦλθε πληρῶσαι τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως, διατί σεῖς οἱ Χριςιανοὶ δὲν ἀκολουθεῖτε τὰς προςαγὰς ταύτας, ἀλλὰ ξυραφίζετε τὰ γένειά σας, καὶ οὔτε ἐνδύεσθε ἐν ἱματίοις μὲ κράσπεδα;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ὁ σκοπὸς τοῦ Μωϋσέως μὲ αὐτὰς τὰς προςαγὰς ἐςάθη διὰ νὰ διαφέρωσιν οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρας. Καθὼς καὶ εἰς ἄλλο μέρος προςάζει, λέγων· «Οὐκ ἐνδύσῃ κίβδηλον, ἔρια καὶ λίνον β)· δηλ. νὰ μὴ ἐνδυθῶσιν οἱ Ἑβραῖοι μὲ ἔνδυμα ὑφασμένον μὲ μαλὶ καὶ λινάρι· διότι οἱ ἐθνικοὶ μὲ τοιαῦτα ἐνδύοντο κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν. Καὶ ἠθέλησεν ὁ Μωϋσῆς, ὥςε οἱ Ἑβραῖοι δι' ὅλου νὰ διαφέρωσιν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ κατὰ τὰ ἐνδύματα καὶ κατὰ τὰ ἔθη καὶ ἤθη. Ἀπὸ τὸν καιρὸν δὲ, καθ' ὃν ἦλθεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς ἔπεσαν τὰ εἴδωλα, καὶ οὔτε εἰδωλολάτραι εὑρίσκονται· διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀφήσωμεν τὰ γένεια, οὔτε νὰ φορέσωμεν τὸ τετράγωνον ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ σᾶς καλεῖται ἀρμπὰ καμφοὺ· καὶ μάλιςα, διότι λέγει ὁ Προφήτης Ἠσαΐας διὰ ἡμᾶς τοὺς Χριςιανούς· «Καὶ γνωσθήσεται ἐν τοῖς ἔθνεσι τὸ σπέρμα αὐτῶν· πᾶς ὁ ὁρῶν αὐτοὺς ἐπιγνώσεται αὐτοὺς, ὅτι οὗτοί εἰσι σπέρμα εὐλογημένον ὑπὸ Θεοῦ γ). Καὶ κατ' ἀλήθειαν ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι γνωριζόμεθα εἰς ὅλον τὸν κόσμον· διότι ἔχομεν τὸ σημεῖον τοῦ Χριςοῦ ἐπάνω μας, δηλ. τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ· καθὼς πάλιν ὁ Ἠσαΐας λέγει· «Καὶ ἔςαι Κύριος εἰς ὄνο-

α) Δευτερονόμ. ΚΒ'. 12. β) Αὐτ. ςίχ. 11. γ) Ἠσ. ΞΑ'. 9.

μα, καὶ εἰς σημεῖον αἰώνιον, καὶ οὐκ ἐκλείψει α)· καὶ τ' αὐτὸν τὸν τρόπον οὔτε εἰς τοὺς Ἑβραίους εἶναι χρεία νὰ φορῶσι γένεια καὶ ζουλούφια· διότι ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Μωϋσῆς, καὶ ὅποιος τοὺς βλέπει γνωρίζει, ὅτι εἶναι σπέρμα μεμισημένον ἀπὸ τὸν Θεόν· καθὼς εἶπεν ὁ Μωϋσῆς· « Καὶ ἐλεύσονται ἐπὶ σὲ πᾶσαι αἱ κατάραι αὗται· Καὶ ἔςαι ἐν σοὶ σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἕως αἰῶνος β).

Καὶ κατ' ἀλήθειαν ἄξιον θαυμασμοῦ εἶναι, ὅτι δὲν βλέπεις κἀνένα Ἑβραῖον καθαρόν. Καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Καὶ ἐγενήθημεν ὡς ἀκάθαρτοι πάντες ἡμεῖς γ). Καθ' ὃν τρόπον ἀνέφερα καὶ ἀνωτέρω εἰς τὸ Α'. Κεφάλαιον· διότι μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἔχουν κασσίδαν εἰς τὴν κεφαλὴν, ἄλλοι ψώραν εἰς τὴν ἕδραν, ἄλλοι λέπραν ἐπὶ τὰς κνήμας καὶ γόνατα, καὶ ἄλλοι εἶναι πεποικιλμένοι εἰς ὅλον τὸ σῶμα, καὶ μάλιςα εἰς τὸ πρόσωπον, διὰ νὰ ἰδῶσι καὶ νὰ γνωρίσωσιν ὅλοι οἱ Χριςιανοὶ, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι εἶναι τὸ κατηραμένον σπέρμα. Πρὸς τούτοις κοντὰ εἰς αὐτὰς τὰς κατάρας, ἔχουσιν ἀκόμη μίαν κατάραν κοινῶς, ὅτι εἶναι ὅλοι μωροί.

Ὅπως καὶ ἂν ἤθελεν ἦναι ἐνδεδυμένος ὁ Ἑβραῖος, ἢ μὲ Εὐρωπαϊκὰ ἐνδύματα, ἢ μὲ Τούρκικα, ἢ καθ' οἱονδήποτε ἄλλον τρόπον, γνωρίζεται, ὅτι εἶναι Ἑβραῖος περισσότερον ἀπὸ τὴν δυσωδίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει.

Φανερὸν ἐποίησα, ὅτι ματαίως φοροῦσιν οἱ Ἑβραῖοι τὰ γένεια· διότι καὶ χωρὶς γένεια γνωρίζονται, ὅτι εἶναι τὸ κατηραμένον σπέρμα· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀντέςη αὐ-

---

α) Ἡσ. ΝΕ'. 13. β) Δευτερ. ΚΗ'. 46. γ) Ἡσ. ΞΔ'. 5.

τοῖς· τὴν δὲ ἁμαρτίαν αὐτῶν ὡς Σοδόμων ἀπήγγειλαν α).
Ὅτι επληρώθη κατ᾽ αὐτῶν ἡ κατάρα τοῦ Μωϋσέως, μὲ τὸ νὰ ἦναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον ὅλοι ὦχροι β), ἤτοι κίτρινοι κατὰ τὰ πρόσωπα αὐτῶν.

Καλῶς κάμνουσι μερικοὶ Βασιλεῖς, λαμβάνοντες ἀπὸ αὐτοὺς δόσιμον διὰ τὰ γενεια καὶ ζουλουφια· καθὼς καὶ εἰς τὴν Κράσκαν πόλιν τῆς Ῥωσσίας, καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς πολιτείας πληρόνουσι δόσιμον εἰς τὸν ἐξουσιαςὴν τοῦ τόπου διὰ τὰ ζουλουφια καὶ γένεια, καὶ διὰ τὰ κηριὰ, τὰ ὁποῖα ἀνάπτουσιν εἰς τὴν ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς πρὸ τοῦ Σαββάτου, καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα αὐτῶν ἔθιμα.

Τὰ δὲ ὑακίνθινα κλώσματα, τὰ ὁποῖα λέγει ὁ Μωϋσῆς νὰ ἔχῃ τὸ ἔνδυμα αὐτῶν, καθὼς λέγει ὁ Ῥαββὶ Μωϋσῆς ὁ Μαϊμονείδης, καὶ ὅλοι οἱ Ταλμουθιςαὶ, εἶναι ῥάμματα ἀπὸ ἄσπρον μαλὶ, τὰ ὁποῖα ἔβαπτον τὸν παλαιὸν καιρὸν μὲ αἷμα ἑνὸς ὀψαρίου ὀνομαζομένου ἀπὸ αὐτοὺς χαλουζὸν, τοῦ ὁποίου τὸ αἷμα λέγουσιν, ὅτι ἦτον ὑακίνθινον, καὶ ὅτι δὲν ευρίσκετο ἀλλοῦ, παρὰ εἰς τὴν μαύρην θάλασσαν· καὶ βεβαιόνουσιν οἱ ἴδιοι, ὅτι μετὰ τὴν καταςροφὴν τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἕως τὴν σήμερον δὲν εὑρίσκεται οὔτε εἰς τὴν μαύρην θάλασσαν τὸ αὐτὸ ὀψάριον.

Ἐντεῦθεν φανερὸν εἶναι, ὅτι μετὰ τὴν ςαύρωσιν τοῦ Χριςοῦ δὲν θέλει ὁ Θεὸς πλέον νὰ φορῶσιν οἱ Ἑβραῖοι τὸ τετράγωνον ἔνδυμα μὲ τέσσαρα κλώσματα, οὔτε κἂν τοὺς προειρημένους κόμβους· οἱ δὲ Χαχάμηδες αὐτῶν καὶ ἕως τὴν σήμερον φοροῦσι τοὺς κόμβους (κεφαλοδέματα) ὀνομαζομένους ὑπ᾽ αὐτῶν τεφιλὴν. καὶ ταῦτα τὰ ἐνδύματα ὀνομαζόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν ἀρμπὰ κανφούς.

α) Ἡσ. Γ΄. 9. β) Δευτερονόμ. ΚΗ΄. 22.

Καλῶς ὡμίλησεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς διὰ αὐτούς. « Πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν (δηλ. τοὺς κόμβους), καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν α).

ΕΚΤΗ ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ὁ Μωϋσῆς προςάζει νὰ μὴ τρώγωμεν ὀψάρια, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσι πτερὰ καὶ λέπια β). Οὔτε κρέας χοίρινον, οὔτε λαγωὸν, οὔτε ἄλλα· λοιπὸν διατί σεῖς οἱ Χριςιανοὶ τρώγετε ἀπὸ αὐτὰ, ἀφ' οὗ ὁ Χριςὸς ὑμῶν οὐκ ἦλθε καταλῦσαι τὸν Νόμον;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Διὰ ταῦτα τὰ διάφορα κρέατα, τὰ ὁποῖα ἐμπόδισεν ὁ Μωϋσῆς τότε τοὺς Ἑβραίους νὰ μὴ τρώγωσιν, ἦτον, διὰ ν' ἀπομακρύνῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν· διότι οἱ Ἑβραῖοι εἶχαν συνειθίσει εἰς τὴν Αἴγυπτον νὰ τρώγωσιν εἰδωλόθυτα· καθὼς καὶ ἔκλαυσαν αὐτοὶ, ὅταν ἦσαν εἰς τὴν ἔρημον, λέγοντες. « Ἐμνήσθημεν τοὺς ἰχθύας, οὓς ἠσθίομεν ἐν Αἰγύπτῳ δωρεάν γ). Καὶ ποῖος ἔδιδεν αὐτοῖς ἐκεῖ δωρεὰν, ἐν ᾧ ἐδούλευον δωρεὰν τοῖς Αἰγυπτίοις; Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Αἰγύπτιοι ἐπρόσφερον θυσίαν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ὀψάρια χωρὶς λέπια, ἐβίαζον καὶ τοὺς Ἑβραίους νὰ τρώγωσιν ἀπὸ τὰς θυσίας αὐτῶν. Καθὼς καὶ ὁ Ἀντίοχος ἐβίασε τοὺς ἑπτὰ Μακκαβαίους νὰ φάγωσι χοίρινον κρέας εἰδωλόθυτον δ). Ὅθεν διὰ νὰ μὴ τρώγωσιν εἰδωλόθυτα εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας, ἐπρόςαξεν ὁ Μωϋσῆς νὰ μὴ τρώγωσι τὰ εἰρημένα κρέατα·

α) Ματ. ΚΓ'. 5. β) Λευϊτ. ΙΑ'. γ) Ἀριθ. ΙΑ'. 5.
δ) Μακκαβ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Ζ'. 1.

διότι, ἀφ' οὗ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας, ὅπου κατῴκουν ἑπτὰ γένη εἰδωλολατρῶν, Ἀμοῤῥαῖοι, Χετταῖοι, Φερεζαῖοι, Γεργεσαῖοι, Εὐαῖοι, Ἰεβουσαῖοι καὶ Χαναναῖοι α), ἀπὸ τοὺς ὁποίους μερικοὶ ἐθυσίαζαν χοίρους εἰς τὰ εἴδωλά των· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας καὶ διὰ σᾶς τοὺς Ἑβραίους, οἵτινες ἔπειτα ἐπροσκυνήσατε τὰ εἴδωλα. « Οἱ ἐσθίοντες ἐν τοῖς προθύροις κρέας ὕειον, εἰδωλόθυτον β). Προσέτι μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἔθνη ἐπρόσφεραν θυσίαν εἰς τὰ εἴδωλά των λαγωοὺς, ἄλλοι ὀψάρια χωρὶς λέπια, καὶ ἄλλα διάφορα ζῶα· ὅθεν ὁ Μωϋσῆς, ἰδὼν, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι εἶναι λαίμαργοι. ἐπειδὴ ἔκλαιον εἰς τὴν ἔρημον, λέγοντες· « Ὄφελον ἀπεθάνομεν, πληγέντες ὑπὸ Κυρίου ἐν γῇ Αἰγύπτου, ὅταν ἐκαθίσαμεν ἐπὶ τῶν λεβήτων τῶν κρεῶν, καὶ ἠσθίομεν ἄρτους εἰς πλησμονήν γ)· ἐμπόδισεν αὐτοὺς, ὥςε τελείως νὰ μὴ τρώγωσιν ἀπὸ αὐτὰ τὰ εἴδη τῶν κρεάτων, τὰ ὁποῖα ἐθυσιάζοντο εἰς τὰ εἴδωλα. μήτε ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἴδια ζῶα· διότι, ἂν ἤθελεν ἐμποδίσει ὁ Μωϋσῆς τοὺς Ἑβραίους μόνον ἀπ' ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐθυσιάζοντο κατὰ μέρος, καὶ εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐθυσιάζοντο (λέγω πάλιν ἀπὸ τὰ ἴδια ζῶα), ἤθελε δώσει ἄδειαν, εὐκόλως ἤθελαν πέσει εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν· ὅτι καθὼς κάθε ἄνθρωπος, ὅταν κτίζῃ διὰ τὸν ἑαυτόν του ὀσπήτιον, κάμνει καὶ ἓν περίφραγμα τριγύρω εἰς αὐτὸ. διὰ νὰ μὴν ἔρχωνται ζῶα νὰ ἀκουμβίζωσιν ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ ὀσπητίου, καὶ νὰ χαλάσωσιν αὐτό· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὁ Μωϋσῆς ὡς περίφραγμά τι ἔκαμεν, ἐμποδίσας αὐτοὺς, ὥςε τελείως νὰ μὴ τρώγωσιν ἀπὸ τὸ εἴ-

---

α) Δευτερονόμ. Ζ'. 1. β) Ἡσ. Ξϛ' 17. Καὶ ἐν τοῖς προθύροις ἔσθοντες κρέας ὕειον. Ἡ ῥηθ. ἔκδ. γ) Ἔξοδ. Ιϛ'. 3.

δος ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐπροσφέροντο θυσία εἰς τὰ εἴδωλα. Μ᾽ ὅλον τοῦτο οἱ Ἑβραῖοι μετέπειτα ἐπροσκύνησαν τὰ εἴδωλα. Καὶ ἐὰν θέλῃς μαρτυρίαν, ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἐξ αἰτίας τῶν εἰδωλοθύτων ἐμποδίζει τοὺς Ἑβραίους αὐτὰ τὰ κρέατα, ἠμπορεῖς ἐκ τούτου νὰ γνωρίσῃς, ὅτι αὐτοὶ ἔκλευσαν, κατεγόγγυσαν ἐπὶ Μωϋσέως διὰ τὰ κρόμμυα καὶ πράσα α), καὶ διὰ ἄλλα ὄσπρια, καὶ διὰ τὸν ἄρτον, τὸν ὁποῖον ἔφαγον εἰς γῆν Αἰγύπτου β). μ᾽ ὅλον ὅτι ὁ Μωϋσῆς δὲν τοὺς ἐμπόδισε τὸν ἄρτον ἢ τὰ ὄσπρια, ὅτι ἀπὸ αὐτὰ τὰ εἴδη δὲν ἐθυσιάζοντο εἰς τὰ εἴδωλα. Φανερὸν λοιπὸν εἶναι, ὅτι ἐξ αἰτίας τῶν εἰδωλοθύτων εἶχεν ἐμποδίσει ὁ Μωϋσῆς τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὰ προειρημένα εἴδη τῶν κρεάτων.

Τώρα δὲ, ἀπὸ τὸν καιρὸν, καθ᾽ ὃν ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, δὲν εὑρίσκονται πλέον εἴδωλα, οὔτε εἰδωλολάτραι εἰς τὰ μέρη τῶν Χριστιανῶν, ὅτι δὲν ἠμποροῦν νὰ ὑποφέρωσι τὸ φρικτὸν σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ· καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἐμποδισμένον εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς νὰ τρώγωμεν αὐτὰ τὰ κρέατα. Καὶ μάλιστα ὅτι εἰς τὸ Ταλμοὺθ εἰς τὸ μέρος χρήσης, γράφει διατί ὀνομάζεται ὁ χοῖρος Ἑβραϊστὶ χαζὴρ, μὲ τὸ νὰ λέγῃ, δηλοῖ ἐπιστροφή. ὅτι δηλ. ὅταν ἔλθῃ ὁ Μεσσίας, τότε θέλει ἐπιστραφῆ ὁ χοῖρος, καὶ θέλει συναριθμηθῆ μὲ τὰ καθαρὰ ζῶα, καὶ δὲν θέλει εἶναι ἐμποδισμένος εἰς τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τοῦ νὰ τρώγεται.

Λοιπὸν τώρα ὁ ἀληθινὸς Μεσσίας ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθε πρὸ χιλίων ὀκτακοσίων τριάκοντα πέντε χρόνων· Ὅθεν εἴμεθα ἐλεύθεροι νὰ τρώγωμεν τὰ κρέατα ἐκεῖνα, ἅτινα ἦσαν ἐμποδισμένα τὸν παλαιὸν καιρὸν ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν.

α) Ἀριθ. ΙΑ΄. 5. β) Ἔξοδ. Ις΄. 3.

Ἐδῶ δὲν μὲ ἀφίνει ἡ καρδία νὰ παραβλέψω καὶ νὰ μὴ περιγράψω ὀλίγον τι, πῶς ἀπατῶσιν οἱ Ῥαββῖνοι τοὺς δυςυχεῖς καὶ ἁπλοῦς Ἑβραίους, ὅτι δὲν τοὺς ἀφίνουσι νὰ τρώγωσι μοροῦνα, οὔτε γουλιανὸν, οὔτε κανὲν ἄλλο ὀψάριον ἀπὸ τὰ μὴ ἔχοντα λέπια. Εἶναι ἓν εἶδος ὀψαρίου ὀνομαζόμενον λακέρδα, τὸ ὁποῖον λέγουσιν οἱ Ῥαββῖνοι, ὅτι εἶναι κατὰ πολλὰ θυμώδες καὶ ὀργίλον, καὶ ὅτι ὅταν πιάνηται εἰς τὸ δίκτυον, ἀπὸ τὸν θυμὸν ἀποβάλλει τὰ λέπια, τὸ ὁποῖον εἶναι ἓν ψεῦμα κατὰ πολλὰ μεγάλον· διότι ἠρώτησα πολλοὺς ἁλιεῖς (ψαράδες) Χριςιανοὺς, οἵτινες πιάνουσιν ἀπὸ τοιαῦτα ὀψάρια, καὶ μοὶ εἶπον, ὅτι δὲν εἶναι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, οὔτε κανένα λέπιον ἀποβεβλημένον εὑρίσκεται εἰς τὸ δίκτυον, καὶ μάλιςα, ὅτι ἀπὸ τοιαῦτα ὀψάρια πολλάκις πιάνουσι μὲ τὰς χεῖρας, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἥμερα καὶ ἁπλᾶ· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Ῥαββῖνοι, καὶ ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι ἔχουσι τὸ πάθος τῆς λαιμαργίας, καὶ ἐπειδὴ τὸ ὀψάριον αὐτὸ εἶναι παχὺ, εὗρον τοῦτο τὸ μέσον διὰ νὰ ἠμποροῦσι νὰ τὸ τρώγωσιν. Ὁμοίως καὶ μὲ ἄλλα πολλὰ καὶ διάφορα ψεύματα ἀπατῶσιν οἱ Ῥαββῖνοι τοὺς Ἑβραίους.

Ὅταν ἀῤῥωςήσῃ κανεὶς Ἑβραῖος, δίδει ἄσπρα τῷ Χαχάμῃ· ὁ δὲ Χαχάμης ὑπάγει εἰς τὸν βωμὸν αὐτῶν, καὶ ἀνοίγει τὸ κιβώτιον τοῦ νόμου των, εἰς τὸ ὁποῖον μέσα εἶναι τὰ πέντε βιβλία τοῦ Μωϋσέως γεγραμμένα ἐπὶ δέρματος μοσχαρίου, καὶ ἀναγινώσκει δώδεκα φοραῖς τὸν ΙΘ'. ψαλμόν· « Ἐπακούσαι σου Κύριος ..... ἔπειτα βάλλει ὄνομα εἰς τὸν ἄῤῥωςον κατὰ τοὺς ἁγίους τῆς παλαιᾶς Διαθήκης· ἔπειτα διαβάζει μίαν ἄλλην εὐχὴν λέγων· Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, ἐὰν ἀπεφάσισας νὰ ἀποθάνῃ ὁ Λέβος ἢ Ζαμφιὴλ (λέγει τὸ ὄνομα τοῦ ἀῤῥώςου) ἀπὸ

τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς οὗτος ὁ ἄῤῥωςος δὲν ὀνομάζεται πλέον μὲ τὸ ὄνομά του, ἀλλὰ Μωυσῆς, ἢ μὲ ἄλλο ὄνομα, μὲ τὸ ὁποῖον θέλει νὰ τὸν ὀνομάσῃ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ Ῥαββῖνοι ἀπατῶσι τοὺς δυςυχεῖς καὶ ἁπλοῦς Ἑβραίους. Ὅτι ἐὰν τύχῃ νὰ ἀναλάβῃ ὁ ἄῤῥωςος, λέγουσιν εὐθύς, ὅτι ἡ εὐχὴ τοῦ Χαχάμη ἐβοήθησεν. Εἰ δὲ καὶ ἀποθαίνει ὁ ἄῤῥωςος, λέγουσιν, ὅτι δὲν εἶχε περισσοτέρας ἡμέρας νὰ ζήσῃ ὁ ἄῤῥωςος καὶ διὰ τοῦτο ἀπέθανε διὰ τὸ ὁποῖον φέρουσιν καὶ δεῖξιν ἀπὸ τὸ Ταλμοῦθ, ὅπου εἶναι ἱςορούμενον, ὅτι ἕνα καιρὸν ἐπρόςαξεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν διωρισμένον διὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων Ἄγγελον· καθ' ὅτι αὐτοὶ δὲν πιςεύουσιν, ὅτι ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ λαμβάνει τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἄλλος Ἄγγελος ἀνελεήμων. Καὶ κατ' ἀλήθειαν ἀπὸ αὐτοὺς λαμβάνει τὰς ψυχὰς ὁ ἀνελεήμων Ἄγγελος, ὁ Σατανᾶς), καὶ ἔςειλε τὸν ἀνελεήμονα Ἄγγελον νὰ φέρῃ μίαν ψυχὴν ἀπὸ μίαν γυναῖκα ὀνομαζομένην Μαριαμ· καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ ἐκατάλαβεν ὁ Ἄγγελος καλῶς, ὑπῆγε καὶ ἔλαβε τὴν ψυχὴν ἀπὸ ἄλλην γυναῖκα ὀνομαζομένην πάλιν Μαριάμ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἄγγελον, ἐγὼ δὲν σὲ ἐπρόςαξα νὰ φονεύσῃς ταύτην, ἀλλὰ τὴν (δεῖνα) Μαριὰμ εἶπόν σοι. Τότε εἶπεν ὁ Ἄγγελος, θέλω τὴν ὑπάγει ὀπίσω, καὶ θέλω φέρει τὴν ἄλλην, καὶ εἶπεν ὁ Θεός, ἄφες νῦν κτλ. Μὲ αὐτὸ τὸ Ταλμοῦθ, δικαιόνονται οἱ μεμισημένοι ὑπὸ Θεοῦ Ῥαββῖνοι, ὅτι ὅταν τελειόνωσιν αἱ ἡμέραι τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε ὁ Θεὸς δὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ χαρίσῃ.

Αὐτὴ εἶναι κατὰ πολλὰ ματαία πίςις τῶν Ἑβραίων. Καὶ ἀκόμη εἶναι καὶ ἄλλη πλάνη αὐτῶν, μὲ τὴν ὁποίαν ἀπατῶνται, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πλάνην των τὰς περισσοτέρας κακοηθείας καὶ αἱρέσεις αὐτῶν ἄφησα ἀγρά-

φους. μὴ θελήσας νὰ διατρίψω τὸν καιρόν μου εἰς αὐτάς· μάλιςα διὰ νὰ μὴ βαρυνθῇ ὁ ἀναγνώςης· τώρα δὲ ἂς ἀκούσωμεν καὶ τὴν ἑβδόμην ἐρώτησιν.

ΕΒΔΟΜΗ ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ὁ Μωϋσῆς προςάζει λέγων· « Οὐκ ἀροτριάσεις ἐν μόσχῳ καὶ ὄνῳ ἐπὶ τὸ αὐτό α). Διατί ἀπὸ σᾶς τοὺς Χριςιανοὺς πολλοὶ ζευγνύουσι βώδια μαζὴ μὲ ἄλογα, καὶ παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν τοῦ Μωϋσέως, ἐν ᾧ ὁ Χριςός σας δὲν θέλει νὰ καταλύσῃ οὔτε ἓν Ἰῶτα ἀπὸ τοῦ νόμου;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Πολλάκις σοὶ εἶπον, ὦ Χαχάμη, ὅτι ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγει « Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ Θεὸς, δύο ταῦτα ἤκουσα β)· δηλ. φυσικῶς λέγει ἡ Γραφὴ, πνευματικῶς δὲ ἐννοεῖται. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὁ Μωϋσῆς ἀλληγορικῶς ὡμίλησεν· Ὁ βοῦς εἶναι ζῶον καθαρὸν, καὶ εἰκονίζει τὸν Χριςιανὸν, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ εἴμεθα καθαροί· ὁ δὲ ὄνος εἶναι ζῶον ἀκάθαρτον, καὶ σημαίνει τοὺς Ἑβραίους, μὲ τὸ νὰ ἦναι αὐτοὶ ἀκάθαρτοι· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· « Ἐγενήθημεν ὡς ἀκάθαρτοι πάντες ἡμεῖς γ)· καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας σαφέςερον λέγει διὰ τοὺς Ἑβραίους· « Ἵπποι θηλυμανεῖς ἐγενήθησαν δ)· ὅθεν ὁ Μωϋσῆς ἐμποδίζει τὸν Χριςιανὸν νὰ μὴν ἔχῃ συναναςροφὴν μὲ ὄνους, δηλ. μὲ τοὺς Ἑβραίους· διότι σεῖς οἱ Ἑβραῖοι εἶσθε συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ ε).

Καθὼς καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς λέγει πρὸς σᾶς· « Ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ Διαβόλου ἐςὲ, καὶ τὰς

α) Δευτερονόμ. ΚΒ'. 10. β) Ψαλ. ΞΑ'. 11. γ) Ἡσ. ΞΔ'. 5. δ) Ἱερεμ. Ε'. 8. ε) Ἀποκάλ. Β. 9.

ἐπιθυμίας τοῦ Πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν· ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς α). Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ σεῖς εἶσθε μεμολυσμένοι ἐξ ἀρχῆς εἰς αἷμα ἀνθρώπινον, τὸ ὁποῖον χύνετε ἕως τὴν σήμερον· καθὼς λέγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἠσαΐου· « Αἱ χεῖρες ὑμῶν αἱμάτων πλήρεις β). Δὲν λέγει αἵματος, ἀλλ' αἱμάτων πολλῶν, διότι προεῖδεν ὁ Προφήτης, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι θέλουσιν εἶναι ἀνθρωκοκτόνοι ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου· καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζει αὐτοὺς ὁ ἅγιος Ἰωάννης συναγωγὴν Σατανᾶ λέγων· « Ἰδοὺ δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται γ). Καὶ ὁ Θεὸς λέγει πρὸς τὸν Ἱερεμίαν τρίς· « Καὶ σὺ μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τούτου· Καὶ μὴ ἀξιοῦ τοῦ ἐλεηθῆναι αὐτούς· Καὶ μὴ εὔχου, καὶ μὴ προσέλθῃς μοι περὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι δ).

Κατ' ἀλήθειαν ἄχρι τέλους τοῦ κόσμου δὲν θέλει σωθῇ ἡ γενεὰ ἐκείνη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατήγετο ὁ προδότης Ἰούδας· καθὼς θρηνεῖ διὰ τοὺς Ἑβραίους ὁ Προφήτης Ἱερεμίας λέγων· « Διῆλθε θέρος, παρῆλθεν ἀμητὸς, καὶ ἡμεῖς οὐ διεσώθημεν ε). Ὅτι ὅλαι αἱ ἡμέραι ἀπὸ Χριςοῦ ἄχρι τέλους τοῦ κόσμου ὀνομάζονται θέρος· καθὼς ἐφανέρωσα πολλάκις ἀπὸ τὸν Προφήτην Μαλαχίαν λέγοντα· « Καὶ ἀνατελεῖ ὑμῖν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἥλιος δικαιοσύνης ζ)· δηλ. ὁ Χριςός. Καὶ τοῦτο, τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας διὰ αὐτούς· « Διῆλθε θέρος· δηλ. ἀπέρασεν ὅλος ὁ καιρὸς τῆς σωτηρίας ἀπὸ τὴν γέννησιν τοῦ Χριςοῦ ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κό-

---

α) Ἰω. Η'. 44. β) Ἡσ. Α'. 15. γ) Ἀποκάλ. Γ'. 9. δ) Ἱερεμ. Ζ'. 16 ε) Αὐτ. Η'. 20. ζ) Μαλαχ. Γ'. 20.

σμου. "Οτι πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριςοῦ χειμὼν ὠνομάσθη, καθὼς προανέφερα τὸν Σολομῶντα, ὅςτις λέγει· « Ὁ χειμὼν παρῆλθε α) δηλ. ἡ σκιὰ τοῦ κόσμου, ἥτις εἶναι ὁμοία μὲ τὸν χειμῶνα· « Τὰ ἄνθη ὤφθη· δηλ. ὁ Χριςὸς μὲ τοὺς Ἀποςόλος· « Φωνὴ περιςερᾶς ἠκούσθην ἐν τῇ γῇ ἡμῶν β)· δηλ. τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐν εἴδει περιςερᾶς ἠκούσθη εἰς τὴν γῆν μας ἐν Ἰορδάνῃ, λέγων ὁ πατὴρ « Οὗτός ἐςιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ ηὐδόκησα γ)· καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων δ) Καθὼς καὶ ὁ Υἱὸς αὐτοῦ. Σολομὼν λέγει· « Ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην ε).

Φανερὸν ἔγινεν, ὅτι ἡ παλαιὰ Διαθήκη ὠνομάσθη χειμών· καθὼς καὶ ὁ Χριςὸς λεγει πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· « Προσεύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος ζ)· εἰς τὴν παλαιὰν Διαθήκην, ἀλλ' ἐν καιρῷ θέρους νὰ σᾶς εὕρῃ τὸ τέλος τῆς ζωῆς εἰς τὴν Διαθήκην τῆς χάριτος· Τοῦτο δὲ τὸ θέρος λέγει ὁ Προφήτης, ὅτι διῆλθε, καὶ οἱ Ἑβραῖοι δὲν μετενόησαν καὶ τὸ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου λεγόμενον· « Παρῆλθεν ἀμητός· δηλ. ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ, ὅταν θέλωσι θερίσει οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔσπειραν τὸ θέρος, ἀπὸ τὴν ςαύρωσιν τοῦ Χριςοῦ ἄχρι τῆς δευτέρας παρουσίας, εἰς τὸ ὁποῖον διάςημα ἔχουσι καιρὸν οἱ ἄνθρωποι νὰ σπείρωσι τὰ ἀγαθὰ ἔργα τῆς μετανοίας· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· « Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσι, (δηλ ἐν μετανοίᾳ), ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι η)· θέ-

---

α) Ασμ. Ἀσμ. Β'. 11. β) Αὐτ. ςίχ. 16. Ἡ ἁγία Γραφὴ λέγει, τρυγόνος. γ) Ματ. Γ'. 17. δ) Ψαλ. ΚΗ'. 4. ε) Ἀσμ. Ἀσμ. Η'. 7. ζ) Ματ. Β'. 20. η) Ψαλ. ΡΚΕ'. 5.

λουσι λάβει καλὴν πληρωμὴν διὰ τοὺς κόπους αὐτῶν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

Σεῖς δὲ οἱ Ἑβραῖοι οὐδέποτε θέλετε σωθῆ· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας· « Ἐν τῇ θαυμασίᾳ αὐτῶν δώσω πότισμα αὐτοῖς, καὶ μεθύσω αὐτοὺς ὅπως καρωθῶσι· καὶ ὑπνώσουσιν ὕπνον αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἐξεγερθῶσι, λέγει Κύριος α).

Φανερῶς λέγει ὁ Προφήτης, ὅτι σεῖς οἱ Ἑβραῖοι καθόλου δὲν ἔχετε ἐλπίδα σωτηρίας, ὅτι εἴσθε πλέον ἄπιςοι ἀπὸ κάθε διάβολον, καθ' ὅτι ὁ διάβολος ἐμαρτύρησεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, λέγων· « Τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ β). σεῖς ὅμως βλασφημεῖτε τὸν Χριςόν.

Ὡσαύτως καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ εἰδωλολάτρης ὤν, ὡμολόγησεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, λέγων· « Οὐχὶ ἄνδρας τρεῖς ἐβάλομεν εἰς τὸ μέσον τοῦ πυρὸς πεπεδημένους... ἐγὼ δὲ ὁρῶ ἄνδρας τέσσαρας λελυμένους καὶ περιπατοῦντας ἐν μέσῳ τοῦ πυρός..... καὶ ἡ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοία Υἱῷ Θεοῦ γ)· σεῖς δὲ οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἐντρέπεσθε βλασφημοῦντες τὸν Θεόν.

Ἡ Σαμαρείτις γυνὴ οὖσα ὡμολόγησεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Μεσσίας λέγουσα· « Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα, μήτι οὗτός ἐςιν ὁ Χριςός δ); Διὰ τοῦτο πρέπον εἶναι ὁ κάθε Χριςιανὸς νὰ μισῇ τὸ Ἑβραϊκὸν γένος ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας.

Ἐπ' ἀληθείας λέγω, ὅτι ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶμαι ἐχθρὸς τοῦ σώματός μου, ἐνθυμούμενος, ὅτι συνελήφθην ἀπὸ

α) Ἱερεμ. ΝΑ'. 39. β) Ματ. Η'. 29. γ) Δανιὴλ Γ'. 24-25. δ) Ἰω. Δ'. 29.

σπέρμα πονηρόν· διὰ τὸ ὁποῖον φανερώνει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας λέγων· «Σπέρμα πονηρὸν, υἱοὶ ἄνομοι, ἐγκατελίπατε τὸν Κύριον (τὸν Πατέρα), καὶ παρωργίσατε τὸν ἅγιον (τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν) τοῦ Ἰσραὴλ α), ὅστι, ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ ὀνομάζεται· καθάπερ θρηνεῖ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας, λέγων· «Καὶ οὐκ ἐμνήσθη ὑποποδίου ποδῶν αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ β)· λέγει εἰσέτι καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας· «Ἰδοὺ ἡμέρα Κυρίου ἀνίατος, ἔρχεται θυμοῦ καὶ ὀργῆς θεῖναι τὴν οἰκουμένην ἔρημον γ)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ναούμ· «Ἀπὸ προσώπου ὀργῆς αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; καὶ τίς ἀντιστήσεται ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ δ);

Καὶ ἐὰν θέλῃς ἀπόδειξιν, ὅτι ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ, ἄκουσον τί λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας διὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ «Καὶ ὑψωθήσεται Κύριος Σαβαὼθ ἐν κρίματι, καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος δοξασθήσεται ἐν δικαιοσύνῃ ε)· καὶ πάλιν· «Οὐ γὰρ ἠθέλησαν τὸν νόμον Κυρίου Σαβαὼθ, ἀλλὰ τὸ λόγιον τοῦ ἁγίου Ἰσραὴλ παρώξυναν ζ)· καὶ πάλιν· «Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ .... ἔσονται πεποιθότες ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ τῇ ἀληθείᾳ η)· καὶ πάλιν· «Οὕτω λέγει Κύριος Κύριος ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ θ)· καὶ πάλιν· «Ἰδοὺ ἔθνη ἃ οὐκ ᾔδεισάν σε ἐπικαλέσονταί σε, καὶ λαοὶ, οἳ οὐκ ἐπίστανταί σε, ἐπὶ σὲ καταφεύξονται ἕνεκεν Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, καὶ τοῦ ἁγίου Ἰσραὴλ, ὅτι ἐδόξασέ σε ι)· λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ· «Καὶ

α) Ἡσ. Α΄. 4. β) Ἱερεμ. Θρῆν. Β΄. 1. γ) Ἡσ. ΙΓ΄. 9. δ) Ναοὺμ Α΄. 6. ε) Ἡσ. Ε΄. 16. ζ) Αὐτ. στίχ. 24. η) Αὐτ. Ι΄. 20. θ) Ἡσ. Ν΄. 15. ι) Αὐτ. ΝΕ΄. 5.

ἐπείρασαν τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ παρώξυναν α).

Ἰδοὺ διὰ πολλῶν μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων ἐφανέρωσα, ὅτι δὲν εἶναι πρέπον ὁ ὀρθόδοξος Χριστιανὸς νὰ ἔχη συναναστροφὴν μὲ τοὺς Ἑβραίους· διότι ποίαν κοινωνίαν ἔχει τὸ φῶς μὲ τὸ σκότος;

Καὶ Ἰδοὺ διὰ βοηθείας τοῦ Θεοῦ ἔδωκα ἀπόκρισιν διὰ τὰς ἑπτὰ ἐρωτήσεις ἐν Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ καὶ παναγάθῳ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν·

α) Ψαλμ. ΟΖ'. 41.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΔΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΝΤΩΝ.

Περὶ τοῦ Ταλμοὺθ τῶν Ἑβραίων.

Τὸ Ταλμοὺθ τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν δὲν σημαίνει ἄλλο, παρὰ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγομεν ἡμεῖς διδασκαλία, σπουδὴ, μάθησις. Τὸ ὀνομάζουσι λοιπὸν οὕτως, ἐπειδὴ βιάζονται ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίον περιέχεται ὅλη ἡ ἐπιστήμη καὶ διδασκαλία, ἥτις ἁρμόζει εἰς τὸν Θεῖον καὶ ἀνθρώπινον νόμον. Νομίζουσιν, ὅτι τὸ ῥηθὲν βιβλίον εἶναι δεύτερος νόμος, τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος εἰς τὸν Μωϋσῆν, ὀνομάζοντες αὐτὸ καὶ τοραστζὲ βεβαλπὲ, ἤγουν νόμον δοθέντα διὰ στόματος. Λέγουσι περιπλέον, ὅτι τὸ παρέδωκεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ εἰς τοὺς ἑβδομήκοντα γέροντας, καὶ οὗτοι εἰς τοὺς Προφήτας, καὶ οὕτω κατὰ διαδοχὴν εἰς τοὺς Ῥαββίνευς κατὰ πολλὰ μυστικῷ τῷ τρόπῳ, διὰ νὰ μὴν ἤθελε δυνηθῇ νὰ καταλάβῃ ὁ κοινὸς λαὸς τὰ μυστήρια αὐτῶν.

Τόσον δὲ τιμῶσιν οἱ Ἑβραῖοι αὐτὸ τὸ Ταλμοὺθ, ὥστε τὸ στοχάζονται διὰ θεμέλιον τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας. Καὶ διδάσκουσιν οἱ Ῥαββῖνοι, ὅτι πρέπει νὰ πιστεύηται περισσότερον ἡ διδασκαλία τοῦ Ταλμοὺθ, παρ' αὐτὴ ἡ ἰδία ἁγία Γραφή.

ΑΝΑΙΡΕΣΙΣ

Αἱ βλασφημίαι, αἱ αἱρέσεις, τὰ ψεύδη, καὶ αἱ φλυαρίαι, αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται εἰς τὸ Ταλμοὺθ, δὲν δυναταί τις εὐκόλως νὰ τὰς παραςήση χωρὶς νὰ κάμη ἓν μέγα βιβλίον. Ἐὰν ὁ Χριςιανὸς ἀναγνώςης θέλη νὰ πληροφορηθῆ, ἂς ἀναγνώση τὰ Συγγράμματα τοῦ Ἱερωνύμου, ὁ ὁποῖος ἐσύναξε τὸ περισσότερον μέρος τῶν σφαλμάτων τοῦ Ταλμοὺθ, καὶ εὑρήσει πράγματα κατὰ πολλὰ φοβερὰ, καὶ βλασφημίας ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἐναντίον τῶν Ἀγγέλων, καὶ ἐναντίον τῆς Θείας Γραφῆς, καὶ θέλει καταλάβει. ὅτι τὸ δυςυχὲς γένος τῶν Ἑβραίων ἐγκαταλείφθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Φθάνει νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, τουτέςι τοῦ Ταλμοὺθ βεβαιόνεται, ὅτι προσεύχεται ὁ Θεὸς, ὅτι διδάσκει τα παιδία, τὰ ὁποῖα ἀπέθανον πρὸ τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ, ὅτι παίζει τρεῖς ὥρας τὴν ἡμέραν, ὅτε φιλονεικεῖ μὲ τοὺς Ῥαββίνους, καὶ οἱ Ῥαββῖνοι τὸν νικῶσιν εἰς τὴν φιλονεικίαν· ὅτι οἱ μακάριοι. οἵτινες εἶναι εἰς τὸν οὐρανὸν. δὲν τὸν πιςεύουσιν· ὅτι ὅταν ὁ Θεὸς ἔχει καμμίαν ὑπόθεσιν, ἀποφασίζεται ἡ ὑπόθεσίς του ἀπὸ Ῥαββῖνον· καὶ τελευταῖον (πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀκούοντάς το τρομάζει ὁ ἄνθρωπος), ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἁμαρτίαν, καθὼς εὑρίσκεται γεγραμμένον εἰς τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον καλεῖται χαβδαζαρὰ, καὶ ὅτι ἐζητοῦσεν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ μηνὸς ἕνα τράγον εἰς θυσίαν, διὰ νὰ ἀπολαύση τὴν ἄφεσιν τῆς ἁμαρτίας του, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν, ὀλιγοςεύσας τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἡ ὁποία ἔλαμπε πρότερον ὡς ὁ ἥλιος.

Βέβαια ἐντρέπονται πάντοτε οἱ Ἑβραῖοι, ὁπόταν τοὺς παραςένονται ἀπὸ τοὺς Χριςιανοὺς αἱ βλασφημίαι

καὶ φλυαρίαι τῶν Ταλμουθιςῶν· καὶ διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὴν καταφρόνησιν, ἥτις τοὺς γίνεται, λέγουσιν, ὅτι οἱ μῦθοι, οἱ εὑρισκόμενοι εἰς τὸ Ταλμοὺθ, εἶναι ὅλοι μεταφοραὶ καὶ ἀλληγορίαι, αἱ ὁποῖαι ἐτέθησαν ἀπὸ τοὺς Ῥαββίνους, διὰ νὰ κρύψωσιν εἰς αὐτὰς τὰς πλέον κρυφὰς γνώμας. Διὰ τοῦτο ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκήρυττον πολλάκις τὴν ἀλήθειαν τῆς Χριςιανικῆς Πίςεως εἰς αὐτὸ τὸ ἔθνος, καὶ ἐπιμελούμην πάντοτε νὰ τοὺς ἀποδείξω τὰ σφάλματα καὶ τὰς βλασφημίας, αἵτινες περιέχονται εἰς τὸ Ταλμοὺθ, αὐτοὶ πάντοτε επροφασίζοντο λέγοντες, ὅτι οἱ μῦθοι τῶν Ταλμουθιςῶν δὲν πρέπει νὰ ἐννοῶνται κατὰ τὸ γράμμα, ἀλλὰ μεταφορικῶς καὶ ἀλληγορικῶς τρόπῳ.

Τὸ ὅτι δὲ αὐτοὶ ὑπερβολικὰ πλανῶνται, ἠμπορεῖ τις εὔκολα νὰ τὸ γνωρίσῃ. Ἐπειδὴ περιέχει τὸ Ταλμοὺθ τόσας βλασφημίας ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἐναντίον τῶν Ἀγγέλων, καὶ ἐναντίον τῶν ἁγίων τῆς παλαιᾶς Διαθήκης· καὶ ἀποδίδει εἰς τὸν Θεὸν πράγματα ἐναντία εἰς τὴν Θεότητά του καθὼς εἶναι ταῦτα, ὅτι κλαίει, ὅτι ἁμαρτάνει, ὅτι προσεύχεται κάθε ἡμέραν, καὶ ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι αὕτη· Ἂς εὐδοκήσω ἐν ἐμαυτῷ νὰ ὑποτάξω τὴν ὀργήν μου εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν μου, καὶ νὰ μεταχειρισθῶ τὸ ἔλεός μου εἰς τοὺς υἱούς μου Ἑβραίους. Ἀκόλουθον εἶναι, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ περιέχωνται εἰς τοιαύτας φοβερὰς βλασφημίας νοήματα ἀλληγορικὰ καὶ μεγάλα μυςήρια.

Ἐγὼ ἠξεύρω, ὅτι ὅταν μανθάνωσιν αὐτοὶ εἰς τὰ σχολεῖά των αὐτὰς τὰς βλασφημίας, παρατηροῦσι πολλὰ προσεκτικῶς νὰ τὰς καταλάβωσιν ὅλας κατὰ γράμμα, δηλ. ἱςορικῶς, καθὼς εἶναι γεγραμμένα καὶ προφέρονται.

Πολλάκις ἐζήτησαν οἱ Ἑβραῖοι νὰ καθαρισθῇ τὸ Ταλ-

μοὺθ ἀπὸ τὰ σφάλματα, ὥςε νὰ δυνηθῶσι νὰ τὸ ἀναγινώσκωσιν ἐλευθέρως· ἀλλ' ἐξετάσαντες αὐτὸ ἄνθρωποι θεόφοβοι καὶ ἔμπειροι τῶν Ἑβραϊκῶν πραγμάτων, ἀπεφάσισαν τελευταῖον, ὅτι αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι παντάπασι διαφθαρμένον. καὶ ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ διορθωθῇ ἐπειδὴ δὲν περιέχει ἄλλο, παρὰ σφάλματα καὶ ψεύματα.

Διδάσκουσιν οἱ Ῥαββῖνοι εἰς τὸ προῤῥηθὲν βιβλίον Βεραχὸτ, ὅτι ὁ Θεὸς παίζει τρεῖς ὥρας τὴν ἡμέραν μὲ τὰ ὀψάρια. Ὅμως διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὴν ἐντροπὴν, ἥτις τοὺς προέρχεται ἀπὸ τὴν τοιαύτην φλυαρίαν, ἐπιμελοῦνται νὰ ἀποδείξωσιν ἀπὸ τὸν Προφήτην Δαβὶδ, ὅςτις λέγει· « Δράκων οὗτος, ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῷ (Ψαλμ. ΡΔ΄.). Ἀλλὰ μὲ τοῦτο κάμνουσι νὰ γνωρίσῃ ὁ καθ' εἷς, ὅτι αὐτοὶ δὲν καταλαμβάνουσι τὸ ῥητὸν τῆς ἁγίας Γραφῆς· ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ λόγια· « ἐμπαίζειν αὐτῷ· δὲν ἀναφέρονται πρὸς τὸν Θεὸν, ἀλλὰ πρὸς τὴν θάλασσαν, περὶ τῆς ὁποίας προτήτερον εἶπεν· Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος. Καὶ οὕτω λέγων ὁ Προφήτης, ἐμπαίζειν αὐτῷ, φανερόνει ὅτι τὸ μέγαλον κῆτος, ἐν ᾧ πλέει εἰς τὸ ὕδωρ, κινεῖ τὴν θάλασσαν, καὶ κάμνει φοβερὸν πόλεμον μὲ τὰ ἄλλα ὀψάρια, καὶ οὕτω περιπαίζει τρόπον τινὰ τὴν θάλασσαν.

Λέγουσιν ἀκόμη, ὅτι δώδεκα εἶναι αἱ ὧραι τῆς ἡμέρας, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐξοδιάζει εἰς διαφόρους γυμνασίας· τουτέςι, τρεῖς ὥρας μανθάνει τὸν νόμον, καὶ τρεῖς κρίνει τὸν κόσμον, καὶ ἄλλας τρεῖς διοικεῖ ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς τρεῖς παίζει μὲ τὸν Λεβιαθάν. Οὕτω γράφουσιν οἱ Ταλμουθιςαὶ εἰς τὸ βιβλίον καλούμενον Ἀβοδαζαρά.

Ἐὰν λοιπὸν ἦναι ἀληθὲς, ὅτι αὐτοὶ ἠθέλησαν νὰ καταλάβωσιν αὐτὰ τὰ ῥητὰ ἀλληγορικῷ τῷ τρόπῳ, βέ-

βαια δὲν ἤθελαν περιγελάσει τοὺς Ῥαββίνους ὅλοι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔγραψαν κατὰ τῶν Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι ἦτον ἄνθρωποι ἔμφρονες καὶ δεινοὶ περὶ τὴν σοφίαν. Ἢ τάχα εὑρέθη τις Ἑβραῖος (ἐν ᾧ ὅλοι περιγελοῦνται ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς δι' αὐτὰς τὰς φλυαρίας) νὰ δώσῃ καμμίαν ἐξήγησιν, καὶ νὰ κάμῃ σχόλια ἐδικάτου ἐπάνω εἰς αὐτὰς τὰς φλυαρίας; ὅθεν δὲν συνάγεται ἄλλο, παρὰ ὅτι οἱ Ῥαββῖνοι παραλαλοῦσι,

Δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἡ Ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν κατεδίκασεν αὐτὸ τὸ βιβλίον εἰς φωτίαν, τὸ ὁποῖον ἂν περιελάμβανε γνώμας ἀποκρύφους καὶ ἀλληγορικὰς, ἤθελον βέβαια τὸ διαφεντεύσει τόσοι ἄνδρες Χριστιανοὶ, καὶ ἔμπειροι τῶν ἐπιστημῶν, καὶ τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης· μάλιστα ἐν ᾧ τὸ Ταλμοὺθ ἐγράφη εἰς ἐκείνους τοὺς καιροὺς, καθ' οὓς πολλοὶ Χριστιανοὶ διδάσκαλοι ἔγραψαν σοφῶς καὶ ὑψηλῶς περὶ Θεοῦ, καὶ κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν συνείθισεν ἐκεῖνον τὸν τρόπον τοῦ λέγειν καὶ γράφειν, καθὼς τὸ Ταλμοὺθ, τὸ ὁποῖον βέβαια εἶναι σημεῖον φανερὸν τῆς σοφίας τῶν Χριστιανῶν διδασκάλων, καὶ τῆς ἀφροσύνης τοῦ Ταλμούθ. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐθνικοὶ φιλόσοφοι ἔγραψαν Θεολογίαν, καὶ ἠθικὴν φιλοσοφίαν· ἀλλὰ κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἔγραψε τόσας φλυαρίας, ὡς τὸ Ταλμούθ.

Διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ βιβλίον ἀπεβλήθη καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας, ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς διδασκάλους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλους σοφοὺς ἄνδρας, ὡσὰν ἓν πρᾶγμα αἰσχρὸν καὶ ἀπρεπὲς, εἶναι ἄξιον λοιπὸν νὰ καταδικασθῇ καὶ νὰ δοθῇ εἰς τὸ πῦρ, καθὼς πολλάκις συνέβη.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΛΙΛΙΤ.

Ἀφ' οὗ γεννήσῃ καμμία Ἑβραία γυναῖκα, γράφουσιν εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ κρεββατίου τῆς γυναικὸς, ἥτις ἐγέννησε μὲ γράμματα Ἑβραϊκὰ αὐτὰ τὰ λόγια: Σανβὶ, Σανσανβὶ, Σαμαγγαλὲφ, Ἀδὰμ, Εὔα, καὶ ἔξω Λιλίτ. Λέγουσι δὲ, ὅτι ὁ Σανβὶ, Σανσανβὶ, καὶ Σαμαγγαλὲφ εἶναι ὀνόματα τριῶν Ἀγγέλων, καὶ ὅτι ἡ Λιλὶτ εἶναι ςρίγλα, ἤτοι μάγισσα, ἡ αἰτία, ἥτις παρακινεῖ νὰ γράφωσι τὰ προειρημένα ὀνόματα, εἶναι ἕνας μῦθος, τὸν ὁποῖον πιςεύουσιν ὡς ἀλήθειαν ἀναμφίβολον.

Λέγουσιν οἱ Ῥαββῖνοι, ὅτι ἅμα ὁ Θεὸς πλάσας τὸν Ἀδὰμ, τοῦ ἔπλασε καὶ μίαν γυναῖκα ἀπὸ τὴν γῆν ὁμοίαν μὲ αὐτὸν τὸν Ἀδὰμ, καὶ τὴν ὠνόμασε Λιλίτ· ςοχάζονται αὐτοὶ, ὅτι ἔγινε τοῦτο πολλὰ προτήτερον πρὶν νὰ πλασθῆ ἡ Εὔα. Λέγουσι προσέτι, ὅτι ἐσυγχύσθη ἡ Λιλὶτ μὲ τὸν Ἀδὰμ, μὴ θέλουσα νὰ τοῦ ὑποτάσσηται· ὅθεν ἔφυγεν ἀπὸ αὐτόν· Ἐβαρυφάνη τῷ Ἀδὰμ τοῦτο τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐπαραπονέθη βαρέως εἰς τὸν Θεὸν λέγων. Κύριε, ἡ γυναῖκα, τὴν ὁποίαν μοὶ ἔδωκε, ἔφυγεν ἀπὸ ἐμέ. Ἔςειλε παρευθὺς ὁ Θεὸς τοὺς τρεῖς Ἀγγέλους, τοὺς ὁποίους προείπομεν, διὰ νὰ τὴν παρακινήσωσι νὰ ἐπιςρέψῃ εἰς τὸν ἄνδρα της· προςάζων ἀκόμη ὁ Θεὸς τοὺς Ἀγγέλους νὰ τὴν εἰπῶσιν, ὅτι ἐὰν μὲν ὑπακούσῃ καλῶς, ἐὰν δὲ παρακούσῃ ἐναντιουμένη εἰς τὴν προςαγήν του, ἂς ἠξεύρῃ, ὅτι κάθε ἡμέραν θέλουσιν ἀποθνήσκει ἑκατὸν διάβολοι ἀπὸ αὐτὴν γεννώμενοι· Ἐπορεύθησαν οἱ Ἄγγελοι διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τὴν προςαγὴν τοῦ Θεοῦ· καὶ ηὗραν τὴν Λιλὶτ εἰς τὴν θάλασσαν, καθ' ὃν καιρὸν εἶχεν ἀρχίσῃ μία μεγάλη τρικυμία, εἰς τὸν ἴδιον τόπον, ὅπου κατεποντίσθη ἔπειτα ὁ Φαραὼ μὲ ὅλον τὸ Αἰγυπτιακὸν ςράτευμα. Εἶπον λοιπὸν οἱ Ἄγγελοι ἐκεῖνο,

τὸ ὁποῖον τοὺς ἐπρο[illegible] ὁ Θεὸς, καὶ αὐτὴ δὲν ἤθελησε
να [illegible] ὁ Θεὸς τὴν ἐπρό-
ς[illegible] διὰ [illegible] τὴν ἐφοβέρισαν
να τὴν καταποντ[illegible] τὴν θάλασσαν τὴν
κατὰ πολλὰ κυμ[illegible].

Ἡ Λιλὶτ [illegible] τοὺς Ἀγγέλους νὰ μὴ τὴν ἐ-
νοχλήσωσι, λέγου[illegible] ὅτι αὐτὴ δὲν ἐπλά-
σθη δι' ἄλλο, [illegible] νὰ θανατόνῃ τὰ βρέφη· τὰ
μὲν ἀρσενικὰ μετὰ [illegible] τῆς γεννήσεώς των,
τὰ δὲ θηλυκὰ μετὰ [illegible] ἡμέρας. Ἀκούσαντες τοῦ-
το οἱ Ἄγγελοι [illegible] νὰ τὴν κρατήσωσι, καὶ νὰ
τὴν φέρωσιν εἰς τὸν ἄνδρα της. Ἀλλ' ἡ Λιλὶτ τοὺς ὑπε-
σχέθη μὲ ὅρκον, ὅτι δὲν θέλει βλάψει, οὔτε θανατώσει
κανὲν βρέφος, ὅταν ἤθελεν ἴδει τὰ ὀνόματά των γεγραμ-
μένα εἰς κανένα χαρτίον, ἢ τὴν εἰκόνα των ζωγραφισμέ-
νην· μ' ὅλον τοῦτο ἔλαβε τὴν τιμωρίαν, ἥτις τῆς ἐδιωρίσθη,
ὥστε κάθε ἡμέραν ν' ἀποθνήσκωσιν ἑκατὸν Διάβολοι ἀπὸ αὐ-
τὴν γεγεννημένοι· Ἐντεῦθεν ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ πιστεύω-
σιν οἱ Ἑβραῖοι ἀναμφιβόλως, ὅτι ἡ προρρηθεῖσα Λιλὶτ
ἦναι ἡ μήτηρ ὅλων τῶν Δαιμόνων, καὶ ἔχουσι διὰ βέβαι-
ον, ὅτι κάθε ἡμέραν ἀποθνήσκουσιν ἑκατὸν Διάβολοι. Γρά-
φουσι καὶ εἰς τὰς κατοικίας τῶν γυναικῶν, αἵτινες ἐγέννη-
σαν τὰ ὀνόματα τῶν προρρηθέντων Ἀγγέλων, διὰ νὰ βιά-
σωσι τὴν Λιλὶτ νὰ μὴ βλάψῃ τὰ νεογεννημένα βρέφη.

Πιστεύω βεβαίως, ὅτι αὐτὴ ἡ διήγησις προξενεῖ αἰτίαν
νὰ γελάσῃ ὁ Χριστιανὸς ἀναγνώστης· ἐγὼ δὲ ὁμολογῶ εἰ-
λικρινῶς, ὅτι εἰς ἐμὲ γίνεται ὑπόθεσις κλαυθμοῦ καὶ
συμπαθείας, στοχαζόμενος εἰς ποίαν ἐλεεινὴν κατάστασιν
ἔφθασεν ἡ συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων, οἵτινες ἦτον ποτὲ
λαὸς τόσον ἠγαπημένος τῷ Θεῷ ὥσαν ἓν γένος, εἰς τὸ
ὁποῖον μόνον εὑρίσκετο ἡ ἀληθινὴ σοφία καὶ διδασκα-

λία, καὶ κατήντησε τώρα ἐλεεινῶς εἰς τόσην μεγάλην τυφλότητα, ὥςε νὰ πιςεύῃ τοιούτους μύθους, τοὺς ὁποίους βέβαια δὲν ἤθελε τοὺς πιςεύσει μήτε ὁ παντάπασιν ἄφρων καὶ ἄγνωςος.

Ὅταν οἱ Ἑβραῖοι ἀκούσωσι νὰ ὀνειδίζωνται ἀπὸ τοὺς Χριςιανοὺς δι' αὐτὴν τὴν ἀφροσύνην των, λέγουσι, διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὴν ἐντροπὴν, ἥτις τοὺς προξενεῖται, ὅτι αὐτοὶ δὲν πιςεύουσι τοιούτους μύθους. Ἀλλ' ἐγὼ ἀποκρίνομαι, ἐὰν δὲν τοὺς πιςεύουσι, διατί δὲν τοὺς ἐμποδίζουσι; διατί τοὺς ἐνεργοῦσιν εἰς τὰ ὀσπήτιά των. Ἂν λοιπὸν αὐτοὶ λέγωσιν, ὅτι δὲν πιςεύουσιν ἓν τοιοῦτον πλάσμα, ἔπειτα μὲ τὸ ἔργον τὸ ἀποδέχονται, φανερόνουσι σαφῶς, ὅτι τὰ ἤθη των καὶ αἱ συνήθειαι τῆς θρησκείας των εἶναι θεμελιωμέναι ἐπάνω εἰς τὸ ψεῦδος, εἰς ἓν δόγμα ἀσεβὲς καὶ φανερὰν δεισιδαιμονίαν. Πρὸς τούτοις διατί γράφουσι τὰ ῥηθέντα ὀνόματα, δηλ. τῶν Ἀγγέλων καὶ τῆς Λιλὶτ μὲ μεγάλην δεισιδαιμονίαν εἰς μεμβράνας, καὶ τὰ κάμνουσι φυλακτήρια, καὶ τὰ κρεμοῦσιν εἰς τὸν λαιμὸν τῶν παιδίων διὰ νὰ τὰ διαφυλάξουσιν (ὡς λέγουσιν) ἀπὸ τὰς μαγείας; Βέβαια πιςεύουσιν, ὅτι ὁ μῦθος εἶναι ἀλήθεια, μὲ ὅλον ὅτι εἶναι ἐναντίον τοῦ Θείου νόμου, καὶ ἡ φύλαξίς του μία φανερὰ δεισιδαιμονία.

ΠΕΡΙ ΤΑΦΗΣ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ.

Ἀφ' οὗ ἀποθάνῃ κανεὶς Ἑβραῖος, ἐξαπλόνουσι τὸ νεκρὸν σῶμά του εἰς τὴν γῆν τυλιγμένον εἰς ἕνα σινδόνιον, καὶ οἱ συγγενεῖς, ὡς ὁ πατὴρ, ἡ μήτηρ, οἱ ἀδελφοὶ, αἱ ἀδελφαὶ, ὁ ἄνδρας, ἡ γυναῖκα, ἵςανται τριγύρω του καθήμενοι εἰς τὴν γῆν, καὶ κλαίουσι, διηγούμενοι

ὅλην τὴν ζωήν του, τὴν ἀῤῥωςίαν, καὶ τὸν θάνατον, ἐξόχως δὲ ἐπαινοῦσι καὶ ἐγκωμιάζουσι τὰ ἤθη του.

Ἐν δὲ τῷ ἀναμεταξὺ, ἐν ᾧ ὁ νεκρὸς κεῖτεται ἐξαπλωμένος εἰς τὴν γῆν, ἔρχονται κᾄποια γύναια, καὶ εὐθὺς ἐμβαίνοντα εἰς ἐκείνην τὴν κατοικίαν, πιάνουσι μὲ τὰ χέρια ἡνωμένα τὰ ποδάρια ἐκείνου τοῦ νεκροῦ εἰς σημεῖον νὰ τοῦ ζητήσωσι συγχώρησιν, ἀνίσως καὶ ποτὲ τὸν ἔβλαψαν, ὅταν ἔζη. Ἔπειτα κάθονται ἐπάνω εἰς κᾄποια σκαμνία μικρὰ, καὶ μὲ πολλὴν ταχύτητα ῥάπτουσιν ἓν ὑποκάμισον, βρακία, καὶ μίαν σακκοῦλαν ἀπὸ πανί. Ἔρχεται ὁμοίως καὶ ὁ ἐνταφιαςὴς, καὶ λαμβάνει τὸ μέτρον τοῦ μάκρους καὶ τοῦ πλάτους ἐκείνου τοῦ νεκροῦ διὰ νὰ κάμῃ τὴν κασέλαν, μὲ τὴν ὁποίαν τὸν θάπτουσιν, ἔπειτα τὸν πλύνουσι μὲ θερμὸν ὕδωρ. Συνηθίζουσι νὰ κράζουν τὰ παιδία, τὰ ὁποῖα, ἐν ὅσῳ ἐκεῖνοι κάμνουσι τὸ πλύσιμον, δὲν παραςέκονται ἐκεῖ, ἀλλὰ ςέκονται κλαίοντες εἰς ἄλλην κατοικίαν· ἐκεῖνοι δὲ τοῦ πλύνουσι τὰ ποδάρια μὲ ἐκεῖνο τὸ νερὸν, κλαίοντες, καὶ λυγγιάζοντες καθαρίζουσι μὲ πολλὴν προσοχὴν τὰ ὀνύχια τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδαρίων αὐτοῦ τοῦ νεκροῦ· διότι ςοχάζονται διὰ βέβαιον, ὅτι κάθε Ἑβραῖος, ὅςτις ἀποθνήσκει ἔξω ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀναςάσεως τῶν νεκρῶν, δὲν ἔχει νὰ ἀναςηθῇ εἰς ἐκεῖνον τὸν τάφον, ὅπου εἶναι θαμμένος, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάγῃ σκάπτων μὲ αὐτὰ τὰ ὀνύχια τὴν γῆν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἕως ὅτου νὰ φθάσῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐκεῖ μέλλει ν' ἀναςηθῇ· κρατοῦσι δὲ τοῦτο διὰ μίαν γνώμην τόσον βεβαίαν, ὥςε πολλοὶ Ἑβραῖοι ἀφίνουσι προςαγὴν εἰς τοὺς υἱούς των νὰ ςείλωσι τὰ κόκκαλά των εἰς Ἱερουσαλὴμ, διὰ νὰ ἀποφύγωσιν ἐκεῖνον τὸν κόπον, καὶ ἐκείνην τὴν ποινὴν ἐν καιρῷ τῆς παγκοσμίου ἀναςάσεως.

Ἐνδύουσιν ἔπειτα τὸν νεκρὸν μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ μὲ τὸ βρακίον· τοῦ φοροῦσι καὶ τὸ ἐπανωφόριον μὲ τὰ φυλακτήρια, τὸ λεγόμενον Ταλέθ· ἔπειτα τὸν βάλλουσιν εἰς τὴν κασέλαν, ἥτις εἶναι ἤδη ἡτοιμασμένη διὰ αὐτην τὴν ὑπόθεσιν· τέλος τὸν φέρουσιν εἰς τὸν τάφον, ὁ ὁποῖος συνηθίζεται πανταχοῦ νὰ ἦναι εἰς πεδιάδα ἔξω ἀπὸ τὰ τείχη τῆς πόλεως. Ἀκολουθοῦσιν ὄπισθεν ἀπὸ τὸ ξυλοκρέββατον οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς κλαίοντες, καὶ ἐνδεδυμένοι πενθηρὰ ἐνδύματα· βαστοῦσιν αὐτὴν τὴν κασέλαν τέσσαρες Ἑβραῖοι μὲ δύο ξύλα· καὶ ἀφ' οὗ φθάσουν εἰς τὸν ἡτοιμασμένον τόπον, βάλλουσι κατὰ γῆς τὴν κασέλαν, κλείοντες αὐτὴν καὶ καρφόνοντες. Ἑπτὰ φοραῖς περιτριγυρίζουσι τὸν νεκρὸν οἱ περιεστῶτες λέγοντες τινὰς προσευχάς. Μετὰ ταῦτα βάλλουσι τὴν κασέλαν μέσα εἰς τὸν τάφον, καὶ τὴν σκεπάζουσιν οἱ ἴδιοι Ἑβραῖοι, οἵτινες ἔσκαψαν τὸν τάφον. Ἂν δὲ ὁ νεκρὸς ἤθελεν ἦναι Ραββῖνος, τὸν θάπτουσι χωρὶς κασέλαν, συντρίβοντες αὐτὴν, καὶ ῥίπτοντες ἐπάνω του τὰ κομμάτια ὁμοῦ μὲ πολλὰ χαρτία χειρόγραφα καὶ τυπωμένα, ὡς διὰ βεβαίωσιν, ὅτι αὐτὸς κατεγίνετο εἰς τὴν σπουδὴν, καὶ μελέτην τοῦ νόμου.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΤΕΜΨΥΧΩΣΕΩΣ.

Οἱ Ἑβραῖοι πιστεύουσι καὶ διδάσκουσι τὴν μετεμψύχωσιν, διδασκαλίαν ἀσεβῆ, τὴν ὁποίαν ἐδόξαζεν ὁ Πυθαγόρας, καί τινες ὀλίγοι τῶν παλαιῶν· Λέγουσι λοιπὸν, ὅτι ἡ ψυχὴ εὐγαίνουσα τοῦ σώματος μετὰ θάνατον στρέφεται πάλιν νὰ σχηματίσῃ ἄλλα σώματα, καὶ νὰ κατοικήσῃ εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Ὁ Ραββῖνος Ἠλίας Τίσβυς εἰς τὸ βιβλίον του ἐπιγραφόμενον Τισβὺ εἰς τὸν λόγον Γιλγοὺλ, λέγει τὰ ἑξῆς λόγια· «Εἶναι κοινὴ γνώμη τῶν

Ῥαββίνων μας, ὅτι κάθε ψυχὴ κτίζεται τρεῖς φοραῖς, καὶ γυρίζει εἰς σῶμα τριῶν ἀνθρώπων. Θεμελιόνουσιν αὐτὴν τὴν διδασκαλίαν πάνω εἰς τὰ λόγια τοῦ Ἰὼβ, ὅπου λέγει (Κεφ. ΛΓ΄. 29). « Ἰδοὺ, ταῦτα πάντα ἐργᾶται ὁ ἰσχυρὸς ὁδοὺς τρεῖς μετὰ ἀνδρός. Λέγουσι κατὰ τοῦτο, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀδὰμ ἐγύρισεν εἰς τὸ σῶμα τοῦ Δαβὶδ, καὶ ἀπ᾽ ἐκεῖνο τοῦ Δαβὶδ θέλει ἔμβει εἰς ἐκεῖνο τοῦ Μεσσίου· τοῦτο δὲ ἐξάγεται ἀπὸ τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα εἶναι συνθεμένον τὸ ὄνομα Ἀδάμ· Δηλ. Ἄλεφ, Δάλετ καὶ Μέμ. Ἄλεφ σημαίνει Ἀδὰμ. Δάλετ. Δαβίδ. Μὲμ Μεσσίαν. Περιπλέον εἶπον, ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν ἐμβαίνουσιν εἰς τὰ σώματα τῶν ζώων, κάθε μία κατὰ τὴν ἁμαρτίαν της. Ἡ ψυχὴ ἐκείνου, ἥτις ἡμάρτησεν ἐναντίον τῆς φύσεως, θέλει ἔμβη εἰς τὸ σῶμα ἑνὸς λαγωοῦ· ἡ ψυχὴ τοῦ μοιχοῦ θέλει ἔμβη εἰς τὸ σῶμα μιᾶς Καμήλου, κτλ. » Αὐτὰ εἶναι τὰ λόγια τοῦ Ῥαββὶ Ἠλία μεταγλωττισμένα κατὰ λέξιν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα φαίνεται, ὅτι περιέχεται εἰς αὐτὰ διδασκαλία ψευδὴς, καὶ μιαρά.

Πλέον ἀσεβὴς ἀπὸ ὅλους εἶναι ὁ Ῥαββὶ Ἰσὰκ Ἀβραβανέλ, διδάσκαλος πολλὰ περίφημος διὰ τὴν κακοτροπίαν του μεταξὺ τῶν Ἑβραίων, καὶ διὰ τὰς τρομερὰς βλασφημίας, τὰς ὁποίας ἔγραψεν ἐναντίον τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως. Αὐτὸς εἰς τὸ βιβλίον του, ἐπιγραφόμενον Μεσμιὰ Ἰεσκιουγγὰ, ὅπου γράφει ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, θέλει νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ὄνομα Ἐδὼμ, τὸ ὁποῖον εἶναι τοῦ Ἡσαῦ, ἐννοεῖται διὰ τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ ὅτι τὸ κακὸν, ὅπερ εὑρίσκεται εἰς τὴν Θείαν Γραφὴν ἐπροφητεύθη ἐναντίον τοῦ Ἐδὼμ, καὶ ἐννοεῖται ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Ὕστερον ἀπὸ μυρίας μωρολογίας, καὶ βλασφημίας καταντᾷ τέλος πάντων εἰς αὐτὴν τὴν τρα-

μιαρὰν κατ' ἀλήθειαν, καὶ ἀνυπόφορον βλασφημίαν, καὶ λέγει, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ Χριςοῦ ἦτον ἐκείνη ἡ ἰδία, ἥτις ἦτον τοῦ Ἡσαῦ, ἀνθρώπου ἀσεβοῦς καὶ κακοτρόπου. Ἰδοὺ τὰ λόγιά του· « Ἰδοὺ οἱ σοφοὶ ἄνδρες τῆς ἀληθείας εἶπον, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ Ἡσαῦ εἰσέβη κατὰ μετεμψύχωσιν εἰς τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, καὶ ἀπὸ τούτου προῆλθεν, ὅτι αὐτὸς ἔςεκεν εἰς τὰς ἐρήμους, καθὼς ὁ Ἡσαῦ »

Ἔξω ἀπὸ τὸ φαρμάκι, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἦτον γεμάτος τοῦτος ὁ ἄτιμος καὶ ἀνάξιος Ῥαββῖνος, φαίνεται φανερὰ, ὅτι εἶναι ἓν σφάλμα κοινὸν εἰς ὅλους τοὺς Ῥαββίνους, καὶ εἶναι διδασκαλία, τὴν ὁποίαν ἐδέχθη ὅλη ἡ συναγωγή. Μερικοὶ Ῥαββῖνοι λέγουσιν, ὅτι τρεῖς φοραῖς ἀκολουθεῖ αὐτὴ ἡ μετεμψύχωσις, ἄλλοι τέσσαρας, καὶ ἄλλοι ἑπτά.

ΑΝΑΙΡΕΣΙΣ

Ἐγὼ ὁμολογῶ, ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ ἑτοιμασθῶ διὰ νὰ κάμω τὴν ἀνασκευὴν αὐτῆς τῆς διδασκαλίας, ἡ ὁποία εἶναι ἀξία περισσότερον γέλωτος, παρ' ἀντιςάσεως, μ' ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ καὶ εἶδον μὲ τὴν δοκιμὴν, ὅτι τοῦτο εἶναι ἓν σφάλμα κοινὸν εἰς τοὺς Ἑβραίους, ἀπεφάσισα νὰ τὸ ἀνασκευάσω μὲ κανὲν ἀναιρετικὸν δικαιολόγημα.

Πρῶτον λοιπὸν ἐρωτῶ· ἂν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἰσέρχεται εἰς ἓν ζῶον ἄλογον, πῶς ἔχει νὰ ὀνομασθῇ; τί θέλει εἶναι; ἄνθρωπος, ἢ ζῶον; Δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ ἄνθρωπος· διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει ἐκεῖνα τὰ πάθη, καὶ ἐκείνας τὰς κλίσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι, λόγου χάριν, εἰς τὸν λαγωὸν, ἢ εἰς τὴν κάμηλον· οὔτε ἠμπορεῖ νὰ ὀνομάζεται, καὶ νὰ λέγεται, ὅτι εἶναι λαγωὸς, κάμηλος, ἢ ζῶον· διότι αὐτὰ δὲν ἔχουσι λογικὸν, ὁμιλίαν, καὶ

νόησιν, οὔτε γνώρισιν, ἅτινα εἶναι ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς. Ὅθεν ἂν εἰς τὴν κάμηλον εὑρίσκεται ἡ λογικὴ ψυχὴ, τῆς ὁποίας ἴδιον εἶναι νὰ ἦναι γελαστικὴ, τὸ λοιπὸν θέλει εἶναι γελαστικὴ καὶ ἡ κάμηλος. Ἔπειτα πῶς πρέπει να ὀνομάζεται; ἂς τὸ εἰπῇ ὁ Ἑβραῖος

Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν εἶναι ἄρθρον τῆς Πίστεως, τὸ ὁποῖον πιστεύεται ὁμοίως καὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, διὰ τὸ ὁποῖον χωρὶς καμμίαν ἀμφιβολίαν ἔχουν νὰ ἀναστηθῶσιν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἀνίσως λοιπὸν ὁ Ἀδὰμ, ὁ Δαβὶδ, καὶ ὁ Μεσσίας, οἵτινες εἶναι ἐκεῖνοι οἱ τρεῖς, διὰ τοὺς ὁποίους λέγει ὁ ἀνόητος Ἀβραβανὲλ, ἔχωσι μίαν ψυχὴν, καὶ μέλλουσι νὰ ἀναστηθῶσι, εἶναι ἀδύνατον νὰ δυνηθῶσι νὰ ἀναστηθοῦν καὶ οἱ τρεῖς· Λοιπὸν ἢ εἶναι ψευδὴς αὐτὴ ἡ μετεμψύχωσις, ἢ εἶναι ψευδὲς, ὅτι ὅλοι οἱ νεκροὶ μέλλουσι ν' ἀναστηθῶσι· διότι ἂν καθ' ἕνας ἀπ' ἐκείνους τοὺς τρεῖς μέλλει νὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν ψυχὴν, δὲν θέλει ἀναστηθῇ καθ' ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνο τὸ σῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον θέλει ἔμβῃ ἡ ψυχή· ἐπειδὴ καὶ εἶναι βέβαιον, ὅτι δὲν θέλει δυνηθῆ ἡ μία καὶ ἡ αὐτὴ ψυχὴ νὰ ἦναι εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν εἰς ἐκεῖνα τὰ τρία σώματα. Διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ σχηματίσῃ μία ψυχὴ τρία ὑποκείμενα, καὶ νὰ ἦναι εἰς τρία σώματα χωριστὰ κατὰ τόπον, κατὰ ἀριθμὸν, καὶ κατὰ τὰ ὑποκείμενα, καὶ ἤθελεν ἀκολουθήσῃ ἓν ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο ἄτοπα, ἢ ὅτι ἡ λογικὴ ψυχὴ εἶναι διαιρετὴ καὶ ὑλικὴ, ἢ ὅτι μία ψυχὴ ἠμπορεῖ νὰ σχηματήσῃ ὅσα σώματα εἶναι εἰς τὸν κόσμον· διότι ἂν σχηματίζῃ τρία, ἠμπορεῖ νὰ σχηματίσῃ καὶ δέκα, καὶ εἴκοσι, καὶ ἑκατὸν, καὶ χίλια, τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶναι ἓν κατὰ πολλὰ μεγάλον σφάλμα.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι θέλουν νὰ ὑπερασπισθῶσιν αὐ-

την την μωρίαν των μὲ ῥητὰ τῆς Θείας Γραφῆς, εἶναι χρεία ν' ἀποδείξω τὴν ἀσυςασίαν τῶν δικαιολογημάτων, τὰ ὁποῖα αὐτοὶ προβάλλουσιν. Ἐν πρώτοις δια νὰ βεβαιώσωσιν αὐτὴν τὴν γνώμην των, προβάλλουσι τὸ ῥητὸν τοῦ Ἰὼβ, ὅςτις λέγει· « Ἰδοὺ ταῦτα πάντα ἐργᾶται ὁ ἰσχυρὸς ὁδοὺς τρεῖς μετὰ ἀνδρός. » Ὅθεν λέγουσιν, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἔχει ὑπερβολικὴν φροντίδα διὰ νὰ σωθῶσιν αἱ ψυχαὶ, καὶ μὲ τὸ νὰ ἁμαρτάνωσι πολλοὶ, καὶ τὸν ἀναγκάζουσι νὰ τοὺς καταδικάσῃ αἰωνίως εἰς τὴν κόλασιν, διὰ νὰ σώσῃ αὐτὰς τὰς ψυχὰς ἀπὸ τὴν καταδίκην, τὰς πέμπει εἰς ἕνα ἄλλο σῶμα, διὰ νὰ διορθώσουν εἰς ἐκεῖνο τὸ σῶμα τὸ ἁμάρτημα, τὸ ὁποῖον ἔκαμαν εἰς τὸ ἄλλο, καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν ποινήν.

Εἰς αὐτὴν τὴν ἀναξίαν ἐξήγησιν τοῦ ῥητοῦ ἀποκρίνομαι, καὶ λέγω· ὅτι ἐκεῖνα τὰ λόγια τοῦ Ἰὼβ δὲν ἔχουσιν, οὔτε ἠμποροῦσι νὰ ἔχωσιν εἰς κἀνένα τρόπον ἐκεῖνο τὸ νόημα, τὸ ὁποῖον δίδουσιν εἰς αὐτὰ οἱ Ῥαββῖνοι, καὶ ἀποδεικνύεται τοῦτο ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν τῆς Θείας Γραφῆς. Διότι ὁ Ἐλιοὺ ἤθελε νὰ δείξῃ εἰς τὸν Ἰὼβ, ὅτι δικαίως ἐτιμωρεῖτο ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ ἐκείνας τὰς τιμωρίας, τὰς ὁποίας ὑπέμενεν εἰς τὴν κοπρίαν, καὶ ὄχι χωρὶς αἰτίαν, καὶ λόγον· διὰ τοῦτο τοῦ ἔλεγεν, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ἐπαίδευε διὰ νὰ τὸν κάμῃ νὰ μετανοήσῃ τὰς ἁμαρτίας του, καὶ νὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν τιμωρίαν τὴν κατάςασιν του, τὴν ὁποίαν δὲν ἔμαθε νὰ τὴν γνωρίσῃ εἰς τὰς εὐτυχίας. Καὶ φέρει εἰς ἀπόδειξιν ἐκεῖνο, ὅπερ συνηθίζει νὰ κάμνῃ ὁ Θεὸς μὲ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅτι δὲν ἦτον πρᾶγμα νέον, ἀλλὰ κατὰ πολλὰ μεταχειρισμένον εἰς αὐτὸν, λέγων· ὅτι θέλων ὁ Θεὸς νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν αἰώνιον θάνατον, τὸν κάμνει νὰ ἀῤῥωςήσῃ, τὸν κάμνει νὰ σήπωνται ὅλα τὰ κόκκαλα διὰ

τὴν διεξοδικὴν ἀῤῥωςίαν, εἰς τρόπον ὥςε τοῦ εἶναι ἐνοχλητικὴ ἡ ζωὴ, ἀποςρέφεται τὸ ψωμίον, καὶ χάνων τὴν ὄρεξιν, μισεῖ κάθε εἶδος βρώματος· ἡ σὰρξ ἀρχίζει νὰ σήπεται, καὶ καταντᾷ σχεδὸν εἰς θάνατον. Κινεῖται εἰς ἔλεος δι' αὐτὸν κἀνένας ἅγιος, ἢ δίκαιος, καὶ παρακαλεῖ διὰ αὐτὸν, καὶ ὁ Θεὸς διὰ μεσιτείας ἐκείνου τοῦ ἁγίου τὸν ἐλευθερόνει ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ ἀνανεόνει πάλιν ἡ σάρξ. Ὅθεν ἐρχόμενος ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ γνωρίζων τὴν κατάςασίν του, μετανοεῖ διὰ τὰς ἁμαρτίας του, ἠξεύρων, ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας ἐπαιδεύθη μὲ τόσην σκληρότητα· ὅθεν λέγει ὁ Ἐλιού· « Ἰδοὺ ταῦτα πάντα ἐργᾶται ὁ ἰσχυρὸς ὁδοὺς τρεῖς μετὰ ἀνδρός· δηλ. δὲν εἶναι μέγα πρᾶγμα, ὦ Ἰὼβ, ἂν ἐγὼ βεβαιόνω, ὅτι ὅλον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σοῦ συνέβη, εἶναι τιμωρία τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι σὺ παιδεύεσαι διὰ τὰς ἁμαρτίας σου. Μεταχειρίζεται ὁ Θεὸς μὲ σὲ αὐτὴν τὴν εὐσπλαγχνίαν, διὰ νὰ ἐπιςρέψῃς εἰς αὐτὸν διὰ μέσου αὐτῆς τῆς ὁδοῦ. Ἂς μὴ σοῦ φαίνεται τοῦτο παράξενον καὶ νέον· διότι συνηθίζει αὐτὸς νὰ κάμνῃ οὕτω μὲ τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ διορθώσουν τὴν ζωήν των.

Τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθινὸν νόημα τῶν λόγων τοῦ Ἐλιού. οὔτε ἔβαλε σκοπὸν ποτὲ αὐτὸς νὰ ὁμιλήσῃ διὰ μετεμψύχωσιν, οὔτε διὰ ἄλλην παρομοίαν ὕλην. Καὶ ἐὰν βεβαιώσῃ τις αὐτὸ, εἶναι φανερὸν σφάλμα, καὶ παραφροσύνη. Ὅτι ἀληθῶς εἶναι οὕτως, ἰδοὺ ἕνας μάρτυς ἀπὸ τοὺς προεςῶτας Ῥαββίνους· καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ Ῥαββὶ Λευῒ Βεν Γγερσὼν, ὁ ὁποῖος ἐξηγῶν τὰ λόγια τοῦ ῥητοῦ τοῦ Ἰὼβ λέγει « Ἰδοὺ ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα κάμνει ὁ Θεὸς τρεῖς φοραῖς μὲ τὸν ἄνθρωπον· δηλ. Ἰδοὺ ὁ Θεὸς κρατεῖ ὅλους ἐκείνους τοὺς τρόπους δύω καὶ τρεῖς φοραῖς μὲ τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ ἐπιςρέψῃ τὴν ψυχὴν ἐκείνου ἀπὸ τὸν

θάνατον, παιδεύων αὐτὸν, ὅταν τὸν βλέπῃ περιπατοῦντα εἰς κακὰς ὁδούς.»

Τοῦτο τὸ ἴδιον πλέον καθαρῶς διδάσκει καὶ ὁ Ῥαββὶ Σολομὼν, λέγων· Ἰδοὺ ὁ Θεὸς καμνει ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα, δηλ. παιδεύει τὸν ἄνθρωπον δύω ἢ τρεῖς φοραῖς, καὶ τοῦ πέμπει τὴν παιδείαν διὰ τὰς ἁμαρτίας του μὲ ἀῤῥωςίαν, διὰ νὰ μὴ τὸν ςείλῃ εἰς ἀφανισμόν.»

Οἱ παλαιοὶ Ῥαββῖνοι εἰς τὸ Ἰαλκοὺτ ἐξηγοῦσι τὸ ῥητὸν τοῦ Ἰὼβ τοιουτοτρόπως· δηλ. «Ἐὰν ἁμαρτήσῃ ὁ ἄνθρωπος μίαν φορὰν τοῦ συγχωρεῖται, καὶ τὴν τρίτην ἀκόμη, τὴν δὲ τετάρτην δὲν τοῦ συγχωρεῖται, καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸν Προφήτην Ἀμώς· «Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποςραφήσομαι αὐτόν.» Καὶ ὅτι τοῦτο τὸ νόημα εἶναι τοῦ ῥητοῦ, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὸν Ἰὼβ, ἰδοὺ ὁ Θεὸς κάμνει αὐτὰ τὰ πράγματα τρεῖς φοραῖς μὲ τὸν ἄνθρωπον. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα λόγια, ἀφίνω νὰ κρίνῃ καθεὶς ἂν εἶναι ἀληθινὸν, ἢ ψεῦμα αὐτὸ, τὸ ὁποῖον λέγουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν συγχωρεῖ περισσότερον ἀπὸ τρεῖς φοραῖς, τὸ τὸ ὁποῖον βέβαια εἶναι ψευδές. Ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον θέλω νὰ εἰπῶ εἶναι, ὅτι κατὰ τὸν λόγον των ὁμιλεῖ διὰ τὰς ποινὰς, καὶ τιμωρίας, τὰς ὁποίας συνηθίζει νὰ δίδῃ ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ τοὺς διορθώσῃ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας των, παιδεύων αὐτοὺς μίαν καὶ δύω, καὶ τρεῖς, καὶ περισσότεραις φοραῖς, καθὼς αὐτὸς ἰδεῖ, ὅτι εἶναι ὠφέλιμον διὰ τὴν αἰώνιον σωτηρίαν των.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΑΙΜΟΝΩΝ

Διὰ τοὺς Δαίμονας, ὑπηρέτας τοῦ Ἅδου, ὁμολογῶ, τὴν ἀλήθειαν, ὅτι εἶναι δύσκολον πρᾶγμα νὰ ἀναγινώσκῃ τις τὰς γνώμας τῶν Ἑβραίων, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρον,

ται ἀπὸ τοὺς Ῥαββίνους των, χωρὶς νὰ κινηθῇ εἰ, γέλωτα ὁ ἀναγνώςης διὰ τὰς μωρολογίας, τὰς ὁποίας διηγοῦνται περὶ τούτων, καὶ νὰ μὴ κλαύσῃ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν, βλέπων εἰς ποίαν κατάςασιν τυφλότητος ἔφθασεν ἕνας λαὸς τόσον ἠγαπημένος ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ ποινὴν τοῦ φρικτοῦ ἁμαρτήματος τῆς Θεοκτονίας, τὸ ὁποῖον ἔκαμαν.

Διδάσκει ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, ὅτι οἱ Δαίμονες ἐπλάσθησαν Ἄγγελοι, πνεύματα καθαρώτατα εἰς τὸν ἐμπύριον οὐρανὸν, ὡς οἱ ἄλλοι Ἄγγελοι, διὰ νὰ θεωρῶσι, νὰ δοξάζωσι, νὰ ὑποτάσσωνται, καὶ νὰ ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν, καὶ διὰ νὰ ὑπακούωσιν εἰς κάθε νεῦμα τῆς Βασιλείας του· ὅθεν ἐπλουτίσθησαν μὲ ἄπειρα χαρίσματα, καὶ προτερήματα, τόσον κατὰ τὴν φύσιν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν χάριν. Αὐτοὶ ἐξέκλιναν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ἔσχατόν των τέλος, καὶ ἔκαμαν ἕνα ἁμάρτημα ὑπερηφανίας· καὶ ὁ Θεὸς χωρὶς νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ἀξίαν των, καὶ εἰς τὰ χαρίσματα, τὰ ὁποῖα ἔδωκεν αὐτοῖς, τοὺς ἐγύμνωσεν ἀπὸ τὴν χάριν του, καὶ τοὺς κατεδίκασεν ἀσυμπαθῶς εἰς τὸν Ἅδην· καὶ ἀπὸ φίλοι ἔγειναν ἐχθροί του, καὶ ἀπὸ Ἄγγελοι ὡραιότατοι ἔγιναν ἄσχημοι καὶ φοβεροὶ Δαίμονες. Οἱ Ἑβραῖοι ὅμως δὲν διδάσκουσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀλλ' ἔχουσι διαφορετικὴν γνώμην δι' αὐτούς.

Διδάσκουσιν οἱ Ῥαββῖνοι, ὅτι μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἶναν πνεύματα ἁπλούςατα, καὶ ἄλλοι εἶναι ἡνωμένοι μὲ τὰ σώματά των, καθὼς ἡ ψυχὴ εἶναι ἡνωμένη μὲ τὸ σῶμά της. Λέγουσι δὲ, ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶναι πνεύματα, ἔμειναν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, διότι ὁ Θεὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ τὰ σώματά των, μὲ τὸ νὰ τοῦ ἔλειψεν ὁ καιρὸς, ὅταν τὰ ἔκαμνε· διότι τὰ ἔκαμνε πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς παρασκευῆς, καὶ ἅμα ἔγιναν, ἄρχισεν ἡ ἑορ-

τὴ τοῦ Σαββάτου· καὶ διὰ νὰ μὴ βεβηλώσῃ τὸ Σάββατον, ἔπαυσεν ἀπὸ τὸ ἔργον, ἀφεὶς ἐκεῖνα τὰ πνεύματα χωρὶς σῶμα. Ὅθεν διδάσκουσιν εἰς τὸ βιβλίον ἐπιγραφόμενον Ῥαβδτ, ἐξηγοῦντες τὸν 24 σίχ: τοῦ Α΄. Κεφαλαίου τῆ. Γενέσεως, ὅπου λέγει· «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός. Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος, τετράποδα, καὶ ἑρπετὰ, καὶ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος» Καὶ λέγουσιν αὐτὰ τὰ λόγια· «Εἶπεν ὁ Ῥαββὶ· αὐτοὶ εἶναι οἱ Δαίμονες, τῶν ὁποίων ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν, καὶ ἦλθε διὰ νὰ κτίσῃ τὰ σώματα, ἀλλ᾽ ἐμποδίσθη ἀπὸ τὸ Σάββατον, τὸ ὁποῖον ἄρχιζε, καὶ δὲν τὰ ἔκτισε, διὰ νὰ ἁγιάσῃ τὸ Σάββατον.

Μὲ αὐτὰς τὰς μωρολογίας δεικνύουσι καὶ πιςεύουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πολλὰ ἀδύνατος, καὶ ἀςόχαςος, ὡς νὰ μὴν ἤξευρεν, ὅτι ἦτον ν᾽ ἀρχίσῃ τὸ Σάββατον, καὶ ὅτι εἶχε χρείαν ἀπὸ καιρὸν εἰς τὰ πράγματά του· καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ κάμῃ εἰς μίαν ςιγμὴν ὅλον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τοῦ ἀρέσκει· καὶ ὅτι εἶναι ὑπόχρεως εἰς τὸν νόμον τοῦ Σαββάτου, καὶ ἂν ἔκαμεν εἰς αὐτὸ τὰ σώματα ἐκείνων τῶν Δαιμόνων, ἤθελε νομισθῇ ἔνοχος καὶ παραβάτης τοῦ νόμου.

Ὁ Ῥαββὶ Μωϋσῆς Βὰρ Ναχμὰν, ἐξηγῶν τὴν Πεντάβιβλον τοῦ Μωϋσέως, λέγει· «Ὅτι οἱ Δαίμονες εἶναι συνθεμένοι ἀπὸ δύω ςοιχεῖα, δηλ. ἀπὸ τὸ πῦρ καὶ ἀπὸ τὸν ἀέρα· Εἰς τὸ Ταλμοὺθ βιβλίον Χαγικὰ, λέγει, ὅτι οἱ Δαίμονες αὐξάνουσι, πολυπλασιάζονται, καὶ ἀποθνήσκουσιν ὡς οἱ ἄνθρωποι. Ἰδοὺ τὰ λόγιά του· «Οἱ διδάσκαλοι ἡμῶν μᾶς ἐδίδαξαν, ἓξ πράγματα λέγονται διὰ τοὺς Δαίμονας· τὰ τρία εἶναι κοινὰ μὲ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ τὰ ἄλλα τρία κοινὰ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Α΄ ὅτι ἔχουσι πτέρυγας ὡς οἱ Ἄγγελοι. Β΄. πετοῦσιν ἀπὸ τὴν

μίαν ἄκραντου κόσμου ἕως εἰς τὴν ἄλλην, ὡς οἱ Ἄγγελοι. Γʹ. ἠξεύρουσιν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ συμβῇ· ὡς καὶ οἱ Ἄγγελοι. Ἔχουσι τρία πράγματα κοινὰ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Αʹ. τρώγουσι καὶ πίνουσιν, ὡς οἱ ἄνθρωποι. Βʹ. αὐξάνουσι, καὶ πολυπλασιάζωνται, ὡς οἱ ἄνθρωποι. Γʹ. ἀποθνήσκουσιν, ὡς οἱ ἄνθρωποι.

Περὶ δὲ τῆς ἀρχῆς τῶν Δαιμόνων δὲν εἶναι σύμφωνοι οἱ Ῥαββῖνοι. Λέγουσιν οἱ Ταλμουθισταὶ εἰς τὸ Σύνταγμα Νγερουβὶν, ὅτι ὁ Ἀδὰμ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν, ἀφορέσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ ἑκατὸν τριάντα χρόνους, εἰς τὸν ὁποῖον καιρὸν αὐτὸς ἐσυνουσιάσθη μὲ τὰ πνεύματα τὰ θηλυκὰ, καὶ ἡ Εὔα μὲ τὰ ἀρσενικὰ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐγεννήθησαν οἱ Δαίμονες. Εἰς τὸ Ἰαλκοὺτ εὑρίσκεται τοιουτοτρόπως· « Εἶπεν ὁ Ῥαββὶ Ἐλαζὰρ υἱὸς τοῦ Ἀζαρία. Εἰς ὅλους ἐκείνους τοὺς χρόνους, καθ᾽ οὓς ἐστάθη ἀφωρισμένος ὁ Ἀδὰμ, καὶ χωρισμένος ἀπὸ τὴν Εὔαν, ἐγέννησε Δαίμονας καὶ πνεύματα.

Λέγουσι καὶ ἄλλας πολλὰς μωρολογίας οἱ Ῥαββῖνοι, ὁμιλοῦντες διὰ τὸν τρόπον, πῶς ἐγεννήθησαν οἱ Δαίμονες· ἀλλ᾽ ἀρκοῦσιν αὗται αἱ εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἔδωκα εἰς τὸν ἀναγνώστην διὰ νὰ ἠξεύρῃ εἰς ποίαν δυστυχισμένην κατάστασιν εὑρίσκεται κατὰ τὸ παρὸν ἡ ἀθλιωτάτη Συναγωγή.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ.

Μετὰ δώδεκα μῆνας ἀπὸ τὸν θάνατον τινὸς Ἑβραίου, στοχάζονται διὰ βέβαιον οἱ Ἑβραῖοι, ὅτι ἡ ψυχὴ εἰσέρχεται εἰς τὸν Παράδεισον, ὅστις ὀνομάζεται ἀπὸ αὐτοὺς Γανέδεν. Δὲν ἐναντιόνονται οἱ Ῥαββῖνοι εἰς τὸ νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι ἡ μακαριότης ἵσταται εἰς τὴν ὡραίαν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ· εἶναι ὅμως ἀληθὲς, ὅτι προσαρμόζουν

σιν εἰς αὐτὸν τόσους μύθους, οὓς πιςεύουσιν ὡς ἀληθεῖς. Λέγουσιν, ὅτι οἱ μακάριοι εἰς τὸν οὐρανὸν συνδιαλέγονται μὲ τὸν Θεὸν διὰ τὰ πράγματα τοῦ Ταλμοὺθ, καὶ ὅτι καμμίαν φορὰν μένει νικημένος. Διορίζουσι πολλὰς Ἀκαδημίας εἰς τὸν Παράδεισον, καὶ ὅτι οἱ Μακάριοι ὑπάγουσιν ἀπὸ τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλην δια νὰ συνομιλῶσιν. Ουτω διηγοῦνται εἰς τὸ Ταλμοὺθ, Σύγγραμμα Βεραχότ.

Δεν εἶναι πρᾶγμα ἀσυνήθιςον τὸ νὰ ἀντιςέκωνται οἱ Ῥαββῖνοι εἰς τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ καυχῶνται εἰς τοῦτο. Εὑρίσκεται εἰς τὸ Ταλμοὺθ Σύνταγμα Βαανεσίβα, ὅτι συνδιαλεγόμενοι μερικοὶ Ῥαββῖνοι διὰ ἕνα ἄρθρον τοῦ νόμου, εἶχον ὅλοι μίαν γνώμην, ἔξω μόνον ἀπὸ ἕνα, ὅςτις ὠνομάζετο Ῥαββὶ Ἐλιέζερ, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἄλλην γνώμην, καὶ δὲν ἤθελε κατ᾽ οὐδένα τρόπον νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων Ῥαββίνων. Αὐτὸς ἔκραξε μάρτυρα τὸν Θεὸν εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔλεγε· καὶ εὐθὺς ἠκούσθη φωνὴ ἀπὸ τὸν Οὐρανόν· « Μὴν ἐναντιόνεσθε, ὦ Ῥαββῖνοι, εἰς τὸν Ἐλιέζερ, διότι ἡ διδασκαλία του εἶναι ἀληθής· » Ἐθυμώθησαν οἱ Ῥαββῖνοι· καὶ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς λεγόμενος Ῥαββὶ Ἰωζουὲ ἐσηκώθη ὀρθὸς, καὶ τοῦ εἶπε. Κύριε, ἡ ὁμιλία μας δὲν εἶναι εἰς τὸν οὐρανὸν, ἀλλ᾽ εἰς τὴν γῆν, ὅπου πρέπει νὰ ςαθῇ εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποφασίζει τὸ περισσότερον μέρος. Καὶ εὐθὺς ὅλοι ἀφώρισαν τὸν πτωχὸν Ῥαββὶ Ἐλιέζερ, ὁ ὁποῖος διὰ τὸν φόβον τοῦ ἀφορισμοῦ ἔκλινεν εἰς τὴν γνώμην τῶν ἄλλων Μετ᾽ ὀλίγον καιρὸν ἕνας ἀπ᾽ ἐκείνους τοὺς Ῥαββίνους, ὀνομαζόμενος Ῥαββὶ Νάθαν ἀπήντησε τὸν Προφήτην Ἠλίαν (διὰ τὸν ὁποῖον πιςεύουσιν οἱ Ἑβραῖοι, ὅτι περιπατεῖ εἰς ὅλον τὸν κόσμον), καὶ τὸν ἠρώτησεν, ἂν εἰς τὸν καιρὸν ἐκείνου τοῦ ἀφο-

κοσμοῦ εὑρίσκετο εἰς τὸν οὐρανὸν κοντὰ εἰς τὸν Θεόν; Καὶ ἀφ' οὗ ἀπεκρίθη ὁ Προφήτης, ναί, εἶπεν ὁ Ῥαββί· τί εἶπεν ὁ Θεὸς, ὅταν εἶδεν, ὅτι οἱ διδάσκαλοί μας δὲν ἠθέλησαν νὰ δειχθῶσιν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αὐτὸς εἶπε διὰ μέσου ἐκείνης τῆς φωνῆς ἀπὸ τὸν οὐρανόν; ἀπεκρίθη ὁ Ἡλίας· ὁ Θεὸς ἐγέλασε, καὶ εἶπεν· οἱ ἰδικοί μου υἱοί μ' ἐνίκησαν. Ἀπὸ τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ ἴδῃ καθεὶς πόσον μωρὰ εἶναι ἡ διδασκαλία των· διότι διὰ νὰ βάλωσιν οἱ Ῥαββῖνοι εἰς καλὴν ὑπόληψιν τὸ κατηραμένον Ταλμοὺθ, τόσον μεμισημένον ἀπὸ τὴν Θείαν Γραφὴν, διδάσκουσιν, ὅτι οἱ Μακάριοι συνδιαλέγονται μὲ τὸν Θεὸν τὰς ἀνωφελεῖς καὶ μωρὰς διαλέξεις αὐτοῦ τοῦ βιβλίου· ὅτι εἰς τὸν Παράδεισον εἶναι πολλαὶ Ἀκαδημίαι, καὶ μανθάνουσιν εἰς αὐτὰς πάντοτε τὸ Ταλμοὺθ, καὶ ὁμιλοῦσι πάντοτε διὰ τὴν διδασκαλίαν, ἥτις περιέχεται εἰς αὐτό.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ.

Περὶ δὲ τῶν Ἀγγέλων διδάσκουσιν οἱ Ῥαββῖνοι, ὅτι εἶναι σωματικοὶ, καὶ ὑλικοὶ, καὶ ὅτι μολύνονται μὲ ἁμαρτήματα τῆς σαρκὸς, καὶ τῆς ἀσελγείας· καὶ ὅτι πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς γεννῶνται, καὶ ἀποθνήσκουσι καθ' ἡμέραν· ὅτι οἱ Ἑβραῖοι τοὺς ὑπεβαίνουσι ψάλλοντες τοὺς ὕμνους τοῦ Θεοῦ, τοὺς ὁποίους αὐτοὶ δὲν ἠμποροῦσι νὰ ἀρχίσωσιν, ἕως ὅτου δὲν ψάλλουσιν οἱ Ἑβραῖοι.

Ὅτι δὲ οἱ Ἄγγελοι εἶναι σωματικοὶ καὶ ὑλικοὶ, φανερόνουσιν ἀπὸ διαφόρους τόπους τῆς ἁγίας Γραφῆς, εἰς τοὺς ὁποίους φαίνεται, ὅτι τὸ ἱερὸν κείμενον ἀποδίδει εἰς αὐτοὺς ἀληθινὸν σῶμα, καθὼς εἰς τὴν Ἔξοδον Κεφ. ΚΕ'. ὅπου λέγει· ὅτι τὰ Χερουβὶμ εἶχαν πτέρυγας, καὶ ἦτον εἰς ὁμοίωσιν καὶ μορφὴν ἀνθρωπίνην· εἰς τὸν Ἡσαΐαν Κεφ. ς'. λέγει, ὅτι τὰ Σεραφὶμ εἶχον πτέρυγας,

Δὲν καταλαμβάνουσι οἱ ταλαίπωροι, ὅτι μὲ τὸ σχῆμα τῶν πτερύγων παρασταίνεται ἡ ὀγλιγωροτάτη κίνησις αὐτῶν, καὶ ἡ ἑτοιμότης εἰς τὸ νὰ ἐνεργήσωσιν ὅλον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ ὕψιστος Κύριος τοὺς παραγγέλλει.

Τὸ ἴδιον πρέπει νὰ λέγωμεν δι' αὐτοὺς, ὅταν ἡ Θεία Γραφὴ τοὺς περιγράφει εἰς εἶδος ἀψύχων πραγμάτων καθῶς εἰς τὴν Ἔξοδον Κεφ. Γ'.

Προσάπτουσιν ἀκόμη εἰς τοὺς Ἀγγέλους ἀσελγείας μὲ γυναῖκας· καὶ εἰς τοῦτο δὲν ἠμποροῦσι νὰ προφασίζωνται ἀλληγορίαν. Λέγουσιν εἰς τὸ Ἰαλκοὺτ Ἀριθ. ΜΔ'. τοῦ τύπου τῆς Λιβόρνου. ὅτι συνέβη αὕτη ἡ ὑπόθεσις, ἥτις ἱστορεῖται μὲ τοιαῦτα λόγια· « Ηρώτησαν ποτὲ οἱ μαθηταὶ τὸν Διδάσκαλόν των Ῥαββὶ Ἰωσήφ· Τίς εἶναι ὁ Ἀζαήλ; καὶ αὐτὸς τοὺς ἀπεκρίθη. Εἰς τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἔζων οἱ ἄνθρωποι πρὶν τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ ἐπροσκυνοῦσαν τὰ εἴδωλα, ἐλυπήθη μεγάλως ὁ Θεός. Τότε παρεστάθησαν ἔμπροσθέν του δύο Ἄγγελοι, ὁ εἷς λεγόμενος Σκιαμχατζάϊς καὶ ὁ ἄλλος Ἀζαὴλ, καὶ τοῦ εἶπον. Κύριε τοῦ παντὸς, δὲν εἶναι ἀληθινὸν, ὅτι ὅταν ἔπλασες τὸν Κόσμον, ἡμεῖς σοῦ εἴπαμεν, τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Θεός· καὶ τώρα τί θέλει εἶναι διὰ τὸν Κόσμον; ἀπεκρίθησαν αὐτοί. Κύριε ἡμεῖς θέλομεν τὸν κυβερνήσει· τοὺς ἀπεκρίθη ὁ Θεός. Ἐγὼ ἠξεύρω ὅτι, ἐὰν σεῖς κατοικήσετε εἰς τὴν γῆν, θέλετε γένει ὑποκείμενοι εἰς ἀπείρους πειρασμοὺς, καὶ θέλετε μιανθῇ χειρότερα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἀσέλγειαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτοί. Δός ἡμῖν ἄδειαν νὰ κατοικήσωμεν ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ θέλεις ἰδεῖ μὲ πόσην ἐπιμέλειαν θέλομεν ἁγιάσῃ τὸ ὄνομά σου. Εἶπεν ὁ Θεός· Ὑπάγετε, καὶ κατοικήσατε ἀναμεταξὺ εἰς αὐτούς· Καὶ εὐθὺς ἐμιάνθησαν μὲ τὰς θυγατέρας τῶν

ἀνθρώπων· διότι ἦσαν ὡραῖαι, καὶ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐπιθυμίαν των, οὔτε νὰ ἀντισαθῶσιν εἰς τοὺς πειρασμούς. Ὁ Σχιαμχατζάϊς εἶδε μίαν κόρην, ἥτις ὀνομάζετο Ἰςεέαρ, ἢ Ἀςρέα, ἐπροσήλωσε τὰ τὰ ὀμματιά του εἰς αὐτὴν, καὶ τὴν ἐκίνησεν εἰς ἀκρασίαν. Τῆς εἶπε· ςέρξε εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ζητῶ· ἀπεκρίθη ἐκείνη· Ἐγὼ δὲν θέλω συγκατανεύσει ποτὲ, ἂν δὲν μοῦ μάθῃς τὸ ἄῤῥητον ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὲ τοῦ ὁποίου τὴν δύναμιν ἀναβαίνεις εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅταν τὸ προφέρῃς. Τῆς τὸ εἶπε· καὶ αὐτὴ τὸ ἐπρόφερε, καὶ ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἐπειδὲ αὐτὴ ἀπέφυγε τὴν ἁμαρτίαν, ὑπάγετε καὶ βάλετέτην ἀναμεταξὺ εἰς τὰ ἑπτὰ ἄςρα τῆς πλημάδος, διὰ νὰ φυλάττηται πάντοτε ἡ ἐνθύμησίς της. Καὶ ἔπειτα συνηριθμήθη μὲ ἐκείνην τὴν σύνοδον τῶν ἀςέρων, ἥτις ὀνομάζεται Χιμά. « Ὅταν ὁ Σχιαμχατζάϊς καὶ Ἀζαὴλ εἶδον τοῦτο, ἔλαβον γυναῖκας, καὶ ἐγέννησαν δύο υἱοὺς, ὁ μὲν εἷς ὠνομάσθη Χιββὰ καὶ ὁ δὲ ἄλλος Χιϊά· ὁ Ἀζηὰλ ἦτον ἐπιςάτης εἰς ὅλα τὰ χρώματα, καὶ εἰς ὅλα τὰ ςολίδια τῶν γυναικῶν, μὲ τὰ ὁποῖα πλανοῦσι τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς παρακινοῦσιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἀφ' οὗ ἤκουσε τοῦτο ὁ Μετατρὼν (εἷς ἀπὸ τοὺς μεγαλητέρους Ἀγγέλους) ἔπεμψε μηνυτὴν πρὸς τὸν Σχιαμχατζάϊν, καὶ του ἔφερε τὴν εἴδησιν. ὅτι ὁ Θεὸς εἶχεν ἀποφασίσει νὰ βυθίσῃ τὸν κόσμον μὲ ἕνα παγκόσμιον Κατακλυσμόν. Ὡς δὲ ἤκουσεν αὐτὸς τοῦτο. ἔκλαυσε πικρῶς, τόσον διὰ τὸν ἀφανισμὸν τοῦ Κόσμου, ὅσον ὅτι, ἀφ' οὗ ἐβυθίζετο ὅλος ὁ Κόσμος, δὲν ἤθελαν ἔχει τὰ παιδιά του τὸν τρόπον νὰ τρέφωνται. διότι καθ' ἓν ἐξ αὐτῶν ἔτρωγε χιλίας Καμήλους τὴν ἡμέραν, χίλια ἄλογα, καὶ χίλια βώδια, κτλ.

Εἰς τὸ βιβλίον ὀνομαζόμενον Γαβὸτ, διδάσκουσιν αἱ

ῥαββῖνοι, ὅτι ὁ Θεὸς πρὸ τοῦ νὰ πλάσῃ τὸν ἄνθρωπον ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ τὴν γνώμην τῶν Ἀγγέλων. Μερικοὶ ἔλεγον νὰ τὸν πλάσῃ, ἄλλοι νὰ μὴ τὸν πλάσῃ· καὶ ἐν τῷ ἀναμεταξὺ τῆς διαφιλονεικήσεως, ὁ Θεὸς τὸν ἔπλασε, καὶ ἔμειναν γελασμένοι.

Κατὰ τὴν γνώμην τῶν Ἑβραίων οἱ Ἄγγελοι εἶναι ἀμαθεῖς. δὲν καταλαμβάνουσι τὴν Συριακὴν ἢ Χαλδαϊκὴν γλῶσσαν. Διδάσκουσιν εἰς τὸ Ταλμοὺθ Κεφ. Ἰεζιὸτ Ἐσκιλμεβὰτ, μὲ αὐτὰ τὰ λόγια· « Εἶπεν ὁ Ῥαββὶ Ἰεχουδᾶς. Ποτὲ ἂς μὴ προσεύχηται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν Συριακὴν γλῶσσαν. Καὶ εἶπεν ὁ Ῥαββὶ Ἰούδας. Μ' ἐκεῖνον, ὅστις προσεύχεται εἰς τὴν Συριακὴν γλῶσσαν, οἱ Ἄγγελοι δὲν ἑνόνονται μὲ αὐτόν· διότι δὲν καταλαμβάνουσιν αὐτὴν τὴν γλῶσσαν.

Βεβαιόνουσιν εἰς τὸ Ταλμοὺθ Σύνταγμα Ἰομὰ, Κεφ. Ἰουδὰ Κιπουρὶμ, ὅτι διὰ ἕνα κάποιον σφάλμα, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ, ἐδάρθη σκληρῶς ἐκ προσταγῆς τοῦ Θεοῦ μὲ ἑξήκοντα πληγάς. Τὸ παῖσμά του ἐστάθη, διότι καθ' ὃν καιρὸν ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ καύσῃ τὸν Ἑβραϊκὸν λαὸν μὲ πῦρ οὐράνιον, ὁ Ἄγγελος Γαβριὴλ ἔλαβε τὰ ἀναμμένα κάρβουνα ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Χερουβὶμ, καὶ τὰ ἐκράτησεν ἑπτὰ χρόνους, διὰ νὰ ψυχρανθῶσιν εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν, καὶ νὰ μὴ προξενήσωσι ζημίαν· εἰς τοῦτο ἐπρόσθεσε τὸ Ταλμοὺθ, καὶ εἶπεν· « Εἰς ἐκείνην τὴν ὥραν εὔγαλαν τὸν Γαβριὴλ ὀπίσω εἰς τὸ παραπέτασμα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸν ἐφραγγέλωσαν μὲ ἑξήκοντα πληγὰς τύπτοντές τον μὲ πύρινα φραγγέλια. Πιστεύουσιν, ὅτι οἱ Ἄγγελοι σφάλλουσι, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν παιδεύονται μὲ αὐστηρότητα.

Ἀπὸ τὰ προειρημένα φανερὸν εἶναι, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἔχασαν τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ

πραγμάτων. Ἂς σιχασθῇ τώρα ὁ Χριστιανὸς, καὶ ἂς μὴ θαυμάσῃ, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ὁμιλοῦσι μὲ τόσους τρόπους ἀπρεπεῖς διὰ τὴν ἁγίαν ἡμῶν Πίστιν, ἐν ᾧ αὐτοὶ ὁμιλοῦσι μὲ τόσην πολλὴν ἀσέβειαν καὶ διὰ τὸν Θεὸν, καὶ διὰ τοὺς Ἀγγέλους, διὰ τοὺς ὁποίους διηγοῦνται ἀναρίθμητα σφάλματα.

ΨΕΥΔΕΙΣ ΜΕΣΣΙΑΙ,

ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΔΕΧΘΗΣΑΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΕΥΣΑΝ ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ.

Εἰς τὸν 130 χρόνον. ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἦλθεν ἕνας Ἑβραῖος ὀνομαζόμενος Βαρκοχὰμ, καὶ ὠνομάσθη ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους Βρακέσβα, υἱὸς ψεύδους. Συνελήφθη ἀπὸ τὸν Ἀδριανὸν, καὶ ἐθανατώθη. Οὕτω λέγει τὸ Ταλμούθ.

Εἰς τὸν 434 χρόνον, εἰς τὸν καιρὸν Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ, ἐδέχθησαν διὰ Μεσσίαν εἰς τὴν νῆσον τῆς Κρήτης Ἑβραῖόν τινα, ὀνομαζόμενον Βαρκοτζίβα.

Εἰς τὸν 523 χρόνον, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Πρεσβυτέρου ἐδέχθησαν ἕνα ὡς Μεσσίαν, ὀνομαζόμενον Δουναὰμ Αἰθίοπα.

Εἰς τὸν 1137 χρόνον, διηγεῖται ὁ Μαϊμονείδης, ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν ἐδέχθησαν οἱ Ἑβραῖοι διὰ Μεσσίαν ἄνθρωπόν τινα ἀσεβῆ, ὅστις ἐθανατώθη ἀπὸ τοὺς Γάλλους.

Εἰς τὸν 1138, εἰς τὴν Περσίαν ἐδέχθησαν ἕνα Ἑβραῖον διὰ Μεσσίαν, καὶ ἐθανατώθη ἀπὸ τὸν Βασιλέα.

Εἰς τὸν 1157 χρόνον, εἰς τὴν πόλιν τῆς Κορδόβας εἰς τὴν Ἱσπανίαν ἐφάνη Ἑβραῖός τις, καὶ ἐκηρύττετο διὰ Μεσσίας. Οὕτω λέγει ὁ ῥηθεὶς Μαϊμονείδης.

Εἰς τὸν 1167 χρόνον, εἰς τὸ Φεσσανὸν Βασίλειον Ἑβραῖός τις ἐκήρυξε τὸν ἑαυτόν του διὰ Μεσσίαν. Οὕτω γράφει ὁ Μαϊμονείδης πρὸς τοὺς Ἑβραίους τῆς Μασσαλίας.

Εἰς τὸν 1174 χρόνον, εἰς τὴν Περσίαν ἐφάνη ἄλλος Ἑβραῖος ὀνομάζων τὸν ἑαυτόν του Μεσσίαν.

Εἰς τὸν 1176 χρόνον, εἰς τὴν Μοραβίαν ἐφανερώθη εἷς Ἑβραῖος, ψευδὴς Μεσσίας, ὀνομαζόμενος Δαβὶδ Ἀλμουσὸρ, ὅστις συνελήφθη καὶ ἐθανατώθη.

Εἰς τὸν 1197 χρόνον, εἰς τὸν καιρὸν Φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ, ἐφάνη εἷς ψευδὴς Μεσσίας, ὀνομαζόμενος Ἰσμαὴλ Σοφῆ.

Εἰς τὸν 1500 χρόνον. ὁ Ῥαββὶ Λεεμελὶν ἐκήρυττεν, ὅτι ἐφάνη τότε ὁ Μεσσίας.

Εἰς τὸν 1550 χρόνον, Ἑβραῖός τις εἰς τὴν Ἱσπανίαν ὀνομαζόμενος Σολομὼν Μολχὼ ἐκήρυττε τὸν ἑαυτόν του διὰ Μεσσίαν.

Εἰς τὸν 1615 χρόνον, εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἰνδίαν Ἑβραῖός τις ἐκήρυττε τὸν ἑαυτόν του ὡς Μεσσίαν.

Εἰς τὸν 1666 χρόνον, Ἑβραῖός τις ὀνομαζόμενος Σάββατον Ζεβὶ, ἐπιστεύθη ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἑβραίους ὡς ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας, ἔπειτα ἔγινε Τοῦρκος.

Εἰς τὸν 1682 χρόνον, Ἑβραῖός τις εἰς τὴν Γερμανίαν ὀνομαζόμενος Μαρδοχάϊς ἐκήρυξε τὸν ἑαυτόν του Μεσσίαν.

Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἐπληρώθη ὅλον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶχε προειπεῖ ὁ Ἰησοῦς Χριστός. « Πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγώ εἰμι ὁ Χριστὸς (Μεσσίας), καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν· ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΠΙΝΑΞ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Παύλου Μεδίκων γραφέντων.

ΤΕΛΟΣ.

